

Epigrammatum
DELECTUS

Ex omnibus

Tum Veteribus, tum Recentioribus

POETIS

Accuratè decerptus.

Cum *Dissertatione*, de verâ *Pulchritudine*
& adumbratâ, in quâ ex certis Principiis Re-
jectionis & Selectionis Epigrammatum causæ
redduntur.

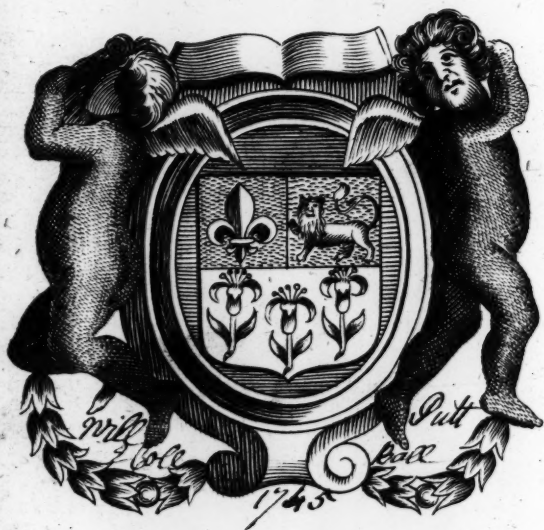
Adjectæ sunt elegantes *Sententiæ* ex an-
tiquis Poetis parcè sed severiori judicio selectæ.

Cum brevioribus *Sententiis* seu *Proverbiis*
ex Autoribus Græcis & Latinis.

Quibus hâc quarta Editione,
Subjungitur *alterius Delectus Specimen*,
ex nuperis maximè Poetis ab Ele-
ctoribus prætermisiss.

In usum Scholæ *Etonensis*.

Londini: Sumtibus *Sam. Smith*, ad Insignia
Principis in Cœmeterio *D. Pauli*. 1689.

Epigrammatum
DELECTUS

Ex omnibus

Tum Veteribus, tum Recentioribus

POETIS

Accuratè decerptus.

Cum *Dissertatione*, de verâ *Pulchritudine*
& adumbratâ, in quâ ex certis Principiis Re-
jectionis & Selectionis Epigrammatum causæ
redduntur.

Adjectæ sunt elegantes *Sententiæ* ex an-
tiquis Poetis parçè sed severiori judicio selectæ.

Cum brevioribus *Sententiis* seu *Proverbiis*
ex Autoribus Græcis & Latinis.

Quibus hâc quarta Editione,

Subjungitur *alterius Delectus Specimen*,
ex nuperis maximè Poetis ab Ele-
ctoribus prætermisissis.

In usum Scholæ *Etonensis*.

Londini: Sumtibus *Sam. Smith*, ad Insignia
Principis in Cœmeterio *D. Pauli*. 1689.

91

P R Æ F A T I O.

I. Operis consilium & utilitas.

CUM in adolescentibus instituendis duo spectari debeant, studia & mores, utrisque nos hoc colligendorum Epigrammatum labore inservire volumus. Morum tamen præcipua apud nos cura, quia gravior, eorumque potissimum causâ ad hoc operis suscipiendum impulsus sumus, ut quantum in nobis situm erat, unum quasi ostium, obstrueremus, quo in multorum animos certissima pestis illabitur.

Scilicet non levi nos dolore semper affecit infelix tot adolescentium casus, qui ad impurorum librorum lectionem curiositate primum allekti; hinc primos demonis afflatus hauriunt, & sic amisâ mentis castimoniâ, totâ deinde serie consequentis ætatis præceptam in tenera ætate pravitatem novis accessionibus cumulant.

Tanti, tamque præsentis exitii una provisio est, si penitus ab illis pestilentibus libris arceantur. Sed quoniam in iisdem multa sunt non mediocris elegantie, nec exiguæ utilitatis; quorum specie plerique ad eorum lectionem cum tanta sua perniciæ illiciuntur, his penitus fraudari adolescentes durius, & ad illos ab iis abstrahendos alienius videbatur.

PRÆFATIO.

Optimum ergo semper eorum institutum esse iudicavi, qui ex antiquorum libris obscœna rescare studuerunt eorumque nobis exemplum exequi, & simili beneficio juventutem promereri in votis fuit. Cumque non alios perniciosiores nossem, quam Epigrammatum Scriptores, qui fœditatem suam, quo magis in animos penetret, josis & salibus acuunt, eam mihi præcipuè partem selegi perpurgandam.

Hoc consilio Catullum & Martialem in hoc genere summos, in manus sumsi, cæteros deinceps lustraturus. Ibi verò cohorrui, fateor, ad tot spurcitiarum aspectum, vehementerque indignatus sum tam abominandos Scriptores in Christianorum, ne dicam in puerorum manibus relinqui, quos jam diu æterna oblivione sepultos & vindicibus flammis expiatos decebat.

Sed enim ut in viperis non omnia noxia, quædam etiam ad salutem accommodata, sic non ubique illi virulenti sunt, aliquando etiam innoxie festivi; interque tot venena videre est pulcherrimos flores, & clarissimarum sententiarum fructus. Eos mihi decerpere curæ fuit, ne quis illorum specie captus, imprudenter inter tot pestes se dmitteret; nec jam ullus bonis adolescentibus color esset, cur hos libros habere aut tractare averent.

II. Cur in Catullo & Martiali excerptis minor quam in aliis adhibita severitas.

Hic verò anceps me diu deliberatio tenuit, quo pacto hunc delectum ita concinnarem, ut simul iudicio prodesset & moribus. Duæ enim occurrebant viæ inter se oppositæ, ac suis quæque difficultatibus impeditæ:

P R Æ F A T I O.

impedita: Prima, ut omnia promiscuè nihil obscæni habentia colligerem: Altera, ut contempto mediocrium Epigrammatum numero, elegantissima demum quæque secernerem.

Prior multo expeditior & minus laboriosa; at eadem parùm excolendis ingeniis opportuna. Latent enim in vulgarium lapillorum turbâ pretiosæ gemmæ, nec verum & urbanum salem ab illiberali dicacitate rudia puerorum ingenia facile secernunt, si hæc confusa simul & indiscreta objiciantur. Blandiebatur mihi prima fronte posterior, quippe qui ex Quintiliano didicissem optimis pueros statim assuefaciendos: post tamen re maturius consideratâ, difficiliorem illam, nec satis proposito nostro consentaneam, reperi.

Primum enim excellentium illorum Epigrammatum tanta paucitas extitisset, ut merito veritus sim ne nimis gravem hic libellus nimis fastidii subiret invidiam, dum omissum quisque quereretur, quod suâ opinione pulchrum esset. Deinde ne optima quidem satis elucent, nisi ex comparatione deteriorum; nec minus sæpe utilia sunt vitiorum quàm virtutum exempla, cum magna sit judicii pars nosse quid vitandum sit. Postremò, quod præcipuum reor, non satis compesceretur curiositas adolescentium, si præter ea quæ decerpimus, multa alia culta & faceta in his libris remansisse cognoscerent. Ergo cum neutra meritò mihi placeret via, necessario arripienda fuit quædam inter utrasque interjecta, illius licentiam fugiens, hujus severitatem declinans, vel potius indulgentiâ utens ubi necessarium fuit, severitate, ubi liberum: quod à nobis quadam ratione perfectum, cujus his certiores fieri lectorem non erit alienum.

PRÆFATIO.

Inter Epigrammatum Scriptores facile principem locum obtinent Catullus & Martialis: ille orationis munditie, hic acumine & ingenio præstans: iidem porrò tam infandis sordibus referti, ut nihil detestabilius fieri possit. Ab his ergo cum maximè prohiberi adolescentes opus esset, ut id ipsi mollius ferrent, tantà indulgentiâ Catullum ac Martialem excerpimus, nihil ut apud illos relinqueremus, nisi vilissimas quisquiliâs vel pestiferæ obscœnitatis sordes, quibus qui se doleat esse privatum, non pravo tantùm se, sed & insulso ingenio esse testetur.

Quare sicubi fortè Lector in his quæ decerpimus vel frigidius acumen, vel alijsmodi vitium offenderit, nihil est quod iudicium nostrum eâ re culpet. Non enim ista nos non vidimus vitia, sed iis propter illas quas diximus causas parcendum esse putavimus. Verùm ne hæc nostra facilitas cuiquam noceat, præfixo in limine Martialis indiculo, elegantissima quæque notabimus & in præfixa Epigrammatibus Dissertatione eas constituemus regulas, ex quibus quid de quovis Epigrammate sentiendum sit, facile possit intelligi.

Post Martialem verò, quia scriptores nec ita spurci, nec ita ab adolescentibus expetiti; liberam nobis, imo necessariam esse duximus accuratioris iudicii veniam. In immensum enim excrevisset hic liber si omnia tolerabilia colligere vellemus. Quare multo jam restrictiores difficilioreque fuimus, ut illa promiscuæ farraginis incommoda vitarentur: ac nisi Epigramma aut elegans esset, aut aliquid contineret scitu dignius, nihil esse causæ visum est, cur eo frustra hunc libellum oneraremus.

P R Æ F A T I O.

III. Cur nonnullis mediocribus Epigrammatis aditus nonnunquam in hunc delectum patuerit.

Fatendum tamen id quod res est, Lectoribusque jam inde à limine prædicendum, ne in ista quidem paucitate summam, & ab omni emendatam vitio pulchritudinem expectandam. Primum, quòd vix aut nusquam illa quam querebamus absolutio & perfectio comparuit, ut si iis demum in hunc delectum aditus patuisset, in quibus nihil esset reprehendendum, non jam aliquorum selectione, sed omnium pene rejectione opus fuisset. Deinde quod in nonnullis vel memorabilem eventum, vel clari alicujus viri elogium complectentibus, utilitatem magis aliquanto, quam elegantiam secuti sumus, de quo multis in locis Lectorem, ac præsertim in Caesaribus Ausonii commonefecimus: Postremò nè quid dissimulem, nonnullas hinc etiam partes fortuna invitis nobis habuit; Sed habuit tamen. Nam ut sæpe Judicibus usu venit, ut postquam ex legum severitate continenter in plures animadverterunt, ex ipsa suppliciorum frequentia mitigentur, & cum nihilo minus nocentibus, remissius tamen & clementius agant: sic nos quoque cum ex aliquo scriptore magnum Epigrammatum numerum acriter Censurâ rejecissemus, nescio qua subibat misericordia, ipsiusque severitatis fastidium; ac sic affectis si quod occurreret aliquid argutiæ præse ferens, licet fortè quibusdam rejectis non melius, tamen repulsam eandem non ferebat. Factum id aliquando non negamus, sed rarissimè nec ferè usquam, nisi admonito Lectore.

PRÆFATIO.

IV. Quantum diligentiae in excerpendis Epigrammatis adhibitum sit.

Porro ut vilius aliquod Epigramma ob eas quas diximus causas in hunc delectum potuit irrepere; sic fortè è diverso contigit, ut nos aliqua, vel elegantissima, fugerint; sive à nobis omnino lecta non sint, sive ut fit, inter legendum minus animadversa; de quosiquis nos admonere non gravetur, dabimus operam ut nè ipsum nos admonuisse pœniteat. Nec tamen si cujusquam Poëtæ, aut nulla, aut pauca admodum Epigrammata in hunc delectum ascita sunt, ideo statim colligendum vel illum à nobis ignoratum, vel certè indiligentius lectum. Hoc enim nos è contrario verè nobis videmur posse profiteri; acceptius longe hoc opus eruditis Lectoribus fore, si nossent quâ diligentia & patientia in conquirendis & excerpendis Epigrammatum Scriptoribus versati simus. Patientiam dico, quia & tam multi, & maximam partem sic insulsi sunt, ut ineptissimus sit qui tot ineptias sine tadio & fastidio legat. Nos tamen ad hanc molestiam alacrius ferendam aliorum utilitas hortata est, quos nostro labore tantâ molestiâ liberari posse speravimus. Hac ergo spe & animo innumeros pene scriptores variarum ætatum & regionum; & in iis ad viginti Epigrammatum millia contrivimus, è quorum plurimis tamen nihil omnino decerptum est, & ideo ab eorum nominibus referendis abstinuimus, ne qui eos ornare non possumus, ad ignominiam nōminasse videamur. hoc tantum obiter admonemus Lectorem, vix quicquam nobis in hoc genere ineptius visum, quam illas quas Germanorum Poëtarum

PRÆFATIO.

tarum delicias vocant, ingentibus voluminibus ingentem absurdissimorum Epigrammatum numeram complexas, & cujusdam Lancini Curtii obscœnissimum simul & contemtissimum librum plusquam licet duobus Epigrammatum millibus constans. Erant in aliis quædam tolerabiliora, quæ tamen in hunc librum congeri, operæ pretium non est visum. Hæc enim vulgaria melius omnino nesciuntur, quàm cum meliorum studiorum dispendio discuntur; ut omitterem multitudinem mediocrium versuum onerare mentem, ac paulatim pulchri judicium amittere; atque ita hunc mediocritati assuescere, ut vix unquam majus aliquid & grandius conari queat. Unde ad solidam eruditionem tendentibus nihil utilius præcipitur, quam ut multa exiliora æquo animo ignorent, nusquamque magis locum habet sapiens illud Grotii dictum; Nescire quædam magna pars sapientiæ.

V. De Sententiarum delectu ad calcem Epigrammatum adjecto; ejus utilitas, usus, abusus.

Restat ut de nostra Sententiarum ex antiquis Poëtis selectione pauca dicenda sint, quam ideo cum Epigrammatis conjunximus, quod magnam hæc inter se cognationem habeant. Est enim sententia velut epigramma brevius, cum præcipua Epigrammatis pars, nempe clausula ferè ejusmodi sententiis constet. Cæterum tenuem hunc laborem & contemptum bene multis visum iri sat scio qui has γυναικείας ferè ad scholarum umbras relegant, & puerilem eruditionem redolere existimant. Quem in sensum, credo, nonnullorum eos insulsitas adduxit qui poëticas sententias sine delectu, sine judicio crepant, & temere

PRÆFATIO.

merè quævis inferciunt. Verum nobis spreto istorum abusu, rem ipsam per se spectantibus aliud longè judicii est. Nec modo hæc illustrium sententiarum selectio non contemnenda, sed è contrario perutilis, & digna in primis videtur quæ non ab adolescentibus tantum, sed à viris etiam firmati judicii studiosè tractetur.

Quid enim in librorum lectione sequimur, nisi ut judicium nostrum alamus & conformemus? Quid autem ad id aptius quàm ejusmodi sententiæ, quæ totidem quasi principia & pronunciata sint, ex quibus de plerisq; humanæ vitæ officiis ac negotiis rectum ac verum judicium ferri possit? Quanti autem numerandum quod illæ gemmæ ex ingenti nugarum acervo, in quibus permixtæ jacebant, extractæ sunt? Nam quod sic avulsæ minus aliquanto delectant, quàm cum in librorum continuatione leguntur, non tamen idcirco hic delectus aspernandus est. Delicatiùs enim in studiis versamur; si levi voluptatis decessione magnam utilitatis accessionem redimere nolumus. Magnam autem prorsus affert illa selectio, in qua exiguo labore discere est quidquid ornatiùs, brevius, verius à Poëtis scriptum est, quæ quidem apud plerosque Poëtas legere nec mediocris operæ & grandis periculi res sit, propter innumeras ipsorum falsas obscenasque sententias.

Cavenda sunt tamen ea vitia quæ multos à sententiis ejusmodi abalienant; imprimisque nè trita nimis ac pervulgatæ producantur. Sunt enim quedam eximie licet quæ frequentiore usu putidæ quodammodo & odiosæ factæ sunt; sed has ob id ipsum nosse convenit, ut vitandas noveris. Deinde otiosum perinde est uti vulgaribus, ac vulgaria nescire.

Alterum

PRÆFATIO.

Alterum cautionis præceptum, nè crudæ quædam modo quovis ingerantur. Quod vitium nunc infrequentius, olim indoctioribus temporibus ita frequens fuit, ut etiam in quorundam, gravissimorum cæteroquin virorum scripta irrepserit, ut Joannis Sarrisberiensis, qui ejusmodi poëticas lacinias sæpe ad nauseam congerit. Ac ille quidem in hoc aperte vitiosus, nec tamen ideo similiter accusandus quisquis aliquem ex Poëtis locum protulerit. Est enim ubi id decenter fiat, uti rectè nonnunquam ab Augustino, nonnunquam etiam à Bernardo factum est. Quanquam si est verè dicendum, in gravi & seria oratione fugiendum id potius quàm affectandum. Itaque præcipuus sententiarum fructus, non tam in iis laudandis situs, quàm in excolendo ingenio, quod ejusmodi pronuntiatio mirabiliter tum instruitur ad judicandum, tum ad inveniendum acuitur. Hic est verus sententiarum usus, hæc abusûs declinandi ratio, quo declinato, nihil utilius aut præstantius. Nec vero quod illæ ferè semper ex Ethnicis petantur, ideo minoris æstimandæ sunt. Non enim quæ apud Ethnicos veritas reperitur, ideo Ethnica est, aut ideo veritas non est: Semper illa ex æterno & incorrupto defluit sole, qui licèt Christianos abundantiori lumine perfuderit; tamen Ethnicis non ita se subtraxit, ut illos penitus à luce sua secluderet. Quod etiam gravibus & eruditis Theologis, quandoque ipsorum libros attingunt, pias & utiles commentationes suppeditat, dum secum considerant quid Ethnici cognoverint, quò progressi sint, ubi substituerint, & quàm longè obscuris illis veritatis scintillis quæ apud Ethnicos fulserunt revelatum fidei lumen excellat.

Hanc

PRÆFATIO.

Hanc verò maximam sanè utilitatem ex hoc illi delectu commodissimè capient, in quo breviter collecta cernuntur, quæ ab Ethnicis verissimè de moribus scripta sunt. Itaque quò plenior esset, visum est adjungere etiam brevem illarum sententiarum fasciculum, quæ quia in ore sunt omnium, ideo proverbia dictæ sunt, quod genus licèt apud nostros sorduerit, propter verborum, quibus vernacula proverbia constant, rusticitatem, tamen apud alias gentes, & præsertim apud Hispanos magno in pretio est. Et certè dum fugiatur modò illorum absurditas, qui proverbia passim ingerunt, non video cur ob id contemnendæ sint præclaræ per se sententiæ, quòd eas vita communis crebrius terat, cum non ob aliud sic terantur, quàm quia longè verissimæ etiam vulgo visæ sint. Hinc Augustinus vulgare proverbium in Concione sacra afferens, Sæpe, inquit, lingua popularis est doctrina salutaris. Ceterùm nè id quidem incommodi habent quas nos hic exhibemus. Nam quas ex Erasmo sumimus, eruditorum potiùs quàm vulgi sententiæ sunt, imo pleræque ab illustri quodam auctore semel scriptæ, non communi sermone contritæ. Quas verò ex Hispanis & Italis decerpimus, sunt quidem apud illos vulgares, at nostris contrà vulgo ignotæ, ut simul & veritatis utilitatem habeant, & gratiam novitatis. Nec diffiteor aliquas identidem levioris notæ admixtas esse; vix ulla tamen credo reperietur quæ suâ prorsus utilitate careat.

VI. De notis ac titulis Epigrammatum,

Atque hoc de ipso tum Epigrammatum, tum Sententiarum delectu, nunc de cæteris quæ nos ad
hunc

PRÆFATIO.

hunc libellum contulimus breviter dicam. Inprimis ad multa utile putavimus, ne sine quibusdam notis prodiret in vulgus, cum sepe in epigrammatis aliquid obscuritatis insit, quæ totam illorum corrumpere gratiam, nisi lumen quo illustraretur præsto esset; sed illæ nostro labori non semper acceptæ ferendæ sunt. Nam Martiali apposita Farnabio debentur scriptori diligenti & erudito. Nonnullas tamen ex illis refecare, alias etiam nonnunquam adjicere ausi sumus, si quando ille vel aliquod omisisse, vel parum, vel nimis explanasse videretur; omnem tamen illarum laudem, si quæ in tam levibus esse laus potest, ad ipsum libenter ac meritò transcribimus.

Reliquis Epigrammatis, quoniam aliunde non suppetebant, notas addidimus, sed parcè, & iis tantum locis quæ lectorem morari possent. Vehementer enim ingentibus illis commentariis infensi sumus, in quos homines otio abundantes quicquid didicerint, sine iudicio inculcant. Siquis tamen locus inter scribendum ex aliquo scriptore sub styli acumen subiret, qui cum epigrammatis sententiâ congrueret, non semper repudiavimus, sed hujus rei hunc modum adhibuimus, ut hujusmodi loca conquireremus nunquam, oblata non usquequaque refutaremus; quæ tamen ipsa, si quis gravabitur, omisis illis fastidio suo si libet obsequatur.

Plerisque autem locis Epigrammatum titulos mutavimus, præcipuè ubi ficta aliqua aut ignobilis persona esset inscripta. Nam cum hæc sit illorum utilitas, ut nos in totius epigrammatis memoriam redigant, & ut hoc veluti indicio, si quid fortè requiras, in indice possis faciliè reperire: utrumque qui præstare potest, ridiculus Gargiliani, aut Cecilianii titulus, qui
cum

DISSERTATIO.

cum sententia nihil habeat affine, nec ipsam ullo vestigio demonstret? Ergo his amotis alios substituiamus qui vim epigrammatis quam maxime fieri potuit declarent, quod quam sit difficile nonnunquam, præsertim ubi densi sensus, non alius perspicere poterit, nisi qui reipsa sit expertus.

Verum ut ex hujus libelli brevitatem eum quem longè maximum existimamus excolendi iudicii fructum capiat lector, operæ me prætium facturum reor, si ante omnia hæc illas exponam regulas quibus in epigrammatum selectione usi sumus; eas verò nos non ex ingenio vel ex solis hausimus antiquorum libris, sed quod longè potius ex virorum omni eruditione præstantium, & multo vitæ elegantioris usu veræ urbanitatis intelligentium sermonibus, quos in his epigrammatis expendendis in consilium adhibuimus. Itaque illorum hæc, non nostra iudicia videbit Lector, eaque, modo ipse non iniquus sit, æqua, ni fallor, & accurata esse perspiciet.

DIS-

DISSERTATIO

De vera pulchritudine & adumbrata,
in qua ex certis principiis, rejectionis
ac selectionis, Epigrammatum
causæ redduntur.

I. Cur in dijudicanda pulchritudine tam
varient hominum sententiæ.

Pulchri descriptio & fons.

TANTÆ opinionum varietatis quâ in
dijudicandâ scriptorum elegantiam di-
strahi videmus etiam eruditos, ea mihi
videtur esse causa, quod nulli ferè ratio-
nem consulunt, & ex veris certisque principiis res
expendunt, sed omnes temerè conceptam opinio-
nem, ac impressum sibi sine animadversione ac ju-
dicio sensum in judicando sequuntur. Sic factum
ut de formandâ & accuratè cognoscendâ veræ
pulchritudinis ideâ, ex quâ deinde cætera me-
tirentur, pauci admodum laborarint, sed ut
quidque animum nescio quâ voluptate mulcebat,
statim id pulchrum esse pronunciarint. Et tamen
eâ regulâ nihil fallacius aut incertius, falsa enim &
cimen-

DISSERTATIO.

ementita pulchritudo imbutas pravis opinionibus mentes voluptate quadam afficit, easdemque verâ & solidâ sæpe non afficit. Itaque nil tam deforme est, quod non alicui placeat, nihil contrâ tam undique pulchrum, quod non alicui displiceat. Sic ad ridicula cantica videmus exultare rusticos, & ad ineptos histrionum jocos tota nonnunquam theatra conclamant. Sic contrâ non desunt quos Virgilius ac Terentius, quibus nil habent literæ elegantius, aut nil tamen, aut parum delectet; Tanta in consuetudine & anticipatis opinionibus vis est, ad delectationem vel afferendam vel amovendam. Ergo ut ab illâ inconstanti opinionum turbâ recedatur, ad rationis lumen, quod unum certum ac simplex est, accedendum est, ac illius ope vera illa ac sincera pulchritudinis species investiganda, quâ quicquid impressum est verè pulchrum & elegans est, à qua contrâ quicquid abhorret, deformes & inelegans merito dicendum.

Ea porro rectâ nos ad naturam deducet, & id generatim pulchrum esse decernet, quod tum ipsius rei naturæ, tum nostræ etiam conveniat. Quòd enim, verbi gratiâ, corpus aliquod aliquâ parte vel redundans vel diminutum deformis habeatur, inde est quòd abhorreat à natura, quæ integritatem partium suarum deposcit, superfluitatem aspernatur. Omnium ferè quæ deformia censentur eadem ratio: semperque in illis animadvertere est vitium aliquod à naturâ rectè constitutâ dissidens. Nec tamen rem, ut pulchra dicatur, suæ quamque naturæ congruere satis est, nisi etiam nostræ conveniat. Hæc enim animo constans & corpore sensibus prædito, utrâque parte certas propensiones & offen-

DISSERTATIO.

offensiones habet, quibus vel alliciatur, vel abalienatur: Itaque visus certis coloribus jucundus movetur, auditus certo sonorum genere ducitur; animam etiam quædam delectant, quædam offendunt, prout quæque affectibus ejus vel consenserint vel repugnârint. Nec tamen quælibet hîc natura intelligenda est, cum quædam distortæ, depravatæ, vitiosæ sint; sed emendata & benè composita, ex cujus tantum propensionibus de pulchritudine & venustate judicandum.

Hujus autem veræ pulchritudinis ea vis est, ut non fluxa, mutabilis, temporaria sit, sed constans, certa, perpetua, omnibusque seculis peræquè placeat. Quamvis enim reperiantur tam pravo ingenio nonnulli ut eam despiciant; tamen & ii pauci sunt, & ratione possunt ad veritatem revocari, cum falsa illa pulchritudo licet tantisper habeat amatores suos, tamen illos non diu retineat, ipsâ naturâ, quæ deleri non potest, quoddam ejus sensim fastidium ingenerante. *Opinionum enim, ut præclare Cicero, commenta delet dies, naturæ Judicia confirmat.*

Hæc si ad orationem transferri placeat, eam verè pulchram esse dicimus, quæ tum ipsarum rerum naturæ, tum sensuum animique nostri propensionibus convenit; atque ut in oratione sonus, verba & sententia spectantur, illorum omnium cum duplici illa natura consensus ad pulchritudinem requiritur, quæ nobis ideo sigillatim explicanda sunt; ac primum de Sono.

DISSERTATIO.

DE SONO.

Rara ejus venustas in imitatione rerum, frequens in suavitate. Naturalis ejus mensio in auribus.

Primam illius naturalis pulchritudinis partem in Sono locavimus, quem à verbis in eo distinguimus, quod in verbis spectetur proprietas & significationis *ἐνέγχεια*; in Sono jucunditas vel asperitas aures vel mulcens, vel offendens, aut quædam quasi rerum imitatio, quæ tristitia flebiliter incitata celeriter, aspera asperè dicuntur; atque hæc quidem dum oratio pronuntiatur frequenter apparet; in scriptis autem, de quibus propriè dicimus, infrequentius: quanquam Virgilius admodum feliciter nonnunquam rerum ipsarum sonum, celeritatem, tarditatem carminis sono adumbravit. Nam illud, verbi gratia cum audis, *procumbit humi bos*; nonne tibi videris corruentis bovis obtusum illum sonum audire? Aut hunc legis versum *Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum*. Nonne currentium equorum sonitus aures quodammodo verberat; Sed hoc, ut dixi, rarum, nec ferè ab ullo Poëtâ quàm à Virgilio observatum. Itaq; maxima soni ac maximè vulgaris virtus est in deliniendis auribus sita. Tenuis quidem pulchritudo; sed tamen naturalis illa, eademque magimè popularis. Vix est enim ullus de plebe tam rudis, qui naturâ docente manca & mutila non aversetur; contrà plena, structa, finita non sentiat. Hinc Cicero rectè in Oratore. *Auris, inquit, vel*
animus

DISSE RTATIO.

animus aurium nuncio, naturalem quandam in se continet vocum omnium mensuram, itaque & longiora & breviora judicat, & perfecta ac moderata semper expectat; mutila sentit quædam & quasi decurtata, quibus tanquam debito fraudaretur, offenditur; productiora alia, & quasi immoderatus excurrentia, quæ magis etiam aspernantur aures, quod cum in plerisque, tum in hoc genere nimium quod est offendit vehementius, quam id quod videtur parum. Nec verò multitudo pedes novit, nec ullos numeros tenet, nec illud quod offendit, aut cur, aut in quo offendant intelligit: & tamen omnium longitudinum & brevitatum in senis, sic acutarum graviumque vocum iudicium ipsa natura in auribus nostris collocavit.

Meritò exigi à Poëtis soni jucunditatem. Asperitas multorum Poëtarum, præcipuè Germanorum. Quidam nimis canori.

Hanc igitur etiam soni jucunditatem consecetur necesse est, quisquis naturæ studet congruere; idque eò justius exigitur à Poëtis, quod ipsa Poësis nihil aliud est quam oratio modulata, & ad deliniendas aures certis numeris ac pedibus alligata. Quare meritissimò reprehenduntur, qui senis pedibus verba concludere contenti, auribus omnino servire neglexerunt. Quo in vitio vehementer hærent multæ pigrammatum scriptores, ac præcipuè qui Anthologiam Græcam Latinè reddiderunt, & Germani Poëtæ.

Nam illa, verbi gratiâ, quis ferat ipsorum?
Ex nihilo qui, quæ nihilum prius, omnia fecit.

Et nihilum, qui quæ nunc aliquid, faciet:

DISSERTATIO.

*Is te qui nihilum ante, quod es nunc, fecit ab illo
 Quod nihilum, & nihilum, nunc quod es, hoc faciet:
 Scilicet ut si aliquid scelere è scelus hercle ni, eras nil:
 Et scelere hoc aliquid cælo habile efficeret.*

*Quid illo item Epigrammate durius? [lum
 Ex tuo enim animo haut potes haut novisse meum il-
 Qui suam in hac tua. agit dudum anima ipse
 animum.*

*Ex animo ergo animus, seu noscitur ex mea ita istac
 Musa animi in musas nota sit aura tui.*

Aut illo disticho?

*Perge nec à veteri te flectat tramite quidquam
 Tu quod es, hoc, quoad heic vivam ego semper ero.*

Sed ut magnopere vitiosum est in verbis aurium voluptatem prorsus negligere, cùm versus, uti diximus, ad aures demulcendas sit inventus; sic è diverso non leviter peccant qui auribus immodicè serviunt, & dummodo iis satisfaciant, nihil admodum de sententiâ laborant; hoc studium canoras nobis peperit nugas, & inopes rerum versus; in quod sæpenumero incidunt qui assiduâ Poëtarum tractatione, poëticæ elocutionis ac numeri facultatem comparaverunt. Nam illi cum affluant verbis elegantibus, vulgares sententias non indecoro fucò oblinire terè contenti sunt. Hoc in multis Buchanani, Borbonii, Barlæi carminibus & epigrammatis animadvertere est, quæ lectores quidem minus attentos sæpe fallunt: at repetita & excussa, ob rerum tenuitatem, quoddam sui fastidium relinquunt. Quare in hoc quoque vitium sedulò inquisivimus, multosque ex ejusmodi sonoris versibus, qui nihil intus haberent, amandavimus.

Verba

DISSERTATIO.

Verba quomodo rebus accommodanda.

Nunc de verbis ac rebus naturæ accommodandis dicendum est, in quo, ut suprà dictum est, duplex natura consideranda, vel earum scilicet, de quibus loquimur rerum, vel eorum à quibus audimur vel legimur.

Verborum autem cum rebus consensio in eo posita, ut grandibus grandia, humilia humilibus aptentur. Poscit quidem omne genus orationis simplicitatem: sed ista simplicitas sublimitatem non refugit, nec incitationem, imò non minus vitiosum est alta & gravia tenuiter & demissè, quam demissa & tenuia altè & graviter dicere. Utroque enim modo ab eâ disceditur, in quâ positam pulchritudinem diximus, cum naturâ consensione. Ergo nec figuras, nec ornamenta quævis oratio recipit, nec rursus quævis repudiat; est ubi illa aptè collocentur, est ubi ineptè; totum autem in eo est, ut ubique perfecta sit rerum verborumque concordia.

Porro, quod diligenter animadverti velim, & à paucis omnino observatum est, ut verba rebus attemperes, non ipsæ res spectandæ, vel quales in se sunt, vel quales in mente dicentis, sed quales in mente audientium vel legentium oratione informatæ sunt. Sic quia sub initio rudis adhuc supponitur auditor, simplicibus verbis, earum de quibus rerum loqueris, notitiis imbuendus est, quibus postea quidvis possis superstruere. Hinc sit ut si de quamlibet atroci facinore dicendum sit, non prius liceat in illud atrocibus verbis invehire, quam in mente

DISSERTATIO.

mente Lectorum ea ipsius species impressa sit, quæ vim illam verborum atrocitatemque non respuat. Quo vitio illi premuntur, qui nondum incensis Auditorum animis, & quid velint adhuc nescientibus, ardentem orationem inferunt.

Ita optimè Virgilius orditur simplicibus verbis :
*Arma virumque cano, Troiæ qui primus ab oris
 Italiam fato profugus, Lavinaque venit
 Littora.*

Optimè Homerus ob hoc ipsum ab Horatio laudatus.

*Dic mihi Musa virum captæ post tempora Trojæ
 Qui mores hominum multorum vidit & urbes.*

At vitiosè Statius, & nimis subito lectores in altum rapit his versibus:

*Fraternas acies, alternæque regna prophanis
 Decertata odiis, fontesque evolvere Thebas
 Pærius menti calor incidit.*

Vitiosius etiam Claudianus nondum præparatis animis tumidos illos ingerit versus:

*Inferni raptoris equos, afflataque curru
 Sidera Tanario, caligantesque profunda
 Junonis thalamos.*

Hoc verò præceptum præcipuè teneri debet in epithetis, quæ cum rebus semper male junguntur, si ab illâ ideâ diffideant, quam impressam gerit Auditor. Eam ob rem vidi qui reprehenderent illud initium Lucani;

*Bella per Æmathios plusquam civilia campos
 Jusque datum sceleri canimus.*

Rectè, inquiunt post expositam stragem Pharfalli-
 cam hoc epitheto, *plusquam civilia*, uteretur, at ut illo Lectorem nihil tum tale cogitantem occupa-
 ret;

DISSERTATIO.

ret, præposterum fuit, & peccat in Horatianum illud:
*Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 Cogitat.* —————

*Quo pacto verba humano ingenio convenire
 oporteat. Prima ejus abalienatio à ver-
 bis inusitatis unde profecta; huic
 quatenus obsequendum.*

Verùm convenire rebus verba parum est, nisi etiam hominum naturæ conveniant, in qua cerni licet generalem quandam offensionem in verba obsoleta, sordida, impropria, quam quidem malim naturalem quàm opinabilem dicere, licèt super quadam opinione fundetur. Quamvis enim quod aliud vocabulum alio sit usitatus & elegantius meri sit hominum arbitrii, tamen inusitatis & impropriis offendi naturale est, ut usitatis propriisque delectari. Quidquid enim contra rationem sit, hoc ipso quia carere ratione perspicitur, offendit. Jam vero tritis vocabulis relictis, inusitata consecrari prorsus à ratione alienum est. Quanquam huic naturali offensionem accedit alia ex opinione profecta. Nam quia illa verba inusitata vulgo reprobantur, hinc cum quodam fastidio & contemptu in ipsâ mente conjunguntur; ita ut vix pronunciari possint, quin se continuo simul efferat hic contemptus & fastidii sensus.

Ergo nè in offensionem illam sive naturalem, sive opinabilem incurrat prudens scriptor, usui sese libenter accommodabit; & quamvis illum instabilem nec diuturnum esse sentiat, mallet tamen aliquando placere quàm nunquam; illud modò cavebit, nè succrescentes identidem, in aulâ præsertim Gallicâ

DISSERTATIO.

& muliercularum circulis locutiones, nec vulgo adhuc receptas, in scriptis usurpet. Harum enim, ut ita loquar, brevior vita, quam ut in opus diuturnum illigari possint, ut omittam in hoc odiosam quandam affectationem esse, quæ orationi pondus auctoritatemque detrahat.

Est ergo in vocum proprietate & elegantia pulchritudo quædam ac venustas non aspernanda, sed ea tamen temporaria, & quæ opinione quâ usus conficit innixa, mutatâ opinione dilabatur. Quare aliam quærant oportet, qui non uni seculo, sed omnibus scribunt; eam nimirum quæ nihil habeat opinionis admixtum; qualis illa verborum cum naturâ consensio, quam deinceps explicaturi sumus.

INTERIOR QUÆDAM

& magis arcana verborum cum naturâ consensio.

Naturam humanæ mentis si penitus introspicere velis, & interiores in eâ delectationum fontes rimari, robur quoddam in ipsâ deprehendes, quadam infirmitate conjunctum, unde magna varietas & inæqualitas oriatur. Robore enim fit ut perpetuam remissionem gravetur; infirmitate contra, ut perpetuam contentionem pati nequeat. Hinc est quod ipsi nihil diu placet, nihil sui undique simile. Hinc in Musicâ perfectum omnino concentum aversetur, quod compertum Musicos induxit ut discordes sonos, quas dissonantias appellant, consultò admiscerent

DISSERTATIO.

cerent. Hinc fit denique ut quævis corporis exercitatio, etiam si voluptatis causâ primum suscepta, fiat ex perpetuitate supplicium.

Id verò etiam in oratione locum habet, imo ibi maximam natura teneritudinem prodit, altam illam & incitatam diu non patitur; rursus illâ humi repente & nunquam se attollente, si longior sit, fatigatur; stare, requiescere, erigi, dejici avet omnis auditor & lector. Inde nascitur tanta varietatis necessitas, quâ parvis grandia, concitata placidis, alta humilibus miscentur. Sed hæc fortasse parum in epigrammatis loci habent, quæ propter breviter, varietatis minùs indigent. Verùm ista licet generaliora commemorare non piguit, quod cætera magis argumenti nostri propria inde pendeant, inprimisque metaphorarum, quarum magna vel ad ornandam, vel ad vitiandam poësim vis est, usus & judicium. Nam si cur homines metaphoris delectentur attentius consideremus, non aliam inveniemus causam, nisi eam quam indicavi naturæ imbecillitatem, quæ rigidâ illâ veritate & simplicitate lassata metaphorarum à vero nonnihil abscedentium admixtione recreanda est. Hic verum & legitimum metaphorarum usum discas, easque itidem adhibendas, ut discordes sonos adhibens Musici, ad tollendum perfecti concentus fastidium: sed quàm crebro illæ, quove loco usurpandæ sint, non exiguæ cautionis ac prudentiæ res est. Illud hîc monuisse sufficiet, quia metaphoræ, hyperbolæ, & quæcunque à simplici & naturali loquendi more deflectunt, non propter se expetuntur, sed tanquam nauseantis naturæ remedia, necessitate quadam asciscuntur, propterea magnam in

DISSERTATIO.

eis moderationem esse servandam. Unde verè & rectè à Quintiliano dictum : Modico & opportuno earum usu illustrari orationem, frequente obscurari, & tædio compleri. Quod vitium in multis, præsertim recentiorum epigrammatis sæpe deprehendas, ut infrà quibusdam exemplis ostendemus. Sed tamen ne hoc in nimiam abeat severitatem, notandum est ea tantum pro metaphoris habenda, quæ à vulgari usu remota sunt, & duplicem idæam animo offerunt : unde si quæ metaphora ita trita sint, ut jam quasi propriæ usurpentur, nec aliud quam rem ipsam ad quam explicandam adhibentur, exhibeant ; propriorum potius vocabulorum numero, quàm metaphorarum ducendæ sunt, nec sub iis quarum copiam reprehendimus tropis comprehenduntur.

De stilo nimis Metaphorico. Quædam epigrammata ob id rejecta.

Est quidem Poëtis major quædam troporum venia, sed tamen suus est illis etiam modus, sua, ut loquitur Cicero, verecundia, præcipuumque semper ornamentum ex simplicitate petendum. Quare longissimè à pulchro aberrant illi apud quos tota quasi natura histrionicam agit ; adeo nihil communi more eloquuntur ; nihil tale effingunt, quale ~~in~~ ~~epigrammata~~ cernitur ; sed omnia extollunt, deprimunt, mutant, & quandam veluti larvam omnibus induunt. Hac nos de causâ quædam epigrammata tanquam nimis metaphorica ex selectorum numero exclusimus, ut duo sequentia

Heinsii,

DISSERTATIO.

Heinsii, viri cæteroquin humaniorum literarum scientiâ clarissimi.

*Auriga lucis, ignei poli cursor,
Metator æthræ, temperator horarum,
Ævi minister, circulator æterne,
Lustrator orbis, dissipator umbrarum,
Currus perennis, igneæque quadrigæ
Frenator ingens, qui diem vehis purum,
Rursumque vultum surripis tuum mundo,
Et candicantis oculis comæ flammam
Cras è lacertis Tethyos tuæ rursus
Redibis: at nox occupat meum solem.* Douzam.

scilicet. Itemque,
*Dulces alumni noctis, ignei fratres,
Parvæ cohortes, ignei poli cives,
Qui per serenos ætheris vagi campos
Molles choreas ducitis levi plantâ,
Cum membra nostra molliter reclinata
Vict sive sensus occupat sopor levis;
Cur nunc ut ante per domum cæli pictam
Et è latebris, fornicisque inaurati
Puris fenestris tollitis sacrum vultum?
Abite tandem; non videbitis Douzam.*

In his epigrammatis præter congestas ad nauseam metaphoras, easque duras & absurdas, aliud quoque vir sagacissimus vitium notabat, quod scilicet à mœrentis, & amici mortem lugentis animo, quem hic effingere voluit Heinsius, nil longius absit, quam hæc epithetorum lascivia. Sed de verbis satis.

DISSERTATIO.

Prima sententiarum virtus, veritas. Quantum in falsitate vitium sit. Ubi de falsis epigrammatis.

Nunc de sententiis differendum, quas item rebus ac personis accommodandas esse prædiximus. Rebus convenient, si veræ, si propriæ sint, & quasi interiores. Personis congruent, si naturalibus vel offensionibus, vel affectibus aptentur.

Prima igitur sententiarum virtus, veritas. A rebus enim ipsis diffidet, quicquid falsum est, nec ulla in falsitate pulchritudo, nisi quantum veritatem mentitur. Unde discas pulchritudinis fontem in veritate esse, deformitatis contrà in falsitate. Illa verò non à rebus modò abhorret, sed etiam à personis. Inest enim nobis quidam insitus veritatis amor, quædam in falsitatem offensio, quâ fit ut quæ nos specie veri delectârunt, ubi falsa patuere, ingrata & injucunda fiant. Hæc ratio fuit viris eruditis, quorum jam sæpe mentionem facio, ut ex hoc delectu multa epigrammata refecârint, quorum præcipua sententia ex falso petebatur, ut, exempli gratiâ, illud Grotii, licet carmine fatis magnificum.

*In Joannam Archeam vulgo
la pucelle d'Orleans.*

*Gallica non unquam peritura laudis Amazon
Virgo intacta viris, sed metuenda viris:
Cujus non oculis sedit Venus atque Cupido,
Sed Mars atque horror, sanguineaque vices:*
Hæc

DISSERTATIO.

*Hæc est cui Salicæ leges, cui patria sese
Debet, & in veras reddita sceptræ manus.
Nec fas est de morte queri, namque ignea tota,
Aut nunquam, aut solo debuit igne mori.*

Hæc commemorare non piguit, ut magis lectores perspiciant quale sit illud falforum genus, quantumque abhorreat à natura, quippe quod ita ferè sit comparatum, ut ejus quod in eo affirmatur contrarium non minus plausibiliter dici possit, nihilo enim magis ineptè potuisset scribere Grotius :

*Sed fas est de morte queri ; non ignibus illa
Debuit, ast undis ignea tota mori.*

Certè si ejus originem indagari placeat, reperimus ad illud non naturâ homines duci, sed inertia compelli. Non enim aliâ causâ ad falsitatis præsidium confugiunt, nisi quia veram ex rebus ipsis eruere pulchritudinem non valent. Certa quippe & definita veritas, mendacium infinitum & incertum : hinc illa ad inveniendum difficilis, hoc proclive & obvium, eoque etiam nomine spernendum.

Porro non in affirmationibus modò falsitas intervenit, sed etiam in affectibus effingendis cum scilicet alicui personæ alii quam quos natura argumentumque postulat affinguntur affectus, uti cerni licet in hoc Vultei epigrammate, ob id rejecto :

*Nuper marmoreum videns sepulchrum
Arverni benè cogniti malâ in re,
Cæpi sic tacitus loqui : Ad quid, oro,
Tot sumptus ? Potuisset hoc sepulchrum
Reges claudere, sanguinèmq; Regum,
Hoc ignobile quod tegit cadaver.*

DISSERTATIO.

*Prorumpo in lachrymas, fluunt abunde
Emissæ ex oculis genas per ambas,
Quidam me arguit, increpâtque flentem,
Istis sic puto, talibusve dictis;
Næ tu, quisquis es, impius videris
Pestem qui patriæ doles sepultum.
Illi contra ego: Falleris sepulchri
Facturam fleo, non fleo sepulti.*

Alienum sanè fuit hominem inducere abunde lacrymantem, quod sceleratus quidam & ignobilis nobili sepulchro esset conditus. Non enim misericordiam & lacrymas movent honores sceleratis habiti, sed potius iram & indignationem. Falsum ergo sibi induit affectum Poëta qui ibi lacrymatur, ubi irascendum & stomachandum fuit.

De fabulosis Epigrammatis.

Magnum igitur falsitatis vitium, idémque latissimè fusum, & multa quasi membra complexum. Ad hoc enim revocari possunt primum fabulosæ sententiæ, solita Poëtarum curricula, ubi nihil dicere habent. Cujus generis tanquam vitiosi, multa nos epigrammata rejecimus, ut illud Grotii ad Rodulphum Imperatorem, fabulis nimis refertum.

*Non tibi Mars tantum favet, invictissime ductor,
Quem toties hostem barbara signa tremunt:
Plebs quoque te Superum donis veneratur, & illud
A Zephyri murus conjuge, Cæsar, habes.
Ver dea perpetuum Batavo præscripsit Apelli
Pratæque pictrici vivere jussa manu.
Annus Alcinoi decor est, & Adonidos hortis,
Nec Pharias animat longior aura rosas.*

Prisca

DISSERTATIO.

Prisca Semiramios jactat Pomona labores;

Alta tamen tecti culmina scandit hyems.

Quo tibi fluxus honos? Augustum ferta triumphum,

In quæ temporibus nil licet, ista decent.

Scio esse alia quoque in hoc epigrammate culpanda ; sed nunc id unum vitium notamus, propter quod in exemplum affertur.

De Æquivocis.

Referri etiam ad idem genus potest magna pars æquivocorum, quorum acumen ferè ex quadam oritur falsitate. Nam, verbi gratiâ, in illo Sannazarii Epigrammate.

Jucundus geminos fecit tibi Sequana pontes,

Fure tuum potes hunc dicere Pontificem.

Si pontificem accipias pro pontium fabricatore, vera sententia, sed inepta : ergo ut acuti aliquid includat, debet vox Pontificis accipi pro Episcopo ; quo sensu falsum erit jucundum esse Pontificem. Similiter in illo epigrammate fatis celebri :

Surdastrum curare ferunt te Gallice Cosmam,

Et quod ei certam polliciteris opem.

Sed nihil efficies licet omnem extenderis artem,

Nam malè perpetuos audiet ille dies.

Accipe verbum *audiendi* pro ipso sensu, falsa erit sententia, quia illud corporis vitium sanari potest ; accipe pro bono nomine, falsa item erit & inepta, quia falsum & ineptum est ideo frustra laborare Medicum de sanando aurium vitio, quia famæ mæderi non potest.

In his vitiis hærent omnia æquivoca, quorum proinde venustas valde exilis, imò nulla est. Olan

DISSERTATIO.

quidem isti generi aliqua laus fuit apud seclum prius : unde à Cicerone & Quintiliano elegantes dicuntur petiti ex amphibologia sales : at nunc contrà meritò valde contemptum est, adeo ut æquivoca non modo non captent urbaniores, sed etiam vitent. Illa tamen utcunque tolerabilia vel certè minus vitiosa sunt, cum sponte nascuntur ; at si quis ea afferat meditata, aut in iis se sibi placere significet, jure insuetus existimatur. Inde est quod epigrammata, quorum elegantia ex æquivoco petitur, nullo ferè in pretio sunt. Nam cum versus non nisi labore & industriâ componantur, rectè pusilli & angusti animi existimatur in tam levi argutiâ versibus illigandâ tempus consumere. Nec omitterendum est hoc quoque in æquivocis incommodum, quod uni ita linguæ affixa sint, ut in aliam transferri non possint. Propter has causas pauca nos ejusmodi in hunc delectum admisimus, & tantum ad exemplum vitiosæ formæ.

De Hyperbolicis.

Falsis item sententiis accensentur hyperbolicæ, non in uno aliquo verbo, nam de his jam superius egimus, sed in toto sensu cujusmodi est illud Ausonii intolerandæ absurditatis.

Faustulus insidens formicæ ut magno elephanto

Decidit, & terræ terga supina dedit.

Mox idem ad mortem est multatus calcibus ejus,

Perditus ut posset vix retinere animam.

Vix tamen est fatus : Quid rides, improbe Livor,

Quod cecidi ? Cecidit non aliter Phaëton.

Sic

DISSERTATIO.

Sic ille Græcos in eo imitatus, quorum mira fuit, in hanc cacozeleiam proclivitas, ut videre est in eorum Anthologiâ, ejusmodi hyperbolis scatente. In eandem quoque ruunt frequentes, vel qui infirmo ingenio sunt, vel qui imperitis scribunt: unde talibus delectari magnum imperitiæ signum; quo vel moveri debent, qui Rablæsii fabulas tam ineptas, tam stolidis hyperbolis refertas legere, nè dicam laudare non verentur.

De litigiosis & controversis.

Porrò ad idem falsorum genus accedunt litigiosæ ancipitesque sententiæ, de quibus ambigit lector, veræne illæ an falsæ sint. Quæ dubitatio quoniam omnem adimit jucunditatem, tollit etiam pulchritudinem.

Hoc nomine nunquam mihi probata est clausula illius Epigrammatis Martialis.

Par scelus admisit Phariis Antonius armis,

Abscidit vultus ensis uterque sacros.

Illud laurigeros ageres cum leta triumphos.

Hoc tibi Roma caput, cum loquereris, erat.

Antoni tamen est pejor quam causa Photini,

Hic facinus domino præstitit, ille sibi.

Subit enim lectoris animo tacita quædam molestia, quod Poëta tam fidenter dubiam sententiam pro certâ sumat. Libentérque adversus illum reponeret sibi contra videri gravius illum delinquere qui domino præstat facinus, quam qui sibi, nec deerunt rationes. Nam sibi peccantes ira, cupiditas, metus, ad facinus impellit, quibus voluntas,

DISSERTATIO.

* Iuntas, adeoque criminis magnitudo minuitur:
At qui alteri in scelere patrandò obsequitur, frigidus ad facinus accedit, quod longè majorem arguit pravitatem. Hæc & similia causari quis adversus Martialem posset, ejusque distichon sic immutare nihilo absurdius,

Antonî tamen est melior quàm causa Photini,

Hic facinus Domino, præstitit ille sibi.

Quare totum hoc genus controversarum sententiarum elegantia vacat, & studiosè vitandum est iis qui pulchritudinem sequuntur, quam in unâ demum veritate invenient, & ejusmodi veritate, quam statim propositam lector agnoscat & amplectatur.

*Alia sententiarum virtus, ut propriæ
& interiores sint. Ubi de alienis,
& accidentariis.*

Alteram sententiarum, dum cum rebus comparantur, virtutem esse diximus, ut propriæ & interiores sint, id est, ex rerum quasi visceribus erutæ, non longè accersitæ, vel ex externis accidentibus, rem tantum quasi comitantibus ductæ. Eâ lege innumeris frigidioribus epigrammatis liberati sumus quorum hîc pauca exempla subjici placet.

Alienum & accersitum est illud Audoëni, de Lyra:

*In t. m. diversis cum sit concordia chordis,
Tam discors hominum non pudet esse genus.*

Quasi

DISSERTATIO.

Quasi ad pudefaciendos de suis discordiis homines, nihil propius esset quàm chordarum lyræ concordia.

Ex accidentibus rem concomitantibus, non ex ipsius rei visceribus depromptum illud Germanici, ut aiunt, Cæsaris, versibus alioqui satis cultum.

*Thrax puer adstricto glacie dum ludit in Hebro,
Frigore concretas pondere rupit aquas.*

*Dumque imæ partes rapido traherentur ab amni,
Abscidit tenerum lubrica testa caput.*

*Orba quod inventum mater dum conderet urnâ,
Hoc peperit flammis, cætera dixit aquis.*

Alia certè fuit illi matri interior dolendi causa, quàm quòd filius partim aquâ, partim flammâ esset absumptus, nec minus illa doluisset, si vel totus in aquis periisset, vel totus in flammis. Non debuit ergo ex tam levi ~~desiderio~~ tota dolendi causa repeti, quæ comes non materia doloris fuit.

Eodem vitio laborant descriptiones negativæ, in quibus enumerantur, non quæ cuique rei dotes insunt, sed quæ non insunt, quod jure quidam reprehendebant in hoc Epigrammate Barlæi, alioquin versibus eleganti.

*Regia Borbonii soboles, quâ sospite dudum
Belga sibi facilem credidit esse Deum.*

Sceptraferis illustris avis, illustrior armis,

Et rarum Astræa judice nomen habens,

Quem celebrat Bellona ducem, pax laudat inermem,

Et cui tot terræ, tot famulantur aquæ.

Non tibi barbaricum potantia vellera succum,

Aut mea Sidonias pagina donat opes :

Non

DISSERTATIO.

*Non Indus quod mittit ebur, quod Dalmata marmor,
 Quæque gravem placant mascula thura Jovem:
 Non bellatrices aquilas, captivæque bello
 Oppida, non victo carbasa rapta mari.
 Nos Christum, Lodoice, damus regémque ducémque,
 Nomina nominibus non aliena tuis :*

*Maxima quàm cupio dum mittere, maxime Regum,
 Quonequeo majus mittere, mitto Deum.*

Nimis certè longus circuitus est enumerare quæ Regi non des, ut tam leve munusculum intelligatur. Sed in clausulâ illud etiam durum quod libellum de Christo differentem, Deum & Christum appellat, quasi idem sit Christus, & libellus de Christo. Sed hæc vulgaris dedicatorii, ut ita loquar, generis ineptia, in quo scriptores non aliter ferè de libris suis loquuntur, quam si inter ipsum librum, & libri argumentum nihil interesset : ita si de Cæsare vel Catone scribunt, Cæsar, inquirunt, & Cato genibus tuis advolvitur ; si de Cicerone, En, inquit, te Cicero compellat, & patronum adoptat ; quæ omnia falsarum sententiarum generi rectè accensueris.

*Sententiæ cum personis quâ ratione conciliandæ. De offensionibus vitandis:
 ac primum de obscenitate.*

Atque hæc quidem sententiarum cum rebus concordia facilius intelligitur : at verò earundem cum personis attemperatio, longè ad percipiendum difficilior, ad tractandum operosior. Tota enim hîc humana natura penitus scrutanda est, ejusque tacitæ

DISSERTATIO.

tæ propensiones, tum alienationes rimandæ, ut istas fugiamus, illis obsequamur. Nec enim fieri potest ut placeat quod naturam offendit, nec ut displiceat, quod ejus propensioni obsequitur. Nos quædam tantum hîc delibabimus, sed quæ ad institutum nostrum sufficient.

Imprimis in naturâ hominum, quidam adversus turpia & obscœna pudor insitus est, idemque in optimâ quâque, & benè institutâ vehementior. Hunc pudorem offendunt omnes obscœnæ sententiæ, adeoque illæ alienæ à naturâ, deformes & inelegantes habendæ sunt. Nec refert quod illæ quibusdam corruptis animis arrideant. Non enim elegantia est, uti diximus, corruptæ naturæ congruere, sed honestæ ac benè moratæ. Itaque totum hoc genus planè abest ab honestorum hominum sermonibus, nec nisi ab iis frequentatur, qui ut pietatis, sic genuinæ comitatis & elegantia sensu carent.

Ergo quod scœda omnia & lasciva epigrammata rescuimus, non modò moribus & pietati inservitum est, sed etiam urbanitati & elegantia, cujus nullum prorsus sensum habuisse se testantur veteres illi Catullus ac Martialis, qui tot illiberalibus fordibus libros suos opplevere, eoque nomine non modò flagitiosi, sed etiam rustici, inhumani, & ut Catullianis verbis utar, *Caprimulgi ac fossiores* habendi sunt.

De vilibus argumentis Epigrammatum.

Nec verò solum turpem & obscœnam speciem, sed omninò quomocunque vilem, deformem
&

DISSERTATIO.

& ingratam lectoribus obijcere vitiosum & inelegans est. Hinc pro pulchris & elegantibus haberi non possunt illa epigrammata, quorum argumentum est vel vetula edentula, vel detrita lacerna poetaster, vel olens hircus, vel putidus nasus, vel heluo in mensam vomens, quæ magna histrionibus jocandi seges. Nunquam enim acumine satis compensatur ista deformitas.

Eâ de causâ in iis quæ Martiali subjunximus epigrammatis, nullum ex illis ascivimus, multaque quæ occurrebant procul ablegavimus, quale illud Buchanan in quo strigosi senis ingratam & inveniustam pingit imaginem.

Nævole, dum clamas ut Stentora vincere possis,

Omnis homo est animal nocte diæque boas :

Jam tibi dilapsa est prope nonagesima messis,

Jam tremit effæto curva senectæ gradu ;

Vertice jam lævi vix tres hæfere capilli,

Et cernis quantum noctua mane videt ;

Semper & è gelido destillat stiria naso,

Et fluit in madidos longa saliva sinus ;

Nec tibi gingivâ dens unus & alter inermi,

Nec plus rugarum simia scalpit anus.

Nævole, si pudor est, nugarum desine tandem

Omnis homo clamans, Nævole, nullus homo es.

Vilius itidem argumentum, speciesque parum jucunda & elegans pendentis hominis, huic Sannazarii epigrammati fraudi fuit, quanquam aliquid festivitatis habenti :

Quicquid erat Tripodum cunis Delphisque petisti,

Discere fortunam dum cupis Eune tuam :

At deus extabis supra Regesque Deosque,

Veridico tandem rettulit ore tibi :

DISSERTATIO.

*Tu tamen hinc vanos sumpſiſti, Græcule, faſtus,
Jam magni dominus, jam pater orbis eras :
Ecce crucem aſcendis, non te Deus Eune ſefellit,
Omnia ſunt pedibus inferiora tuiſ.*

Sed hæc honeſta & tantum vilia : at Cynica Mar-
tialis & Catulli libertas, quâ multa non quidem in
moribus fœda, ſed quæ tamen ab oculis & auribus
removeri jubet humana comitas, ſuis nominibus
eloquuntur, prorſus impudens & ruſtica habenda eſt ;
quare nunquam laudabant elegantes vel illas Catulli
voces : *Annales Voluſi cacata charta* ; vel illud Mar-
tialis de Catella : *Et deſiderio coacta ventris, guttâ
pallia non ſefellit unâ.* Et multa alia longè ſordidi-
diora, quæ nè in exemplum quidem vitii libet affer-
re. Certè nimia fuit antiquis in hoc genere pati-
entia, nec rarò miratus ſum quomodo in Senatu
Romano Cicero ferri potuerit, cum hæc adverſus
Piſonem declamaret. *Meminiſtine cœnum cum ad te
quintâ ferè horâ cum Caio Piſone veniſſem, nescio
quo è gurguſtio te prodire involuto capite, ſoleatum ;
& cum iſto ore fœtido teterrimam nobis popinam in-
halaffes, excuſatione te uti valetudinis, quod dice-
res te vinolentis quibuſdam medicaminibus ſolere cu-
rari. Quam nos cauſam cum accepiſſemus ; quid enim
facere poteramus ? Pauliſper ſtetimus in illo ganea-
rum tuarum nidore atque fumo, unde tu nos tum im-
probiffimè reſpondendo, tum turpiſſimè eructando eje-
ciſti.*

De Malignis Epigrammatis.

Eſt etiam in hominibus manſuetioris ingenii in-
natum adverſus malignitatem odium, præſertim
quâ vitia corporis irridentur, vel fortunæ calami-
tates

DISSERTATIO.

tates, aut quidvis demum quod accidit extra culpam. Nam quia nemo se horum casuum exortem videt, ideo ista dejici & irrideri molestè fert. Humanè Virgiliana Dido, cum ait,

Non ignara mali miseris succurrere disco,
tacitùsque in illam inde exoritur Lectorum favor;
pulchrè item Seneca :

Non est jocus esse malignum.

At contrà inhumanè, qui miseris insultant, & quæ non culpâ contracta sunt exprobrant, adeoque quendam illi in legentium animis odii & alienationis excitant sensum.

Propterea nos pauca admodum hujus generis cum nostro ingenio parere liberum fuit, ascivimus, multa contrà rejecimus, ut illud Audoëni frigidum & malignum.

Ecce tibi nulli superant in vertice crines,

Nullus in infidâ stat tibi fronte pilus.

Omibus amissis à tergo & fronte capillis,

Quid tibi jam restat perdere, calve? Caput.

Nec nobis magis placebant tot ejusmodi in Martiali, quæ tamen non omisimus, propter superius positas causas.

De loquacibus Epigrammatis.

Omnes naturæ offensiones colligere longum esset, nonnullas tamen libet addere, quòd magnam ab hac selectione epigrammatum turbam amoverint. Ergo præter ista longos etiam verborum circuitus, idémque sibi variis verbis ingestum natura fastidit. Ardet enim curiositate, & semper festinat ad exitum, multoque se detineri sermone, nisi cum

DISSERTATIO.

cum magno operæ pretio fert impatienter. Propterea non leve fastidium afferunt loquacia epigrammata, & quæ longitudinem suam non satis sententiæ magnitudine pensant: quo vitio nonnunquam premitur Martialis, in aggerendis vulgaribus laudibus quandoque nimius, aut in enumerationibus minutior, verbi gratiâ, in illo Epigrammate, quo pertinuit tot similitudines de medio petitas cumulare?

*Puella senibus dulcior mihi Cynis,
Cui nec lapillos præferas Erythræos,
Nec modo politum pecudis Indicæ dentem,
Nivésque primas, liliûmque non tactum,
Fragravit ore quod rosarium Pæsti,
Cui comparatus indecens erat pavo,
Inamabilis sciurus, & frequens Phoenix.
Adhuc recenti tepet Erotion busto.*

Quid item in illo alio eandem sententiam toties iterare?

*O mihi curarum pretium non vile mearum,
Flacce, Antenorei spes & alumne laris;
Pierios differ cantûsque chorósque sororum,
Æs dabit ex istis nulla puella tibi.
Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Minervæ,
Hæc sapit, hæc omnes fœnerat una Deos.
Quid possent hederæ Bacchi dare? Palladis arbor
Inclinat varias pondere nigra comas.
Præter aquas Helicon, &serta, lyrásque Dearum
Nil habet, & magnum semper inane sophos.
Quid tibi cum Cirrha? Quid cum Permessidos unda?
Romanum propius, divitiûsque forum est.
Illic æra sonant: at circum pulpita nostra,
Et steriles cathedras, basia sola crepant.*

De

DISSERTATIO.

De Vulgaribus.

Quâ ratione autem loquacitatem averfatur natura, eâdem fententiis nimis vulgaribus offenditur. Eft enim quædam loquacitatis fpecies, effutire vulgaris & obvia, cùm is fit fermonis ufus, ut quæ nefciuntur patefiant, non ut nota ac trita repetantur. Ob hoc vitium innumera Epigrammata ab hoc delectu fegregata funt: Sed quia nil illo communius, afferendis ejus exemplis fuperfedeo.

De minutioribus argutiis, & verborum lufu.

Displicet etiam non leviter minutior diligentia, quæ mentem à rebus avocat, ex quibus vera voluptas efflorefcit. Hic lufus in verbis, quales funt paronomafiæ, aliæque id genus allufiones, nifi citra artem fub ftylum fuccedant, non tam figuræ quàm vitia funt, iisque epigrammatis, quorum in eo pofitum eft acumen, nil exilius, præfertim cùm uni linguæ ita propria fint, ut in aliam transferri non poffint, quod fecuti nos, frivolas illas argutias prætermiffimus; cujufmodi eft illa Audoëni.

Latronum finis funis, mors ultima merces,

Furca capit fures, hinc puto nomen habet.

At multi evafere; Dabit Deus his quoque finem:

Rarus funefto fur fine fune perit.

Paulo feftivius illud alterius Poetæ de Helvetio occifo noctu, licet vitiofum.

DISSERTATIO.

*In nive nocte vagans nuceo cadō stipite nixus,
Sic mihi nix, nox, nux, nex fuit ante diem.*

*Propensionibus naturæ quomodo
obsequendum.*

Omnes illæ naturæ offensiones diligenter vitandæ, nec minus ejusdem propensionibus obsequendum, si modo illud quod sequimur pulchrum assequi volumus. Tantus enim in hominibus amor sui viget, nihil ut audire jucundè possint, nisi quod suis affectibus blandiatur. Quamobrem hæc epigrammata meritò pulcherrima censentur, quæ in illos affectus magis penetrant, eamque menti sententiam objiciunt, quam non modò interiori luce verissimam agnoscat, sed etiam interiori affectu, ut sibi blandissimam amplectatur; ut illa Martialis:

Nolo virum facili redimit qui sanguine vitam:

Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

Nam cùm omnes mortem oderint, laudes & gloriam expetant; nemo est qui non gaudeat sine morte laudari posse. Et illud veteris Poetæ;

Mitte superba pati fastidia, spemque caducam

Despice, vive tibi, cum moriære tibi.

Habet enim, ut inquit Quintilianus, natura sublime quoddam & impatiens superioris, quod suaviter palpat, qui ipsam ad contemnendum divitum fastum adhortatur.

Atque hæc de generalibus pulchritudinis & deformitatis fontibus, ad ferendum de quolibet carminis genere judicium ferè sufficiunt. Sed illa
tamen

DISSERTATIO.

tamen ad propriam Epigrammatum naturam & leges & jura commodanda sunt, de quibus ideo quædam hic subnectere non erit alienum.

Epigrammatis nomen unde ductum, ejus definitio, forma & leges.

Epigramma, ut notat Scaliger, idem quod inscriptio; sed cum multarum rerum extent inscriptiones, vox ista tamen brevibus poematis propriè attributa, hinc adeo quod trophæis & statuis ejusmodi epigrammata inscribi solerent: atque inde nomen ad breviora poemata universè translatum. Definatur igitur epigramma, ut sit, poema breve, cum simplici cujusdam rei vel personæ, vel facti indicatione.

Hujus formam quidam, in gravi aliquâ vel argutâ sententiâ quâ clausula consistet, ita collocant, ut epigramma negent esse quod ejusmodi clausulâ careat; sed perperam. Sunt enim quædam vel elegantissima, quorum æquabilis ubique majestas, & nihil habet clausula præcipuum, ut illud cujusdam auctoris recentioris.

*Quod bellator hydros pacem spirare rebelles,
Deplumes trepidare aquilas, mitescere pardos,
Et depressa jugo submittere colla leones
Prospiciat Lodoicus equo sublimis abeno,
Non digiti, non artifices finxere camini,
Sed virtus & plena Deo fortuna peregit.
Armandus fidei vindex, pacisque sequester,
Augustum curavit opus, populisque verendam*

Regali

DISSERTATIO.

*Regali voluit statuam consurgere circo,
Ut post civilis depulsa pericula belli,
Et circumdomitos armis felicibus hostes,
Æternum domina Lodoicus in urbe triumphet.*

In nonnullis etiam simplex quædam mundities, ac mollis subtilisque festivitas placet, cujusmodi in nonnullis Catulli epigrammatis quæ in hoc delectu apposuimus, videre est.

Quidam tamen contrà nimii, qui istiusmodi clausulas non modò non requirunt, sed etiam aspernantur. Hi ferè sunt præposterii quidam Catulli amatores, qui dum languidulas quasdam nœnias endecasyllabis concluderint, mirè sibi videntur festivi & elegantes; quamvis nihil iis sit aut inanius, aut facilius illis qui aliquem sibi latinæ linguæ usum paraverunt.

Quantulo, exempli gartiâ, putamus constitisse Borbonio clausulam hujus Epigrammatis ad Catulli exemplar effictam?

*Quare Patriciæ venite Musæ,
Plenæ mellis & elegantiarum,
Doctæ carmina candidi Pinonis:
Vos exosculor, ô piæ Camænæ,
Et totis relego lubens diebus
Isto tempore macerationis,
Pœnitudinis atque lachrymarum,
Duro, Jupiter! & laborioso.*

En quo perduxerit hominem Christianum, & cæteroquin pium, perversa Catulli imitatio! qui in Christiani jejunii solemnitate explicanda, prophānum

DISSERTATIO.

num Jovis nomen usurpare non veritus est. Sed hoc misso, quid ineptius hoc versu, quamlibet Catulliano duro *Jupiter! & laborioso*: In quem tamen ille eleganter existimat suum epigramma desinere, quia similem versum invenit in Catullo, doctis Jupiter & laboriosis: Sed missis illis jejunis imitatoribus, de illis sententiis quibus clauduntur epigrammata verè licet affirmare magnam in iis elegantiam esse, dum eximiæ sint & cum antecedente serie pulchrè cohæreant. Nam cum nihil æquè ac clausula in Lectorum mentibus remaneat, quid rectius quàm in illam conferri quæ præcipuè in ipsorum animis infigi velis? adeoque meritò vitiosa censentur ea epigrammata, in quibus decrescit sententia, vel quorum clausula quasi addititia & affixa est, nec bellè ex superioribus versibus fluit, quod vitium cernere est in hoc illustri cæteroquin epigrammate:

*Qui Romam in media quæris novus advena Roma,
Et Romæ in Roma nil reperis media.*

Aspice murorum moles, præruptæque saxa.

Obrutæque horrenti vasta theatra situ.

Hæc sunt Roma: viden' velut ipsa cadavera tantæ

Urbis adhuc spirent imperiosa minas?

Vicit ut hæc mundum, nisa est se vincere; vicit,

A se non victum nequid in orbe foret.

Nunc victa in Româ victrix Roma illa sepulta est,

Atque eadem victrix, victæque Roma fuit.

Albula Romani restat nunc nominis index,

Qui quoque nunc rapidis fertur in æquor aquis.

Disce hinc quid possit fortuna; immota labascunt,

Et quæ perpetuo sunt agitata manent.

*Quatuor enim illi extremi versus planè superflui,
sunt,*

DISSERTATIO.

sunt, frigidum acumen continent, quo superiorum
versuum nitor nonnihil decoloratur.

*Epigrammatum materia ; inde divisio
in varia genera. Primum genus
& secundum.*

Epigrammatum autem materia res omnis, om-
nisque sententia, adeoque quot sententiarum divi-
siones, tot sunt etiam epigrammatum. Nos hæc
potissimum genera notabimus, ex quibus intelligi
etiam virtutes possunt.

Est igitur quoddam genus sublime, grande, mag-
nificum, nobile argumentum nobilibus versibus per-
sequens, nobilique sententiâ concludens ; quale est
illud Martialis de Scævola :

Cum peteret Regem decepta satellite dextra,

Injectis sacris se peritura focis :

Sed tam sæva pius miracula non tulit hostis,

Et raptum flammis jussit abire virum :

Urere quam potuit contempto Mutius igne,

Hanc spectare manum Porfena non potuit.

Major deceptæ fama est & gloria dextræ,

Si non errasset, fecerat illa minus.

Talia sunt etiam Epigrammata Grotii de Ostendâ,
de Curribus veliferis, Barclaii de Margaretâ Valesiâ.

Est aliud stylo paulò demissius genus, sed utilius
graviusque sententiâ ; cujusmodi est illud verè exi-
mium Martialis :

Quod magni Thraseæ, consummatique Catonis

Dogmata sic sequeris, saluus ut esse velis ;

Pectore nec nudo strictos incurris in enses,

Quod fecisse velim te, Deciane, facis.

C

Nota

DISSERTATIO.

*Nolo virum faoili redimit qui sanguine famam,
Hunc volo, laudari qui sine morte potest.*

Itemque,

*Amissum non flet, cum sola est, Gellia fratrem,
Si quis adest jussæ profiliunt lachrymæ,
Non dolet hic quisquis laudari, Gellia, quærit:
Ille dolet verè, qui sine teste dolet.*

Et illud verè aureolum Epigramma:

*Quod te nomine jam tuo saluto,
Quem regem & dominum prius vocabam,
Nè me dixeris esse contumacem:
Totis pilea sarcinis redemi.
Reges & dominos habere debet,
Qui se non habet, atque concupiscit
Quod reges dominique concupiscunt;
Servum si potes, Ole, non habere,
Et regem potes, Ole, non habere.*

Ex omnibus autem maximè Epigrammatum proprium genus illud vulgo existimatur, quod ingenioso laudatur acumine, altè animos penetrante, in quo item excellit Martialis, ut in isto.

*Tu Setina quidem semper vel Massica ponis,
Papile, sed rumor tam bona vina negat:
Diceris hâc factus cœlebs quater esse lagenâ.
Nec puto, nec credo, Papile, nec sitio.*

Et illud ejusdem.

*Munera quod senibus viduisque ingentia mittis,
Vis te munificum, Gargiliane, vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic avidis fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultæ docipit esca feras.*

Quid

DISSERTATIO.

Quid sit largiri, quid sit donare, docebo

Si nescis; dona, Gargiliane, mihi.

Quædam humiliora sunt, sed arguta & festiva, simplicitate nitescunt, quod animadverti licet in illo ejusdem Martialis Epigrammate.

Hexametris epigramma facis, scio dicere Tuccam:

Tucca, solet fieri; denique, Tucca, licet.

Sed tamen hoc longum est, solet hoc quoq; Tucca licetq;

Si breviora probas, disticha sola legas.

Conveniat nobis; ut fas, epigrammata longa

Sit transire tibi, scribere Tucca mihi.

Porro omnium Epigrammatis virtutum nulla aut difficilior aut rarior quam scita tractatio sive comoda argumenti explicatio, nihil ut neque redundet, neque desit, nihil sit præposterum, nihil obscurum, nihil verbis impeditum, vel contra nimis subitum, nec satis aptè præparatum; quâ dote mirabilis sanè Martialis ita aptè, perspicuè, distinctè, argumenta prosequitur, ut mediocribus cæteroquin sententiis tractationis venustate multum elegantiae conciliet. Nam illo, verbi gratiâ, quid ingeniosius explicatum?

Ne vivam si non totis Deciane diebus,

Et tecum totis noctibus esse velim.

Sed duo sunt quæ nos distinguunt millia passum,

Quatuor hæc sunt, cum rediturus eam:

Sæpe domi non es, cum sis quoque sæpe negaris,

Vel tantum causis, vel tibi sæpe vacas:

Te tamen ut videam duo millia non piget ire,

Ut te non videam quatuor ire piget.

Et illud quid esset, nisi tractatione fuisset excultum & præparatum?

DISSERTATIO.

*Occurrit tibi nemo quod libenter,
Quod quacunque venis fuga est & ingens
Circa te, Ligurine, solitudo,
Quid sit scire cupis? nimis poëta es,
Hoc valde vitium periculosum.
Nam tantos rogo quis ferat labores?
Et stanti legis & legis sedenti,
Currenti legis & legis canenti;
In thermas fugio, sonas ad aurem:
Piscinam peto, non licet natare:
Ad cœnam propero, tenes euntem:
Ad cœnam venio, fugas sedentem:
Lassus dormio, suscitās jacentem.
Vis quantum facias mali videre?
Vir justus, probus, innocens, timeris.*

Arguta quidem & festiva clausula, sed hujus tamen perspicuus decor ex superiori enumeratione pendet.

Habet lector quid nos in his epigrammatis excerptis spectaverimus; reliqua quæ ad hoc opus contulimus ex præfatione potuit accipere.

ELEGANTIORUM

Hujus delectûs Epigrammatum Indiculus.

Totus hic Delectus elegantia ab inelegantibus epigrammata fecernit. Ab elegantibus elegantiora hic sejunget indiculus. Ex elegantioribus elegantissima asteriscus indicabit.

LIBER I.

MARTIALIS.

V.	* <i>Quod magni Thraseæ.</i>	pag. 3
VI.	<i>Itur ad Herculei.</i>	4
VII.	<i>Casta suo gladium.</i>	5
VIII.	<i>O mihi post nullos.</i>	ibid.
IX.	<i>Sunt bona.</i>	6
XIII.	* <i>Cum peteret.</i>	8
XVIII.	<i>Amissum non flet.</i>	10
XXIX.	<i>Si quid Fusce.</i>	15
XLV.	<i>Non plenum modo.</i>	25
XLVII.	<i>Qui pinxit.</i>	26
LVI.	<i>Tercentena.</i>	32
LVIH.	* <i>Ne valeam.</i>	33
LXIII.	<i>Et judex.</i>	35
LXVI.	<i>Capto tuam.</i>	36
LXVII.	<i>Carmina.</i>	37

LXX.	<i>Non dicam.</i>	38
LXXIV.	<i>Mutua.</i>	40
LXXX.	<i>Vis te, Sexte.</i>	43

LIBER II.

II.	* <i>Quod te nomine.</i>	p. 45
III.	<i>Candidius nihil est.</i>	46
VIII.	<i>Quod non carmine.</i>	48
X.	<i>Quintiliane.</i>	49
XI.	<i>Rerum certa salus</i>	50
XIII.	<i>Constituit.</i>	51
XX.	<i>Artis Phidiacæ.</i>	55
XXVI.	* <i>Occurrit tibi.</i>	57
XXVIII.	* <i>Exigis à nobis.</i>	58
XXXVII.	<i>Esse nihil dicis.</i>	65
XL.	<i>Par scelus.</i>	66
XLVIII.	<i>Sili Castalidum.</i>	72
LIII.	<i>Et latet.</i>	75
LIV.	<i>Nescis, crede mihi.</i>	ibid.
LVI.	* <i>Munera quod senibus.</i>	76
LX.	* <i>Tu Serina quidem.</i>	80
LXIII.	<i>O felix animo.</i>	81
LXXVI.	* <i>Esse quid hoc dicam.</i>	88
LXXVIII.	* <i>Sum fateor.</i>	89
LXXXII.	<i>Quod tibi Decembri.</i>	92

LIBER III.

V.	<i>Quinctum pro</i>	p. 95
XIII.	<i>Callidus effractus.</i>	101
XVI.	<i>Quæ mihi præstiteris.</i>	102
XXVI.	<i>Non donem tibi.</i>	107
		XXVIII.

XXVIII.	<i>Profecit poto.</i>	108
XXX.	<i>Semper eris pauper.</i>	109
XXXVIII.	<i>Non de vi.</i>	112
XLII.	<i>Cum dubitaret.</i>	115
XLIII.	<i>Septem clepsydras.</i>	ibid.
XLVII.	<i>Quod convivariis.</i>	117
LIII.	<i>Hexametris.</i>	121
LIV.	<i>Sexagesima.</i>	122
LXVI.	<i>Æra domi non sunt.</i>	128
LXXII.	<i>Factat inaequalem.</i>	130
LXXV.	<i>Discursus varios.</i>	131
LXXVII.	<i>Primum est.</i>	132

LIBER IV.

III.	<i>Quod te diripiunt.</i>	p. 137
IX.	<i>Omnia Castor emis.</i>	139
XV.	<i>Egi, Sexte, tuam.</i>	142
XVI.	<i>Sic tua Cirini.</i>	143
XXVIII.	<i>Non horti.</i>	147
XXXII.	<i>Miraris veteres.</i>	150
LXIV.	<i>Ille ego sum Scorpis.</i>	166
LXXIV.	<i>Vitam quæ.</i>	171

LIBER V.

III.	<i>Cum rogo te.</i>	p. 177
IX.	<i>Contigit Ausoniae.</i>	179
XI.	<i>Habet Africanus.</i>	180
XIII.	<i>Omnia promittis.</i>	ibid.
XIV.	<i>Genus Auete.</i>	ibid.
XVIII.	<i>Ne laudet dignos.</i>	182
XX.	<i>Quod nimium laudas.</i>	183

LIBER VI.

E veteribus Poëtis.

XVIII.	<i>Omnia tempus edax.</i>	p. 221
XIX.	* <i>Ingentes Dominos.</i>	222
XX.	<i>Barbara præruptis.</i>	223
XXII.	<i>Quisquis es.</i>	ibid.
XXV.	<i>Græcia bellorum.</i>	225
XXVI.	<i>Quisquis Cecropias.</i>	226
XXXVIII.	* <i>Jupiter in parvo.</i>	230
LXXXVI.	<i>Carmina qui quondam.</i>	252
LXXXVII.	* <i>Quisquis composito.</i>	253
LXXXVIII.	<i>O qui perpetua.</i>	254

LIBER VII.

E recentioribus Poëtis.

VIII.	<i>Qui Romam in medi</i>	p. 260
XLV.	<i>Odisti selium.</i>	271
XLIX	<i>Borboniæ spes.</i>	273
LI.	<i>Dives opum.</i>	274
LII.	* <i>Nympha Caledonia.</i>	276
LXI.	<i>Mutua cum centum.</i>	280
LXIX.	<i>Nato hæc.</i>	283
LXXVIII.	<i>Busta vides.</i>	288
LXXIX.	<i>O Patria ô arces.</i>	289
LXXXII.	<i>Qui curiosus.</i>	291
LXXXIII.	<i>Area parva ducum.</i>	292
XCI.	<i>Hactenus immensum.</i>	297
XCII.	<i>Fam sol à medio.</i>	298
XCV.	<i>Desinite in medio.</i>	301
XCVIII.	<i>Quod bellator.</i>	302

SCRIP-

SCRIPTORUM UNDE
*aliqua Epigrammata in hunc delectum
inclusa sunt, recensio.*

MOnuimus in Præfatione, & hîc etiam lectorem admonendum putamus, nè istos tantùm quorum hîc nomina recensemus Scriptores, lectos à nobis & excussos arbitretur. Innumeros enim alios perlustravimus; è quibus si nihil excerpimus, ea causa est, quod nihil in iis visum sit nobis excerpendum. Quanquam sæpius in nimiae facilitatis partem peccaverimus, quam in nimiae severitatis. Sunt enim quædam quæ nos admisisse pœnitet, vix ullum quod exclusisse pœniteat.

POETÆ ANTIQUIORES.

MARTIALIS.	p. I
CATULLUS.	209
CICERO.	219
LAUREAS TULLIUS.	220
VIRGILIUS.	221
SENECA.	ibid.
ANTHOLOGIA Græcorum Poëtarum.	228
CLAUDIANUS.	230
AUSONIUS.	232
SIXTUS III. Summus Pontifex.	250
D. PAULINUS.	251
MAGNUS FELIX ENNODIUS.	ibid.
BŒTIUS.	252
	SAN-

POETÆ RECENTIORES:

SANNAZARIUS.	p. 256
ANDREAS NAUGERIUS.	258
ANTONIUS TEBALDEUS.	259
THOMAS PORCATIUS.	ibid.
JANUS VITALIS.	260
ANGELUS COLOTIUS.	261
POMPONIUS GAURICUS.	ibid.
HERCULES STROZA.	262
THOMAS MUSCONIUS.	263
JOANNES AUDOENUS.	264
THEODORUS BEZA.	268
BUCHANANUS.	270
BIDERMANUS.	277
JANUS DOUZA.	278
BARLÆUS.	279
PASCHASIUS.	280
NICOLAUS FABER.	284
SCÆVOLA SAMMARTHANUS.	285
BARCLAIUS.	288
NICOLAUS BORBONIUS.	290
HUGO GROTIUS.	291
FAMIANUS STRADA.	298
VINCENTIUS GUINISIUS.	300

EPIGRAMMATUM
Delectus Liber Primus.
MARTIALIS.

Ad Lectorem. I.

HIC est quem legis, ille quem requiris,
Toto notus in orbe Martialis,
² Argutis Epigrammaton libellis:
Cui, Lector studiose, ³ quod dedisti
Viventi decus, atque sentienti,
Rari post cineres habent Poëta.

¹ Se calamo digitoque commonstrat Poëta. ² Epigramma-
tis (quod est Poëma breve, cum simplici cujuscumque rei, perso-
næ vel facti indicatione, aut ex propositis aliquid deducens)
virtutes duæ sunt, Brevitas & Argutia, quibus venustatem addas.
³ Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.

Librum

Librum edere periculosum. II.

Argiletanas mavis habitare tabernas,
 Cum tibi, parve liber, scrinia nostra vacent.
 Nescis, heu, nescis ² dominæ ³ fastidia Romæ:
 Crede mihi, nimium ⁴ Martia turba sapit.
⁵ Majores nusquam ronchi: Furvenesque, senesque,
 Et pueri ⁶ nasum ⁷ Rhinocerotis habent.
 Audieris cum grande ⁸ sophos, ⁹ dum basiæ captas,
¹⁰ Ibis ab excusso missus in astra sago.
 Sed tu, ne toties ¹¹ domini patiare lituras,
 Neve notet lusus ¹² tristis ¹³ arundo tuos;
¹⁴ Ætherias, lascive, cupis volitare per auras:
¹⁵ I, fuge; sed poteras tutior esse domi.

¹ Bibliopolarum tabernas in Argileto imo, in II Regione urbis. ² Romanorum rerum dominorum. ³ Censuræ judicique notas ex oculis, vultu, nutu, supercilio, cæterisque motibus perspectas ipsum fastidium. ⁴ Romani Marti oriundi. ⁵ Sonantiores sannæ & irrisiones nusquam sunt quam Romæ. ⁶ Ut dextra fidei, genua misericordiæ, supercilium gravitati & fastui, &c. ita nasus irrisioni dicatus, censuræ & acri judicio. ⁷ Cui ingens, cornu munitus, validus nasus. ⁸ Ab auditoribus acclamatum recitanti σοφός, θεῖος, μέγας, Pulchrè, benè, rectè! Eugè, bellè! Facètè, laurè, lepidè, nihil supra! ⁹ Dum captas approbationes, quas veteres amplexu & basiis attestabantur. ¹⁰ Excipient te quidem gremio, sed ut te sago in sublime jactent per ludibrium & procacitatem, ut solent canes excipere; quod ab Othone factitatum refert Sueton. cap. 2. exprobratque illi famæ cupiditatem, qui ad astra tolli velit: vel ad Rhinocerotis nasum respicit, quo ursum seu urum in astra tulit. ¹¹ Emendantis & ad limam revocantis. ¹² Severa, censoria. ¹³ Calamus scriptorius. ¹⁴ Prodire in vulgus gestis, versarique in hominum manu, imo jactaberis in astra. ¹⁵ Epitrope Sarcastica.

Ad

Ad Marcum. III.

DO tibi naumachiam, tu das Epigrammata nobis:

Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.

Ex persona Domitiani offensi intempestiva Poëtæ (Epigrammata sua Cæsari dum naumachiam pararet offerentis) interpellatione: & exitium Poëtæ carminibusque in aquas abjectis minari. Naumachia, a *Sea-fight*.

Leo Cæsaris lepori parcens. IV.

Æ Therias aquila ² puerum portante per auras
Illæsum ³ timidis unguibus hæsit onus:

Nunc sua ⁴ Cæsareos ⁵ exorat præda leones,
Tutus & ingenti ludit in ore lepus.

⁶ Quæ majora putas miracula? summus ⁷ utrique
Auctor adest: hæc sunt Cæsaris, illa Jovis.

¹ Domitiani leones lepori parcentes anteponit Jovis aquilæ Ganymedem rapienti. ² Ganymedem Trois fil. ³ Sollicitis ne puer excideret vel læderetur. ⁴ A Cæsare exhibitos. ⁵ Ne lædatur lepus impetrat. ⁶ Certe hæc sunt majora, quod leoni magis propria præda sit lepus, quam aquilæ puer, & consequenter Domitiani hoc miraculum majus quam illud Jovis. *Adulatorii*,

Ignavus qui seipsum occidit. V.

Quod ¹ magni Thræscæ, ² consummatiq; ³ Catonis
⁴ Dogmata sic sequeris, salvus ut esse velis,
Pectore nec nudo strictos incurris in enses;
Quod fecisse velim te, Deciane, facis.

⁶ Nolo virum, facili redimit qui sanguine famam:
Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

¹ Thrasc.

4 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Thras. Poeti constantis viri, vid. Tacit. 16. Annal. Sueton. Ner. Arrian. Epict. lib. 1. cap. 1. &c. qui à Nerone iussus mori, alacriter venas incidi iussit, sanguinem libans Jovi liberatori. ² Omnibus numeris absoluti viri, Stoici perfectissimi. ³ Qui ne Cæsarem victorem videret, se Uticæ interfecit; cui hinc cognomen Uticensis. ⁴ Placita & decreta Stoica, Mortem esse ad manum portum & libertatem à miseriis, &c. ⁵ Ut talem nolis tibi mortem consciscere, quod fecerunt illi. ⁶ Nolo virum qui molliter & desperanter ad mortem quasi remedium confugiat: hunc volo qui mala fortiter toleret perferatque.

De Regulo pene oppresso. VI.

I Tur ad ¹ Herculei gelidas qua ² Tiburis arces,
³ Canaque sulphureis Albula fumat aquis;
⁴ Rura, nemusque sacrum, ⁵ dilectaq; jugera Musis
 Signat vicinâ ⁶ quartus ab urbe ⁷ lapis:
 Hic ⁸ rudis æstivas præstabat porticus umbras,
 Heu quam penè novum porticus ausa nefas!
 Nam subito collapsa ruit, cum mole sub illa
⁹ Gestatus bijugis ¹⁰ Regulus ¹¹ esset equis,
 Nimirum timuit nostras Fortuna querelas,
¹² Quæ par tam magnæ non erat invidiæ.
 Nunc & damna juvant, sunt ipsa pericula tanti:
 Stantia non poterant tecta probare deos.

¹ Herculem Deam tutelarem colentis. ² Opp. ad 17. lapidem ab urbe Roma. ³ Ad planiciem Tiburi subjectam scaturiunt aquæ gelidæ, quæ à colore lacteo quem à venis habent sulphureis, Albulæ dicuntur. ⁴ Villam Reguli. ⁵ Reguli scilicet oratoris, docti itaque Musarum clientis. ⁶ Signat vicinâ miliarium totidem. ⁷ Inculta, immorata. ⁸ Pathos: eademque ruinosa. ⁹ In gelidis hisce porticibus gestari veteres soliti effedo junctis mulis, vel animi vel valetudinis causa. ¹⁰ Hic

⁹ Hic fuit Reg. ille quem Plin. epist. 5. lib. 2. Regem improborum & bipedum nequissimum appellavit, quem tamen Poëta palpat. ¹⁰ Jamque excessisset. ¹¹ Ut quæ communem desiderantium querentiumque, si Regulum oppressisset, invidiam diram ferendo non esset. ¹² Hæc quidem damna fructui nobis & voluptati sunt, hæc pericula vel magno pretio subeunda, quæ argumento sint nos diis curæ esse, ut in Regulo servato deorum providentiam agnoscamus. *Scilicet is superis labor est, ea cura quietos sollicitat.* ¹³ Sed ruentia mox ut Regulus gestari desinit, deorum providentiam & bonitatem arguunt.

De Arria & Pæto. VII.

¹ *Castro suo gladium cum traderet Arria Pæto,
Quem de visceribus traxerat ipsa suis:
Si qua fides, vulnus quod feci, non dolet inquit;
² Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.*

¹ Cæcinæ Pæto, qui in partibus Scribonianis contra Claudium fuisset, ad mortem adacto, uxor Arria extractum è suo vulnere pugionem marito porrexit, cum voce: *Non dolet*, Tacit. An. 16. Dio. lib. 60. Plin. lib. 3. epist. 16. egregiè. ² Tua a. vita meâ mihi charior.

Vive hodie. VIII.

¹ *O Mihi post nullos Fuli memorande sodales;
Si quid² longa fides, castaque jura valent:
³ Bis jam pæne tibi consul trigesimus instat,
Et numerat⁴ paucos vix tua vita⁴ dies.
⁵ Non bene distuleris, videas qua posse negari;
Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum,
Exspectant curæque⁶ catenatique labores.
Gaudia non remanent, sed fugitiva volant.*

Hæc

6 EPIGRAMM. DELECTUS

*Hæc utraque manu¹ complexuque affere toto:
Sape fluunt imo² sic quoque lapsa sinu.
Non est, crede mihi, sapientis dicere, Vivam.
Sera nimis vita est crastina; vive hodie.*

¹ Transcriptus hic versus ab Ovid. 4. eleg. 1. Trist. ² Veneris & probatæ amicitia, per annos 34. fides. ³ Pene jam sexagenarius es. Romanos à consularibus numerasse fastis notum est. ⁴ Reliquæ vitæ tibi jam sexagenario: vel, præteritæ, cum tibi ærumnis curisque distracto perpauca illuxerint dies felices & hilares. ⁵ Non prudenter feceris differendo voluptates in futurum tempus quod incertum est. ⁶ Invicem connexi, ubi *Finis alterius mali gradus est futuri*. ⁷ Vindica, supinis manibus accipe, obviis ulnis amplectere. ⁸ Etiam dum capeffis & amplexaris.

In bono libro non omnia bona. IX.

*Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala
plura,
Quæ legis hæc: aliter non fit, Avite, liber.*

Modeste & per jocus librum suum excusat quasi ex bonis & malis Epigrammatis compactum. Tamen æquus Juxta compenset vitiis bona: pluribus hisce (si modo plura illi bona sunt) inclinet.

De vino optimo vili permisto. X.

*Quid te, Tucca, juvat¹ vetulo miscere Falerno
² In Vaticanis condita musta cadis?
Quid tantum fecere boni tibi pessima vina?
Aut quid fecerunt optima vina mali?
³ De nobis facile est: scelus est⁴ jugulare Falernum,
Et dare⁵ Campano⁶ toxica sæva mero.*

Con-

Convivæ meruere tui fortasse perire :

Amphora non meruit tam pretiosa mori.

¹ Quod annos ferat vivatque, laudato. ² Vile & pessimæ notæ vinum è colle Vaticano qui Janiculo conterminus. ³ Nos jugulare tibi forte pro levi est. ⁴ Infuso Vaticano Falernum occidere. *Metaph.* sublato vini calore animali (quem ab anima vitis habet) in acetum vertere, quod & bibentes jugulare videtur. ⁵ Falerno è Campania. ⁶ Vaticana, quæ venenum appellat, toxicum autem à taxo venenata arbore, vel *παιξὶ τὰ τόξα* arcus, tela, quæ Barbari veneno tingunt.

De vetula edentula. XI.

S*I memini, fuerant tibi quatuor, Ælia, dentes :*
Expuit una duos tussis, & una duos.
Fam secuta potes totis tussire diebus ;
Nil istic, quod agat, tertia tussis habet.

In Boletorum voracem. XII.

D*ic mihi quis furor est ? turba spectante vocata,*
Solus boletos, Cæciliane, voras.
Quid dignum tanto tibi ventre, gulaque precabor ?
Boletum, qualem Claudius edit, edas.

Boleti, the best Mushrooms, notissimum gulæ irritamentum, & ut jocatus est Nero, *cibus Deorum*. Namque venenato boleto Agrippina Claudium Cæsarem extinxit, qui deinde Imperatorum Romanorum more consecratus est, & in Divorum numerum relatus. *Vilibus ancipites fungi ponentur amicis, Boletus domino : sed qualem Claudius edit, &c.*

De Mucio Scævola. XIII.

Cum peteret ¹ regem decepta ² satellite dextra,
³ Injecit sacris se peritura focis.
 Sed tam sæva pius miracula non tulit hostis,
 Et raptum flammis iussit abire virum.
 Urere quam potuit contempto Mucius igne,
 Hanc spectare manum Porfena non potuit.
⁴ Major deceptæ fama est ⁵ gloria dextræ.
 Si non errasset, fecerat illa minus.

¹ Porfenam: historia nota ex Livio 2°. ² Scriba, quem pari cum Rege ornatu sedentem, regem credidit. ³ Mucii Scævola. ⁴ Accenso ad sacrificium foculo. Porfena tanta viri constantia attonitus ex sævo hoste pietatem induit, Mucio ad suos remisso. ⁵ Acclamatio Epigrammatis encomiasticis solennis. Majorem scilicet laudem meretur constantia ultrix manus errantis, quam tanti facinoris fiducialis inceptio.

Ad Faustinum ut libellos in lucem edat. XIV.

E De tuos tandem populo, Faustine, libellos,
 Et cultum docto pectore profer opus:
¹ Quod nec Cecropiæ damnent Pandionis arces,
 Nec sileant ² nostri, ³ prætereantque ⁴ senes.
 Ante fores stantem dubitas admittere famam?
⁵ Teque piget curæ præmia ferre tuæ?
⁶ Post te victuræ per te quoque vivere chartæ
 Incipiant, ⁷ cineri gloria sera venit.

¹ Quod probent Græci ac ² Latini. Cecrops Athenarum conditor: Pandion instaurator: arces in tutela Palladis Athenarum

naram præfidis. ¹ Non prætereant, id est, omne laudis punctum illi tribuant. Metaphora à suffragiis quæ in tabulas cereas referebantur per puncta: è quibus plurimorum censu magistratus creari; pauciorum, à populo agitari: nullorum præteriri candidatus dicebatur. Horat. ad Pisones; *Centuria seniorum agitant, &c.* ³ Qui maturioris iudicii, vel alludit ad Centurias seniorum, *ut modo.* ⁴ Noli te dulcissimo studiorum fructu defraudare, nominis scilicet immortalitate, & famæ in vivis dulcedine. ⁵ Ingenii tui foetus, te potius in vivis, & ipse vivus ingrediatur, quam posthumus edatur. ⁶ Vivus itaque fructu famæ dulcedine.

De Acerra bibace. XV.

Hesterno fætere mero qui credit Acerram
Fallitur, ² in lucem semper Acerra bibit.

¹ Negando magis affirmat, excusando Acerram acius inculcat.
² Computationes in lucem protrahit, adeoque noctis non die hesternæ mærum olet.

In Plagiarium. XVI.

Fama refert nostros te, Fidentine, libellos
Non aliter populo, quam recitare ¹ tuos.
Si mea vis dici; gratis tibi carmina mittam;
² Si dici tua vis; hæc eme, ne mea sint.

¹ Pro tuis. ² Nam quod emis, possis dicere jure tuum.

Non amo te. XVII.

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare.
Hoc tantum possum dicere; non amo te.

Odi

10 EPIGRAMM. DELECTUS

Odi te, Sab. gratis: neque enim odii mei rationem reddere valeo, an ab animi pravitate, morum dissimilitudine, & syderum contrapositione, antipathia, genio infesto, seu malo omine. Ita Senecæ Thyestes: *rapior & nescio quo, sed rapior*; & *Nihil timendum video, sed timeo tamen*; vel argutius, merito te odi, neque tamen per modestiam licet effari odii mei causam; vel propter oris tui impuri graveolentiam non sustineo apud te longiore uti sermone, hoc tantum dico, *Non amo te*.

Fletus sine teste. XVIII.

A *Missum non flet, cum sola est Gellia, patrem;*
Si quis adest, iussæ profiliunt lachrymæ.
Non dolet hic, quisquis laudari, Gellia, querit;
Ille dolet verè qui sine teste dolet.

Vituperatur heic quisquis è lachrymis laudem captat, quæ turpius nunquam fluunt quam ubi finguntur.

De pietate fratrum. XIX.

S *I*, Lucane, tibi, vel si tibi*, Tulle, darentur,*
Qualia Ledaï fata Lacones habent.
Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus.
Quod pro fratre mori vellet uterque prior:
Diceret, infernas & qui prior iisset ad umbras,
2 Vive tuo, frater, tempore vive meo.

* Nobile par fratrum, quorum pium amorem celebrat Plinius Sec. epist. 18. lib. 8. 2 Si possetis per mortem alternam vobis invicem indulgere vitam, quod de Castore & Polluce Lacedæmoniis Ledaï filiiis ferunt Poëtæ. 2 Ego in æterna mortis conditione manebo, ut tu in æternum vivas.

Alie-

Aliena malè recitans. XX.

Quem ¹ recitas, meus est, ô Fidentine, libellus :
Sed malè cum recitas, incipit esse tuus.

¹ Pro more Poëtarum, qui carmina sua recitabant publice in æde Apollinis Palatini, theatris, templis, hortis, ædibus in id ipsum conductitiis, &c. vel privatè & coram paucis.

Laus viri boni. XXI.

Si quis erit, raros inter numerandus amicos,
Quales prisca fides, fama¹que novit anus :
Si quis ² Cecropiæ madidus, Latiaeque Minervæ
Artibus, & vera simplicitate bonus :
Si quis erit ³ recti custos, imitator honesti,
⁴ Et nihil arcano qui roget ore Deos :
Si quis erit ⁵ magnæ subnixus robore mentis,
⁶ Dispeream, si non hic Decianus erit.

¹ Priscos illos propter amicitiam sincerè cultam decantatos: Herculem & Theseum, Damona & Pythiam, Pyladen & Orestem, &c. Ita Catullus, & facile hac charta loquatur anus, Fama loquax, chartaque dicet anus. ² Græcâ Romanâque scientiâ & artibus imbutus. ³ Stoicæ disciplinæ satelles & sectator. ⁴ Et qui eo pervenit, ut nihil roget Deum, nisi quod rogare possit palam. Seneca epist. 10. Qui aperto vivit voto, nec labra movet metuens audiri. ⁵ Fortis & constans. ⁶ Execrationis formula.

Supplicium invidi. XXII.

Qui ducis vultus, & non legis ista libenter,
¹ Omnibus invideas, Livide, nemo tibi.

12. EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Qui vultum adducis ad tristitiam, qui contracta fronte hæc improbas. ² Infimus omnium sis precor, qui habes cur omnibus inideas: cur tibi, nemo. Hinc illud antiqui: *Nemo invidit misero.*

De Porcia. XXIII.

Conjugis audisset fatum cum Porcia Bruti,
Et subtrac̃ta sibi quæreret arma dolor:
Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?
Credideram ² satis hoc vos docuisse patrem.
Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas:
I nunc, & ferrum, turba molesta, nega.

¹ Historia nota ex Plutarchi Bruto. ² Catonem, cujus morituri illa vox: *An nescis paulisper spiritum represso, aut capite ad parietem illiso emori licere?*

De apro ad coenam apposito. XXIV.

Is tibi triceni fuimus, Mancine, vocati,
Et positum est nobis nil here, præter ¹ aprum.
² Non quæ de tardis servantur vitibus uva,
Dulcibus aut certant quæ ³ melimela favis.
⁴ Non pyra, quæ lenta pendent religatagenista,
Aut ⁵ imitata breves punica mala rosas.
⁶ Rustica lactantes nec misit fiscina metas,
Nec de Picenis venit oliva cadis.
⁷ Nudus aper; sed & hic minimus, ⁸ qualisq; necari
A non armato pumilione potest.
⁹ Et nihil inde datum est; tantum spectavimus omnes.

Ponere aprum nobis sic & arena solet.
Ponatur tibi nullus aper post talia facta:
¹⁰ Sed tu ponaris, cui Charidemus, apro.

¹ Aprum

¹ *Aprum ad convivia natum.* Quem integrum mensis infe-
rebant Romani. ² Non nobis apponebantur uvæ duracinæ,
non, &c. ³ Dulcissima poma. Gall. *de Paradis.* ⁴ Non
pyra ferotina, quæ ad maturitatem pendunt ab arbore, vel in
cella vinculo religatæ à genista lenta. ⁵ Quæ βαλαυσίς, id est,
floris colore imitantur rosas flores brevis ævi: aliis, quod ipsa
arbor brevis ævi sit. ⁶ Nec calathò rustico allata apponebatur
nobis metæ lactis. Id est, lac coagulatum, in formam metæ Cir-
censis. Id est, inversi turbinis ceu pyramidis coactum, **Cheese
made in the form of a Sugar-loaf.** ⁷ Non inconditus
(ut volunt quidam) sed absque aliis cibis & obsoniis illatus.
⁸ Nec dignus ferro Meleagri, sed qualis ab inermi nano con-
fici possit. ⁹ Neque cum carptor scindens præministrabat,
sed tanquam in Amphitheatro nobis pro spectaculo exhibitus
est. ¹⁰ Sed tu obijciaris apro discerpendus, ut Charidemus
à Domitiano.

Leo & lepus amici. XXV.

Rictibus his tauros non eripuerunt ¹ magistri,
Per quos præda fugax, itque, reditque lepus.
Quodque magis mirum, velocior exit ab hoste,
² Nec nihil à tanta nobilitate refert.
Tutior in sola non est cum currit arena,
Nec caveat tanta conditur ille fide.
Si vitare canum morsus, lepus ³ improbe, quæris,
Ad quæ confugias, ora leonis habes.

¹ Custodes leonum, mansuetarii. ² Robur scilicet animos-
que sumit à leonis magnanimitate. ³ Audax, callide.

Cum dignitate otium. XXVI.

Vir Celtiberis non tacende gentibus,
Nostræque laus Hispaniæ;

Mer.

14 EPIGRAMM. DELECTUS

- ¹ Mercetur alius grande, & insanum sophos :
 Miserere tu ² feliciū ;
³ Veroque fruiere ⁴ non superbus gaudio,
 Dum ⁵ Sura laudatur tuus.
⁶ Non impudenter vita, quod reliquum est, petit ;
 Cum fama, quod satis est, habet.

¹ Alius irrequieto labore aucupetur insani populi auram sibi tanquam deserto patrono acclamantis *σοφῶς*, *Insanum sophos*, contradictio implicita, vel Hypallage, *plebis insana*. ² Horum qui plebis laudibus tumidi, & forensibus negotiis occupati se felices credunt, digni sane misericordia. ³ Gaudio tranquillæ vitæ, curis & molestiis liberæ, non sollicitæ. ⁴ Non ambitiosus, non levis populi aura inflatus. ⁵ Palphurius Sura, cæterique laudis avidi caufidici foro vacent. ⁶ Tu, O Liciniane, laudum satis amplum titulum cumulumque consecutus, in posterum citra gloriæ jacturam aut infamiæ notam, otio & quieti indulge.

Ad Leporem. XXVII.

Non facit ad sævos cervix, nisi ² prima, leones.
 Quid fugis hos dentes, ³ ambitiose lepus ?
 Scilicet à magnis ad te descendere tauris,
 Et quæ non ⁴ cernunt, frangere colla velint ?
 Desperanda tibi est ⁵ ingentis gloria fati :
⁶ Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

¹ Leo cervices ignobiles non curat. ² Maxima, taurorum scilicet & cervorum. ³ Fati gloriam à leone captans. ⁴ Præ exilitate. ⁵ Gloriosæ mortis tibi à leone datæ. ⁶ Nolo inquirare ignavo sanguine. Phæd.

Plagiarius furti convictus. XXVIII.

Una est in ² nostris tua, Fidentine, libellis
 Pagina, sed certa domini signata figura ;
 Quæ

Quæ tua ² *traducit manifesto carmina furto.*
Sic ³ *Aretinæ* ⁴ *violant crystallina testæ :*
Sic niger, in ripis errat cum fortæ ⁵ *Caÿstri,*
Inter ⁶ *Ledaos ridetur corvus olores :*
Sic ubi multifonâ fervet sacer ⁷ *Atthide lucus,*
Improba Cecropias offendit pica querelas.
⁸ *Indice non opus est nostris, nec vindice libris :*
Stat contra, dicitque tibi tua pagina, fur es.

¹ Quos tibi vindicas furto. ² Quæ te manifesto arguit cætera surripuisse. ³ Tua pagina meis libellis incerta non minus sordere apparet, quam testæ fictiles ex luto Aretino inter vasa crystallina: aut corvus inter olores: aut pica inter lusciniæ. Aretium Italiæ urbs, ubi terra testis apta. ⁴ Contaminant crystallina comparata cum crystallinis ipsa sordent. ⁵ Asiæ fluvius cygnis frequens. ⁶ Jupiter sub imagine cygni Ledam compressit. ⁷ Philomela, Pandionis regis Atheniensis filia. ⁸ Non opus est alio delatore aut assertore quam tuâ paginâ, quæ te furti accuset damnetque.

Amicus novus. XXIX.

¹ **S***I quid, Fusce, vacas adhuc amari ;*
(Nam sunt hinc tibi, sunt & hinc amici :)
Unum, si superest, locum rogamus ;
Nec me, quod tibi sum novus, recuses.
Omnes ² *hoc veteres tui fuerunt.*
Tu tantum inspice, qui novus paratur,
An possit fieri vetus sodalis.

¹ Si quid loci apud te reliquum sit novo amico. licet.

² Novi sui.

Vita quieta. XXX.

Vota¹ tui breviter si vis cognoscere² Marci,
³ Clarum militiae, Fronto, togæque decus.
 Hoc petit; esse sui nec magni ruris arator,
⁴ Sordidaque in parvis otia rebus amat.
⁵ Quisquam⁶ picta colit Spartani frigora saxi,
 Et⁷ matutinum portat ineptus ave;
 Cui licet exigui nemoris rurisque⁸ beati
⁹ Ante focum plenas explicuisse plagas?
 Et piscem tremula salientem ducere seta,
 Flavaque de rubro promere mella cado?
 Pinguis¹⁰ inæquales onerat cui villica mensas;
 Et sua¹¹ non emptus præparat ova cinis?
 Non amat hanc vitam, quisquis me non amat, opto;
 Vivat & urbanis¹² albus in officiis?

¹ Amici tui Marci Valerii Martialis, id est mei. ² Fuit n. tribunus vigiliarum, & consul; vir clarus juxta ac doctus. ³ Sine cultu & splendore, in re modica & tenui. ⁴ Nemo adeo cui obigit modicus contiguo cum lare fundus, modo mens sana sit, velit superbos aditus regum durasque fores colere, ut summo mane saluter patronum. ⁵ Atria divitum ad frigiditatem incrustata marmore Laconico, natura quidem variegato, sed & arte insuper picto, teste Plin. lib. 35. cap. 1. ⁶ Salutationis matutinae vocem solennem. ⁷ Fertilis, vel metonymice, quod dominum beatum reddat. ⁸ Evacuare ante focum casses & retia prædis onusta. ⁹ Mensa sed erat pes tertius impar, Testa parem fecit. Ovid. Metam. 8. ¹⁰ Meus, Vicinus: namque in ipsum sylva descendit focum. ¹¹ Nonnulli exponunt pallidus, anxius scilicet & sollicitus: alii, pulcher, non fuscatus scilicet sole rustice. Lipsius 1. Elect. c. 13. Alba toga indutus inter antambulorum & niveorum Quiritum officia; seu cretatus & candidatus in comitiis.

Patria Scriptorum. XXXI.

V Erona docti † syllabas * amat * vatis ;
 Marone * felix ² Mantua est :
³ Censetur ⁴ Apona Livio suo ⁴ tellus,
 Stellâque ; nec ⁵ Flacco minus :
⁶ Apollodoro * plaudit ⁷ imbrifer Nilus ;
 Nasone Peligni * sonant,
⁸ Duosque Senecas, unicumque Lucanum
 * Facunda loquitur Corduba.
 * Gaudent jocosæ Canio suo Gades ;
⁹ Emerita Deciano meo,
 Te, Liciniane, * gloriabitur nostra,
 * Nec me tacebit Bilbilis.

† Versus è quibus plerique Hendecasyllabi Phalæci. * Ad-
 verte signata & ad argumentum cujusque auctoris vel loci appo-
 sita verba, Amat ; felix ; censetur ; plaudit ; sonant ; facunda lo-
 quitur ; gaudent jocosæ ; gloriabitur ; & modestum illud, non ta-
 cebit. ¹ Carulli. ² Virgilius natus est in pago qui Andes dice-
 batur, non procul à Mantua. ³ Magni fit, in censu & æstima-
 tione est. ⁴ Patavinus ager, Patavium, ab Apono Fonte *Ante-
 norea vitam qui porrigit urbi.* Aponus autem nunc ab *Abano* vi-
 cus est quinque mille passuum à Patavio distans, thermis nobi-
 lis. ⁵ Vaalerio Flacco qui scripsit *Argonautica*. ⁶ Poëta Ale-
 xandrino, Menandri æmulo. ⁷ Qui inundatione sue, vice im-
 brium (qui in Ægypto rari) fungitur in terra irriganda. ⁸ Pa-
 trem Rhetorem & declamatorem ; filium Philosophum & tra-
 gicum : vel L. Senecam Philosophum fratrisque ejus filium Mar-
 cum tragædum. ⁹ Emerita Augusta civitas Hispaniæ ad Lusi-
 taniam spectans.

Ad furem, de libro suo XXXII.

E Rras meorum fur avare librorum,
 Fieri Poëtam posse qui putas tanti,
 D 2 Scri-

18 EPIGRAMM. DELECTUS.

- ² Scriptura quanti constet, & tomus vilis.
³ Non sex paratur aut decem sophos nummis.
⁴ Secreta quare carmina, & ⁵ rudes curas,
 Quas novit ⁶ unus, scrinioque ⁷ signatas
 Custodit ipse ⁸ virginis ⁹ pater chartæ;
¹⁰ Quæ trita duro non inhorruit mento.
¹¹ Mutare dominum non potest liber notus.
¹² Sed pumicata fronte si quis est nondum,
 Nec umbilicis cultus atque membranâ:
¹³ Mercare tales ab eo, nec sciet quisquam.
 Aliena quisquis recitat, & petit famam;
 Non emere librum, sed silentium debet.

¹ Qui ambitiosè nomen Poëtæ aucuparis. ² Librarii transcribentis opella, & non ita magni pretii chartæ scapus. ³ Ipsa sapientia aut sapientiæ laus non paratur, quo liber, pretio.
⁴ Nondum vulgata. ⁵ Versus nondum in publicum emissos.
⁶ Autor solus. ⁷ Clausas, necdum editas. ⁸ Quæ nondum lectorem experta est; quam nullius viri manus contrectavit, nullius lectoris oculus foris vagantem vidit. ⁹ Autor. ¹⁰ Quæ nondum lectoris manu versata, lanugine inhorrescit, pilosæque factæ est. Aliis quæ nondum recitata atque edita horrescit, ab auditorum basiantium mento. ¹¹ Frustra & sero plagiarius sibi adscribit opus cujus innouerit autor. ¹² Si quis vero liber novus sit, cujus frontes (eæ sunt, extremitates membranæ in orbem complicatæ, in medio quarum apparebant cornua) pumice jam primum poliuntur; & cujus umbilicus (is est, bacillus cedrinus, buxeus, cupressinus, &c. extremæ paginæ, absoluto jam opere, affusus) vel umbilici extremitates (quæ, complicatis in volumen membranæ, utrinque apparent, cornuæque appellantur) ebore, argento vel auro ornantur; & quem novissime obducit pellis; hunc eme, simulque autoris silentium. ¹³ P. Scriv. Mercare, tales habeo, nec scilicet.

Fur carminum non est Poëta. XXXIII.

Nostris versibus esse te Poëtam,
Fidentine, putas, cupisque credi?

¹ Sic dentata sibi videtur Ægle,
Emptis ² ossibus, ³ Indicoque cornu:
Sic, quæ nigrior est ⁴ cadente moro,
⁵ Cerussata sibi placet Lycoris.
⁶ Hac & tu ratione, qua poëta es,
Calvus cum fueris, eris comatus.

¹ Emendo & addiscendo aliena pro suis. ² Dentibus ex
osse vel ebore fastitiis. ³ Elephantis belluæ Indicæ cornu,
ut volunt Varro, Pausanias, Oppianus, &c. vel dens juxta
Aristot. Plinium, Philostratum. ⁴ Præmaturo, qui niger. ⁵ Can-
dida & lita cerussa. ⁶ Comam adscititiam sumendo.

De mutuum rogantibus. XXXIV.

Dimidium donare Lino, ¹ quam credere totum;
Qui mavult; ² mavult perdere dimidium.

¹ Mutuum dare. ² Æquè enim utrumque non solvit, mu-
tuum ac donatum, totum ac dimidium.

Musæ egentes. XXXV.

O Mibi ¹ curarum pretium non vile mearum,
Flacce, ² Antenorei spes & alumne Laris:
³ Pierios differ cantusque, chorosque ⁴ sororum:
Æs dabit ex istis nulla puella tibi. (væ:
Quid petis à ⁵ Phœbo? nummos habet ⁶ arca Miner-
⁷ Hæc sapit; ⁸ hæc omneis fœnerat una deos.

20 EPIGRAMM. DELECTUS

⁹ Quid possent hederae Bacchi dare? ¹⁰ Palladis arbor
Inclinat ¹¹ varias pondere nigra comas.
¹² Præter aquas Helicon & ferta, lyrasq; Dearum
Nil habet, & magnum semper inane sophos.
Quid tibi cum Cirrha? quid cum ¹³ Permessidos unda?
Romanum propius, divitiisque forum est.
¹⁴ Illic æra sonant: at circum ¹⁵ pulpita nostra
Et ¹⁶ steriles ¹⁷ cathedras, basia sola crepant.

¹ Curarum mearum levamen unicum & solatium. Vel studii poetici quod mihi tecum est commune, grande decus. ² Urbis Patavii quam condidit Antenor: fuit n. Val. Flaccus Argonauticon autor civis Patavinus. ³ Define & desere poeticam, cum Musæ nullo sint in prelio, vel differ in aliud tempus cum præsens postulet ut rem facias. ⁴ Novem Musas. ⁵ Cui laurus & laus nuda curæ. ⁶ Arcæ patronorum, quibus leges & causæ, quas dedit, quas docuit Minerva, nummorum assatim dederunt. ⁷ Lucræ enim bonum odorem sapere, vera est hodie sapientia: alludit autem ad Avieni apologum in quo Palladem collaudat Jupiter, quod cæteris diis steriles ad gloriæ speciem eligentibus arbores, illa olivam propter fructum elegisset. ⁸ Adeo dives est, ut cæteris diis mutuum det. ⁹ Quis enim usus corymborum & hederæ? ¹⁰ Oliva, cujus rami ubertate incurvantur. ¹¹ Frondes varii coloris baccis onustas. ¹² Studia hæc & opera poetarum, quæ Helicone, Cirrha, Permesside lympa, sacris Phæbo, Bromio & Musis atque hujusmodi bullatis sonant nugis, adferunt tantam voluptatem; inanem laudem, plausum & basia ab auditoribus; quin te potius conferas ad forenses causas agendas, unde rem augeas ac ditescas? ¹³ Permesside nuda? omnino reponendum monet Scriverius. ¹⁴ In foro numeratur patronis. ¹⁵ Editiora loca, ante scenam, è quibus recitabantur poë. nata. ¹⁶ Nullum fructum afferentes. ¹⁷ Auditorii subsellia.

Mors Romana. XXXVI.

- ¹ **I**ndignas premeret pestis cum tabida fauces,
Inque suos vultus serperet atra luēs :
² *Siccis ipse genis flentes hortatus amicos,*
³ *Decrevit Stygios Festus adire lacus.*
⁴ *Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno,*
⁵ *Aut torsit lenta tristia fata fame.*
⁶ *Sanctam Romanā vitam sed morte peregit,*
Dimisitque animam ⁷ nobiliore viā.
⁸ *Hanc mortem fatiis magni præferre Catonis*
Fama potest: huius Cæsar amicus erat.

¹ Festus immedicabili pestilentia correptus. ² Oculis non lacrymantibus & firmo pectore. ³ Relinquenda vitæ certus. ⁴ Non polluit veneno, quo sublatis efferuntur nigri. ⁵ Non torfit inedia voluntaria. ⁶ Sed vulnere facto emisit animam pulchro mortis genere & Romanis solenni, Lucretiæ, Scipioni, Catoni, Bruto, &c. ⁷ Honestā & amplā portā, non quā fœda, illa fœtidaque pestis fauces obstruxerat. ⁸ Hic itaque non fugit è vita Cæsaris odio, quod fecit Cato ille Uticensis, ne subire vultum tyranni cogeretur, ut ipse dicebat.

Lusus in verbo Agere. XXXVII.

Semper agis causas, & res agis, Attale, semper;
Est, non est, quod agas, Attale semper agis.
Si res, & causæ desunt, ¹ agis, Attale, mulas.
Attale, ne quod agas desit, ² agas animam.

¹ Agitas. ² Moriaris.

De Regulo pene oppresso. XXXVIII.

HÆc, quæ pulvere dissipata multo
 Longas porticus explicat ruinas,
 En quanto jacet ² absoluta casu!
 Tectis nam modo Regulus sub illis
 Gestatus fuerat, recesseratque;
 Viſta est pondere cum suo repente:
 Et postquam domino nihil timebat,
 Securo ruit incruenta damno.
 Tanta, Regule, post metum querela,
 Quis curam neget esse te deorum,
 Propter quem fuit innocens ruina?

¹ Ejusdem argumenti & artificii vide supra. ² Crimine absoluta, quæ innoxio lapsu caduca superfederat domini capiti immerentis.

Vicus alienus. XXXIX.

Vicinus meus est, manuque tangi
 De nostris Novius potest fenestris.
 Quis non invideat mihi, putetque
 Horis omnibus esse me beatum,
 Functo cui liceat frui sodale?
 Tam longè est mihi, quam ¹ Terentianus,
 Qui nunc Niliacam regit Syenen.
 Non convivere, nec videre saltem,
 Non audire licet, nec urbe totâ
 Quisquam est tam propè, tam proculque nobis.
 Migrandum est mihi ² longius, vel illi.
³ Vicinus Novio, vel inquilinus
 Sit, si quis Novium videre non vult.

¹ Præfectus Ægypti, in quâ, Æthiopiam versus urbs Syene umbras nusquam flecens solstitio æstivo. ² Neque enim tam prope videre fas est. ³ *Whoever would never see Novius, ought either to be his Neighbour, or to lodge in his House.*

Epitaphium pueri. XL.

Altime, quem ¹ raptum domino ² crescentibus annis

³ Labicana ⁴ levi cespite velat humus :
Accipe ⁵ non Phario nutantia pondera saxo,
⁶ Quæ cineri vanus dat ruitura labor :
Sed fragiles ⁷ buxos, & opacas palmitis umbras,
Quæque virent lacrymis humida prata meis.
Accipe, chare puer, nostri monumenta ⁸ doloris :
Hic tibi perpetuo tempore vivet honor.
Cum mihi supremos ⁹ Lachesis perneverit annos :
Non aliter cineres mando jacere meos.

¹ Puer hic videtur fuisse Martialis. ² Jam adolescentem.
³ In viâ Labicanâ, quæ à portâ Esquilinâ ducit ad Labicum Italiæ pagum. ⁴ Non magnifico tumulo : vel respicit precationis & inscriptionis formulam ; *Sit tibi terra levis.* ⁵ Non obeliscos & pyramidas, n n statuas quæ columnis è saxo Ægyptio innixæ pendere & nutare videantur. ⁶ *Consumet ferrum lapidemque vetustas,* &c. Ovid. 4. de ponto. & Juven. Sat. 10. *data sunt ipsis quoque fata sepulchris.* ⁷ Buxetum, hypampelon, viridarium, flores pratenſes : tumulis namque moris erat virentes inferere arbores ; *Spirantesque crocos & in urna perpetuum Ver.*
⁸ E Parcis una, id est ubi fata absolverint pensum vitæ meæ.

Ad Poëtam obtrectatorem. XLI.

Cum tua non edas, carpis mea carmina, Leli,
Carpere vel noli nostra, ¹ vel ede tua.

¹ Ut sint quæ ego vicissim carпам.

In Rabulam. XLII.

Quod clamas semper, quod agentibus obstrepis,
Heli,
 Non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

Pessimum rabulam obstrepero clamore se aliorum actionibus ingerentem, ut quem propter imperitiam nemo adscivisset, propter importunitatem aliquis placaret objectâ trifauci huic Cerbero pretii offâ ut taceret: potest & intelligi de prævaricatore ad tandum corrupto, ex noto illo joco in Demosthenis argentinam.

In Caussidicum clamosum. XLIII.

Cum clamant omnes, loqueris tu, Nævole, semper,
 Et te patronum caussidicumque putas.
Hâc ratione potest nemo non esse disertus.
 Ecce tacent omnes: Nævole, ¹ dic aliquod.

¹ Qui te ostentare soles, cæteris interstrependo, ac si haberes quod diceres: ecce, jam silentio facto, ostende quam disertus sis patronus. At nunc piscis & rana Seriphia es, nec quid quidem habes quod dicas.

De Podagrâ, Chiragrâ. XLIV.

Litigat, & podagra Diodorus, Flacce, laborat,
 Sed nil patromo porrigit; hæc ² chiragra est.

¹ Podagrâ detenti ut plurimum litigiosi, queruli, loquaces sunt, & quia pedibus uti non licet, linguâ strenui sunt, multa animo versantes. ² Jocatur autem avaritiam Diodori à chiragrâ, quæ manus contrahit, profectam, licet illi nec justa chiragra, contudit articulos. Horat. 2. Serm.

Quò

Quò ditior, hòc fordidiòr. XLV.

Non plenum modo viciès habebas :
 Sed tam prodigus, atque liberalis,
 Et tam lautus eras, Calene, ut omnes
 Optarent tibi ² centies amici.
 Audit vota Deus, precesque nostras ;
 Atque ³ intra, puto, septimas Calendas,
⁴ Mortes hoc tibi ⁴ quatuor dederunt.
 At tu, sic ⁵ quasi non foret relictum,
 Sed raptum tibi centies, abisti
⁶ In tantam miser esuritionem ;
 Ut convivia sumptuosiora,
 Toto quæ ⁷ semel apparas in anno,
⁸ Nigræ sordibus explices monetæ ;
 Et septem veteres tui sodales
 Constemus tibi ⁹ plumbeâ selibrâ.
 Quid dignum meritis precemur istis ?
 Optamus tibi ¹⁰ millies, Calene.
 Hoc si contigerit, fame peribis.

¹ Non omnino viciès centena millia sestertium, nostræ monetæ 15625. lib. ² Nostræ monetæ 78125. lib. ³ Intra septem menses. ⁴ Hæreditates ex 4 amicis mortuis. ⁵ Quasi tibi ablatae potiùs & amissæ fuissent 78125. lib. quam relictæ & legate. ⁶ In avaritiam tam fordida & famelica. ⁷ Solis natalibus. ⁸ Ærea moneta seu plumbea, cujus contrectatione sordent manus : simul & sordes Caleni taxat, qui ad 7 veteres amicos excipiendos, non excedebat sumptum ejus summulae quæ nigrâ varit monetâ, quod & vilissimarum rerum pretium est, ut apparet ex adjunctâ selibra plumbeâ. ⁹ Pessimæ notæ, id est æneæ monetæ duobus terunciis, vel etiâ plumbeæ ; namque & quadrantes plumbei Romanis quondam in usu. ¹⁰ Millies centena millia H. S. id est 781250. lib.

De Virgine vetulâ. XLVI.

M *Animas, atque tatas habet Afra : sed ipsa ta-
tarum
Dici & mammarum maxima mamma potest.*

Puella sibi vîsa, quod viverent pater & mater cum nutri-
ciis, quos etiâ patres (pro more) appellabat : vel quo ju-
nior videri possit, seniores se interdum coævâs, imo & junio-
res, salutavit appellavitque mammarum & tatarum, patrum
scilicet matrumque prænominè, cum ipsa jam vetula esset, ip-
sorumque abavia videri possët.

Ludus in malum pictorem. XLVII.

Q *Ui pinxit Venerem tuam, Licori,
Blanditus, puto, pictor est Minervæ.*

Pictor qui pinxit Venerem tuam, Licori, blanditus est Mi-
nervæ, Veneris quondam de pulchritudine æmulæ, adeo de-
formem pinxit: *vel*, puto, id est ut videtur, pictor est Mi-
nervæ, cui similior imago tua, Licori, quàm Veneri. Pictores
insuper in Minervæ clientelâ sunt, hinc acumen epigram. 41.
lib. 5.

In avarum. XLVIII.

S *I dederint superi decies mihi millia centum :
Dicebat nondum, Scævola, ¹ factus eques :
Qualiter ô vivam, quam largè quamque beate !
Riserunt, ² faciles & tribuere dei.
Sordidior multo post hoc toga ; penula pejor :
Calceus est sartâ terque quaterque cute :*

3 Deque

³ Deque decem plures semper servantur olivæ ;
 Explicat ³ cœnas unica mensa duas :
 Et ⁴ Vejentani bibitur fœx crassa rubelli ;
 Asse cicer tepidum constat, ⁵ ³ asse Venus.
⁶ In jus ô ⁷ fallax atque ⁸ inficiator, eamus :
 Aut ⁹ vive, aut decies, Scævola, ¹⁰ redde Deis.

¹ Alii *justus*, id est nondum plenum & justum assequutus censum equitis, qui quadringenta sestert. id est nostræ mone-
 tæ, 3125. lib. ² O faciles dare prava deos ! ³ E 10 olivis
 major pars reservatur in proximam cœnam. ⁴ Fœculentum
 & turbidum vinum à Veientibus in Italia. ⁵ Sc. tam par-
 cè & duriter vivebar, ut asse tantum cœna constabat. ⁶ E
 formulæ vocandi in jus. ⁷ Qui vovisti te lautè victurum si,
 &c. ⁸ Qui sordidè vivendo non agnosci se ex voto acce-
 disse quod accepit. ⁹ Lautè, genialiter. ¹⁰ Quando iis non
 uteris. *vel*, ut liberius vivas, quod priùs fecisti.

De Spectaculo. XLIX.

¹ Plecto quod juga delicata ² collo
 Pardus sustinet, ³ improbeque tigres
⁴ Indulgent patientiam flagello :
 Mordent aurea quod lupata cervi,
 Quod frænis ⁵ Libyci domantur ursi,
 Et quantum Calydon tulisse fertur,
 Paret ⁶ purpureis aper capistris :
 Turpes ⁷ esseda quod trahunt bisontes,
 Et ⁸ molles dare jussa quod choreas
 Nigro bellua nil negat magistro ;
 Quis spectacula non putet deorum ?
 * Hæc transit tamen, ut minora, quisquis
 Venatus humiles videt leonum,
 Quos velox leporum timor fatigat.

Dimit

28 EPIGRAMM. DELECTUS

*Dimittunt, repetunt, amantque captos,
Et securior est in ore præda,
Laxos cui dare, perviosque rictus
Gaudent, & timidos tenere dentes;
Mollem frangere dum pudet rapinam:
Stratis cum modo venerint juvenicis.
Hæc clementia non paratur arte,
Sed norunt cui serviunt leones.*

¹ Pardi enim & pantheræ variegati & maculosi. ² Mollia, purpurea, serica, ut mox, n. 8. ³ Feroces, rabidæ, *vel*, quod nemini probabile erat passuras tigres. ⁴ Patiuntur flagra. ⁵ Vide Lipsium Elect. 2. cap. 4. contendentes leones à Romanis tum rudiſſibus obvia notaque voce dictos fuisse *Libycos Ursus*: ut & elephantem, *bovem Lucam*: Struthionem, *Passerem marinum*: contra quem ex Plinii auctoritate, lib. 8. cap. 36. & 58. doctè differentem, cum alii plurimi autores, tum hic facit locus, ubi inductione cæterarum ferarum, inter quos & urſorum, ascenditur distinctè ad leones. ⁶ Supra num. 2. ⁷ Currus Britannicos. ⁸ Quod Elephanta saltans paret rectori suo ex Æthiopia. * Hæc tamen omnia superat leporum lusus per rictus leonum.

Operari demum juvat si est operæ
pretium. L.

Sæpe mihi dicis, Luci clarissime Fuli,
Scribe aliquid ¹ magnum: desidiosus homo es.
² Otia da nobis: sed ² qualia fecerat olim
³ Mæcenæ Flacco, Virgilioque suo:
Condere victuras tentem per sæcula ⁴ curas,
Et nomen flammis eripuisse meum.
⁶ In steriles campos nolunt iuga ferre juvenici:
⁷ Pingue solum lassat, sed juvat ipse labor.

¹ Epicum vel perpetuum carmen. ² Agros & pecunias, quo Musis vacem, non de lodece paranda Sollicitus. ³ Locupletavit Cilnius Mecænas Virgilium, Horatium, &c. ⁴ Carmina. ⁵ Ut ultra rogos & cineres superfit. ⁶ Musæ non libenter arant litus, non amant studia. *Pramia si tollas.* ⁷ Optimum quidem solum versare fatigat agricolam, sed amplissimæ segetis spes alit: non minus magni operis Poëtam fructus & præmii spes.

Laus catellæ. LI.

¹ **I**ssa est passere ² nequior ³ Catulli.
 Issa est purior osculo columbæ.
 Issa est blandior omnibus puellis.
 Issa est carior Indicis lapillis.
 Issa est deliciæ catella Publi.
 Hanc tu, si queritur, loqui putabis,
⁴ Sentit tristitiamque gaudiumque,
⁵ Collo nixa cubat, capitque somnos,
 Ut ⁶ suspiria nulla sentiantur.
 Et desiderio coacta ⁷ ventris,
⁸ Guttâ pallia non fefellit ullâ:
 Sed blando pede suscitatur, toroque
 Deponi rogat, & monet ⁹ levare.
 Castæ tantus inest pudor catellæ:
¹¹ Hanc ne lux rapiat suprema totam,
 Pictâ Publius exprimit tabellâ,
 In quâ tam similem videbis Issam,
 Ut sit tam similis sibi nec ¹² ipsa.
 Issam denique pone cum tabella:
 Aut utramque putabis esse veram,
 Aut utramque putabis esse pictam.

¹ Nomen catellæ Publii.² Lascivior.³ Lesbicæ pass.
cujus

30 EPIGRAMM. DELECTUS

cujus nequitiam & mortem canit Catullus. * Sentit hos affectus in Domino, atque illi tristi condolet, hilari lasciva congratulatur. 5 Collo Domini seu gremio innixa dormit. 6 Respirationes. 7 Ejiciendi. 8 Præstitit munditiem lecto, neque ejus contaminavit stragula. 9 Alvi seu vesicæ onere levando. 11 Ut mortuæ superfit memoria, curavit Publius illam pingi.

De prolixis Epigrammatis. LII.

Scribere me quereris, *Velox*, epigrammata longa.
Ipse nihil scribis : tu breviora facis.

E virtutibus epigrammatum altera est Brevitas, hanc in Martiale cum essent qui carperent respondet nescio cui *Veloci* Poëtæ, brevia sua epigrammata esse potiora illius nullis.

Honestâ Libertas. LIII.

Cum te non nossem, dominum regemque vocabam :

Cum bene te novi, jam mihi Priscus eris.

Te prius mihi non notum pro munifico patrono & claro viro honorificè salutabam, postquam vero mihi innotueris, familiarius te appello & mero nomine saluto.

Ad Lectorem. LIV.

Quæcunque lusi juvenis & puer quondam,
Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi;
Male collocare si bonas voles horas,
Et invidetis otio tuo lector :
A Valeriano Pollio petes Quinto,
Per quem perire non licet meis nugis.

¹ Epigrammata quæ mihi olim puero exciderunt, venalia sunt apud Q. Poll. Valer. ² Nugamenta carminum. Apinas autem ut & Tricas Apuliæ oppidula fuisse vilia scribit Plinius lib. 3. cap. 11. à Diomede tantam per ignominiam eversa, ut in proverbii ludibrium abierint. ³ Modesta extenuatio. ⁴ Nec sine otium abire sine malo. ⁵ Exscribi enim facit, venditque.

Jocus in avarum. LV.

Occurris quoties, Luperce, nobis:
 Vis mittam puerum subinde dicis,
 Cui ¹ tradas epigrammatôn libellum,
 Lectum quem tibi protinus remittam.
 Non est quod puerum, Luperce, vexes,
 Longum est, si velit ad ² Pyrum venire.
 Et ³ scalis habito tribus, sed altis.
 Quod quæris, propius petas licebit:
⁴ Argi nempe soles subire ⁴ letum.
⁵ Contra Cæsaris est forum tabernæ,
⁶ Scriptis postibus hinc & inde totis,
 Omnes ut cito perlegas poëtas.
 Illinc me pete; ne roges Atrectum;
 Hoc nomen dominus gerit tabernæ.
⁸ De primo dabit, alterove nido
 Rasum pumice, purpuraque cultum
⁹ Denariis tibi quinque Martialem.
 Tanti non es, ais: ¹⁰ sapis, Luperce.

¹ Mutuo. ² Alii regionem urbis esse volunt, alii insigne ædium, alii leg. *ad pilam*. ³ In cœnaculo, vel tertio tabulato. ⁴ *Tmesis* Argiletum, ab argilla, vel Argi letho, qui ibi ab Evandro cæsus fertur. ⁵ E regione fori Julii est tabernæ bibliopolæ. ⁶ Postes, columnæ, pilæ bibliopolarum inscripta gerebant

bant nomina librorum venalium. ⁷ Ne sit opus querere quis meos libros habeat venales, Atrectus vocatur bibliopola: alii legi volunt *me poscas Atrectum*: id est, ab Atrecto. ⁸ De summo forulo, capsa, seu armario: in primis autem vel summis nidis optimi recondebantur libri: in imis seu ultimis libri parvæ æstimationis. ⁹ Quibus ferè æquivalent 40 è nostris. Sed denarius erat duplex: verus, qui 8 den. ob. c. novus, qui 7 den. ob. ¹⁰ Ironicè collaudat hominis sordes, cui pro vili habetur ingenium & labor Poëtæ.

Est & prolixa brevitās. LVI.

TErcentena quidem poteras epigrammata
¹ ferre:

Sed quis te ² ferret, perlegeretque, liber?

*At nunc ³ succincti quæ sunt bona * disce libelli.*

Hoc primum est, ⁴ brevior quod mihi charta perit.

⁵ *Deinde, quod hæc una peraget librarius hora,*

Nec tantum nugis serviet ille meis.

Tertiaries hæc est, quod si cui forte legêris,

Sis licet usque malus, non odiosus eris.

⁶ *Te conviva leget misto quincunce: sed ante*

Incipiat positus quam tepuisse calix.

Esse tibi tanta ⁷ cautus brevitate videris.

Hei mihi, quam multis sic quoque longus eris!

¹ Capere. ² Pati, tolerare. ³ Brevis libri commoda. ⁴ Minus infumo & perdo chartæ: *modestè*. ⁵ Librarius citius transcribit hæc, ut melioribus vacet exscribendis. ⁶ Inter pocula legeris, & perlegeris minori spacio, quam vinum aqua calida in quincunce quinque cyathorum capaci dilutum frigescat. ⁷ Putas tibi satis cavisse.

Qui solvendo non est. LVII.

Sexte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur.
Debet enim, si quis solvere, Sexte, potest.

Verè jactat se nihil debere qui non est solvendo. Debitoris inopia excludit actionem.

De visendis amicis. LVIII.

NE valeam, si non totis, Deciane, diebus,
Et tecum totis noctibus esse velim.
Sed² duo sunt, quæ nos distinguunt, millia passûm?
Quatuor hæc fiunt, cum rediturus eam.
Sæpe domi non es: cum sis quoque sæpe, negaris.
Vel tantum³ caussis, vel⁴ tibi sæpe vacas.
Te tamen ut videam, duo millia non piget ire:
Ut te non videam, quatuor ire piget.

¹ Jurandi formula, ut, *nie vivam, dispeream*. ² Intercapedo & spacium ³ mille passuum, qui ⁴ mihi fiunt redeunti, nec te convenienti. ⁵ Clientum causis. ⁶ Tuis studiis, vel balneis, coenis, seu valetudini curandæ.

Ardelio; multa agendo nil agens. LIX.

DEclamas¹ bellè; caussas agis, Attale, bellè;
Historias bellas; carmina bella facis;
Componis bellè mimos; epigrammata bellè;
Bellus grammaticus, bellus es astrologus;
Et bellè cantas, & saltas, Attale, bellè.
Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
Nil benè cum facias, facis attamen omnia bellè.
Vis dicam quid sis? magnus es² ardelio.

¹ Scitè

34 EPIGRAMM DELECTUS.

¹ Scitè, lepidè, ² πολυπράγμων, ut lib. 1. epig. 80. multa agendo nihil agens, qui ut videatur aliquid esse in omnibus nihil est in singulis. *Nusquam n. est, qui ubique est*; Seneca epist. 2. Alii ab ardore & impetu multa tentantis, nihil prosequentis: Alii ab ardeola avi quæ in volatu multum movet, parum promovet, deductum volunt. Sunt qui Ardeliones minorum genus fuisse volunt.

In Posthumum. LX.

BAsia dimidio quæ das mihi, Posthume, labro,
Laudo: licet demas hic quoque dimidium.
Vis dare majus adhuc, & inenarrabile munus?
Hoc tibi habe totum, Posthume, dimidium.

Non ego te superbum censeo aut minus humanum, quod me altero labro (ut epigr. 22. infra) vel levi basio (qui salutandi mos Romanis) excipis; contentus ero vel quarta osculi parte, imò beatus nulla: notatque Posthumi (quisquis ille fuerit) impuram animam atque os impudicum.

In cœnipetam. LXI.

Quod ¹ fronte Selium nubila vides, Rufe,
Quod ambulator porticum terit serus:
² *Lugubre quiddam quod tacet piger vultus;*
³ *Quod pene terram tangit indecens nasus;*
Quod dextra pectus pulsât, & comam vellit.
Non ille amici fata luget, aut fratris:
Uterque natus vivit, & precor ⁴ vivat:
Salva est uxor, ⁵ sarcinæque, servique:
Nihil colonus, villicusque decoxit.
*Mæroris igitur causâ quæ? * domi cœnat.*

¹ Seliî cœnipetæ mœstitiæ & luctus causam esse domicenium. ² Quod mœsto vultu tacitus præ se fert luctum. ³ Quod demisso sit vultu capiteque dejecto. ⁴ In avari Seliî impendium. ⁵ Opes, nummi, *quæ* maiore domus gemitu, maiore tumultu planguntur quam funera.

Unguentis delibuti. LXII.

E Sse quid hoc dicam, quod olent tua basia
myrrham,

Quodque tibi est nunquam non alienus odor?
Hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Posthume,
semper :

Posthume, non bene olet, qui bene semper olet:

¹ Animæ fœtorem & orit spurcitiem dissimulare voluit Posth. diapasmatum & unguentorum accito odore: sub assiduo huiusmodi odore suspicatur Poëta latere ulcus, vomitum, aut tetrius quippiam.

Ne litiges. LXIII.

ET iudex petit, & petit patronus.
Solvas censeo, Sexte, creditori.

Præstat absque lite creditori solvere, ne unum subterfugiens in tres incidas: namque munere palpiandus iudex, (atque obiter corrupta taxat judicia) munus aliud tibi extorquebit patronus, & creditori tandem ex lege & sententia solvendum est.

In Hermum. LXIV.

Quod nulli calicem tuum propinas,
Humane facis, Herme, non superbe.

Habebant veteres, honoratiores maxime, in convivis
pecu-

36 EPIGRAMM. DELECTUS

peculiares suos calices : quos aliis interdum propinare, humanitatis erat ; contrarium, superbiae. Inverti hoc Pœta collaudando Hermum, quasi hoc ab illo humanè factum sit, ne calice à foetore oris sui venenato alios offendant. Franc. Luifinus in nominis ambiguitate, quod illi cum Deo Mercurio commune est, joci acumen latere putat, q. d. facis ut homo, &c.

Luxus morbos parit. LXV.

Zoilus agrotat, ¹ faciunt hanc ² stragula febrem:
³ Si fuerit sanus, coccina quid facient ?
 Quid ⁴ torus à Nilo ? quid ⁵ sindone tinctus olenti ?
 Ostendit stultas quid nisi morbus opes ?
 Quid tibi cum medicis ? dimitte ⁶ Machaonas omnes.
⁷ Vis fieri sanus ? stragula sume mea.

¹ Ut visentibus ostentet stragula, morbum simulat. ² Tappetia lecto strata : non convenit Grammaticis de stragulis, vestefne an lectorum strata denotent : ego utrumque : namque leonis spoliū Herculi pro lecto & stragulo, apud Senecam : quonam abiit tegmen meum, Idemque somno mollis Hercules torus ? ³ Si valeret, non possent videri stragula. ⁴ Torus è lino Ægyptiaco, & Alexandrina pluma factus. ⁵ Torus Sidonio tinctus murice, purpureus : legitur &c; sindone tinctus : id est plagis è sindone tincta olenti murice tinctus. ⁶ Medicos, à Machaone filio Æsculapii, nobilitato ab Homero cum fratre Podalirio. ⁷ Sapiēs & valebis, deposito stragulorum luxu, sumptisque vilioribus, cuiusmodi mea sunt.

Bis servus, qui servi servus. LXVI.

Capto tuam, pudet bene, sed capto, Maxime,
 cenam :
 Tu captas aliam, iam sumus ergo pares.

Mane

*Mane salutatam venio: tu diceris isse
 Ante salutatam, jam sumus ergo pares:
 Sum ² comes ipse tuus, tumidiq; ³ anteambulo regis;
 Tu comes alterius: jam sumus ergo pares.
 Esse sat est servum; jam nolo ⁴ vicarius esse,
⁵ Qui Rex est, regem, Maxime, non habeat.*

¹ Ego te pro rege meo & patrono salutabam, comitabar, prosequabar, coenam hinc promeriturus, neque negabo me hinc coenam captare: sed & te video eadem obire officia (namque hoc faciebant potentiores) quocirca, cum tibi par sim, renuncio tuæ clientelæ, nolo esse cliens clientis, &c. ² Comes est, qui latus tegit, honoris gratia: dictus & Exterior seu latero. ³ Anteambulo qui præcedit patronum divitem & potentiorum, Poëtis Regem dictum. ⁴ Sive vicarius est qui servo paret. Horat. ⁵ Ut idem Martialis alibi. Non bene, crede mihi, servo servitur amico: Sit liber dominus qui volet esse meus.

In Plagiarium. LXVII.

Carina Paullus emit: recitat ¹ sua carmina
 Paullus.
 Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

¹ Quia empta.

In Posthumum. LXVIII.

Basia das aliis, aliis das, Posthume, ¹ dextram,
 Dicis, utrum mavis? elige: ² malo manum.

¹ Exosculandam: malunt alii simpliciter,prehendendam tangendamq;, quod illud nimis fastuosum sit & Imperatorum proprium. ² Displicent enim basia spurci oris.

De

De eodem. LXIX.

Quod mihi vobiscum est, ô * Phæbe, * novem-
que sorores ?

Ecce nocet vati Musa jocosa suo.
Dimidio nobis dare Posthumus ante solebat
Basia, nunc labro cæpit utroque dare.

* Numina cultori perniciofa suo. Ovid. 2. Trist. namque me prius leviter notum dimidio basio salutabat, jam ex carminibus notiozem me toto ore osculatur.

De eodem. LXX.

Non dicam, licet usque me rogetis,
Quis sit Posthumus in meo libello,
Non dicam, ¹ quid enim mihi necesse est
Has offendere basiationes,
Quæ se tam bene vindicare possunt ?

¹ Cur enim velim illum publicato nomine offendere, cui facile est me, fœdis osculis sub amicitiae nomine datis adeo mihi non abnuendis, vindicare ? Ita Artemona illa apud Plautum in Afinaria : Nam si domum redieris hodie, osculando ego ulciscar potissimum : cum prius dixisset Demænetus, malle se navream bibere, quam illam osculari.

In Candidum. LXXI.

Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
² Squalidus hærebo, pallidiorque reo.
Si jubeat patria damnatum excedere, terra,
Per freta, per scopulos exulis ibo comes.

³ Dat

- ³ *Dat tibi divitias, ecquid sunt ista duorum?*
Das partem? multum est; Candide, das aliquid?
⁴ *Mecum eris ergo miser. ⁵ quod si Deus ore sereno*
Annuerit: felix, Candide, solus eris.

¹ Lege quatuor primos versus ex persona Candidi, ut qui sæpe promiserat se comitem fore Martiali, si adversæ res incidissent. *Et fateor me hic dissentire ab aliis omnibus interpretibus qui hæc tribuunt Poetæ: sed iudicet Lector.* ² Reorum propinquis & amicis niveas togas sordidis mutare in judiciis, moris erat, in misericordiæ aucupium. ³ Jam vero fortuna tibi dedit opes, nunquid his me participas? non æquam harum posco partem, quanquam neque hæc iniqua esset postulatio, apud eum qui se mihi toties ingesserat adversarum rerum socium. ⁴ Ita habeo te quidem amicum (ut ais) paratum in adversis. ⁵ Sed si dexter tibi affulserit Mercurius, & benigne tecum luserit fortuna, tibi soli dives eris.

Ad Gallum. LXXII.

D*As nunquam, semper promittis, Galle, roganti:*
Si semper fallis, jam rogo, Galle, nega.

Quoniam ita lubricæ seu præposteræ es fidei, ut contrarium semper facias iis quæ promiseris: te mihi verbis negare volo, ita ex usitato, dabis.

In Selium Adulatorem. LXXIII.

L*audantem Selium cænæ cum retia tendit,*
¹ *Accipe, sive legas sive Patronus agas.*

² *Effæte, graviter, citò, ³ nequiter, euge, beate!*
Hoc volui: facta est jam tibi cæna, tace.

¹ Sive opus recitas, sive causas agis, semper videas Selium tibi foedè adulantem ut tesum cœnet. ² Formulæ hæc omnes adulationum

40 EPIGRAMM. DELECTUS

lationum. Effatè, perfecte; effœta dicuntur ea quæ factum [perfectum] emisierunt. 3 Versutè. alii legunt *naviter*.

Amicus fordidus. LXXIV.

MUtua viginti sestertia forte rogabam,
 3 Quæ vel donanti non grave munus erat.
 Quippe rogabatur felixque, vetusque sodalis,
 Et 2 cujus laxas arca flagellat opes.
 4 Is mihi; dives eris, si caussas egeris, inquit.
 5 Quod peto da, Cai; non peto consilium.

1 Ut mihi mutuo daret. 2 Quam summam, vel mihi donasse non fuisset homini tam diviti grave impendium. 3 Flagellare divitias dicuntur qui magnas arcis claufas opes verberibus & carceribus cœrent, &c. 4 Cajus consulit mihi quod olim Titus. 5 Nummos mutuos, non consilium.

Locus ab improbis remotus. LXXV.

QUid mihi reddat ager, quæris, Line, Nomentanus.
 Hoc mihi reddit ager: te, Line, non video.

Lino exprobranti Martiali secessum in agrum Nomentanum, rogantique quid haberet redditus ex agro tam macro & sterili, respondet Prœta ex inopinato, si nihil aliud, certè se hoc fructus ex eo capere, ut careat conspectu Lini hominis odiosi. Sic exprobranti sibi cæcitatem Juliano apostatæ, Marinus Episcopus amabilem esse sibi nunc cæcitatem respondit, quod illum non videret.

Claudianus

Claudiani Epigramma de Mulabus
Gallicis. LXXVI.

Adspice morigeras Rhodani torrentis ¹ alumnas;
Imperio nexas, imperioque vagās,
Diffona quam varios flectant ad murmura currus,
Et certas adeant voce regente vias:
Quamvis quæque sibi longis discurrat habenis,
Et pateant duro libera colla iugo:
Ceu constricta tamen servit, patiensque laborum
Barbaricos docili concipit aure sonos.
Absentis longinqua valent præcepta Magistri,
Frænorumque vicem lingua virilis agit.
Hæc procul angustat sparsas, spargitque coactas,
Hæc sistit rapidas; hæc properare facit.
Læva jubet? lævo deducunt limite gressum.
Mutavit strepitum? dexteriora petunt.
Nec vinclis famulæ, nec libertate feroces,
Exutæ laqueis, sub ditione tamen.
Consensuque pares, & fulvis pellibus hirtæ
Effeda concordēs multifonora trahunt.
Miraris, si voce feras pacaverit ² Orpheus,
Cum pronas pecudes ³ Gallica verba regant?

¹ Mulas juxta Rhodani ripas enutritas. ² Qui dulcibus modulaminibus feras immanuetas sibi fecit morigeras. ³ Ideoque verbis barbaris, sonoque incondito cicures & mansuetas bestias regant Galli. Hoc Satyri. um est Epigramma, Claudianus autem Alexandrinus, erat patriæ dicax, & τωδανκῆς.

49 EPIGRAMM. DELECTUS

In Effœminatum. LXXVII.

Pectere te nolim, sed nec turbare capillos,
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.
 Nec tibi ¹ mitrarum, nec sit tibi barba reorum;
Nolo virum nimium, Pannice, nolo parum.
 Nunc tibi crura ² pilis, & sunt tibi pectora fetis
Horrida, sed mens est, Pannice, ³ vulsa tibi.

¹ Mitra est ornamentum muliebre, q. d. ne elegantius barbani refeces, ut solent homines molles. ² Ita Juven. Sat. 2. *Hispida membra quidem, & dura per brachia seta, Promittunt atrox animam.* ³ Mollis, lasciva.

In Nævolum. LXXVIII.

Florida per varios ¹ ut pingitur Hybla colores,
Cum breve Sicania ver populantur apes:
² Sic tua suppositis pellucet prœla lacernis:
Sic micat innumeris arcula ³ synthesibus.
Atque ⁴ unam vestire tribum ⁵ tua vellerâ possunt,
⁶ *Apula non uno quæ grege terra tulit.*
Tu spectas ⁷ hyemem ⁸ succincti ⁹ lentus amici,
(Prô scelus!) & lateris ¹⁰ frigora trita times.
¹¹ *Quantum erat, infelix, pannis fraudare duobus!*
Quid renuis? non te, Nævole, sed tineas.

¹ Quot coloribus distinguitur Hybla in Sicilia, ubi mellificæ apes depascuntur flores vernos brevis ætatis. ² Tot apparent lacernarum colores ad nitorem pressarum in prælis tuis. ³ Vestibus cœnatoriis vel quibusvis aliis in vestiario compositis; à *εὐρησίου*. vel quæ simul induuntur. ⁴ Hyperbolicè. ⁵ Vestes tuæ. Alii legunt *tua candida*. h. e. togæ candidæ. ⁶ De multis gregibus quos pascit Apulia velleribus nobilis. ⁷ Frigus. ⁸ Cui

⁸ Cui vestes detritæ sunt curtæ ; id est, Mei pene-nudi. ⁹ Tardus ad commiserationem. ¹⁰ Laceras lacernas, tritas tunicas, & penetrabili frigori pervias. Legunt alii, *frigora trita tui*. h. e. Mei sodales tui, latus tuum regentis. ¹¹ Quantulum fuerat tibi, infelix, qui rerum usum nescias, non dico, te (quid refugis) copiâ satis munitum & tutum, sed tineas, quibus erodendas eas relinquis, defraudare duabus lacernis, quas mihi dones ?

In Maximum. LXXIX.

V Is fieri liber ? ¹ mentiris, Maxime, non vis :
Sed fieri si vis, hæc ratione potes.
 Liber eris, cænare foris si, Maxime, nolis :
² *Vejentana tuam si domat uva sitim :*
³ *Si videre potes miseri chrysendeta Cinnae :*
Contentus ⁴ *nostrâ si potes esse togâ :*
Hæc tibi si vis est, si mentis tanta potestas,
Liberior ⁵ *Partho vivere rege potes.*

¹ Miserum n. est & vile aliena vivere quadra. Juvenal. Sat. 5. vide & epig. 11. lib. 9. ² Vinum tenue ac vile ex agro Vejentano. ³ Si potes negligere luxuriosas opes divitum qui iis uti nesciunt. Vel si risu potes excipere vanorum *ψευδοπλητῶν* pompam & simulatas divitias. Chrysendeta erant vasa auro gemmisque cooperta. ⁴ Trita & plebeia. ⁵ Parthi pertinacissimi sunt libertatis suæ propugnatores.

Ad Sextum. LXXX.

V Is te, Sexte, coli ; volebam amare.
Parendum est tibi : quod jubes, colêris :
Sed si te colo, Sexte, non amabo.

Volebam ego te pro sodali amare ; sed tu me amicum dedignatus, te à me cliente coli vis : colam itaque, non amabo : timor enim cum amore malè convenit : & Deo satis est, ut ametur & colatur. Seneca epist. 47.

In Zoilum. LXXXI.

P*Exatus pulchrè rides mea, Zoile, trita.
Sunt hæc trita quidem, Zoile; sed ² mea sunt.*

¹ Gestans togam recentem & villosam. ² Non conductitia, ut tua pexa.

Anceps animus & nihil exequens.
LXXXII.

D*um modo causidicum, dum te modo rhetora
fingis,*

Et non decernis, Taure, ¹ quid esse velis :

³ *Peleos, & Priami transit, vel Nestoris ætas,*

⁴ *Et fuerat serum jam tibi desinere.*

Incipe: ⁵ tres uno perierunt rhetores anno,

Si quid habes animi, si quid in arte vales.

Si ⁶ schola damnatur; fora litibus omnia fervent :

⁷ *Ipse potest fieri Marfyæ causidicus.*

Eja agè, rumpe moras; quo te ⁸ spectabimus usque?

Dum quid sis, dubitas, jam potes esse nihil.

¹ Dum te instruis ad forum vel scholam. ² Uter causidicus an rhetor. ³ Patris Achillis longævi, ut & Priami & Nestoris.

⁴ Tibi dubio, utrum inires deliberanti, jam ea obrepfit ætas, quæ cogitandum erat de relinquendo initio; nisi cogites de causis apud inferos agendis. ⁵ Atque hinc, vel mediocribus professoribus vacant cathedræ. ⁶ Rhetorum. ⁷ Vel ipsa bardi Marfyæ statua in foro stans & litigantium clamore fervens potuit causas egisse nisi saxea fuisset, & tu sanè ubi tam diuturno studio vacaris, jam posses causas agere, nisi planè lapideus esses, vel plumbeus. ⁸ Expectabimus.

EPIGRAMMATUM

Delectus Liber Secundus.

MARTIALIS.

Amicus otiosus. I.

OCCURRIS quocunque loco mihi, Post-
hume, clamas. [agis?
Protinus, & prima est hæc tua vox, ¹quid
Hoc, si me decies unâ conveneris horâ,
Dicis, habes puto tu, Posthume, nil quod agas.

¹ Vulgaris salutandi formula, & civilis satis, modo ne fiat im-
portunus & sæpius, quid agis? *How do you do?*

Ambitio servum facit. II.

Quod te ¹ nomine jam tuo saluto,
Quem regem, & dominum prius vocabam;
Ne me dixeris esse ² contumacem.
³ Totis pilea sarcinis redemi.
⁴ Reges & dominos habere debet,
Qui se non habet, atque concupiscit
Quod reges dominique concupiscunt.
⁵ Servum si potes, Ole, non habere,
Et regem potes, Ole, non habere.

46 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Familiariter, & pro more æqualium. ² Superbum. ³ Sportulâ, cenâ, cæterisque servituti præmiis posthabitis & neglectis, me asservi in libertatem: more servorum Rom. qui manumittendi pileum rasô capite acceperunt: dicitur *pileus* & *pileum*.
⁴ Qui non habet sui imperium, qui animi sui cupiditates coercere non potest, ille potentiores colit atque ab inferioribus se coli vult, atque ad hoc cupit opes, servos, &c. ⁵ Qui suo contentus potest minorum servitio carere, & ipse non necesse habebit potentioribus dominis servire, ut ab illis accipiat quod his largiatur.

Laudator insidiosus. III.

Candidius nihil est te, Cæciliane: notavi,
 Si quando ex nostris disticha pauca legis,
 Protinus aut ² Marfi recitas, aut scripta ² Catulli.
³ Hæc mihi das, tanquam deteriora legas;
 Ut collata magis placeant mea. ⁴ credimus illud,
⁵ Malo tamen recites, Cæciliane, tua.

¹ Ironicè: alii leg. *candidius*: non placet. ² Poetæ, qui multa cum laude scripsit epigrammata. ³ Mihi gratificari velle videris, præ te ferens mea te cum illis Marfi & Catulli recitare, ut mea cum iis collata appareant esse æquè boni aut melioris ingenii atque artificii, cum revera hoc facis ut mea præ iis fordescant, quasi majori lumine offuscata. ⁴ Ironicè. ⁵ Tuis certè collata mea faciliè apparebunt meliora.

Leo semper est leo. IV.

Verbera securi solitus leo ferre magistri,
 Insertamque pati blandus in ora manum:
 Dediticit pacem, subito feritate reversâ,
 Quanta nec in ² Libycis debuit esse jugis.
 Nam

*Nam ² duo de tenerâ puerilia corpora turbâ,
Sanguineam rastris quæ renovabat humum,
Sævus & infelix furiali dente peremit.*

*³ Martia non vidit majus arena nefas.
Exclamare libet; ⁴ crudelis, perfide, prædo,
A ⁵ nostrâ pueris parcere disce lupâ.*

¹ Monibus Africæ leonum nutricis. ² Duos pueros ministros theatrales qui amphitheatri arenam ferarum gladiatorumque sanguine fœdam versando renovabant, injectâ insuper novâ arenâ. ³ Marti sacra, Romana. ⁴ Apostrophe ad leonem. ⁵ Namque illa Romulo & Remo infantibus pepercit, immo ubera præbuit.

Disticha longa. V.

Cosconi, ¹ qui longa putas epigrammata nostrâ:
Utilis ungendis axibus esse potes.

*² Hâc tu credideris longum ratione colossum,
Et puerum Bruti dixeris esse brevem.*

Disce, quod ignoras; Marfi doctique ³ Pedonis

*⁴ Sæpe duplex unum pagina tractat opus.
Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis;
Sed ⁵ tu, Cosconi, disticha longa facis.*

¹ Qui in epigrammate non tam argutiam quam brevitatem exigit, probas te aptiorem fore aurigæ servum, qui in Circo axes ad celeritatem ungas, quam lectorem diligentem. Rasmiresius Cosconium hebetem & stolidum à Poëta dici putat. ² Eâdem ratione quâ epigr. mea à mensurâ potius quam ab ingenio censet & colossum argues nimis esse longum, & statuam pueri Bruti nimis esse brevem, cum in utroque laudis fixa sit propter symmetriam, in hâc, brevitatis, quæ puero; in illo altitudinis, quæ Imperatori Deo convenit.

³ C. Pedonis Albinovani epigrammaticarum laudatiss. ⁴ Sæpe

48 EPIGRAMM. DELECTUS

unum epigramma binas implet paginas. ⁵ Tua epigr. vel brevissima, sunt nimis longa; ut quæ tædium & nauseam pariant.

Voluntaria nex. VI.

Hostem cum fugeret, se ¹ Fannius ipse peremit.
Hic, rogo, ³ non furor est, ne moriari, mori?

¹ Fannius Cæpio quod in Augustum conjurasset proscriptus, ut percussores fugeret, se ipse interemit. à Senec. epist. 58. Sic mori, vinci est.

Mala fama. VII.

Abscissâ servum quid fingis, Pontice, linguâ?
Nescis tu populum, quod tacet ille, loqui?

¹ Servum, ne scelus domini enunciaret, elinguem herus vel fecerat, vel simulaverat esse. Occasionem hujus epigr. à fabulâ Philomelæ & Terei sumptam opinatur Raderus. Ego ex Juvenalis Satyrâ 9. v. 103. secretum divitis ullum, Esse putas? servi ut taceant, jumenta loquentur, Et canis & postes, &c.

Difficiles nugæ. VIII.

Quod nun carmine glorior ¹ supino,
² Nusquam hic Græcula quod recantat Echo,
³ Non sum, Classice, tam malus Pœta.
Turpe est difficiles habere nugas,
Et stultus labor est ineptiarum.
Scribat carmina ⁴ circulis ⁵ Palæmon:
⁶ Me raris juvat auribus placere.

¹ Númeris mollioribus composito. *Vel potius antistropho & recurrente* (sic n. Ovidio sonat *supinus*, de Ponto lib. 4. el. 5. *Flumina quæ in fontes cursu reditura supino*) quale literale illud, *Roma tibi subito motibus Æit amor.* verbale illud Virgilii, *Musa mihi causas memora, quo numine laſa.* multaque alia inter quæ Rabani artificioſus dicam an laborioſus liber de laudibus ſanctæ crucis. Atque ejuſdem argumenti alter Publilio Optatiano Porph. autore. Nota ſunt illa, *Laus tua non tua fraus, &c.*

² Non ſcribo carmina quorum extremæ partes reſonent, more Echæ.
³ Non tam nullius ſum ingenii, ut hæc affectem artificia, his ipſe immorer, lectoremve morer.
⁴ Turbæ, plebeie coronæ recitantem undique cingenti.
⁵ Forte Q. Remmius Palæmon, qui (teſte Suetonio) poemata faciebat ex tempore, & ſcripſit variis & vulgaribus metris: aut alius quiſquam tempore Martialis.
⁶ Paucis ſed doctis ex mente Horatii ult. Sat. lib. 1.

Imitator vitiorum. IX.

QUod nimio gaudes noctem producere vino,
 Ignosco: vitium, Gaure, ¹ Catonis habes.
 Carmina quod ſcribis ² Muſis & Apolline nullo;
 Laudari debes: hoc ³ Ciceronis habes.

¹ Uticenſis, cujus virtus ſæpe mero incaluit, ut ait Horat.
² Nullâ gratiâ, nullo Muſarum aut Apollinis inſtinctu, invitis Muſis.
³ Qui infelicitè peritæcen eſt aggreſſus.

Ad Quinctilianum Rhetorem.

QUinctiliane ¹ vagæ moderator ſumme juventa,
² Gloria Romanæ, Quinctiliane, togæ;
³ Vivere quod propero pauper, nec inutilis annis;
 Da veniam: properat vivere nemo ſatis.

⁴ Dif-

50 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Differat hoc, patrios optat qui vincere census,
² Atriaque immodicis arctat imaginibus.
 Me focus, & ⁶ nigros non indignantia fumos
 Tecta juvant, & fons ⁷ vivus, & herba ⁸ rudis.
 Sit mihi verna satur : ⁹ sit non doctissima conjux :
 Sit nox cum somno : sit sine ¹⁰ lite dies.

¹ Annos 23 Romæ erudiendis juvenibus impendit Quint. & in his Domitiani nepotes docuit. ² Romani eloquii summe artifex, insignite senatorio clavo ornamentisque consularibus. ³ Da veniam si etiam in tenui re properâ manu carpam gaudia fugientis vitæ ; si frui velim præsentibus, quod pauci adeo faciunt, cum nemo ferè vivere, id est vitæ uti commodis, & laute vivere sciat, omnes differant. ⁴ Differant indies, annos vel senectutem ipsam vitæ gaudia & usum, quibus curæ est rem patriam augere, & splendere nobilitatis titulis & imaginibus. ⁵ In atriis nobilium, quæ primæ ædium partes, ostendebantur majorem imagines humerorum tenus expressæ lineis à stemmate ad has discurrentibus. ⁶ Non aurata laquearia, quæ ne fumo corrumpantur, cautio est. ⁷ Scaturiens, perennis, naturalis. ⁸ Nativa, non arte læsa & ingenuâ gratiâ spoliata. Juven. 3. Sat. v. 18. ⁹ Ex mente Juvenalis 6. Sat. v. 447. ¹⁰ Domestici, & forensi.

Petit à Domitiano jus trium liberorum. XI.

Rerum certa salus, terrarum gloria, Caesar,
¹ Sospite quo magnos credimus esse Deos :
 Si ² festinatis ³ toties tibi læta libellis,
³ Detinere oculos carmina nostra tuos :
⁴ Quod fortuna vetat fieri, permitte, videri ;
 Natorum genitor credar ut esse trium.
 Hæc, si displicui, fuerint solatia nobis :
 Hæc fuerint nobis præmia, si placui.

¹ Quos vel hinc rerum humanarum maximam habere curam scimus, quod te nobis velint incolumem. ² Mihi scribenti, *vel* tibi legenti. ³ Quod argumento est placuisse. ⁴ Iis qui ex matrimonio legitimo tres liberos aut plures suscepissent, multa erant in spectaculis, honoribus petendis, divisionibus publicis privilegia. Natum hoc *jus trium liberorum* à trigeminis Horatiis, Liv. i. lege quoque Papiæ Poppææ ab Augusto lata hæc jura intra suos limites redacta, omnibus patebant. hoc autem jure donabantur à Cæsare multi quibus natura negaverat Poëta *ἀπαις* proles hujus imaginariæ jus ab Imp. petit, laboris sui præmium vel solatium.

Scriptor mutus. XII.

Versiculos in me narratur scribere Cinna.
Non scribit, *cujus carmina nemo legit.*

In Prodigum. XIII.

Constituit, Philomuse, pater tibi millia bina
¹ Menstrua, ² perque omnes præstitit illa dies,
³ Luxuriam premeret cùm crastina semper egestas,
Et vitiis essent danda diurna tuis.
⁴ Idem te moriens hæredem ex asse reliquit;
Exhæredavit te, Philomuse, pater.

¹ In dimensum menstruum. ² Et illius dimensi menstrui singulas partes singulis divisit diebus. ³ Idque ut crastinam anteverteret egestatem cœcando hodiernum luxum. ⁴ Certè cùm te tibi reliquerit, feceritque hæreditatem tui juris, te quasi exhæredavit: nam tu rapide omnia absundas: melius consulisset tuo luxui dato curatore.

Conviva unctus & jejunus. XIV.

Unguentum, fateor, bonum dedisti
¹ Convivis ² here: sed ³ nihil scidisti.

Res

52 EPIGRAMM. DELECTUS

Res ⁴ *salsa est benè olere & esurire.*
⁵ *Qui non cœnat & ungitur, Fabulle,*
Hic verè mihi mortuus videtur.

¹ A Balneis & ante cœnam prisci inungebantur. ² Heri.
³ Nil convivis distribuisti, carpisti. ⁴ Ironicè, id est insulsâ
& inepta, M S. Bodl. *salsa est.* ⁵ Silicernium hoc mihi vide-
tur, ubi apponitur cœna, nihil distribuitur, ubi ungimur tan-
tum velut mortui, quorum cadavera ungere condireque mos
erat.

In Næviam. XV.

Dum non vis leporem dum non vis ¹ *carpere*
nullum,
Et plus quam patri, Næviam, parcis apro;
Accusas, ² rumpisque coquum, ³ tanquam omnia
cruda
Attulerit, ⁴ nunquam sic ego crudus ero.

¹ Scissum distribuere convivis. ² Cædis; & alludit ad *carpis*.
³ Caulata obsoniorum cruditatem ut servantur ad alias cœnas
explicandas. ⁴ Si modo nihil esitavero, nunquam ex obsonio-
rum copiâ crudus erit mihi stomachus: & ludit in translatione
crudi. Crudus lepus erit, *qui non est bene cœctus*; homo cru-
dus, *qui nimium comedens Stomachi vitio laborat.*

De viperâ in ore ursæ marmoreæ. XVI.

Proxima centenis ostenditur ursâ columnis,
Exornant fictæ quâ Platanona, feræ.
Hujus dum patulos alludens tentat hiatus
Pulcher Hylas; teneram mersit in ora manum.
Vipera sed cæco scelerata latebat in ore,
² *Vivebatque animâ deteriori ferâ.*

Non

*Non sentit puer esse dolos nisi dente recepto ;
 3 Hoc admisisset viva nec ursa nefas.*

¹ In porticu seu stadio potius centum columinis sublatâ, platanis juxta confitis opacâ, & statuis ferarum exornatâ, dum ludibundus puer & ursæ velut insultans ori statuæ hianti manum infereret, à viperâ quæ in ore statuæ latebat morsus, interiit. ² Ficta hæc seu marmorea ursâ comperta est lethalior ursâ vivâ, quasi spirans animâ viperæ quæ suâ deterior. ³ Scripserat Martialis, *Dum perit, ô facinus ! falsa quod ursa fuit* : Sed in huius versus obscurioris nec satis elegantis locum visum est alterum huc ex ipso Martiali transferre.

De Canio homine perfaceto. XVII.

Dic Musa, quid agat Canius meus Rufus ?
*Utrumne chartis tradit ille ¹ victuris
 Legenda ² temporum acta Claudianorum ?
 3 An quæ Neroni falsus adstruit scriptor ?
 An æmulatur imbrobi jocos ⁴ Phædri ?
 Lascivus elegis, an severus herois ?
 5 An in cothurnis horridus Sophocleis ?
 6 An otiosus in schola poëtarum
 Lepore tinctos Attico sales narrat ?
 Hinc si recessit porticum terit ⁷ templi ?
 An ⁸ spatia carpit lentus Argonautarum ?
 9 An delicatæ sole rursus Europæ
 Inter tepentes post meridiem buxos
 Sedet, ambulatve liber acribus curis ?
 10 Titine thermis, an lavatur ¹¹ Agrippæ ?
 An rure Tulli fruitur, atque Lucani ?
 12 An æstuentes jam profectus ad Bajas
 Piger Lucrino ¹³ nauculatur in stagno ?
 14 Vis scire quid agat Canius tuus ? ridet.*

¹ Non

54 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Non perituris, eo natis genio & fato ut immortalitatem consecutæ posteris legantur. ² Historiam de Claudii temporibus. ³ An scribit quæ adstruat Neroni tanquam auctori, ut prodeant sub nomine Neronis? *Vel* an ad fidem & veritatem historię revocat componitque, quæ vivo Nerone ob metum aut adulationem, quæ mortuo ex recenti odio falsâ scripta sunt? Tacit. in procem. Annal. ⁴ Mimographi alicujus jocularii: non autem illius qui fabulas composuit. Ita Farnabius. Sed quàm rectè, ipse viderit: multo enim probabilius intelligitur de ipso Phædro Fabularum autore, quas ipsemet in Prologo *jocos* appellat; *Fictis* *jocari* nos *meminerit* *Fabulis*. Favet etiam *improbi* nomen, cum certum sit Phædrum sub belluarum nominibus, sui temporis hominum vitia carpere voluisse. ⁵ An tristis & altus est majestate carminis tragici? In tragœdiis autem inducti heroes & reges grande locuti altis innitebantur calceamentis. Clauitque stylo tragico Sophocles. ⁶ An in conventu Poetarum recitat elegantes comœdias vel alia carmina? ⁷ Isidis fani. ⁸ Porticum Neptuni. ⁹ An in porticu Europæ in quo buxeta solem frangunt à meridie, &c. ¹⁰ *Velocibus muneribus, thermis.* ¹¹ Balnea de suo nomine excitavit M. Agrippa. ¹² Ad aquas calidas in Bajano sinu intra Misenum & Puteolos in Campania. ¹³ Scriverius contrahit, *nauculatur*; ita poscente modulo: In vulgaribus Editionibus, *naviculatur* legitur. ¹⁴ Ex persona Muzæ resp. *Quicquid agat, ridet.*

De Apicio prodigo. XVIII.

¹ **D**Ederas, Apici, bis trecenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi ² luxu;
Hoc tu gravatus, ne famem & sitim ferres,
Summâ venenum portione ³ duxisti.
Nil est, Apici, tibi ⁴ gulosius factum.

¹ Apicius sexcenties decoxerat, inspectis tandem rationibus, superfuturum sibi centies H. S. computavit; sed in hac re tanquam ultimâ fame victurus sibi vitam veneno finiit. ² *Luxu* pro luxui, id est, ad luxum. ³ Exhaustisti. ⁴ Gulæ extremum est mortem sibi consciscere, nè desit quo gulæ satietat.

Ne se dives extollat. XIX.

Sunt tibi, confiteor, diffusi jugera campi,
¹ Urbanique tenent prædia multa Lares:
 Et ² servit dominæ numerosus debitor arcæ,
 Sustentatque tuas ³ aurea mensa dapes:
 Fastidire tamen noli, Rufine, minores.
⁴ Plus habuit Didymus: plus Philomelus habet.

¹ Et dii tui penates in urbe occupant soli quantum esset multis domibus. Vel, domus tuæ urbanæ, quas multas habes, habent singulæ prædia sua suburbana. ² Multos tibi obæratos habes & foeneratos. ³ Inaurata; auream habens coronam, vel aurea. ⁴ Malis quidem artibus multa nactus es: sed plura Didymus spado, & Philomelus (quantum ex ficto nomine licet conjicere) citharædus, qui & te fastidire possint.

De Piscibus sculptis. XX.

Artis ¹ Phidiacæ toreuma clarum,
 Pisces adspicis: ² adde aquam, natabunt.

¹ Phidias toreutices inventor fuit. ² Ita ad vivum expressi, ut additâ aquâ videantur nataturi.

In irascentes amicos. XXI.

Irasci tantum felices nostis amici.
¹ Non bellè facitis: ² sed juvat hoc facere.

¹ Non ex ratione & causa, sed occasionem quaeritis irarum.
² Utile est vobis iras simulare, ne muneremini pauperum officia.

Probitas

Probitas laudatur & alget. XXII.

QUæ te causa trahit, vel quæ fiducia Romam,
 Sexte ? quid aut speras aut petis inde ? refer.
 Causas, inquis, agam Cicerone disertius ipso,
 Atque erit in ¹ triplici par mihi nemo foro.
 Egit ² Atestinus causas, & ³ Caius : utrumque
 Noras : sed neutri ⁴ pensio tota fuit.
⁵ Si nihil hinc veniet : pangentur carmina nobis :
 Audieris dices ⁶ esse Maronis opus.
 Insanis : ⁷ omnes gelidis quicunque lacernis
 Sunt tibi ; Næones, Virgiliosque vides.
⁸ Atria magna colam, ⁹ vix treis, aut quatuor ista
 Res aluit : pallet cætera turba fame. (ma.
¹⁰ Quid faciam ? suade, nam certum est vivere Ro-
¹¹ Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

¹ Veteri Romano. ² Caii Julii Cæsaris. ³ Augusti. Inquit
 Poeta est, n. Dialogismus. ⁴ Caussidici pauperes, nomina fortasse
 ficta. ⁵ Neutri ars sua satis ad sumptum fuit. ⁶ Refert Sextus.
⁷ Mea carmina æquare Virgilii opus. ⁸ Omnes hi quos vides
 horridulos tritis lacernis, sunt Poetæ non inferiores Virg. & Ovi-
 dio. ⁹ Ingrediar (inquit Sextus) cliens potentiorum atria ;
 vel principis aulam. ¹⁰ Resp. Poeta. ¹¹ Verba Sexti. ¹² Bonis
 fortuitus est Romæ victus & incertus ; malis stipendium certum.

In lacertam cælatam. XXIII

Inserta Phiale ¹ Mentoris manu ducta
 Lacerta ² vivit, & timetur argentum.

¹ Cælatoris laudatissimi. ² Affabrè efficta videtur spirare ; &
 vel argentea nescientius timetur pro viva.

Laus simplicitatis. XXIV.

Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum.
Quod tegitur, majus creditur esse malum.

Senex juvenem mentitus. XXV.

Mentiris juvenem tinctis Lentine, capiti:
Tam subito ² corvus, qui modo ³ cycnus eras.
Non omnes fallis, scit te Proserpina canum:
⁵ Personam capiti detrahabet illa tuo.

¹ Vis apparere juvenis. ² Niger Metonym. ³ Canus, candidus. ⁴ Vitæ mortisque præses, quæ fingitur morituris crinem secare, & has quasi primitias Orco offerre. ⁵ Faciam illum capillorum & tinctum quasi caliendum eleganter dixit *larvam*.

Nimis Poëta. XXVI.

Occurrit tibi nemo quod libenter:
Quod quacunque venis, fuga est & ingens
Circa te, Ligurine, solitudo:
Quid sit scire cupis? nimis Poëta es:
Hoc valde vitium periculosum est.
Non tigris catulis citata raptis,
Non ² dipsas ³ medio perusta Sole,
Nec sic scorpius improbus timetur.
Nam tantos rogo quis ferat labores?
Et stanti legis, & legis sedenti:
Currenti legis, & legis canenti.
In thermas fugio; sonas ad aurem.
⁴ Piscinam peto; non licet natare.

Ad

58 EPIGRAMM. DELECTUS

*Ad cœnam propero; tenes euntem.
Ad cœnam venio; fugas sedentem.
Lassus dormio; suscitās jacentem.
Vis, quantum facias mali, videre?
Vir justus, probus, innocens timeris.*

¹ Plus habes Poëtæ quam hominis. Nimis tibi places in carminibus quæ omnibus incontinenter & importunè legis.
² Serpens, à quo iſti vexantur siti & æstu; unde & nomen.
³ Apricans ad meridianum solem, vel meridionali plaga vivens.
⁴ Non paucae nec parvæ erant Romæ piscinæ qua natarent.
⁵ Cætera cum bonus sis ac justus, & propter innocentiam atque probitatem expetendus: propter hanc tamen importunam recitationem, te fugiunt omnes caventque ut poeticam hircinam. Horat. in calce epist. ad Pisones.

De eodem. XXVII.

Fugerit an mensas Phæbus cœnamque Thyestæ;
Ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.
Illa quidem lauta est, dapibusque instructa superbis:
Sed nihil omnino, te recitante, placet.
Nolo mihi ponas rhombum, mullumve bilibrem:
Nec volo boletos, ostrea nolo; tace.

Aliud amicus, aliud servus. XXVIII.

Exigis à nobis operam sine fine ¹ togatam.
Non eo, libertum sed tibi mitto meum.
² Non est, inquis, idem: multo ³ plus esse probabo.
Vix ego lecticam subsequor; ille feret.
In turbam incideris; cunctos ⁴ umbone repellet:
⁵ Invalidum est nobis, ingenuumque latius.
Quidlibet in causis narraveris; ⁶ ipse tacebo:
At tibi tergeminum mugiet ille sophos.

Lis erit ; ⁷ ingenti faciet convicia voce :

Esse pudor vetuit fortia verba mihi.

Ergo nihil nobis, inquis, præstabis amicus ?

⁸ Quidquid libertus, Candide, non poterit.

¹ Anteambulonis seu clientis togati. ² Plus mihi, inquis, esset honoris ex tui ipsius, quam liberti tui comitatu. ³ Operæ. ⁴ Musambertius de umbone togæ intelligit: de cubito potius dici credo, quo turba obvia, haud secus ac hostes umbone, repellitur. ⁵ Quod undam prementis populi contraniti nequeat, pudeat. ⁶ Ego tibi oranti non valebo acclamare. ⁷ Ingeret adversario tuo conviciorum abundè, nec in aurem. ⁸ Officia liberaliora & quæ me decent magis, præstabo.

Improbo Poëta nihil improbius. XXIX.

HÆc tibi, non alia est ad cœnam causa vocandi,
Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.

*¹ Deposui soleas; affertur protinus ² ingens
Inter ³ lactucas, ⁴ oxygarumque liber.*

*Alter ⁵ perlegitur, dumfercula prima morantur :
Tertius est, nec adhuc mensa secunda venit :
Et quartum recitas, & quintum denique librum.*

*⁶ Putidus est, toties si mihi ponis aprum.
Quod si non ⁷ scombris scelerata poemata donas :
Cœnabis solus jam, Ligurine, ⁸ domi.*

¹ Quod discubitori faciebant, ne stragula conspurcarent.
² Quod magnum malum. ³ A quibus cœna inchoari solita.
⁴ Garum hoc est liquamen ex piscibus aceto mistum. ⁵ Al. Porrigitur. ⁶ Certè puteret vel aper ad convivia natum animal toties appositus, ac tu mihi libros regeris. ⁷ Piscis genus chartis involvi solitum: Nec scombris, metuentia carmina nec thus. Pers. ⁸ Invitatori soli licebat recitare, domi itaque solus cœna, tibi que recita; foris te cavebimus.

Unguentis delibuti. XXX.

Quod quacunque venis, ¹ Gosmum migrare putamus.

Et fluere ² excussa ³ cinnama fusa vitro :
 Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis :
 Scis puto posse meum, sic bene olere canem.

¹ Myropolam. ² Succusso, vel fracto. ³ Oleum Cinnami, quod & Cinnamomum dictum; ita noster Poeta alicubi. Balsama quod semper, Cinnama semper olet.

De Cisterna Ravennate. XXXI.

Sit cisterna mihi quam vinea malo Ravennæ :
 Cum possim multo vendere plaris aquam.

Vini larga copia, aquæ bonæ maxima penuria, unde & caritas, Ravennæ, quæ Sabinorum oppidum aquis marinis & uliginosis perfusum; ita ut sitiant vivi, natent sepulti, Sidonius epist. 8. l. 1.

De Copone. XXXII.

Callidus imposuit nuper mihi copo Ravennæ ;
 Cum peterem mixtum vendidit ille merum.

Pluris enim veniit aqua, quæ dilueretur vinum, quam ipsum merum.

Domitiani laudes. XXXIII.

Creta dedit magnum, majus dedit Africa nomen.
¹ Scipio quod victor, quodque ² Metellus habet.
 Nobilius

*Nobilis domito tribuit Germania Rheno,
Et puer¹ hoc dignus nomine Cæsar eras.
Frater Idumæos meruit cum patre triumphos;
Quæ datur ex Dacis⁴ laurea, tota tua est.*

¹ Scipio n. de Pœnis triumphavit, postquam Hannibalem devicerat, & Africani nomen sortitus est. ² Ob victoriam in Creta pattam, Creticus fuit appellatus. ³ Juvenilibus annis; sub Patre Principe; quando Civilem Batavosque arma in Romanos moventes debellavit. ⁴ Corona.

Librum suum excusat. XXXIV.

*SI qua videbuntur chartis tibi, Lector, in istis,
Sive obscura nimis, sive Latina parum:
Non meus est error, nocuit Librarius illis,
Dum properat versus annumerare tibi.
Quod si non illum, sed me peccasse putabis,
Tunc ego te credam cordis habere nihil?
Ista tamen mala sunt; quasi nos manifesta negemus,
Hæc mala sunt; sed tu non meliora facis.*

Poeta excusat culpas, quæ festinatione vel oscitantia Librarii in librum irreperint. Carpit autem eos qui cum ipsi meliora facere non possint, alios tamen nunquam incusare desinunt.

De villa Faustini, ad Bassum. XXXIII.

*¹ B Ajana nostri villa, Basse, Faustini,
Non² otiosis ordinata myrtetis,
³ Viduaque platano⁴ consilique buxeto,
⁵ Ingrata lati spatia detinet campi:
Sed rure vero⁶ barbaroque letatur.
⁷ Hic facta premitur angulo Ceres omni,*

Et

62 EPIGRAMM. DELECTUS

Et ⁸ multa fragrat testa ⁹ senibus autumnis.
 Hic post Novembres, imminente jam bruma,
⁹ Seras putator horridus refert ⁹ uvas.
¹⁰ Truces in alta valle mugiunt tauri,
¹¹ Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.
 Vagatur ¹² omnis turba * sordida cortis.
 * Argutus anser, ¹³ * gemmeique pavones,
¹⁴ Nomenque debet quæ rubentibus pennis,
 Et * picta perdix, Numidicæque * guttata,
 Et ¹⁵ impiorum phasiana Colchorum.
 Sonantque turres plaufibus columbarum;
 Gemit hinc palumbus; inde ¹⁶ cereus turtur.
 Avidi sequuntur ¹⁷ villicæ sinum porci;
 Matremque plenam mollis agnus expectat.
 Cingunt serenum ¹⁸ lactei focum vernæ,
 Et ¹⁹ larga festos lucet ad ²⁰ Lares sylva.
 Non segnis albo pallet otio ²¹ caupo
²² Nec perdit ²³ oleum lubricus palæstrita;
 Sed tendit avidis rete subdolum turdis,
 Tremulave captum linea trahit piscem,
 Aut impeditam cassibus refert damam.
 Exercet hilares ²⁴ facilis hortus umbellas,
²⁵ Nec venit inanis rusticus saluator;
 Fert ille ceris cana cum suis mella,
²⁶ Metamque lactis Saffinate de sylva.
 Somniculosos ille porrigit ²⁷ glires
 Hic ²⁸ vagientem matris hispida fœtum,
²⁹ Et dona matrum vimineo ferunt texto
 Grandes proborum virgines colonorum.
 Facto vocatur latus opere vicinus,
³⁰ Nec avara servat crastinas dapes mensa,
 Vescuntur omnes, ebrioque non novit
 Satur minister invidere convivæ.

At

*At tu sub urbe possides ³¹ famem mundam,
 Et turre ab alta prospicis ³² meras laurus,
 Furem Priapo non ³³ timente securus.
 Et vinitorem ³⁴ farre pascis urbano,
³⁵ Pictamque portas ³⁶ otiosus ad villam
 Olus, ova, pullos, poma, caseum, mustum.
 Rus hoc vocari debet, an ³⁷ domus longe ?*

¹ Villa quam habet Faustinus Baiis in sinu Campaniæ, non est sterilis instar tuæ suburbanæ. ² Sterilibus, si cum frugiferis conferantur; quamvis baccæ myrtorum in medicinis utiles sint: vel quæ locum tantum occupant, & umbram otio abundantibus hominibus præbent. ³ Cœlibe, infrugifera, non ut populo vitibus maritata. ⁴ Buxi enim, ut nunc, in varias animalium formas tondebantur. ⁵ Nihil fructus aut proventus domino redditentia. ⁶ Fœcundo, ut apud barbaros & rudes, qui non ex amœnitate & elegantia arborum ad quincuncem dispositarum, sed ex fructu rus æstimant. ⁷ Omnis Faustini domus angulus stipatur frumento. ⁸ Benè olent testæ quibus reconditum est vetus vinum: quod inter autumnales fructus est, ut *ἰνὸς ἐξὶ πρὸ ἰνῶς ἐνὸς ἡμερῶν* & senibus, ut *ἄνους* testa. ¹⁰ *Aut in reducta valle, mugientium Prospectat errantes greges,* Hor. ¹¹ *Cui frons turgida cornibus Primis & Venerem & pralija destinat.* Hor. ¹² Gallinæ, anseres, &c. quæ sequuntur. ¹³ *Qui picta pandunt spectacula cauda.* ¹⁴ Phœnicopterus, cujus lingua inter gulosorum delicias. ¹⁵ Qui malè audiunt propter parricidia, impietatem, & veneficia Medæ. Vide Senecæ Medæ argumentum. ¹⁶ Cui plumæ coloris cerei. Aliis pinguis turtur. ¹⁷ Sinu ferentis glandes vel alium pastum. Rob. Titius legit *sonum* villicæ scil. vocantis sues ad pastum. ¹⁸ Candidi. ¹⁹ Luculentus est focus, lignis è vicinâ sylvâ descendentibus. ²⁰ Quibus juxta focum locus. ²¹ Caupo, qui ad quæstum domini viatoribus vinum vendit, non pallet & pinguescit otio: sed habet quod agat, ut sequitur. ²² Neque enim utitur oleo, cera quæ non exerceat palæstram: melius se exercet aucupio, venatione, &c. vide adagium *Perdere oleum & operam*, ²³ Luctaturi se ceromate ex oleo, cerâ & pulvere Ægyptio seu Puteolano ungebant. ²⁴ Non laboris exquisiti, ut in suburbanis. ²⁵ Non portat nudum & inane *Ave*, ut clientes in urbe, sed adfert mune-

64 EPIGRAMM. DELECTUS

ra, quæ seqq. ²⁶ *Cheese made like a Sugar-loaf.* ²⁷ *Angl. A Dormouse.* ²⁸ *Hædum balatu desiderantem matrem capel.* ²⁹ *Filiæ agricolarum ferunt dona à matribus, vel *Rauca cortis aves & ova matrum.** ³⁰ *Quod in urbe fieri solet.* ³¹ *Prædium suburbanum, mundum quidem & elegans, sed famelicum & sterile.* ³² *Solas steriles laurus quibus nullæ arbores fructiferae interferuntur.* ³³ *Nihil enim est quod fur auferat.* ³⁴ *Cum sterilis villa non alat villicum ipsum.* ³⁵ *Amœnam fortè & visu pulcram, verum non magis saturam quam quæ in pictâ tabulâ exprimitur: alludit forte ad illud Cynici qui seruo esurienti pictas ostendebat dapes, quæ oculos pascere non ventrem.* ³⁶ *Ex urbis curis tanquam è vinculis solutus.* ³⁷ *Domus extra urbem longè ab urbe dissita, ad quam cibaria ex urbe efferuntur, & *πρόσω δὲ οὐκ.**

Conviva, non victor. XXXVI.

¹ *C*um vocor ad cœnam, ² non jam venalis, ut
³ ante,
Cur mihi non eadem, quæ tibi, cœna datur?
Ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino;
⁴ Sumitur ⁵ inciso mytilus ore mihi.
Sunt tibi ⁶ boleti; fungos ego sumo suillos.
Res tibi cum ⁷ rhombo est; at mihi cum ⁷ sparulo.
⁸ *Cereus immodicis turtur te clunibus implet;*
Ponitur in cavea mortua pica mihi.
Cur ⁹ sine te cœno, cum ¹⁰ tecum, Pontice, cœnem?
¹¹ *Sportula quod non est, profit: edamus idem.*

¹ Nero cœnam rectam clientibus exhibitam à potentioribus redegerat ad sportulam, quæ calathus fuit quo primum obsonia dabantur; postea centum quadrantes. Domitianus antiquato illo Neronis edicto revocavit cœnas. Unde hî: Poëta fraudem factam à potentioribus conqueritur, qui clientibus vilissimos, sibi optimos apponebant cibos. De ejusmodi convivio elegantissimè Plin. Jun. ep. 6. l. 2. *Convivium illius hominis ut sibi videbatur, lautum; ut mihi, sordidum simul & sumtuosum: nam sibi & paucis opima quadam, ceteris vilia & minuta ponebat. Ego autem eadem omnibus pono: ad cœnam enim non*
ad

ad notam invito; cunctisque rebus ex aquo *cuius* men. a & toro aqua-
vi. Etiamne liberos? Etiam: convictores enim tunc, non liber-
tos puto. At hoc magno tibi constat. Minimè, quia liberti mei
non idem quod ego bibunt, sed idem ego quod liberti. Et hercule
si gula temperes, non est onerosum, quo utaris ipse, communicare
cum pluribus. Gula ergo reprimenda, & ita sumptibus rectius
tuâ continentia quam alienâ contumeliâ consulas. Igitur memento
nihil magis esse vitandum, quam istam luxuria & sordium novam
societatem, qua cum sint turpissima discreta ac separata, turpius
junguntur. ² Sportulâ conductus. Al. leg. non tam venalis.
³ Sportulâ non sublatâ. ⁴ Al. Sugitur. ⁵ Mytilus piscis ex
genere concharum, sicut quos Angli vocant *Muscles*, cujus testa
fugenti labra scindere potest. ⁶ Fungorum salutarium; alii bo-
leti, alii suilli seu porcini, alii *Amanitæ*. Al. *fungos* ego sumo pu-
sillos. ⁷ Rhombus, *Turbet*, & sparulus piscis vili. ⁸ A colore
pinguedinis. Al. *Aureus*. ⁹ Non habens eosdem cibos. ¹⁰ In
eâdem mensâ, & cenâ (ut dicitur) communi. ¹¹ Non oblit
nobis, quod Imp. decreto revocatur cenâ sublatâ sportulâ.

Qui petita extenuant. XXXVII.

Esse nihil dicis, quidquid petis, improbe Cinna.
Si nil Cinna petis; nil tibi, Cinna, nego.

¹ Extenuando rem quam petis.

Purpura fordibus emitur. XXXVIII.

Centenis quoddam emis pueros, & sæpe ducenis:
Quoddam ¹ sub rege Numa condita vina bibis:
Quoddam constat decies tibi ² non speciosa supellex:
Libra quoddam argenti millia quinque rapit:
³ Aurea quoddam fundi pretio carruca paratur:
Quoddam pluris ⁴ mula est, quam domus emta tibi:
Hæc animo credis magno te, Quinte, parare?
Falleris. ⁵ hæc animus, Quinte, pusillus emit.

66 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Vina vetustissima, Hyperbolicè. ² Etiam quotidiana vulgaris tua supellex. ³ Quod rheda aurata seu aureis bracteis distincta, constet quanti fundus. ⁴ Alii *nulli*: quæ lectio placet, ut aptè jungatur hyperbolicum mulæ pretium pretio carrucæ. ⁵ Magnus animus tantam pecuniæ viam in amicos pauperes potius erogasset, honestæ ipsorum necessitati succurrens, quam sumptuum ambitione parasset sibi muliebres has & penè pueriles nugas.

Bellus Fabulator. XXXIX.

Sirenas hilarem navigantium pœnam,
Blandasque mortes, gaudiumque crudele,
Quas nemo quondam deserebat auditas,
Fallax Ulysses dicitur ² reliquisse.
¹ Non miror: illud, Cassiane, mirarer,
³ Si fabulantem Canium reliquisset.

¹ Quæ navigantes hilari sopitos cantu demulcebant, tradebantque in perniciem. ² Obturatis fociorum auribus, se adligato navis malo. ³ In tantum lepore & lascivâ nequitia superat Sirenium cantus & illecebras Canius.

Laus Pompeii & Ciceronis. XL.

Par scelus admisit ¹ Phariis Antonius ¹ armis;
Abscidit ² vultus ensis ³ uterque ⁴ sacros,
Illud laurigeros ageres cum lata triumphos:
Hoc tibi, Rôma, caput, cum loquereris, erat.
Antonî tamen est pejor, quam causa Photini:
Hic facinus domino præstitit; ille ⁶ sibi.

¹ Ægyptiæ sicæ, i. e. Pompeio magno occidi jussu à Photino qui hoc regi Ptolemæo suavit in gratiam Cæsaris. ² Capita. ³ Photini & Antonî. ⁴ Propter magistratus quos gesserant sacros, gloriam, bene merita, res gestas, &c. ⁵ Pompeii caput, triumphales victricis Romæ lauros gessit, Ciceronis caput loquentis Romæ. Ille, caput; hic, lingua urbis. ⁶ In suam solius vindictam, in nullius gratiam.

Nihil

Nihil dando se commendat. XLI.

Luce propinquorum, quâ plurima mittitur ales;
 Dum Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro:
 Succurrit nobis ingens ¹ onerosaque turba;

In quâ se primum quisque meumque putat.

² Demeruisse duos, votum est: offendere plures,
 Vix tutum: multis mittere dona, grave est.

Quâ possum solâ veniam ratione ³ merebor:

⁴ Nec Stelle turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

¹ Amicorum turba, quibus omnibus munera mittere mihi foret onerosum. ² Beneficio mihi conciliare te & Stellam volebam. ³ Respicit ad quod prius dixerat Demeruisse. ⁴ Ita nec vos sibi prælatos quærentur cæteri.

Cœna jejuna. XLII.

Esse negas coctum leporem, poscisque flagella:
 Mavis, Rufe, coquum scindere, quam leporem.

Domitianus Deus major Jove. XLIII.

Cæsaris ¹ alma dies, & ² luce sacratiores illâ,
 Conscia ³ Dictæum qua tulit Ida Jovem,
 Longa precor, ⁴ Pylioque veni numerosior ævo,
 Semper & ⁵ hoc vultu, vel meliore nite.

⁶ Hic colat Albano Tritonida ⁷ cultus in ⁸ auro,
 Perque ⁹ manus tantas plurima ⁹ quercus eat:

¹⁰ Hic colat ingenti redeuntia secula lustro,
 Et ¹¹ quæ Romuleus sacra Terentus habet.

Magna quidem superi petimus, ¹² sed debita terris.

¹³ Pro tanto quæ sunt improba vota deo?

68 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Natalis Domitiani ² Jovis natali sacration. *Adulatorie*
³ In Idam, Cretæ montem vel ipsa Rhea secessisse, vel filium Jovem clam alendum Curetibus & nymphis tradidisse fingitur, ne à patre Saturno voraretur. ⁴ Numerosior quam Nestori suus natalis. ⁵ Feliciter ut nunc, vel etiam felicius. ⁶ Domitianus diu celebrat annua Minervæ (quam superstitiosè coluit) quinquatria, quæ ipse instituit in arvo Albano. Vide Sueton. Domit. cap. 4.
⁷ Redimitus auro, vel & ipse Deus ac Dominus: sic enim se colit voluit. alii leg. *multus*, id est, frequens, totus. ⁸ Sunt qui *arvo* malint: ego retinuerim *auro*, retulerimque ad auream coronam, quâ redimitus Domit. certaminibus Poëtarum & Oratorum, scenicisque ludis præsidebat, atque ⁹ Victores ornavit coronis quernis. ¹⁰ Cæsaribus Domitiani cujus manum infra vocat *Ingentem*.
¹¹ Domit. celebrat ludos seculares. (Vid. Sueton. Domit. c. 4. & Censorinum de die natali) qui centesimo quoquo anno celebrabantur; quod longum appellat lustrum, quod proprium est quinque annorum: respicit item censuram quam assumpsit sibi Domitianus, Sueton. cap. 8. Censoris autem erat condere lustrum.
¹² Sacra quæ fiebant ad aram Ditis in Campo Martio, ludis ipsis secularibus. Val. Max. l. 2. c. 4. vide Ang. Politiani Misc. c. 58.
¹³ Sub hujus imperio, qui non pauca struxit templa, multa refecit. ¹⁴ Nullæ preces iniquæ, nullæ non probandæ quæ pro Deo & Domino nostro Domitiano suscipiuntur.

De Nivibus, Adulatoria. XLIV.

Adspecte quàm densum ¹ tacitarum ² vellus aquarum

Defluat in vultus Cæsaris, inque sinus.

³ Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto

⁴ Concretas pigro frigore ⁵ ridet aquas;

⁶ Sidus Hyperborei solitus lassare ⁷ Bootæ,

Et madidis ⁸ Helicen ⁹ dissimulare comis.

¹⁰ Qui ¹¹ siccis lascivit aquis, & ab æthere ludit.

¹² Suspicio has pueri Cæsaris esse nives.

¹ Quæ nullo strepitu ingruunt, ut grando & imber. ² Nivem Græci vocant *ἐκὼδες ὕδωρ*. Arnob. 2. 11. plumbeas crustulas & nives plumbeas. Qui dat nivem fecit lanam. Pſaltes.
³ Domit.

³ Domit. tamen ut plene operaretur, nec ludos hosce in Jovis forte honorem institutos impediret, sustinuit sub ningente Jove, i. e. aëre permanere. Sic Sueton. Dom. c. 4. ⁴ Nives. Periphrasis Philosophica. ⁵ Heraldus hunc locum suspicatur, & legit, vel *Reicit pro rejicit*; vel *ne vertice moto Concretas pigro frigore tardet aquas*. retineo tamen videt, & expono non curat. ⁶ Qui vel à puero (namque penè puer contra Cattos, & postea Sarmatas ac Dacos pugnaverat, Sueton. c. 2. Domit.) didicerat tolerare, immo patientiâ fatigare frigus sub gelido Seprentrione. ⁷ Sideris quod Ursam majorem insequi videtur, qui & Arctophylax è 20 stellis. ⁸ Frigus, imbres, nives Boreales, quæ sita est Helice ursæ major è 27 stellis. ⁹ Præ se ferre non commoveri. ¹⁰ Heraldus legit *Quis*, &c? interrogativè. ¹¹ Nive, ex aquis concreta. ¹² Adulatoriè innuit nives has immixtas à puero Domitiani, quem tulcrat ex Domitiâ Augustâ, nuper extincto & in Deorum album relato.

Horæ cujusque officia. XLV.

¹ **P**rima ²salutantes atque altera continet hora;
³Exercet raucos tertia caufidicos.
 In quintam ⁴varios extendit Roma labores.
⁵Sexta quies lassiss, septima finis erit.
 Sufficit in nonam ⁶nitidis octava palæstris;
 Imperat ⁷exstructos frangere nona toros,
⁸Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum:
 Temperat ⁹ambrosias cum tua cura dapes;
 Et bonus æthereo laxatur ⁹nectare Cæsar,
¹⁰Ingentique tenet pocula parca manu.
¹¹Tunc admitte jocos: ¹²gressu timet ire licenti
 Ad matutinum nostra Thalia Jovem.

¹ Prima quæ illucescentem excipit diem artificialem, & secunda. ² Clientes salutantes patronos, Juven. Satyr. I. v. 127. ³ Tertiâ aguntur causæ. ⁴ Suas quisque occupationes. ⁵ Interjungunt qui lassii sunt sextâ, opus resumpturi septimâ finiedum. ⁶ Exercitationibus & balneis, quorum, æstate, octava; hyeme,

70 EPIGRAMM. DELECTUS

hyeme, nona erat hora. Plinius lib. 3. Epist. 1. ⁷ Lectos sternere, & toros compositos disturbare iis insidendo, i. e. cœnare; nona quidem, æstate; hyeme, decima. ⁸ Saturis & mero jam incalcescentibus lectitare inter pocula usitatum: petit itaque Poëta ab Euphemo mensæ Domitiani Imperatore vel exstructore, ut opportuno hoc tempore sua carmina Imperatori offerat. ⁹ Dum insinuat Domitianum, adulatoriæ, vinum illi & dapes Deorum attribuens. ¹⁰ Cæsarcæ, divinæ, & αὐτῷδεῖται τῷ παρκα. id est, modica: & Domitianum palpat, quasi parce biberet. ¹¹ Hæc hora est & tempus legendi jocosorum carminum. ¹² Veretur jocosa mea & conviviis apta Musa liberè aggredi divinum Imperatorem rebus feriis & gravibus occupatum matutino tempore, & ante cœnam.

De se modeste. XLVI.

Dum novus est, ¹ neque adhuc rasâ mihi
fronte libellus;

Pagina dum tangi non bene sicca timet:

² I puer, & caro prefer leve munus amico,
Qui meruit ³ nugas primus habere meas.

³ Curre, sed instructus; comitetur Punica librum
Spongia: muneribus convenit illa meis.

Non possunt nostros multæ, Faustine, lituræ

Emendare jocos: ⁴ una litura potest.

¹ Nondum pumice lævigatus. ² Carmina hæc mea: *modeste*.

³ Al. Curre; sed instructum comitetur pumice librum Spongia, ut vel probatus pumice polietur; vel damnatus spongiâ deleatur.

⁴ Emendationi libri mei melius confules cuncta simul delendo, quam singula corrigendo: primas autem meditationes membranis, codicillis ac pugillaribus veteres inscribebant, quas correctas in chartas transcribebant, vel improbatas spongiâ delebant: unde jocosè Augustus respondit tragoediam suam Ajacem in spongiam incubuisse.

In

In Ant. Saturninum. XLVII.

¹ **D**UM nimium vano tumefactus nomine
gaudes,

Et ² Saturninum te miser esse pudet :

Impia ³ Parrhasiâ movisti bella sub ursâ,

Qualia ⁴ qui ⁵ Phariæ conjugis arma tulit,

⁶ Excideratne adeo fatum tibi nominis hujus,

Obruit Aëtiaci quod gravis ira freti ?

⁷ An tibi promisit Rhemus, quod non dedit illi

Nilus, & ⁸ Arctôn plus licuisset ⁹ aquis ?

² Ille etiam nostris Antonius occidit armis,

Qui tibi collatus, perfide, Cæsar erat.

¹ L. Antonius Saturninus Domitiani sævitiâ & verborum injuriâ (ut scribit Aurelius Victor) accensus, bellum civile in Germania superiori cui præsidebat, movit: captus postea fuit & interfectus: arguit ipsum Poëta ab utriusque nominis omine id molitum fuisse; utrumque verò mali ominis & letale extitisse.

² Antonius esse vis, non Saturninus: orbis totius imperium affectas, pudet esse præsidem tantum Germaniæ. ³ In Germania quæ Septentrionem spectat, ubi Calisto Lycaonis filia à Parrhasiâ urbe Arcadiæ in ursæ majoris fidus versâ fulget. ⁴ Antonius triumvir. ⁵ Cleopatrz reginæ Ægypti, cujus Pharos insula.

⁶ An non meministi quam malo omine tibi foret imitandus Antonius, qui ad Aëtium Epiri promontorium ab Augusto navali prælio devictus, cum Cleopatra fugit in Ægyptum, ubi se interfecit? ⁷ An tu Germaniæ viribus fretus sperasti victoriam, quam ille non assecutus est Ægypti copiis nixus? ⁸ Fluminibus Germaniæ. ⁹ Emphaticè: ille triumvir tibi præfidi collatus videri posset Imperator; victus tamen.

Ad Silium Italicum Poëtam. XLVIII.

Sili ¹ Castalidum decus sororum,
² Qui perjuria barbari furoris
 Ingenti premis ore, ³ perfidosque
 Astus Hannibalis, ⁴ levesque Pœnos
 Magnis ⁵ cedere cogis ⁶ Africanis:
 Paullum sepositâ severitate,
 Dum blandâ ⁷ vagus aleâ December
⁸ Incertis sonat hinc & hinc fritillis,
 Et ludit ⁹ Popa ¹⁰ nequiore talo,
 Nostris otia commoda Camœnis.
 Nec torva lege fronte, sed remissâ
 Lascivis madidos ¹¹ joci libellos.
¹² Sic forsant tener ausus * est Catullus
 Magno mittere passerem Maroni.

¹ Musarum frequentantium fontem in radicibus Parnassi, in quem Castalia virgo Apollinem fugiens versa est. ² Qui forti & sonoro epico carmine scribis bellum Punicum secundum, quod opus extat. ³ Pœni autem semper foedifragi: crudelis Hannibal. ⁴ Incertæ fidei: unde in proverbium abiit, *Punica fides*. ⁵ Graphicè depingit eos coactos cedere, sic Horat. l. i. ult. Sat. *Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona*. ⁶ Scipioni utrique; quorum alteri deleta Carthagine, cognomen inditum Africani. ⁷ Propter licentiam ludorum, & libertatem in Saturnalibus. ⁸ Pyrgis seu turriculis ligneis corneisve intus gradatim asperis, è quibus excutiebant aleas: ne fraus fieret fortunæ aleas componendo, ideo additum epitheton *Incertis*. ⁹ Popa insignis aleator; vel legendum *rota* aleatorum circumstantium corona. ¹⁰ Mera manu jacto, absque fritillo. ¹¹ Meis carminibus jocosus. ¹² Virgilio non potuit, quem multo ætate præcesserat: verum hoc fingit Martialis, tum ut se Catullo, tum Virgilio Silium conferret, qui Maronem diligenter imitatus est, & natalem ejus aramque religiosissimè coluit: lege itaque. * *ausus & Catullus*, hac mente; Sic fortè etiam Catullus, si vixisset coævus Virgilio, ut tibi ego, ausus fuisset mittere suos hendecasyllabos, &c.

Malus

Malus debitor festivè elusus. XLIX.

Mille tibi nummos hesternâ nocte roganti,
 In sex aut septem, Céciltianè, dies,
¹ Non habeo, dixi : sed tu causatus amici
 Adventum, lancem paucaque vasa rogas.
 Stultus es? an stultum me credis, amice? negavi
 Mille tibi nummos : millia quinque dabo?

¹ Negavi me habere, non quod non haberem, sed ne tibi creditos perderem : quod si tu vel tam stupidus fueris, vel esse te simulaveris ut hoc non sentias : ego tamen non ita stultus, qui tibi credam vasa 5000 H. S. pendentia, cui negavi 1000 H. S.

De puero stillicidio jugulato. L.

Qua vicina ¹ pluit Vipsanis porta columnis,
 Et madet assiduo lubricus imbre lapis :
 In jugulum pueri, qui roscida templa subibat,
 Decidit hiberno prægravis unda gelu :
² Cumque peregisset miseri crudelia fata,
³ Tabuit in calido vulnere ⁴ mucro tener.
 Quid non sæva sibi voluit fortuna licere?
 Aut ubi mors non est, ⁵ si jugulatis aquæ?

¹ Ubi stillicidium est portæ Capenæ vicinæ columnis à Vipsanio Agrippâ extractis. ² Cumque occidisset puerum, ³ Soluta est calore vulneris — ⁴ — Stiria cujus acies non fecus atque ferri puerum jugularet. ⁵ Si quæ naturâ molles sunt aquæ etiam jugulent.

Nummum

Nummum à Cæsare elicit. LI.

Sæpe meos laudare soles, ¹ *Auguste, libellos:*
Invidus ecce negat: ² non minus ergo soles.
Quid, quoddam honorato ³ non solâ voce dedisti,
Non alius poterat quæ dare dona mihi.
Ecce iterum nigros ⁴ corrodit lividus unguis.
⁵ *Da, Cæsar, tanto tu magis, ut doleat.*

¹ Cæsar. Domitian. ² Al. Num minus ergo soles? ³ Sed & muneribus juris trium liberorum, & dignitate Tribunitiæ & Equestri. ⁴ Invidia & animi anxietate. ⁵ Urbana & artificiosa mendicatio.

Rara juvant. LII.

Obstat, care Pudens, nostris sua turba libellis,
Lectoremq; frequens lassat, & implet opus.
² *Rara juvant. primis sic major gratia pomis:*
Hibernæ pretium sic meruere rosæ.
³ *Sæpius in libro memoratur Persius uno,*
Quàm levis in tota ⁴ Marsus Amazonide.
Tu quoque de nostris releges quemcunque libellis,
Esse puta solum: sic tibi pluris erit.

¹ Libelli fortasse mei nimis multi nocent gratiæ ipsorum, lectori fastidium parientes propter numerum. ² Quæ rara, cara. ³ Gratiior est parvus liber Satyrarum Persii, quam ingens volumen Marci quo bellum Herculis scripsit contra Amazonas, quod Amazonida inscripsit. ⁴ Credo ego alium hunc fuisse Marcum ab illo Epigrammatographo, cujus sæpe meministi.

De ape electro inclusa. LIII.

ET¹ latet & lucet,² Phaëthontide condita guttâ,
 Ut videatur apis³ nectare clausa suo.
⁴ Dignum tantorum pretium tulit illa laborum.
 Credibile est ipsam sic voluisse mori.

¹ Inclusa est. ² Electro. ³ Melle, cujus colorem refert flavum electrum. ⁴ Ob strenuos in mellificiis labores merita est nobile hoc sepulchrum.

Laudat libellos suos. LIV.

Nescis, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce,
 Qui tantum lusus illa, jocosque putas.
 Ille magis ludit¹ qui scribit * prandia sævi
 Tereos: aut cœnam, * crude Thyesta, tuam:
 Aut² puero³ liquidas aptantem Dædalon alas,
 Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.
 A nostris procul est omnis⁴ vesica libellis:
 Musa nec insano⁵ syrmate nostra tumet.
 Illa tamen⁶ laudant omnes, mirantur, adorant,
 Confiteor: laudant illa, sed⁷ ista legunt.

¹ Qui tragica aut epica scribit, argumenti fabulosi, de Tereô, & Thyeste * liberos suos edentibus, de Dædali fugâ, atque Polyphemi immanitate. ² Icaro. ³ Cerâ aptatas & à sole liquefactas. ⁴ Argumentum cothurnatum & verba ventosa, turgida, ampullosa, nugæ bullatæ. ⁵ Stylo tragico: est enim Syrma ea vestis pars quæ oblonga solum verrit, qualem in tragædiis induti reges & heroes trahebant per theatra. ⁶ Tanquam jucunda, sublimia & grandia. ⁷ Hæc epigrammata quæ brevia, acuta, & in usum vitæ salsa.

Vive ut moriturus. LV.

O Cui ¹ Tarpeias licuit contingere ¹ quercus,
 Et meritas ² prima cingere fronde comas:
 Si sapias, ³ utaris totis, Coline, diebus,
 Extremumque tibi semper adesse putes.
⁴ Lanificas nulli tres exorare ⁴ puellas
 Contigit: observant, quem statuere, diem.
 Divitior ⁵ Crispo, Thræseâ constantior ipso,
 Lautior ⁶ & ⁷ nitido sis Meliore licet:
 Nil adicit penso Lachesis, fusosque sororum
 Explicat, & semper de tribus ⁸ una secatur.

¹ Coronam quænam in quinquennali certamine triplici, musico, equestri, gymnico, instituta à Domitiano in honorem Jovis Capitolini: sed & quænam coronabantur vates magni, heroiæ scilicet. ² Nobilissimâ, Jovi sacrâ, ab Imperatore datâ. ³ Ad voluptates, & vitæ hujus gaudia. ⁴ Patcas, quibus filii vitæ ducendi & absolvendi modus & cura. ⁵ Nerosus vitrico cujus opibus Nero ditatus est. ⁶ Splendido & lauro Meliore. nobili ex epiced. 2. sylvæ Papinii & epitaphio Glauciæ. ⁸ Atropos, vel etiam Lachesis.

De donis insidiosis. LVI.

MUnera quod senibus, viduisque; ingentia mittis,
 Vñ te munificum, Gargiliane, vocem?
 Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
¹ Qui potes insidias dona vocare tuas.
 Sic avidis fallax indulget piscibus hamus:
 Callida sic stultas decipit esca feras.
 Quid sit largiri, quid sit donare, ² docebo,
 Si nescis: dona, Gargiliane, mihi.

¹ Qui munificentiae titulo insignis hamos, quibus orborum
senum ac divitum viduarum inescas hereditates. Senec. epist.
8. *Munera ista fortuna putatis? insidia sunt.* ² Munificus verè
& liberalis eris, si mihi meique ordinis viris largitus fueris,
qui vicem reddere non possumus.

De vipera electro inclusa. LVII.

F ¹ *Lentibus Heliadum ramis dum vipera serpit,*
² *Fluxit in obstantem succina* ³ *gemma feram:*
Quæ dum miratur ⁴ *pingui se* ⁴ *rore teneri,*
Concrete riguit vincta repente ⁴ *gelu.*
³ *Ne tibi regali placeas, Cleopatra, sepulchro;*
Vipera si tumulo nobiliore jacet.

¹ Ramis populi electrificæ. ² Artificium refert Pœticè
ad casum. ³ Al. *Gutta.* ⁴ Succino. ⁵ E prælio Actiaco fu-
giens Cleopatra in Ægyptum, se inclusit sepulchro quod ipsa
splendidum extruxerat, unde extracta aspidis morfu periisse
putabatur: quod Pœta respicere videtur, cum viperae tumu-
lum conferat tumulo illius quæ aspidis morfu periit.

Mors instat ubique. LVIII.

A ¹ *Rdea,* ² *solstitio, Castranaque rura petantur,*
³ *Quique Cleonæo fidere fervet ager:*
Cum Tiburtinas ³ *damnet Curiatius auras,*
Inter ⁴ *laudatas ad Styga missus* ⁴ *aquas.*
Nulla fata loco possis excludere: ⁵ *cum mors*
Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

¹ Petamus medio ætatis fervore loca vel calidissima &
pestilentia, Ardeam, Castrum Inui. Sic restituit Petr. Scri-
verius ex opr. libri fide, loco tñ *Pastanaque.* Tum quia se-
cessus amœnior, tum quia Ardeæ propius castrum Inui. Cui ad-
stipulatur

78 EPIGRAMM. DELECTUS

stipulatur Ph. Cluverius l. 13. c. 3. Ital. * Bajas, postquam in saluberrimo Tiburis cœlo periit Curiatius. ² Æstivo, sic enim simpliciter positum significat. ³ Morte sua reddat infames. ⁴ Aquam Martiam, quæ se in Tiburtinam aperit. Plin. l. 13. c. 3. ⁵ Ubi fatalis hora venerit, saluberrimus locus, qualis est Tibur, vitam non magis conservat quam Sardinia insula cœli intemperie & gravitate pestilentissima, ob salinas, graves Auros, Solpugas venenatæ formicæ genus, seu Batrachium.

Villæ descriptio elegans. LIX.

JUli jugera pauca Martialis
 Hortis Hesperidum beatiora
¹ Longo Faniculi jugo recumbunt :
 Lati collibus imminuent recessus,
² Et planus modico tumore vertex
 Cœlo perfruitur serenior :
 Et curvas nebulâ tegente valles
 Solus luce nitet peculiari :
 Puris leniter admoventur astris
 Celsæ culmina delicata villæ.
 Hinc ³ septem dominos videre montes,
 Et totam licet ⁴ æstimare Romam,
 Albanos quoque, Tusculosque colles,
⁵ Et quodcunque jacet sub urbe frigus,
 Fidenas ⁶ veteres, ⁷ brevesque Rubras,
 Et ⁸ quod virgineo canore gaudet,
 Annæ pomiferum nemus Perennæ.
⁹ Illic Flaminia, Salarieque
 Gestator patet, effedo tacente,
 Ne blando rota sit molesta somno,
 Quem nec rumpere nauticum celeusma,
 Nec clamor valet ¹⁰ helciariorum.
 Cum sit tam prope ¹¹ Milvius, ¹² sacrumque

Lapsæ

Lapsæ per Tiberim volent carinæ.

¹³ *Hoc rus (seu potius domus vocanda est)*

Commendat dominus; tuam putabis:

Tam non invida, tamque liberalis,

Tam comi patet hospitalitate.

Credas ¹⁴ *Alcinoi pios Penates,*

*Aut * facti modò divitis* ¹⁵ *Molorchi.*

¹⁶ *Vos nunc omnia parva qui putatis,*

Centeno gelidum ligone Tibur,

Vel Præneste domate, ¹⁷ *pendulamque*

Uni dedite Setiam colono:

¹⁸ *Dum, me iudice, præferantur istis*

Fuli jugera pauca Martialis.

¹ Porrigebatur enim ad pontem Milvium, Janiculum, excelsus mons non procul ab Urbe, trans Tiberim situs. ² In vertice Janiculi planities est, quæ colles superat, serena & suda, non nebulis, ut valles, recta. hic Julii Mart. villa. ³ Septem colles, Palatinum, Capitolinum, Quirinalem, Caelium, Esquilinum, Viminalem, Aventinum, quibus imposita Roma rerum domina. ⁴ Lustrare oculis. ⁵ Et quæcunque loca frigida suburbana. ⁶ Româ enim antiquiores. ⁷ Oppid. parvum, fortè *Ulu bras*. ⁸ Nemo Dianæ Aricinæ, in quò fecerant sacra non mitiora quàm Tauricæ Dianæ. Strabo l. 5. Cruor itaque vel virginum cæsarum, vel Annæ Perennæ, quæ Didonis soror, (ut habent fabulæ) Lavinia infidias fugiens se in Numicium fl. dedit præcipitem; seu (ut tradunt melioris fidei historici) anus Bovillis oriundæ, quæ populo per seditionem in montem digressa cibum tulerit, seque postea ex altâ fenestrâ præcipitavit, vide Ovid. 3 Fast. Macro. 2 Saturn. c. 12. & Tiraquell. ad l. 3. Alexand. lege tamen cum summo viro Nicolao Heinio canore non *cruore*, ad mentem Ovidii; *Illic & cantant, quicquid didicere Theatris; Et jactant faciles ad sua verba manus.* Fast. l. 3. v. 535. ⁹ Ex hac villâ prospiciuntur effeda & currus *via Flamin.* & *Salariâ*; non tamen audiuntur, aut somnum interpellant. ¹⁰ Qui navem adverso flumine, vel qui navi anchoram seu grave aliud pondus uno connixu & mutuo hortatu moluntur. ¹¹ Pons Milvius, qui in viâ Flaminia ultra primum lapidem. ¹² Pro Deo cultum. Virg. 8. *Æneid.* ¹³ Honestior, gratior, laudatior fit domus ista

86 EPIGRAMM. DELECTUS

à domino Julio Mart. viro hospitali. ¹⁴ Regis Phæacum, qui Ulysseni enatantem benigno hospitio excepit. Hom. Odyss. 2. ¹⁵ Pauperis pastoris qui Herculem ad leonem Nemeæum occidendum venientem hospitio excepit. * Quem modo divitem factum appellat Poëta, quod juxta Herculis fanum splendido luxu à Domitiano extractum, Molorcho sacellum condiderat & ipsum donariis ditatum. ¹⁶ Epithenema. Ite jam avari quibus non sufficiunt latifundia quæ milvus oberret: ego vel toti Tiburi, Prænesti, & Setiæ pauca hæc Martialis jugera antefero. ¹⁷ In declivitate montis sitam. ¹⁸ Malo jugerum paucorum Julii Mart. quam totius Setini agri dominus esse.

Vinum nobile, sed suspectum. LX.

TU ¹ Setina quidem semper, vel ¹ Massica ponis, Papile: ² sed rumor tam bona vina negat. Diceris hac factus ³ cætebs quater esse lagenâ. Nec puto, nec credo, Papile, ⁴ nec sitio.

¹ Vina nobilia, è Setia & Massico in Campania. ² Immo veneno mista esse fama est. ³ Viduus uxoribus veneno sublatis: de voce cætebs vide quæ ad Senec. Hippolyt. v. 228. ⁴ Nolo tamen bibere: malo enim famæ quam experientiæ fidem habere.

Ad exigentem libellos suos. LXI.

EXigis, ut donem nostros tibi, Quinte, libellos. Non habeo, sed habet ¹ bibliopola Tryphon. Æs dabo pro nugis, & emam tua carmina sanus? Non, inquis, faciam ² tam fatuè: ³ nec ego.

¹ Clarus præfatione Quintiliani. ² Qui emam nugas. ³ Qui donem fatuo.

Amicitia

Amicitia & in morientibus vivit. LXII.

Cum ¹gravis extremas ²Vestinus duceret horas,
 Et jam per Stygias esset iturus aquas;
 Ultima volventes orabat pensa sorores,
 Ut traherent parvâ stamina ³pulla morâ.
⁴Jam sibi defunctus, caris dum vivit amicis;
 Moverunt tetricas tam pia vota deas.
 Tam largas partitus opes à luce recessit:
 Seque ⁵mori posthac credidit ille ⁵senem.

¹ Gravi morbo affectus. ² Filius Vestini, qui in consulatu præter culpam à Nerone mori jussus est. ³ Nigra, quæ mortem minentur; ut contra *alba*, ubi vitam Parcæ protrahunt. Juven. sat. 12. v. 65. 4. Non vitæ desiderio moram hanc orabat, sed ut bona sua amicis divideret. ⁵ Morti maturum.

Laus matronæ. LXIII.

O Felix ¹animo, felix Nigrina ²marito,
 Atque inter Latias gloria prima nurus.
²Te patrios miscere juvat cum conjuge census,
 Gaudentem socio, participique viro.
 Arserit ³Evadne flammis injecta mariti,
 Nec minor ⁴Alcestim fama sub astra ferat.
 Tu melius certo meruisti pignore vitæ,
 Ut tibi non esset morte probandus amor.

¹ Tuo, id est, vitæ tuæ, quæ vel sine animæ tuæ jacturâ plus marito profuisti, quam Evadne & Alcestis pro & cum suis morientes. namque ² Tu marito tuo, cui lege non licuit patrimonium uxoris cadutum participare, è qua liberos non procreasset, liberaliter impertiisti à patre tibi relictos census: sic enim malo legere

82 EPIGRAMM. DLECTUS.

legere quam *sensus*, ut vulgo. 3 Quæ se in rogum Capanei conjugis iniecit. 4 Quæ conjugis Admeti mortem suâ redemit.

In Zoilum invidum. LXIV.

NUnquam divitias deos rogavi,
Contentus modicis, meoque latus.
Paupertas, veniam dabis, recede.
Causa est quæ subiti, novique voti?
Pendentem volo Zoilum videre.

Paupertati, quæ mihi hæcenus cordi & in voris erat, jam renuncio mutato consilio & voto, ditescere volo; nec aliâ de causâ, quam ut ii qui rebus meis modicè lætis invident, lætissimas ubi viderint, invidiâ rumpantur aut ad laqueum fugiant.

Cœna oculos pascens. LXV.

AD cœnam nuper Vârus me fortè vocavit;
Ornatus dives, parvula cœna fuit.
Auro, non dapibus oneratur mensa: ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gula.
Tunc ego, non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

De sene adulatore. LXVI.

Condita cum tibi sit jam sexagesima messis,
Et facies multa splendeat alba pilo;
2 Discurre totâ vagus urbe, nec ulla cathedra est,
Cui non mane feras irrequietus, ave;
Et sine te nulli fas est prodire tribuno,
Nec caret officio consul uterque tuo;

Et

Et ² *sacro decies repetis Palatia clivo,*
³ *Sigeriosque meros, Partheniosque sonas.*
Hæc faciant sanè juvenes; deformius, Afer,
Omnino nihil est ⁴ *ardelione sene.*

¹ Ambitiosus indagine officiosus per omnia divitum atria quos vel in ipsis atriis, egredientes, vel in cathedris sedentes admissus salutas, discurreis portans ineptum *Ave*, cui jam sexagenario & cano dicendum potius fuerat *Vale*. ² Multoties per viam Sacram repetis Cæsaris domum. ³ Jactas ubique familiaritatem tuam cum aulicis. Crepas usque Sigerium & Parthenium Cæsaris cubicularios. ⁴ Ardelio, homo inquietus, huc illuc semper volitans, omnibus negotiis se immiscens. Hinc eleganter Phædrus: *Est Ardelionum quædam Roma natio, Trepidè concursans, occupata in otio; Gratis anhelans, multa agendo nihil agens; Sibi molesta, & aliis odiosissima.*

Ad Mathonem. LXVII.

Hospes eras nostri semper, Matho, Tiburtini.
Hoc emis: ¹ *imposui, rus tibi vendo tuum.*

¹ Decepi ego te, immo tu teipsum, dum mancipio tuum pretio vis esse prædium Tib. quod prius quidem gratis erat usu tuum assidui hospitis, quamdiu meum fuit possessione.

Tacere posse magnum est. LXVIII.

Declamas in febre, ¹ Mathon: hanc esse phrenesim

² *Si nescis, non es sanus, amice Mathon.*
Declamas ager, declamas ³ *hemitritaüs.*

⁴ *Si sudare aliter non potes, est ratio.*

⁵ *Magna tamen res est, errans cum viscera febris*
Exurit: ⁶ *res est magna* ⁷ *tacere, Mathon.*

¹ *Causidicus.*

84 EPIGRAMM DELECTUS.

¹ Causidicus. Juven. sat. 1. v. 32. ² Si nescis hanc esse insaniam, quod febricitans declamas, perditā sanē & deplorandā laboras insanīā, cujus sensum non habes: est autem Phrenesis insania ex inflammatione Cerebri orta. Celsus. ³ Semitertia-na laborans. ⁴ Si hoc facias quo elicias sudorem & hinc febrim leves, habes sanē cur declames. ⁵ Possē in febre declamare, inquit Poëta ex Persona Mathonis. ⁶ Respondet objectioni Poëta. ⁷ Non clamare, non ingemiscere: arguit autem Mathonem vel improbæ & effrænis loquendi libidinis, vel pronunciationis querulæ & quasi in febre queritantis.

Sapientia in adversis. LXIX.

Securo nihil est te, Nævole, pejus, eodem
Solicito nihil est, Nævole, te melius.
Securus, nullum resalutas, despicias omnes;
² Nec quisquam liber, nec tibi gratus homo est.
Solicitus, donas, dominum regemque salutas;
Invitas; esto, Nævole, ³ sollicitus.

¹ Te curis vacuō & prosperē agente nihil arrogantius & insolentius, curis pressō modestior nemo aut summissior, & quod de Caligula Passienus. Nemo fuit servus melior, nemo dominus deterior. ² M S. Bodi. Nec quisquam visus, nec tibi notus homo est. ³ ut fies usque modestus.

Vinum diffimile. LXX.

Nos bibimus vitro, tu ² myrrha, Pontice, quare?
³ Prodat perspicuus ne duo vina calix.

¹ Convivæ tui. ² Poculo myrrhino. ³ Ne si tu vitreis ut nos, biberes, appareret te non idem vinum bibere quod nos, sed generosius.

De rusticatione. LXXI.

Rure morans quid agam, respondeo, pauca rogatus,
 Luce deos oro, famulos, post arva reviso;
¹ Partibus atque meis justos indico labores.
 Inde lego, ² Phœbumque cio, Musamque laceſso.
 Hinc oleo corpusque frico, mollique palæstra
 Stringo libens, animo gaudens, ac fœnore liber.
³ Prandeo, poto, cano, ludo, lavo, cœno, quiesco.
 Dum parvus ⁴ lychnus modicum consumat olivi.
⁵ Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camœnis.

¹ Meis famulis opus distribuo, sic Dido Virgiliana operumque laborem Partibus æquabat justis aut sorte trahebat. ² Pango carmina. ³ Antea legebatur Pondero, sed omnes uno ore emendant, Prandeo, neque enim prandium omnino Latio exulabat. ⁴ Ellychnium, lucerna, ⁵ Nox lucubrata ad hæc carm. &c. Vel nox dat hæc carmina lucubrata Musis nocturnis.

Adulatoria ad Domitianum. LXXII.

Hoc tibi, ² Palladiæ seu collibus uteris Alba,
 Cæsar, & hinc ³ Triviam prospicis, ⁴ inde
 Thetin:
⁵ Seu tua veridicæ discunt responsa sorores,
⁶ Plana suburbani qua cubat unda freti:
⁷ Seu placet Æneæ nutrix, ⁸ seu filia Solis,
 Sive ⁹ salutiferis ¹⁰ candidus Anxur aquis;
 * Mittimus, ô rerum felix tutela, salusque,
 Sospite quo ¹¹ gratum credimus esse Jovem.
 Tu tantum accipias: ego te legisse putabo,
 Et tumidus ¹² Galla credulitate fruatur.

¹ Hoc

36 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Hoc quicquid id est libri, hunc qualemcunque librum mitimus tibi & Cæsar. ² Seu degis in monte Albano. Quem locum tanquam arcem elegerat, & ubi quinquatria in honorem Minervæ quotannis celebravit. ³ Artemisium templum in nemore Dianæ Triviæ prope Aricinam. ⁴ Ab alterâ parte prospicis mare. ⁵ Seu degis Antii, ubi Fortuna colitur sub imagine geminarum sororum. Per adulationem autem Domitiano nomen majus & oraculum certius attribuit, dictanti scilicet his tanquam minoribus Diis responsa. ⁶ Quam urbem mare alluit, cujus suburbia occupat mare. ⁷ Seu recessisti in Cajetam urbem Campaniæ, ab Æneæ nutrice dictam, ut vult Virgil. ⁷ Æneid. ut alii, à *neleu* quod ibi classis Trojana incensa; ut alii, à sinuosa cavitare, quem Lacones *Cajetam* dixerunt. ⁸ Seu verfaris *Circeis*, promontorio Italiæ, à Circe filia Solis & Perseus quondam habitato. ⁹ Propter Pomptinam, vel alias paludes, in quas proum est. Anxur ab Urfenti fluv. non parvâ aquarum salubritate. ¹⁰ *Impositum latè saxis candentibus Anxur.* ¹¹ Non immemorem Capitoli à Domitiano puero defensi, vel restituti cum iterum arsisset. ¹² Facili. Galli enim tunc simplices & creduli.

De suis libellis ad Sextum. LXXIII.

¹ **S**exte, Palatinæ cultor facunde Minervæ,
Ingenio fruieris qui propiore dei;
Nam tibi nascentes Domini cognoscere curas;
Et secreta ducis pectora nosse licet;
² *Sit locus & nostris aliqua tibi parte libellis,*
Qua Pedit, qua Marsus, quaque Catullus erit.
³ *Ad Capitolini * cœlestia carmina belli,*
Grande cothurnati pone Maronis opus.

¹ Sexte, qui es Imperatori sacræ religionis cultu, ab ingenii studiis, & à consiliis secretioribus, Bibliothecarius Palatinus. ² Dignare loco, reponere libros meos in bibliothecâ trâ, vel Imperatoris, inter cæteros epigrammaticos, Catullum, Pedonem, Marsum. ³ Sed carmina illa de bello Vitelliano ipsiusque Domitiani periculo, flagrante Capitolio, (* à te, vel ipso fortè Domitiano

mitiano condita : namque his vacasse eum studiis constat ex Plinii præfat. ad hist.) reponere juxta Æneida sublimis Virgilii. Sueton. cap. 1. Domit.

Stulte superbus. LXXIV.

E Dictum ² domini, deque nostri,
 Quo subsellia certiora fiunt,
 Et ³ puros eques ordines recepit,
 Dum laudat modò ⁴ Phasis in Theatro,
 Phasis purpureis rubens lacernis,
 Et jactat tumido superbus ore :
⁵ Tandem commodius licet sedere,
 Nunc est reddita dignitas equestris ;
 Turba non premimur nec inquinamur.
 Hæc, & talia dum refert supinus,
⁶ Illas purpureas, & arrogantes
 Fussit surgere Lectius lacernas.

¹ De renovandâ lege Rosciâ, qua nulli in 14 gradibus sedere licuit, nisi cui census equestris. Sueton. cap. 8. Domit. ² Dominum se ac Deum appellari instituit Domitianus. Xiphilinus & Suetonius in Domit. cap. 13. ³ Plebi non admistos. ⁴ Plebeius nescio quis, qui ex vestitu se equitem videri voluit. ⁵ Verba hæc Phasidis se ex lacernis purpureis equitem gloriantis. ⁶ Phasidem verbis & vestibus se pro equite jactantem gradibus equestribus ejecit adveniens designator Lectius, qui illum probè noverat.

Ad medicum. LXXV.

L Anguebam : sed tu comitatus protinus ad me
² Venisti centum, Symmache, discipulis.
 Centum me tetigere manus ³ Aquilone gelatæ.
⁴ Non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

88 EPIGRAMM. DELECTUS

1 Non planè ægrotabam, inclinabam tantum in morbum.
 2 Venisti, ô medice, comitatus multis tuis discipulis (pro more
 visendi illius temporis) qui singuli longo ordine venam meam
 tangebant, vel potius arteriam explorabant: *felt my pulse.*
 3 Frigidissimæ, tanquam Borea gelatæ. 4 Et latenti in me fe-
 bris causæ *αἰὲς ἐμὴν* frigidus vester contactus adjecit extrinse-
 cus *αἰὲς ἐξ ἑταίρου*, ita planè accessit febris, in quam prius so-
 lum disponebar.

Vetera pluris fiunt. LXXVI

E Sse quid hoc dicam, vivis quod fama negatur,
 Et sua quod rarus tempora lector amat?
 Hi sunt invidiæ nimirum, Regule, mores,
 Præferat antiquos semper ut illa novis.
 1 Sic veterem ingrati Pompeii querimus umbram;
 2 Et laudant Catuli Julia templa senes.
 3 Ennius est lectus salvo tibi, Roma, Marone;
 Et sua riserunt secula Mæonidem.
 Rara coronato plausere theatra Menandro:
 Norat Nasonem sola Corinna suum.
 Vos tamen ô nostri ne festinate libelli:
 4 Si post fata venit gloria, non propero.

1 Sic novis Domit. ambulacris & porticibus pulcherrimis præ-
 ferimus porticum Pomp. 2 Et senes, laudatores temporis acti
 præconesque vetustatis, Capitol. magnificentissimè à Domitian.
 instaurato præferunt tamen illud prius à Lucr. Catulo perfectum
 dedicatumque quod bellis nuper Vitellianis conflagrarat. 3 Neg-
 lectum erat opus Maronis, dum ipse erat in vivis prælato Ennio;
 sed hoc poetice amplificat, ut de Homer. & Ovid. 4 Mihi
 sufficiet gloria posthuma.

Carmen

Carmen gemmeum. LXXVII.

S Ardonychas, ¹ smaragdos, adamantas, iaspidas
 Portat in articulo Stella, Severe, meus. (uno
 Multas in digitis, plures in carmine gemmas
 Invenies : ² inde est hac puto, culta manus :

¹ Digito. ² Gemmeis annulis ornatur, quod elegantias & lumina in carmine ponere sciat.

Mens præstat opibus. LXXVIII.

S Um, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper;
 Sed ¹ non obscurus, nec malè notus eques.
 Sed toto legor orbe frequens, & ² dicitur, hic est.
 Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.
 At tua centenis incumbunt tecta columnis,
 Et ³ libertinas arca ⁴ flagellat opes :
⁵ Magnaque Niliacæ servit tibi gleba Syene;
 Tondet & innumeros ⁶ Gallica Parma greges.
⁷ Hoc ego, tuque sumus, sed ⁸ quod sum, non potes
 esse.
 Tu ⁹ quod es, è populo quilibet esse potest.

¹ Ingenio clarus, honore equitis & titulo donatus. ² Digito monstror. ³ Ingentes, quales possederunt liberti diutissimi, Chrysoponus, Narcissus, Pallas, Callistus, &c: quos enumerat Plinius, lib. 36. cap. 18. ⁴ Premittit. ⁵ Sunt tibi latifundia in fertili Ægypto, cujus civitas Umbram nusquam flexura Syene. ⁶ Gallicæ Cisalpinæ urbs lanâ nobilis. ⁷ Quod supra dixi, ego scilicet. ⁸ Pauper doctus: tu. ⁹ Dives indoctus.

90 EPIGRAMM. DELECTUS

De Mannejo. LXXIX.

Sedere ¹ primo solitus in gradu semper,
² Tunc cum liceret ³ occupare, Mannejus ;
⁴ Bis excitatus terque transtulit castra,
 Et inter ipsas pene tertius fellas
 Post Cajumque Luciumque confedit.
 Allinc cucullo prospicit caput tectus,
⁵ Oculoque ludos spectat indecens uno,
 Et hinc miser dejectus in ⁶ viam transit,
 Subsellioque ⁷ semifultus extremo,
 Et male receptus altero genu, ⁸ jactat
 Equiti, sedere ; ⁹ Lectioque, se stare.

¹ Proximo Orchestrae. ² Ante Domitiani edictum. ³ Prae-
 ripere equitibus. ⁴ Bis terque excitatus à designatoribus & co-
 actus migrare in remotiorem locum cum sella sua (& hoc lepidè
 dicit *castra transferre*) quam in ipsis gradibus posuit inter duos
 equites Ca. & Lu. etiam inde extractus est in viam : fellas autem
 inferre moris erat. ⁵ An quia luscus? an credo quod altero
 tantum oculo prospiceret cucullo obvolutus? ⁶ Interstitia in
 spectaculis inter ordines erant; inter cuneos & circa balthea quæ
 theatrum cingebant. ⁷ Semi-sedens & semi-stans. ⁸ Velut
 ipse eques. ⁹ Designatori, metuens ne & inde ejiceretur.

Ad Cæs. Domitianum. LXXX.

Quintus nostrorum liber est, Auguste, jocosum,
¹ Et queritur læsus carmine nemo meo.
 Gaudet honorato sed multus nomine lector,
 Cui victura meo munere fama datur. (tos ?
 Quid tamen hæc prosunt, quamvis venerantia mul-
² Non prosunt sanè: me tamen ista juvant.

Nemo queritur se læsum esse. ¹ Poëtæ sales innoxii; fictis enim nominibus utens, vitia tantum, non homines caput. ² Si minus utilitatem, voluptatem certe mihi afferunt, quibus verbis tacite Domitianum admonet, ut ne sinat frustra se carminibus operam dare.

Poëta laudum abundans; æris inops.
LXXXI.

Seria cūm possim, quod delectantia malim
Scribere, tu caussa es, lector amice, mihi,
Qui legis, & totâ cantas mea carmina Româ,
Sed nescis, ² quanti stet mihi talis amor.
Nam ³ si falciferi defendere templa tonantis,
Solicitisque velim ⁴ vendere verba reis;
⁵ Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas,
Et fiet ^{*} vario sordidus ære sinus.
⁶ At nunc conviva est, comessatorque libellus,
Et tantum gratis pagina nostra placet.
Sed non hac veteres contenti laude fuerunt,
Cūm ⁷ minimum vati munus Alexis erat.
⁸ Bellè, inquis, dixti: satis est: laudabimur usque.
⁹ Dissimulas? ¹⁰ facies me, puto, causidicum.

¹ Res graves & serii argumenti. ² Inopiâ scil. & rerum indigentia: dum enim amorem capto ex his nugis, mercedem amitto quam ex aliis studiis capere possem. Ita dum aliis placeo, mihi pereor. ³ Si velim patronus causas defendere in foro, ubi Saturni falcem ferentis ædes. ⁴ Locare linguam. ⁵ Mittentur mihi à clientibus quos defendi cadi vini Hispani, nummo æreo implebitur sinus, &c. ⁶ Nunc tantum ad convivia admittitur, & inter computationes lectitur lib. meus. ⁷ Virgilio donatus à Pollione Alexis puer formosus, Eclog. 2. Virgil. nec tamen pro magno munere. ⁸ Acclamas mihi Bellè, & laudas, quasi hoc satis sit, sed Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est? ⁹ Non vis intelligere, me aliud poscere præter laudem? ¹⁰ Certè

92 EPIGRAMM. DELECTUS

nihil largiendo coges me mutare studium & foro servire, ubi
seges ampla.

Dona infidiosa. LXXXII.

Quod tibi ¹ Decembri mense, quo volant
² mappa,
Gracilesque ³ ligulae, cereique chartaeque,
Et ⁴ acuta ⁵ senibus testa cum damascenis,
Præter libellos ⁶ vernulas nihil misi:
Fortasse avarus videar, aut inhumanus.
Odi dolosas munerum & malas artes.
Imitantur hamos dona: namque quis nescit
Avidum vorat à decipi scarum muscâ?
Quoties amico diviti nihil donat,
O Quinctiane, ⁷ liberalis est pauper.

¹ In Saturnalibus. ² Dona passim ab amicis mittuntur.
³ Gladioli argentei seu spathulae. ⁴ Vase testaceo metæ seu
turbinis formam habente. ⁵ Prunis rugosis à Damasco Syriæ
urbe. ⁶ Domi meæ natos, vel procaces, dicaees, jocosos æquæ
ac vernas. ⁷ Dona non inescat, non cauponatur.

EPIGRAM-

EPIGRAMMATUM

Delectus Liber Tertius.

MARTIALIS.

Fœda adulatione aurum captat. I.

SI qua fides ¹ veri, præferri, maxime Cæsar,
 Temporibus possunt secula nulla tuis.
 Quando magis dignos licuit spectare ² tri-
 umphos?

³ Quando Palatini plus meruere dei?
 Pulchrior & major quo sub duce Martia Roma?
 Sub quo libertas principe ⁴ tanta fuit?
 Est tamen hoc vitium, sed non leve, sit licet unum,
 Quid colit ⁵ ingratas pauper amicitias.
 Quis largitur opes veteri, fidoque sodali,
 Aut quem prosequitur ⁶ non alienus eques?

¹ Immo adulationis. ² In spectaculis certè, non de hostibus,
 nisi falsos: ut de Dacis & Cattis victoribus magis quam victis.
³ Quando Palat. dei, Jupiter, Juno, Minerva beneficiis suis majorem cultum & plures meruerunt honores, quam hoc ævo? ⁴ Immo, quando minor? cum nemini de Rep. mutire quidem liceret.

5 Donis, beneficiis, officiis. 6 Qui nobilitate & censu eques est : non autem equo stipendia faciens, aut titulo equitis ab Imperatore honoratus.

Plus pete ab avaro. II.

M Illia misisti mihi sex, bis sena petenti :
 1 Ut bis sena feram, bis duodena petam.

2 Quoniam tu tibi caves dimidiato quod petebam, ego necessitati meæ consulam in posterum, geminum petendo ejus summæ qua mihi opus fuerit.

Pugna pugnam dirimit. III.

A Spicis imbelles tentent quàm fortia damæ
 Prælia ? tam timidis quanta sit ira feris ?
 In mortem parvis concurrere frontibus audent ;
 Vis, Cæsar, damis parcere, 1 mitte canes.

2 A paradoxo : canibus qui aliàs damis exitio sunt immixtis, dirimitur prælium damarum ad perniciem iater se furentium.

Vita tranquilla. IV.

SI tecum mihi, care Martialis,
 Sécuris liceat frui diebus ;
 Si disponere tempus otiosum,
 Et veræ pariter vacare vitæ :
 1 Nec nos atria, nec domos potentum,
 Nec lites tetricas, forumque triste
 Nossemus, nec imagines superbas.
 Sed gestatio, fabulæ, libelli,
 Campus, porticus, umbra, virgo, thermæ ;
 Hæc essent loca semper, hi labores.

Nunc

Nunc vivit sibi neuter heu, bonosque
² *Soles effugere, atque abire sentit,*
³ *Qui nobis pereunt, & imputantur.*
Quisquam vivere cum sciat, moratur ?

¹ Non curamus nosse. ² Dies, quibus bene uti ad vitæ hilaritatem licuit. ³ Quod eos inutiles abire passi sumus, non aliis nobis redditus pro eis quibus non viximus genialiter.

Memoria infelix. V.

Quintum pro Decimo, pro Crasso, Regule,
¹ *Macrum*

Ante salutabat rhetor Apollonius.

Nunc utrumque suo resalutat nomine: ² quantum
Cura, laborque potest! scripsit, & edidicit.

¹ Acutius legas *Macrum*: nam & hinc inepti rhetoris infelicem arguit memoriam qui *Decimum* salutaret dimidio nomine, *Quintum*; *Crassum*, contrario nomine, *Macrum*. ² Ironistæ & Scopticæ.

In Paulum. VI.

¹ *M* *Anē domi si te merui, voluique videre,*
Sint mihi, Paulle, tuæ longius Esquilie.
² *Sed Tiburtinæ sum proximus accola pile;*
³ *Qua videt antiquum rustica Flora Jovem.*
⁴ *Alta suburrani vincenda est semita clivi,*
Et ⁵ nunquam sicco sordida saxa gradu:
Vixque datur longas mulorum ⁶ vincere ⁷ mandras;
Quæque trahi multo marmora ⁸ fune vides.
Illud adhuc gravius, quod te post mille labores,
Paulle, negat lasso janitor esse domi.

Exitus hic operis vani, togulaeque ⁹ madentis :

¹⁰ *Vix tanti Paullum mane videre fuit.*

¹¹ *Semper inhumanos habet officiosus amicos :*

¹² *Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.*

¹ Si tanti fit tibi officium meum ut te videre mereatur : amor quidem meus is est ut ad te ire velim, etiamsi longius forent Esquiliae, ubi tu habitas. ² Sed ego habito ad pilam in via Tiburtina. ³ Prope Florae deae rusticae & florum praedis templum atque vetus Capitolium Jovis. ⁴ Qua per suburram ascenditur ad montem Esquilinum. ⁵ Perpetuo coenosa saxa. ⁶ Superare, praeterire. ⁷ Proprie caulas : stabula hic, ut apud Juvenalem Sat. 3. v. 237. series mulorum onera portantium. ⁸ Machinis, vel plaustris : ut Juven. Sat. 3. v. 255. ⁹ Nimbo, luto, sudore. ¹⁰ Vix suscipiendus sit labor tantus, etiam si certum esset te domi tuae repertum iri. ¹¹ Officiosus, homo occupatus in aliis salutandis, ut Paullus iste, non facile patet officiis & salutationibus amicorum. ¹² Aut domi mane sis, aut ego non subibo tantas itineris molestias tui salutandi gratia : innuit autem Paullum exire & ipsum alios salutatum.

Laus Hermetis. VII.

Hermes ¹ Martia seculi voluptas ;
 Hermes omnibus eruditus armis ;
 Hermes ² & gladiator, & magister ;
 Hermes ³ turba sui tremorque ludi ;
 Hermes ⁴ quem timet Aelius, sed unum ;
 Hermes ⁵ cui cadit Advolans, sed uni ;
 Hermes vincere, ⁶ nec ferire doctus ;
 Hermes ⁷ supposititius sibi ipsi ;
 Hermes ⁸ divitiae locariorum ;
 Hermes ⁹ belligerâ superbus hastâ ;
 Hermes ¹⁰ aequoreo minax tridente ;
 Hermes ¹¹ casside languida timendus ;
 Hermes gloria Martis universi ;
 Hermes ¹² omnia solus, & ter unus.

¹ Ævi hujus & Romæ Martiæ deliciæ & gloria propter eruditionem in omni genere armorum : ut mox. ² Et ipse gladiatorum magister, id est, lanista. ³ Quo arma tractante tota familia gladiatorum turbatur & timet. ⁴ Quem solum nobilis gladiator Ælius timet. ⁵ A quo solo vincitur Advol. nobilis gladiator. ⁶ Premendo & in volvendo vincere sine ictu, vel adversario parcere, ubi posset ferire. ⁷ Pugnando non defatigatus sed perinde ac recens gladiatoribus novis congregitur, nec indiget ut sibi alius sufficiatur, vide Lips. Saturnal. ⁸ Unde quæstum faciant qui loca populo in spectaculis designant locantque. ⁹ Gladiatoris Samnitis more validè vibrat hastam. ¹⁰ Retiarii more movet fuscina directam in Mirmillonem. ¹¹ Andabatarum more pugnat : hi autem ex equis galea frontem oculosque tecti pugnant. ¹² Potest alluisse ad Hermetem Trismegistum, cujus summam scientiam in Philosophiâ æquat hujus in arenâ.

Homine invido nihil miserius. VIII.

UT benè loquatur, sentiatque Mamercus,
 Efficere ¹ nullis, Aule, moribus possis.
 Pietate fratres ² Curios licet vincas,
 Quiete ³ Nervas, comitate ⁴ Rufones,
 Probitate Marcos, æquitate ⁵ Mauricos,
 Oratione Regulos, jocis Paullos:
⁶ Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
 Hominem malignum forsàn esse tu credas :
 Ego esse miserum credo, cui placet nemo.

¹ Vel integerrimis. ² In vulgatis legebatur *Curios*. ³ Intelligi credo de Nerva, qui successit Domitiano : namque is, teste Xiphilino quietus & miris. ⁴ Al. *Drufones*. ⁵ Junium Mauricum ab æquitate laudat Plin. Sec. 4. l. 22. Epist. & l. 1. Epist. 5. ⁶ Theoninis & lividis, id est maledicentiâ.

Clavis nequam. IX.

DUm sibi ¹ redire de Patrensibus fundis
 Ducenta clamat coccinatus Euclides,
² Corinthioque plura de suburbano :
³ Longumque pulchrâ stemma repetit à Ledâ,
 Et suscitanti ⁴ Lectio reluctatur,
⁵ Equiti superbo, nobili, locupleti,
 Cecidit repentè magna de sinu clavis.
 Nunquam, Fabulle, ⁶ nequior fuit clavis.

¹ Reditum esse annuum ex fundis. Patræ autem non procul à Corintho, urbs Achaïæ. ² Græcus enim Euclides è Corintho. ³ Jactatque se ducere genus ab equitibus Castore & Polluce filiis Ledæ è Jove. ⁴ Designatori eum ex equestri loco excitanti reluctatur. ⁵ Ironicè. huic Euclidi. ⁶ Quæ prodidit fortunas domini sui, ostenditque Eucliden : Vel ipsum esse servum, cui curæ aliena clavis ; Vel pauperem saltem, cui nemo famulus, qui ipse suam gestaret clavem.

De puellâ defunctâ antè sextum
ætatis annum. X.

PUella senibus dulcior mihi ² cyncis,
³ Cui nec lapillos præferas Erythraeos,
 Nec modò politum pecudis Indicæ dentem,
 Nivesque primas, liliumque non tactum :
 Fragravit ore, quod rosarium ⁴ Pæsti ;
 Cui comparatus indecens erat Pavo,
 Inamabilis ⁵ Sciurus, & frequens ⁶ Phœnix :
 Adbuc ⁷ recenti tepet Erotion busto,
 Quam pessimorum lex avara fatorum
 Sextâ peregit hyeme, nec tamen totâ :

Et

*Et esse tristem me meus vetat Pætus,
 2 Pectusque pulsans pariter & comam vellens ;
 3 Deslere non te vernulæ pudet mortem ?
 Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo ;
 Notam, superbam, nobilem, locupletem,
 10 Quid esse nostro fortius potest Pæto ?
 Ducenties accepit, 11 & tamen vivit.*

1 Deslet mortem puellæ quæ nondum sex annos nata obierat.
 2 Qui candore sunt eximio, & morituri dulce canunt, ut placet
 nonnullis: licet id negent sanioris iudicii autores. 3 Lapillos pre-
 tiosos, gemmas, margaritas, &c. natas in mari Erythræo, quod
 vulgo dicitur *Rubrum mare*: sed perperam. 4 Oppidi Lucaniæ
 rosas bis in anno proferentis, Maio & Septembri. 5 Scirus sic
 à Græcis dictus propter umbram caudæ. 6 Quæ rara avis, &c.
 ut quidam volunt, unica, hæc tamen Erotion in genere suo rari-
 or. 7 Recens elata est & cremata. 8 Qui afflictis lugendi mor-
 erat, in funeribus præcipue. 9 *Verba Pati Martiali luctus modum*
suadentis, suo exemplo. 10 Resp. pœta Ironicè collaudans Pæti
 fortitudinem, imò exprobrans illi fictum dolorem, seu potius gau-
 dium, cui è conjugis morte obtigerit dos tam ampla. 11 Rege-
 rit Ironicè in Pætum hæc sua verba.

Frater fratris censum minuit. XI.

C*alliodorus habet censum (quis nescit ?) eque-
 strem,
 Sexte ; sed & fratrem Calliodorus habet.
 Quadringenta 1 secat, qui dicit οὐκ ἀνέχεται ;
 * Uno credis equo posse sedere duos ?
 Quid cum fratre tibi, quid cum 2 Polluce molesto ?
 3 Non esset Pollux, si tibi Castor eras.
 * Unus cum sitis duo, Calliodore, sedetis.
 Surge : 4 solacysimum, Calliodore, facis.
 Aut imitare 5 genus Ledæ ; aut cum fratre sedere
 Non potes : alternis, Calliodore, sede.*

1 Et

100 EPIGRAMM. DELECTUS

* Et frater ille tuus qui hæreditatem ad æsem usque & minima quæque, ut & ficos, dividi ex æquo poscit, aufert tibi medium censum. * Neque potestis ex uno censu esse duo equites, & uno sedere equo, aut uno subsellio. 2 Fratre (ut ille Castoris) qui officit tuo honori, dimidiatus eques. 3 Elegans lusus in nominibus, Pollux enim pugil; Castor eques; frater ille tuus quasi pugil tibi reluctatur, ne possis esse eques. 4 Nec enim fas dicere, *unus sedetis*. 5 E quibus Castor immortalitatem suam cum fratre partitus est, ut alternis vicibus morentur & reviviscerent: ita vos per vices estote equites, nisi alterum dicat oportere mori & ad inferos descendere, ut superstes sit eques.

Hæredipeta. XII.

* *Supremas tibi tricies in anno*
Signanti tabulas, Carine, 2 misi
3 Hyblæis madidas thymis placentas.
4 Defeci: miserere jam, Carine.
5 Signa rariùs, aut semel fac illud,
Mentitur tua quod subinde tussis.
Excussi loculosque sacculumque:
6 Cræso divitior licèt fuissem,
7 Iro pauperior forem, Carine,
8 Si conchim toties meam comesses.

1 Sæpius mutanti tabulas testamenti, ut illicias captatores quos captes. 2 Pœta se captatorem fingit, quo cautiùs improbas hæredipetarum artes carpat. 3 Melle optimo Hybla mons Siciliæ mellificiis clarus thymo quippe abundat, qui apibus gratus. 4 Exhaustus sum, non suppetit quod ultra mittam. 5 Vel noli spem nostram eludere, toties mutando testamentum; vel semel morere, & præsta fidem tussi tuæ mendaci. 6 Lydiæ illo rege dirissimo. 7 Arnæo mendico. 8 Si non mellita placent, sed vili cibo fabarum in siliquis coctarum te pascere, quoties signas, vel tussiendo mihi spem mortis tuæ facis.

Quod

Quod datur non perire. XIII.

Callidus effractâ nummos fur auferet arcâ :
 Prosternet patrios impia flamma Lares :
 Debitor usuram pariter, sortemque negabit :
 Non reddet sterilis semina jacta seges :
 Dispensatorem fallax spoliabit amica :
 Mercibus extructas obruet unda rates.
 ¶ Extra fortunam est quicquid donatur amicis.
 Quas dederis, solas semper habebis opes.

¶ Extra fortunæ aleam, nullatenus fortunæ obnoxium. M. Antonius apud Rabirium Pc̃tam: Hoc habeo quodcumque dedi, &c. Senec. l. 6. de Benef. c. 3. Notum & illud Alexandri, interrogati ubi suos reconderet thesauros: Apud amicos, inquit Plutarch.

In Cœnipetam. XIV.

Quid factum est rogo, quid repente factum ?
 Ad cœnam mihi, ¹ Dento, quod vocanti
 (Quis credat ?) quater ausus es negare.
 Sed nec respicis, & ² fugis sequentem ;
 Quem thermis modo querere, & theatris,
 Et ³ conclavibus omnibus solebas.
 Sic est : captus es unctiore cœna,
 Et major rapuit ⁴ canem culina
 Jam te : ⁵ sed cito cognitum & relictum
 Cum fastidierit popina dives,
 Antiquæ venies ad ossa cœnæ.

¹ Nomen ex re natum, dente scilicet strenuus. ² Me sequentem ut invitem te. ³ Cœnationibus, cellis, ⁴ Cœniperam Den-
 tionem

102. EPIGRAMM. DELECTUS

tonem instar canis odorantem lautiozem culinam. 5 Sed agnitus fastiditusque divitibus redibis ad tenuem mensam meam.

In Parasitum. XV.

NUnquam se cœnasse domi Philo jurat *: &
hoc est :

Non cœnat, quoties nemo vocavit eum.

Nec pejerat : jejunat enim quoties non aliò invitatur.

Ne data commemorares. XVI.

QUa mihi præsiteris meministi, semperque te-
nebo,

Cur igitur taceo? Postume, tu loqueris.

Incipio quoties alicui tua dona referre,

Protinus exclamat; dixerat ¹ ipse mihi.

Non bellè quædam faciunt duo: ² sufficit unus

Huic operi: si vis, ut loquar, ipse tace.

Crede mihi, quamvis ingentia, Postume, donas,

Auctoris ³ pereunt garrulitate sui.

¹ Postumus. ² Vide Senec. de Benef. l. 2, c. 10. & 11. & l. 7. c. 22. ³ Amittunt gratiam.

Infelix memoria. XVII.

Extemporalis factus est meus Rhetor:
Calpurnium non scripsit, & salutavit.

Apollonius qui modò scripsit & edidit, nunc tantum profect, ut unum aliquem etiam duri nominis possit salutare, nec tamen scripserit, Iron.

Varia

Varia genera vitæ. XVIII.

Cui tradas, Lupe, filium magistro,
Quæris sollicitus diu, rogasque.
 1 Omnes grammaticosque rhetorasque
Devites, moneo: nihil sit illi
Cum libris Ciceronis, aut Maronis:
Famæ 2 *Tutilium suæ relinquat:*
Si versus facit, abdicet Poëtam.
Artes discere vult pecuniosas?
Fac, 4 *discat* 5 *citharædus, aut* 6 *choraules,*
Si duri puer ingeni videtur,
Præconem facias, vel 7 *architectum.*

1 Quando artibus honestis nullus in urbe locus, &c. Juven. Sat. 3. 2 Non *Rutilium* ut vulg. ne cespitet versus, peccantibus duabus primis syllabis. Videtur is esse quem laudat Cicero 1. de oratore & in Bruto: de quo Valer. Max. lib. 2. c. 3. & Sueton. in Augusto cap. 89. alii leg. *Lucilium*. 3 A sterili & inutili poetices studio illum omni ratione avertet. 4 Discat citharædi artem, discat fieri citharædus. *Hellenism.* vide Jos. Mercerus ad epist. 19. l. 1. Aristæneti. 5 Citharædi hac tempestate in pretio. 6 Qui in choro tibi canit. 7 Præter privatorum enim in ædificiis hac tempestate luxum, & Domitianus templa, & alia loca publica instauravit.

Vocare Dominum. XIX.

Cum voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
Sæpè etiam servum sic resaluto meum.

Vive

Vive hodiè. XX.

CRas te victurum, ¹ cras dicis, Posthume,
semper.

Dic mihi cras illud, Posthume, quando venit?
Quàm longè cras istud? ubi est? aut unde petendum?

Numquid apud Parthos, Armeniosque latet?

² Jam cras istud habet Priami vel Nestoris annos.

³ Cras istud quanti dic mihi possit emi?

Cras vives: hodiè jam vivere, Posthume, serum est.

Ille sapit, quisquis, Posthume, vixit heri.

¹ Et cras hoc comperendinat juvenis ignavus apud Pers. Sat. 5. v. 66. ² Ita protruxisti horam, ut hora ferè jam protruserit te, senem factum. ³ Cras hoc tuum quod præteriit non potest redimi: futurum quantuli? facili sanè pretio, immò nullo, quia spontè venit, si velis uti: sed vide Senec. Epist. 12.

Dona suspecta. XXI.

QUòd non ¹ argentum, quod non tibi ² misimus
aurum,

Hoc facimus ³ caussa, Stella diserte, ³ tuâ.

Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti:

Fictilibus nostris ⁴ exoneratus eris.

¹ Vasa argentea & aurea. ² In Saturnalibus. ³ Ut tibi parcam, ne majora ex more remittas: ut sequente versu. ⁴ Liberatus onere remittendi munera quibus respondeas levibus & fictilibus his meis.

Maledicum

Maledicum imbellem filendo
ulciscare. XXII.

Al latres licet usque nos & usque,
 Et ¹ gannitibus improbis laceffas :
² Certum est hanc tibi pernegare famam,
 Olim quam petis in meis libellis,
 Qualiscunque legaris ut per orbem :
 Nam te cur aliquis sciat fuisse ?
 Ignotus pereas, ³ miser, necesse est.
 Non deerunt tamèn hâc in urbe forsân
 Unus, vel duo, tresve, quatuorve,
⁴ Pelle rodere qui velint caninam.
⁵ Nos hâc à scabie tenemus unguës.

¹ Conviciis tuis & maledictis : gannire canum est, ut alii, vulpium. ² Non vivet, non notum erit posteritati nomen tuum in carminibus meis vel infami notâ inustum. ³ Quia invidus. ⁴ Qui maledicos velint maledictis infectari. Allusum vult Erasmus ad proverb. *Canis caninam non est.* ⁵ Ego ab hâc libidine & contagio maledicendi me contineo, scabie ejus nolo me contaminare, nolo pruritus ejus scabendo levare.

Bibamus, cras moriemur. XXIII.

¹ **S**extantes, * Calliste, duos infunde Falerni :
 Tu super ² æstivas, * Alcime, funde ³ nives.
⁴ Pinguescat nimio madidus nâhi crinis amomo,
 Lassenturque ⁵ rosis tempora sutilibus.
 Jam ⁶ vicina jubent nos ⁷ vivere Mausolea :
 Cum doceant, ipsos posse perire ⁸ deos.

¹ Triens quatuor cyathos, sextans duos continet cyathos, & est sexta pars sextarii. * Minister poetæ. ² Aquam seu gelidam è nivibus

106 EPIGRAMM. DLECTUS

nivibus expressam, quâ vina generosissima diluebant, vel decoctam, & vitris demissam in nives ut refrigeretur. Neronis inventum. Gruterus, *solve nives.* 3 Unguentis delibuti, & floribus coronati convivabantur veteres: rationem vide annotat. ad Thyesten Senecæ. vers. 942, & 945. 4 Coronas êrosarum foliis consuebant: vide quæ ad vers. 357. Agamem. Senec. 5 In valle Martiâ erat sepulchrum Augusti. Vel, propiora, quàm illud Cariz Mausoleum. 6 Vitâ uti, genialiter vivere. 7 Sepulchra Augusti, Imperatorum atque cognatorum, ab Augusto extructa ad similitudinem Mausolei Artemisiz. 8 Imperatores, qui se pro diis haberi volebant.

Urbanus esto. XXIV.

Sæpe salutatus, nunquam prior ipse salutas:
Sic erit æternum, Pontiliane, vale.

Cum aded sis inhumanus, ut nec salutes nec resalutes; quoniam tibi non placet *Salve* illud vel *Ave* in congressu solenne: tibi inhumano & quasi mortuo dicemus usque *Vale*, vel *æternum vale*: qui mos veteribus fuit salutandi mortuos.

In M. Antonium Ciceronis interfectorem. XXV.

Antoni Phario nil objecture Pothino,
Et 2 leviùs tabulâ quàm Cicerone nocens:
Quid gladium demens 3 Romana stringis in ora?
Hoc admisisset 4 nec Catilina nefas.
5 Impius infando miles corrumpitur auro:
Et 6 tantis opibus vox tacet 7 una tibi.
Quid profunt sacræ pretiosa silentia lingue?
8 Incipient omnes pro Cicerone loqui.

‡ Nihil.

¹ Nihil habes quod illi exprobres, cum ejus crimen cæso Cicerone superâus. ² Minus totâ proscriptorum tabulâ nocens, quàm uno Cicerone. ³ In Ciceronis os. *Quod tibi Roma caput cum loqueris, erat.* ⁴ Si revixisset, cui tamen major odii causa Ciceronis, quàm tibi. ⁵ Popilius Lenas percussor Ciceronis qui illum capitis reum defenderat. ⁶ 250000 drachmis Atticis. Appian. l. 4. ⁷ Ciceronis, qui te Philippicis exagitavit. ⁸ Omnes jam in crudele hoc tuum facinus invehentur.

Malus liber, malum munus. XXVI.

Non donem tibi cur meos libellos
Oranti toties, & exigenti,
Miraris, Theodore? magna causa est:
Dones tu mihi ne tuos libellos.

De Pompeio & filiis. XXVII.

¹ Pompeios juvenes Asia, atque Europa, ² sed
ipsum
Terra tegit Libyes; ³ si tamen ulla tegit.
Quid mirum ⁴ toto si spargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco.

¹ Cneius Pompeii Magni filius interiit in Europâ victus à Cæsare ad Mundam in Hispaniâ: Sextus periit à militibus Antonianis interceptus Milêti in Asiâ. ² Pompeius Magnus occisus in Africâ ad Pelusium Nili ostium sepultus est. Strabo lib. 16. in monte Cassio sepultum refert. ³ Neque enim constat an sepultus fuerit. *Jacet ingens littore truncus* dixit Virgil. de Priamo, sed respexit Pompeium, 2. Æneid. & illud, *Marmoreo in tumulo Lici- nus jacet, at Cato parvo, Pompeius nullo.* *Quis putat esse deos?* ⁴ Per tres orbis partes quæ tum notæ, nondum inventâ Americâ: de his autem 3 partibus Pompeius triumphârat. *Et quasi non posset nullus tot ferre sepulchra, Drivis cineres.* Petronius antea, de Crasso, Pompeio, Jul. Cæsare.

Tutus

Tutus à fame. XXVIII.

Profecit poto Mithridates saps veneno,
 Toxica ne possent sava nocere sibi.
 Tu quoque cavisti cœnando tam malè semper:
 Ne posses unquam, Cinna, perire fame.

¶ Vide Plin. nat. hist. l. 25. cap. 2. & A. Gell. l. 17. c. 16.

Versus emendandi. XXIX.

Non totam mihi, si vacabis, horam,
 Dones, & licet ¹ imputes Severe,
 Dum nostras legis, ² exigisque nugas.
³ Durum est perdere ferias: ⁴ rogamus,
 Facturam patiariis hanc, ferasque.
 Quod si legeris ipse cum diserto,
 (Sed nunquid sumus ⁵ improbi?) ⁶ Secundo?
⁷ Plus multo tibi debiturus hic est,
 Quam debet domino suo libellus,
 Nam securus erit, ⁸ nec inquieta
 Lassi marmora Sisyphi videbit;
 Quem censoria cum meo Severo
 Docti ⁹ lima momorderit Secundi.

¹ Me tibi debitorem ejus facias. ² Ad examen judicii castigas. ³ Objection ex persona Severi. Non est æquum me otia mea perdere nugis tuis impensâ. ⁴ Resp. Poeta. ⁵ Qui tibi adjungimus comitem æquè gravibus, ac tu, districtum negotiis. ⁶ Libertus hic Lucensis ille? An Plinius Junior qui nostro amicus (ut restatur ipse Plin. Epist. ult. l. 3.) qui & Secundus cognominatus est, disertumque eum vocat Martialis. ⁷ Plus tibi castigatori quàm mihi auctori. ⁸ Effugiet mortem; non interibit, ad inferos,

feros, ubi saxum ingens volvit Sisyphus, damnatus. 9 Castigatio, expolitio, Metaph. à fabris.

Pauper semper pauper. XXX.

Semper eris pauper, si pauper es, *Emilianæ,*
Dantur opes nulli nunc, nisi divitibus.

De * filio Domitiani. XXXI.

Nascere Dardanio promissum nomen Iulo,
Vera deum soboles : nascere magne puer.
Cui pater æternas post secula tradat ³ habenas,
⁴ Quique regas orbem cum seniore senex.
³ Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
Et totum ⁶ Phryxi Julia nebit ovem,

* Ex Domitia uxore, cujus meminit Suet. cap. 3. Neque enim placet hoc de conceptu Juliae, quem ipse pater & patruus abortivum esse voluit, intelligi : ut vult Calderinus. ¹ Imitatio Virgiliana. *Julius à magno demissum nomen Iulo.* 1. *Æneid.* & — ² *Chara deum soboles, &c.* hæc autem vera, Domitiani scilicet Dei ac Domini. ³ Imperium Romanum. ⁴ Imit. Ovidiana. *Soffite sic te sit natus quoque soffes : & olim Imperium regat hoc cum seniore senex.* 2 Trist. vers. 165. ⁵ *Parce Deæ dabunt patrueli tuæ Juliae filiae Titi, partes suas : atque Julia pro amore suo tibi nebit pollice niveo (qui longævitatē figurat) fila aurea, quæ summam portendunt felicitatem : namque ex disciplina Hetruscorum aries insolito colore indutus regi vel Imperatori omnium rerum largitionem portendebat.* ⁶ *Vellus aureum, quale erat arietis illius quo Phryxus vectus à Boeotiæ in Colchos transfretavit.*

NO EPIGRAMM. DELECTUS

Bonæ leges. XXXII.

Censor maxime, ² principumque princeps,
 Cum tot jam tibi debeat ³ triumphos,
 Tot nascentia templa, tot renata,
 Tot spectacula, ⁴ tot deos, tot urbes;
 Plus debet tibi Roma, quod pudica est.

¹ Censuram sibi assumpsit maximam. Suet. cap. 8. perpetuam. Dio. ² Imperator. ³ Ex Dacis scil. Cattis, & Sarmatis. ⁴ Novos Deos, seipsum, patrem, fratrem & Julium, cum antiquis Jove custode, Hercule, Fortunâ reduce, Jano, &c. Xiphilin. & Sueton.

Mutuò data gratis data. XXXIII.

Rustica, mercatus nummis sum prædia multis.
 Mutua des centum, Cæciliane, rogo.
 Nil mihi respondes? ¹ tacitum te dicere credo,
 Non reddes: ² ideò, Cæciliane, rogo.

¹ Tacendo videris dicere me non redditurum. ² Ut non reddam, rogo gratis & dono, non mutuò.

Pecuniam ingeniose aucupatur. XXXIV.

Pauca Jovem nuper cum millia forte rogarem:
¹ Ille dabit, dixit, qui mihi templa dedit.
² Templa quidem dedit ille Jovi: sed millia nobis
 Nulla dedit: ³ pudeat pauca rogâsse Jovem.
⁴ At quàm non tetricus, quàm nullâ nubilus irâ,
 Quàm placido nostras legerat ore preces?

Tali

Talis supplicibus tribuit diademata Dacis :

Et ⁵ Capitolinas itque reditque vias.

Dic precor, ô nostri dic ⁶ conscia virgo tonantis :

Si negat hoc vultu, quo solet ergo dare ?

⁷ Sic ego : sic breviter ⁸ posita mihi Gorgone Pallas :

⁹ Quae nondum data sunt, stulte, negata putas ?

¹ Domitianus. ² Suet. Dom. cap 5. ³ Al. Pudet heu, pauca rogasse Jovem, nec impetrasse. ⁴ Carmen tamen vel libellum supplicem legit vultu non minus sereno, quam quo jura victis dat, quam quo triumphat. ⁵ Capitolium ascendit triumphans per viam sacram. ⁶ O Pallas, familiare Domitiani numen, quam eximie colit, & cujus filium se esse vult. ⁷ Sic ego querebam, inquit Martialis: sic autem Pallas respondit. ⁸ Personam scilicet induta mitem: vel alludit ad statuam Palladis in Capitolio positam sine ægide, ut quam Domitianus habet. ⁹ Expecta modò, dabit: neque enim negavit, quia non statim dedit.

Ut ameris ama. XXXV.

¹ Quid non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes,

Miraris ? Pylades, Marce, bibebat idem :

Nec melior panis, turdusve dabatur Oresti :

Sed par, atque eadem cœna duobus erat :

Tu ² Lucrina voras : me pascit ³ aquosa Peloris :

⁴ Non minus ingenua est ⁵ mihi, Marce, gula.

Te Cadmea Tyros, me ⁶ pinguis Gallia vestit :

Vis te purpureum, Marce, sagatus amem ?

Ut præstem Pyladen, aliquis mihi præstet Orestem.

Hoc non fit verbis, Marce : ⁷ ut ameris, ama.

¹ Quòd nullum hodie reperiatur amicorum par, non est mirum: cum nulla inter eos, qui amici esse volunt, inveniatur conditionum paritas, rerum communio, aut studiorum similitudo. Orestis cum Pylade amicitia vel pueris audita. ² Ostrea Lucrina.

112 EPIGRAMM. DELECTUS

quæ in laude erant & pretio. ³ Flaccida concha & sine collo, à Peloro Siciliæ promontorio dicta. ⁴ Non mihi minùs exalta est tenuis saporum ratio, nec minùs deliciarum cupido quàm tibi. ⁵ Sagum Gallicum crassioris villi. ⁶ Ego tibi demonstrabo, inquit Hecaton referente Seneca epist. 9. amatorium sine medicamento, sine herbâ, sine ullis venefica carmine; Si vis amari, ama.

De formicâ succino inclusâ. XXXVI.

DUm ¹Phaëthonteâ formica vagatur in umbrâ,
Implicuit tenuem succina gutta ²feram.
Sic modò quæ fuerat vitâ contempta manente,
³Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

¹ Populeâ. ² Eormicam. ³ Simile de viperâ, suprâ.

Pater in filio superstes. XXXVII.

SAncta Salonini terris requiescit ²Iberis,
³Quâ melior Stygias non videt umbra domos.
⁴Sed lugere nefas: nam qui te, Prisce, reliquit,
Vivit, quâ voluit vivere parte magis.

¹ Manes enim sancti habiti. ² In Hispaniâ. ³ Quâ umbrâ non est alia apud inferos sanctior. ⁴ Absint inani funere nania, quia multa pars mei Vitabit Libitinam. Magna quidem ejus pars est superstes, cui superest gloria ex claris factis & ex bonè meritis nominis celebritas: sed alia hic mens Poetæ nostri: vivit itaque melior Salonini pars in eo quod te superstitem reliquerit, quem vel animâ suâ chariorem habuit. *Serves anima dimidium mea.* Horat.

De tribus capellis. XXXVIII.

Non de vi, neque cæde, nec veneno,
Sed his est mihi de tribus capellis.

Vicini

Vicini queror has abesse furto.

Hoc iudex sibi postulat probari.

¹ Tu Cannas, Mithridaticumque bellum,

Et perjuria Punici furoris,

Et Syllas, Mariosque, Mutiosque

Magnâ voce sonas, ² manuque totâ.

Fam dic, Posthume, de tribus capellis.

¹ Ineptos hujusmodi & umbraticos caussidicos qui figurarum timore & sententiarum vanissimo strepitu crepantes nihil ex iis quæ in usu sunt aut vident aut loquuntur, exagitat Petronius statim ab initio Sat. Ita hic Posthumus vel ex aliâ oratione (ut ait Cicero pro Roscio Amerino) quam in alium reum fuerat commentatus hæc Declamavit : vel accessitos hos artis colores & purpureum, qui latè splendeat, pannum assuit causæ levi, quam actam oportuit de tribus capellis. ² Tu nescio quid grande sonas de clade Cannensi, bello cum Mithridate, Hannibale, Porcenna, quem Mutius Scævola adortus est, & bellis civilibus Marii & Syllæ: extra chorum quidem, & mira de lente. ³ Omni gestu & actionis viribus: ita magno conatu magnas nugas agis.

Citò da, aut nega. XXXIX.

M*Utua te centum sestertia, Phæbe rogavi,
¹ Cum mihi dixisses, exigis ergo nihil?
 Inquiris, dubitas, cunctaris, meque diebus
 Teque decem crucias : jam rogo, Phæbe, ² nega.*

¹ Cum ipse me sæpè hortatus fueris priùs ut aliquid à te peterem. Jam tamen dubitas, cunctaris, &c. ² Amarum est diù pendere : æquius erat mihi spem præcidi, tibi metum ; quàm utrumque sic trahi, sic cruciari. Vide Senec. de Benef. lib. cap. 1.

Epitaphium Glauciae. XL.

Libertus Melioris ille notus,
 Totâ qui cecidit dolente Româ
 Cari deliciae ¹ breves ² patroni,
 Hoc sub marmore Glaucias humatus
 Functo ³ Flaminiae jacet sepulchro:
 Castus moribus, integer pudore,
 Velox ingenio, decore felix.
 Bis senis modò messibus peractis
⁴ Vix unum puer applicabat annum.
⁵ Qui fles talia, nil fleas viator.

¹ Puer enim extinctus. ² Melioris Attedii, qui Glauciam etiamnum infantem propter formam & ingenium manumiserat.
³ Viæ Flam. in quâ tumuli frequentes. ⁴ Prope erat tredecennis. ⁵ Qui Glauciae fatum immaturum atque Melioris miseram orbitatem defles, sis precor felix, neque habeas ex tuo quod fleas.

De eodem. XLI.

Non de plebe domus, nec ² avara verna ³ casta,
 Sed domini sancto dignus amore puer:
 Munera cum posset nondum sentire patroni,
 Glaucia libertus jam Melioris erat.
 Moribus hoc formæque datum, quis blandior illo?
 Aut quis ⁴ Apellineo pulchrior ore fuit?
 Immodicis brevis est ætas, & rara senectus.
 Quidquid amas, cupias ⁶ non placuisse nimis.

¹ Non pars Niliacæ plebis aut Alexandrinæ, non è familiâ plebeia; Vel, non è grege atque turba domesticorum servorum,

rum. ² Avarorum mangonum quibus hinc quæstus. ³ Peg-
 matis lignei, quo venales exponerentur servi, à κατὰ δόλον.
⁴ Formoso, instar Apollinis. ⁵ Pulcherrima quæque brevis
 ævi sunt: præcox indoles immaturi plerumque fati. ⁶ Ne ci-
 rô pereat, teque jactura cruciet.

Mors Othonis. XLII.

CUm dubitaret adhuc belli civilis ¹ Enyo,
 Forsitan ² posset vincere mollis Otho:
 Damnavit multo statuerum sanguine Martem,
 Et fodit certâ pectora nuda manu.
 Sit Cato, dum vivit, sanè ³ vel Cæsare major:
 Dum moritur, numquid ⁴ major Othone fuit?

¹ Bellona, furor bellicus. ² Neque enim se Galbæ oppo-
 suisset, nisi sperasset sine bello civili rem geri potuisse, atque
 ubi jam à Vitellianis ad Bedriacum fraude superato fatis su-
 peresset spei integræque ferè copiæ, supervenientibus & aliis;
 odio tamen civilium armorum, & ne periret populus, se pu-
 gione transfodit. Sueton. Dio. & Tacit. 2. Hist. ³ Quo vel
 victore majorem se & in liorem affirmavit Cato. ⁴ Minor
 certè. Cato enim rebus fractis & desperatis, Otho salvis jam
 & integris: ille tædio, hic odio belli civilis se interfecit: vi-
 tam mollem fori morte cohonestavit; alii (inquit Tacitus)
 diutius imperium tenuerunt, nemo tam fortiter reliquit.

In Rabulam. XLIII.

Septem ¹ clepsydras ² magnâ tibi voce petenti
³ Arbiter invitus, Cæciliane, dedit.
 At tu multa diù dicis: vitreisque ⁴ tepentem
 Ampullis potas semisupinus aquam.
⁵ Ut tandem saties vocemque, sitimque; rogamus
 Jam de clepsydrâ, Cæciliane, bibas.

116 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Horologia aquaria, phialas è vitro, cupro, argento, per quæ guttatim defluit aqua ad temporum spatia dimetienda priscis in usu, ut hodie horologia arenaria : clepsydra autem tertiam ferè horæ partem continebat. ² Tanquam gratum tibi faceret iudex longum dicendi spatium concedendo. ³ Iudex. ⁴ Morâ ege- lidam, an à sole vel igne calidam ? quam supino ore bibis ad vo- cem & vires reficiendas, simulque ut tempus protrahas, biben- di autem inter agendum morè hunc à suo oratore procul abesse vult Fabius. ⁵ Ut exhaustâ tandem clepsydram finias, tuæque vo- ci ac nostris auribus parcas.

Irrisor irridetur. XLIV.

Festive credis te, Calliodore, jocari ;
Et solum multo permaduisse ¹ sale.
Omnibus arrides, dicteria dicis in omnes ;
² Sic te convivam posse placere putas.
³ At si ego non belle, sed verè dixero quiddam.
Nemo propinabit, Calliodore, tibi.

¹ Leporum, jecorum. ² Et dicteriis instructus tanquam face- tus scurra mentas alienas petis. ³ At si ego non falsè sed verè dixero te esse impuri eris, nemo te ad poculum suum invitabit.

Cœna diserta. XLV.

Quod tam grande ¹ sophos clamat tibi turba
togata ;
Non tu, Pomponi ; ² cœna diserta tua est.

¹ Laudicœnæ & σοφολαίῃς qui in recitationibus solent ἐπιμονήναι ὀρθῶς, Σοφῶς, &c. Theophrast. Charact. περὶ κολακίας. ² Suffragia hæc & acclamationes à blandientibus & cœnâ vel tritâ veste corruptis exagitat Horat. sub finem epistolæ ad Pisones.

Benè

Benè olet qui nihil olet. XLVI.

Quod semper ¹ casiâque, cinnamoque,
 Et ² nido niger ³ alitis superba
 Fragas ⁴ plumbea Nicerotiana;
 Rides nos, Coracine, nil olentes?
⁵ Malo, quam benè olere, nil olere:

¹ Synecdoche pro quovis aromate. ² Unctus thure quod æquè ac cinnamomum & casiam in nidum congerit Phoenix, atque inde discutitur. Plin. lib. 10. cap. 2. & lib. 12. cap. 19. refert, negatque. ³ Phœnicis. ⁴ Unguenta à Nicerote aromatopota confecta, & in vasis plumbeis cocta in umbrâ, ut docet Plinius l. 13. c. 2. alii referunt ad sagittas plumbeas, quibus cinnamomum ex Phœnicis nido decussum tradit Aristot. l. 6. de Nat. Animalium, cap. 13. Papin. 2. sylv. Phariaque exenta volucris Cinnama. ⁵ Quia plerumque homines odore bono tetram vel oris vel corporis odorem tegunt.

Avarus ut ulciscendus. XLVII.

Quod convivaris sine me tam sâpè, Luperce;
 Inveni, noceam quâ ratione tibi.
 Irascar licèt usque voces, mittasque, rogesque;
 Quid facies? inquis. quid faciam? ¹ veniam.

¹ Expectârat ex præcedentibus Luperus dicturum Poëtam se vocatum non venturum: respondet autem *ἀπερὸς ὄντως* se venturum; quod malè urat avarum convivatorem.

Sors libellorum. XLVIII.

Rem factam Pompillus habet, Faustine, legetur,
 Et nomen toto sparget in orbe suum.
² Sic ³ leve flavorum valeat genus * Ufipiorum,
 Quisquis & Ausonium non amat imperium.
⁴ Ingeniosa tamen Pompilli scripta feruntur;
⁵ Sed fama non est hoc, mihi crede, satis.
 Quàm multi ⁶ tineas pascunt blattasque disertí !
 Et redimunt soli ⁷ carmina docta coci !
 Nescio quid plus est, ⁸ quod donant secula chartis :
 Victurus ⁹ Genium debet habere liber.

² Famam & nominis, quam desideravit, celebritatem. ³ Sic
 valeant Ufipii * Germaniæ pop. & quicunque nominis Ro-
 mani hostes sunt, ut vivent Pompilli scripta. Id est, Utinam
 sic pereant hostes Pop. Rom. ut peribunt Pompilli chartæ. Et
 hoc respondet Poëta priori disticho è personâ vulgi. ³ Quod
 à Romanis defecissent. Tacit. in vitâ Agricolæ. ⁴ Instat vulgus.
⁵ Resp. Poeta. ⁶ Scribunt, quæ, nemine legente, tineis, ac blat-
 tis relinquuntur escæ. ⁷ Quæ togæ sunt cordyllis & pipe-
 ris cuculli. ⁸ Æternitatem. ⁹ Nativam quandam vim &
 ingenuam facultatem : non ingenium coactum, quod malè re-
 spondet. Vel felicitatem quandam & quasi genii favorem, cu-
 jus patrocinio libris æquè opus est ac viris, urbibus, &c.

Invido invidia supplicium est. XLIX.

Laudat, amat, cantat nostros ¹ mea Roma libellos,
 Meque sinus omnes, me manus omnis habet.
 Ecce rubet quidam, pallet, stupet, ² oscitat, odit.
³ Hoc volo : nunc nobis carmina nostra placent.

¹ Mihi favens & amica. ² Fastidit. ³ Ut invidis displice-
 ant mea carmina, namque hoc felicitatis argumentum.

Orborum

Orborum avarus adulator. L.

A Misit pater unicum Silanus :
 1 Cessas mittere munera Oppiane ?
 Heu crudele nefas, maleque 2 Parca !
 3 Cujus vulturis hoc erit cadaver ?

1 An cessas captare hanc prædam, O hæredipeta ? 2 Quæ unicum Silani filium sustulisti. 3 Cui hæredipetæ contingeret hæc præda ? Qui, ut hæres scribatur, consolatur aut assidet : vultur est, cadaver expectat. Senec. epist. 95.

Hæredis fletus. LI.

S Cis te 1 captari : scis hunc, qui captat, avarum ;
 Et scis qui captat, 2 quid, Mariane, velit :
 Tu tamen hunc tabulis hæredem, stulte, supremis
 Scribis, & 3 esse tuo vis, furiose, loco.
 4 Munera magna quidem misit, sed misit in hamo :
 Et piscatorem piscis amare potes ?
 Hiccine deflebit vero tua fata dolore ?
 Si cupis, ut ploret : 5 det, Mariane, nihil.

1 Muneribus & officiis allici & oppugnari ab isto, ut scribatur hæres. 2 Mortem tuam, quò citius fruatur bonis tuis. 3 In locum, jus, & bona tua succedere. 4 Deceptam sibi spem plorabit veris lacrymis. 5 Hæredis autem fletus risus est.

In detractorem. LII.

C Um sis nec 2 rigidâ Fabiorum 3 gente cre-
 atus,
 Nec qualem, 3 Curio dum prandia portat aranti,
 Hirsutâ peperit rubicundâ sub ilice conjux ;

H 5

Sed

126 EPIGRAMM. DELECTUS

Sed patris ⁴ ad speculum tonfi, matrisque ⁵ togatæ
 Filius, & ⁶ sponsam possit te sponsa vocare :
 Emendare meos, quos novit fama libellos,
 Et tibi permittis ⁷ felices carperè nugas :
 Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere totam
 Non aspernantur procures urbisque, forique :
 Quas & perpetui dignantur scrinia ⁸ Sili,
 Et repetit toties facundo ⁹ Regulus ore ;
¹⁰ Quique videt propius, magni certamina Circi,
 Laudat Aventinæ vicinus Sura Diana :
 Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum
 Non dedignatur bis terque revolvere Cæsar.
¹¹ Sed tibi plus mentis, ¹² tibi cor limante Minerva
 Acrius, & ¹³ tenues finxerunt pectus Athenæ ;
¹⁴ Ne valeam, si non multò sapit altius istud,
 Quod cum panticibus laxis, & cum pede grandi,
 Et ¹⁵ rubro pulmone vetus, nasisque timendum,
 Omnia crudelis lanius per compita portat.
 Audes præterea, ¹⁶ quos nullus noverit, in me
 Scribere versiculos, miseras & perdere chartas :
¹⁷ At si quid nostræ tibi bilis inusserit ardor,
 Vivet, & hærebit, totoque legetur in orbe :
¹⁸ Stigmata nec vafrâ delebit ¹⁹ Cinnamus arte.
 Sed miserere tui, ²⁰ rabido nec perditus ore.
 Fumantem nasum vivi tentaveris urfi.
 Sit placidus licet, & lambat digitosque, manusque :
 Si dolor, & bilis, si justa coëgerit ira,
 Ursus erit : vacuâ dentes in pelle fatiges,
 * Et tacitus quæras, quam possis rodere carnem.

1 Tu, quem neque majores ornant neque propriæ virtutes :
 audes, tu ô vilissime, & mollissime tibi criticâ arrepta virgâ mea
 carpere carmina, eaque à laudatis laudata ? 2 Studiis belli asper-
 rinâ. 3 M. Curio Dentato, agriculturæ studiis non minùs quam
 victoriis

victoriis & triumphis apud authores celebri. ⁴ Mollis, effœminati, pathici, qualis erat Otho, cui *speculum civilis sarcina belli*. Juvenal. Sat. 2. v. 100. Vide Senec. de Brevitat. vitæ c. 12. ⁵ Famosæ adulteræ, adulterii enim convictæ cogebantur togâ indutæ in publicum procedere. ⁶ Usque aded effœminatus es & mollis. ⁷ Doctorem calculo & præconio nobilia atque victura carmina. ⁸ Siliî Italici poëtæ. ⁹ Ad quem sæpe suprâ. ¹⁰ Quæ carmina laudet Clariss. orator Palsutius Sura, qui habitat in Aventino monte ubi Diana colitur, unde despicere potest in Circum max. subjectum. ¹¹ Ironicè, tu tamen tibi arrogas plus iudiciî &c. ¹² Et tibi artium atque Athenarum (quæ sapientiæ magistra perhibetur) præses Minerva polivit ingenium & exacuit iudicium. *Iron.* ¹³ Subtiles, acutæ. ¹⁴ Dispeream, si non cor pecudis jam putridum, quod cum intestinis, pedibus, jecore & pulmone lanius circumfert per compita venale, plus sapiat quam tuum. ¹⁵ Jam corrupto pulmone putre & foetens. ¹⁶ Carmina quæ nemo legat. ¹⁷ At si ego in te scripsero carmen. ¹⁸ Inustam tibi ex meis epigrammatis infamiam. Metaph. à punctis corpori inustis, quæ lepide Petronius *epigrammata* dixit. ¹⁹ Tonfor. ²⁰ Noli latratu tuo ad iram irritare me quem comperies ursum vivum & in iras prorum, ubi dabitur occasio, quin potiùs & timide ac imbecillis catule, pellem urfi foeno fartam mordicis laceasis, unde tibi nihil impendet periculi? ne vivum senties, cave canis, & quære aliam carnem quam tacitus rodas.

Epigrammata longa. LIII.

Hexametris epigramma facis, scio dicere Tuccam:

¹ Tucca, solet fieri; denique, Tucca, licet.
Sed tamen hoc longum est, solet hoc quoque Tucca, li-
Si breviora probas, disticha sola legas. [cetque:
² Conveniat nobis: ut fas, epigrammata longa
Sit transire tibi; scribere, Tucca, mihi.

¹ Respondet Poëta. ² Ex pacto inter nos ita dispartiamus munia: ut mihi liceat longa epigramm. scribere, tibi transire.

Sanitas,

Sanitas, Vita. LIV.

S Exagesima, Martiane, messis
 Acta est, & puto, jam secunda Cotta;
 Nec se tedia lectuli calentis
 Expertum meminit die vel uno:
 At nostri bene computentur anni,
² Et, quantum tetrica tulere febres,
 Aut languor gravis, aut mali dolores,
 A vitâ meliore separentur:
 Infantes sumus, & senes videmur.
 Etatem Priamique Nestorisque
 Longam qui putat esse, Martiane,
 Multum decipiturque, falliturque.
³ Non est vivere, sed valere, vita.

¹ LXII. annos natus est Cotta, neque unquam lecto eum affixit unius dieculæ febris ardens. * Medico. ² Et à melioris vitæ statu subducatur quantum temporis sit impensum animi vel corpori morbis facile apparebit nos diu fuisse, parum vixisse. ³ Imò, Valere est Philosophari, inquit Seneca. Sine hoc ager est animus. &c. epist. 15.

Deus surreptus. LVI.

F Ur notæ nimium rapacitatis
 Compilare Cilix volebat hortum:
 Ingenti sed erat, Fabulle, in horto
 Præter marmoreum nihil Priapum.
 Dum non vult vacuâ manu redire;
 Ipsum surripuit Cilix Priapum.

Egregium sanè custodem, de quo exclamare libet, sed quis custodiet ipsum Custodem? ut Juvenal. Sat. 6. v. 348. Statuis autem aureis

aureis & argenteis addebantur custodes: lignæ & lapideæ incustoditæ erant, lepidè itaque cum Apollinis statuâ, quam surrepturus erat, jocatur Eutychidas. Anthol. l. 2. c. 25.

Senex edentulus. LVII.

Medio recumbit imus ille qui lecto,
Calvam ² trifilem semitactus unguento,
³ Foditque tonsis ora laxa lentiscis;
⁴ Mentitur, Esculane: non habet dentes.

¹ De more & ordine Rom. discumbendi in lectis ad mensam.
² Sulcis unguento ductis & pictis in calvâ tripili seu trifili, tres scil. vel paucos admodum habenti capillos; Semitactus autem *ἡμίχρηστος* tangere quippè oleo, est ungere. ³ Qui videtur dentes purgare lentisco. Lentiscus genus arboris purgandis dentibus idoneæ. ⁴ Simulat, ne appareat edentulus.

Epitaphium Fusci. LVIII.

Ille ¹ sacri lateris custos, ² Martisque togati,
³ Credita cui summi castra fuere ducis,
Hic situs est ⁴ Fuscus: ⁵ licet hoc, fortuna, fateri:
Non timet hostiles jam lapis iste minas.
⁶ Grande jugum domitâ Dacus cervice recepit,
Et famulum victrix possidet umbra nemus.

¹ Imp. Domitiani præfectus prætorii. ² Prætorianæ cohortis, quæ in urbe seu ad muros urbis erat, præfectus. Vel, legatus Domitiani, qui ipse in urbe propter auspicia & imperia residens: bella gerit per duces. ³ Cui Domitian. commiserat belli Dacici summam. Suet. Dom. c. 6. Tacit. 2. & 3. l. hist. ⁴ In Daciâ bello oppressus interiit. I. utrop. l. 7. Juvenal. Sat. 4. v. 111.
⁵ Et si ipse victus ceciderit, jam tamen securus est tumultus ejus, Dacis postea victis à Juliano. ⁶ Victi jam Daci retulerant inferiâs umbræ Fusci, cui quasi victrici sacratur tumulus cum agello & luco in ipsâ Daciâ redactâ in deditionem.

Bibendo

Bibendo cæcus. LIX.

POtor nobilis, Aule, lumine uno
 Luscus Phryx erat, alteroque lippus.
 Huic Heras medicus, bibas caveto
 Vinum : si biberis, nihil videbis.
 Ridens Phryx, ¹ oculo, valebis, inquit,
 Misceri sibi protinùs deunces,
 Sed crebros jubet : exitum requiris ?
 Vinum Phryx, ² oculus bibit venenum.

¹ Ita Gallus quidam luscus excusso sibi in ludo gladiatorio punctum batuenti unico oculo exclamavit, *adieu mon œil, & bonne nuit messieurs.* Anglicè, *Farewel eye, good night Gentlemen.* ² Extinctus enim est bibendo oculus.

Felix gaudeat. LX.

TRistis es, & felix ; sciat hoc fortuna caveto :
¹ Ingratum dicet te, Lupe, si scierit.

¹ Nec usu, nec vultu, nec animo læto munera ejus agnoscentem : unde irata levis Dea instar Scyriæ capræ rem tibi disturbabit.

Ad Cæsarem de rosis hibernis. LXI.

UT nova dona tibi, Cæsar, Nilotica tellus
 Miserat hibernas ² ambitiosa rosas :
³ Navita derisit Pharios Memphiticus hortos,
 Urbis ut intravit limina prima tuæ.
 Tantus veris honos, & odoræ gratia ⁴ Floræ,
⁵ Tantaque

⁵ Tantaque Pæstani gloria ruris erat.
Sic quacunq; vagus, gressumq; oculosq; ferebat,
⁶ Textilibus fertis ⁷ omne rubebat ⁷ iter.
At tu Romanæ jussus jam cedere brumæ,
⁸ Mitte tuas messes; accipe, Nile, rosas.

¹ Ubi tibi allatæ sunt ex Ægypto rosæ hibernæ. ² Ex hibernis rosis laudem captans. ³ Ipse nauta seu mercator Ægyptius visus est contemnere Ægyptios hortos præ nostris: in quibus magnam rosarum hibernarum copiam invenit. ⁴ Deæ florum: *Metonym.* ⁵ Tanta erat rosarum copia, quarum ferax Pæstum. ⁶ Coronis & fertis textis è rosis: vide quæ Senec. Agamem. v. 357. ⁷ Urbis vicus omnis. ⁸ Habe tibi rosas, mitte nobis frumentum.

Vestem ingeniosè petit. LXII.

¹ Quidam me modò, Ruse, diligenter
Inspectum, velut emtor, aut lanista,
Cum vultu, digitoque subnotasset,
Tune es, tune ait, ille Martialis,
Cujus ² *nequitias, jocosque novit*
Aurem qui modò non habet ³ *Batavam?*
Subrisi modicè: levique nutu
Me, quem dixerat esse, non negavi.
⁴ *Cur, ergò, inquit, habes malas lacernas?*
Respondi; quia sum malus Poëta.
⁵ *Hoc ne sæpius accidat Poëtæ,*
Mittas, Ruse, mihi bonas lacernas.

¹ Tanquam emturus quis servum, aut gladiatorem: mancipia autem venalia emturi diligenter inspiciebant, devestiebant etiam & contrectabant. ² Epigrammata lasciva & jocosa. ³ Lectionem hanc, loco motam, sed opt. MSS. auctoritate vindicaram, recipiunt, aut certè agnoscunt tres Batavi clarissima Martialis lumina, Hadr. Junius, J. Gruterus, Petr. Scriverius: & ferunt aliquantò

126 EPIGRAMM. DELECTUS

quantò elementius quàm magnus ille Erasmus & patriotæ alii: exponunt scilicet gratulari sibi Poëtam, quòd legatur ab omnibus Romæ, præterquam à Baravis; qui armis & duriori vitæ assueti; corporis Augusti custodes, non ita curabant jocos istos. Prætereunt quippe (juxta Venusinum Poëtam) poemata Rhamnes, neque sapit Centurionum genti nequior iste sal. Nam quod in vulg. legitur *severam*, è glossa videtur huc transmigrâsse. 4 Ego Poëta sum, & ut spero, non humillimi spiritus, &c. Quare ergò, inquis, tam malè vestitus es? Propter hoc ipsum, amor ingenii neminem unquam divitem fecit. Petronius. 5 Ne sæpius cogar me malum fateri Poëtam.

Vinum venenum. LXIII.

Cælatus tibi cum sit, Ammiane,
Serpens in paterâ¹ Myronis arte;
² Vaticana bibis: bibis venenum.

¹ Sculptoris nobilis. ² Pulchrè convenit serpenti expresso in poculo cum vino Vaticano, quod omnium pessimum est, & sævum toxicum.

In adventu Domitiani. LXIV.

Si desiderium, Cæsar, populique patrumque
Respicis, & Latiae gaudia vera¹ togæ:
Redde² deum votis poscentibus; ³ invidet hosti
Roma suo; ⁴ veniat laurea multa licèt.
Terrarum dominum propius videt⁵ ille, tuoque
⁶ Terretur vultu barbarus, & ⁷ fruitur.
Sed jam lætitiæ quò sit fiducia major
Sarmatica laurus nuncius ipse veni.

¹ Gentis togæ, Romanæ. ² Te ò Domit. ³ Quod tuâ fruitur præsentia. ⁴ Et si magnam referres victoriam laureatis literis significatam, lauream simul de Sarmatis Domitianus intulit Jovi Capitolino.

Capitolino. ⁵ Hostis. ⁶ Vultu hostis & victoris. ⁷ Vultu specioso & augusto Dei.

CLAUDI AN L

De Sene Veronensi qui suburbium nunquam egressus est. LXV.

Felix, qui patriis ævum transegit in agris,
 Ipsa domus puerum quem videt, ipsa senem.
 Qui baculo nitens in quâ reptavit arenâ
 Unius numeret secula longa casæ.

Illum non vario traxit fortuna tumultu,
 Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
 Non freta mercator tremuit, non classica miles:
 Non rauci lites pertulit ille fori.

Indocilis rerum, vicinæ nescius urbis
 Adspectu fruitur liberiore Poli:
 Frugibus alternis, non Consule computat annum.

Autumnum pomis, ver sibi flore notat:
 Idem condit ager soles, idemque reducit
 Metiturque suo rusticus orbe diem.

Ingentem meminit parvo qui germine quercum
 Equævumque videt consenuisse nemus.

Proxima cui nigris Verona ¹ remotior Indis,
 Benacumque ² putat litora rubra ³ lacum.
 Sed tamen indomitæ vires, firmisque lacertis,

Ætas robustum tertia cernit ævum.
 Erret, & extremos alter scrutetur Iberos;
 Plus habet hic vitæ; plus habet ille viæ.

¹ Cui Verona, propinqua licet, quam nunquam intravit, est remotior, quam India aliis qui multum & longè peregrinantur.

² Lacus Veronæ adjacens. ³ Mare Rubrum, seu Erythræum; litora pro mari.

Sollers nummorum aucupium. LXVI.

Æ*Ra domi non sunt : superest hoc, Regule, tantum,
Ut tua vendamus munera: numquid emis?*

Inopiæ suæ unicum remedium dicit esse venditionem munerum sibi à Regulo missorum, quæ notat dominum non redempturum, donaturum potius pretium ipsorum.

De fragmento Argûs. LXVII.

F*ragmentum, quod vile putas & inutile lignum,
Hæc fuit ¹ ignoti prima carina maris.
Quem nec ² Cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere, nec Scythici tristior ira freti;
⁴ Secula vicerunt : sed quamvis cesserit annis,
⁵ Sanctior est salvâ parva tabella rate.*

¹ Quod Romæ exstabat tempore Martialis, ut videtur. ² Non prius tentati mortalibus; nullaque mortales præter sua litora nôrant. Argonautas primum tentasse mare volunt poëtæ. ³ Duæ insulæ in Ponti Euxini ostio, quæ & Symplegades, quas transmissere Argonautæ non sine periculo. ⁴ Fluctus, scopulos, syrtes prætervectam & superantem vicit tandem ætas. ⁵ Fragmentum hoc religione & antiquitatis veneratione vel ipsam integram vel alias qualvis naves superat.

Levia leviter cura. LXVIII.

C*ogis me calamo, manumque nostrâ
Emendare meos, Pudens, libellos.
O quàm me nimium probas, amasque,*

¹ Qui

¹ *Qui vis archetypas habere nugas?*

¹ Qui vel in nugis, qualia sunt mea carmina, primogenitas probas ab ipso autore exaratas vel emendatas.

Lentè loquens. LXIX.

Hoc agere est causas, hoc dicere, Cinna, disertè,
Horrè, Cinna, ¹ decem, dicere verba novem?

Sed modò clepsydras ingenti voce petisti

Quatuor: ² ô quantum, Cinna, tacere potes!

¹ Synecdoche finita. ³ Petisti, credo, tantum spatii, quòd taceres, non diceres.

De natali Lucani. LXX.

Hæc est illa dies, quæ ¹ magni conscia ² partûs,
Lucanum populis, ³ tibi, ² Polla, dedit.

Heu Nero crudelis, ³ nullaque invisior umbrâ:

Debuit hoc saltem ⁴ non licuisse tibi.

¹ Lucani nobilis poëtæ. ² Polla Argentaria uxor Lucani.

³ Nullius cæde invisior quàm Lucani: sic de Cicerone supra.

⁴ Respexit id, quod multis à se occisis dixit Nero, *Nescisse hastenûs Casarem quantum Imperatori liceret.*

Ad Pollam uxorem Lucani Poëtæ. LXXI.

Phæbe veni; sed quantus eras cum bella canenti
Ipse dares Latiae plestra secunda lyrae.

Quid tantà pro luce precer? tu, Polla, maritum

² Sæpè colas, ³ se sentiat ipse coli.

¹ Ad

130 EPIGRAM. DELECTUS

¹ Ad sacra hæc quibus celebramus natalem Lucani, cui tu ipse dedisti secundam carminis epici à Virgilio gloriam. ² Diu vivas, ut quotannis colas hunc mariti tui natalem.

Liber inæqualis. LXXII.

I Actat inæqualem Matho me fecisse libellum :
Si verum est, laudat carmina nostra Matho.
² Æquales scribit libros ³ Calvinus & ³ UMBER :
Æqualis liber est, ⁴ Cretice, qui malus est.

¹ Objicit Matho me scripsisse lib. inæqualem, cui, vel me fa-
tente; & bona insunt & mala : habet præterea inæqualis liber
laudem à rerum varietate. ² Totos malos, quibus nihil admisce-
tur boni : nullus autem liber totus bonus est. ³ Poëta malus.
⁴ Alii leg. *Critice*.

Versus malè dulces & insipidi. LXXIII.

DUlcia cum tantum scribas epigrammata sem-
per,
Et ² cerussatâ candidiora cute :
Nullaque mica ² salis, nec amari ³ fellis in illis
Gutta sit, ô demens, vis tamen illa legi ;
⁴ *Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus aceti :*
¹ *Nec grata est, facies, cui Gelasinus abest.*
⁶ *Infanti melimela dato, fatuasque mariscas :*
Nam mihi, ⁷ quæ novit pungere, Chia sapit.

¹ Cerussâ expolita. ² Ingenii, argutiæ, urbanitatis. ³ Ama-
rulentæ, acerbatis. ⁴ Ut acida irritant stomachum, ita acriter
dicta invitant lectorem. ⁵ Qualem ori gratiam addunt, rugæ
illæ inter ridendum contractæ : tale epigrammati decus addunt
quæ risum movent. *Vel*, Ut minùs grata est facies cui ridenti de-
est deus Gelasinus : ita & epigrammati perit venustas, si absit
mordacitas. ⁶ Infantibus mellita seu mustea poma dato, & pro-
pter

pter dulcedinem infipidas ficus, q. d. Insulis placeant epigrammata dulcia, & nec ingenio nec acerbitate condita: mihi placet epigramma falsum, acre, mordax, & piperatum. 7 Ficus Chia quæ salem & vinum sapit.

De Apro ad se misso. LXXIV.

Tusca glandis aper populator, & ilice multa
 Fam piger, 3 Etolæ fama secunda feræ,
 Quem meus intravit splendenti 4 cuspide 5 Dexter;
 Præda jaces nostris 6 invidiosa focis.
 Pinguescant madidi lætonidore 7 Penates,
 Flagret & exciso festa culina 8 jugo.
 9 Sed coquus ingentem piperis consumet acervum,
 Addet & 10 arcana mista Falerna garo.
 Ad dominum redeas: noster te non capit ignis,
 11 Conturbator aper: 12 vilius esurio.

1 Glande paste in agro Tuscano. 2 Saginâ & pinguedine à glande. 3 Magnitudine proxime apro illi quem irata Diana in Etolorum agros immisit. lib. spect. 15. 4 Venabulo. 5 Al. A quo occisum & poetæ missum arguit supremum distichon. 6 Opima; cui vel invideri possit, utpote majori quàm mea ferat conditio. 7 Qui juxta focum, Vel ædes, Metonymicè. Al. madido tetri nidore Penates. 8 Sylvâ, Hyperbolicè: Vel lignis Synecdochicè è montis jugo. 9 Sed impensa condiendi superabit facultates mea: satius itaque est ut remittam Dextro, nisi fortè & ille mihi hos sumptus suppeditet. 10 Interiori meliorique garo, quod admisto Falerno dicebatur ænogarum. 11 In quo condiendo conturbabuntur rationes meæ, & decoquentur opes. 12 Minoris constat fames mea, viliiori cibo contenta est, minore sumptu cœnam mihi consistare velim.

Fingens podagram. LXXV.

Discursus varios, vagumque mane,
 Et fastus, & ave 2 potentiorum,

Cum

Cum perferre patique jam negaret;
 Cœpit fingere Cælius podagram.
 Quam dum vult nimis approbare veram,
 Et sanas linit obligatque plantas,
 Inceditque gradu laborioso;
 (³ Quantum cura potest, & ars doloris!)
⁴ Desit fingere Cælius podagram.

¹ Officiosas clientis discursitationes in salutandis patronis super-
 bis. ² Divitum. ³ Ironiæ. ⁴ Veram enim habet podagram.

Modestè de se. LXXVI.

¹ **M**uneribus cupiat si quis contendere tecum,
 Audeat hic etiam, Castrice, carminibus.
² Nos tenues in utroque sumus, ³ vincique parati:
 Inde sopor nobis, & placet alta quies.
 Tam mala cur igitur dederim tibi carmina queris?
⁴ Alcinoò nullum poma dedisse putas?

¹ Cum æquè nobilis sis Poëta, ac munificus dives. ² Ego.
³ Opibus & carminibus. ⁴ Ut Phæacum illi regi, cui suppetebant poma nobilissima, aliquis fortè muneri obtulit minus nobilia: ita ego tibi mala mea carmina.

Aut da, aut nega. LXXVII.

Primum est, ut præstes, si quid te, Cinna, rogabo:
 Illud deinde sequens, ut citò, Cinna, neges.
 Diligo præstantem: non odi, Cinna, negantem.
 Sed tu nec præstas, nec citò, Cinna, negas.

Amicus

Amicus verus & fortis. LXXVIII.

Maximus ille tuus, Ovidi, Cæsonius hic est,
 Cujus adhuc vultum vivida cera tenet.
 Hunc Nero damnavit: ² sed tu damnare Neronem
 Ausus es, & profugi, non tua, fata sequi.
 Æquora per Scyllæ magnus comes exulis isti:
 Qui modò nolueras consulis ire comes.
³ Si victura meis mandantur nomina chartis,
 Et fas est cineri me superesse meo:
 Audiet hoc præsens, venturaque turba; fuisse
 Illi te, Senecæ quod fuit ille suo.

¹ Hæc est effigies in cerâ ad vivum expressa Max. Cæsonii: quem à Nerone damnatum in conjuratione Pisonianâ, Tacit. 15. *Annal.* Tu, Ovidi, in exilium comitatus es per mare Siculum in Siciliam vel Africam cui modò præfuerat: proconsuli te comitem negabas, exuli offerebas. ² Iniquum fuisse Neronis judicium arguebas, sponte exulem ejus secutus. ³ Si vitale fuerit hoc carmen meum, scient inde præsentis & posteris, Ovidium id præstitisse Cæsonio, quod Cæsonius prius Annæo Senecæ à Claudio in Corsicam relegato.

De eodem. LXXIX.

Facundi Senecæ potens amicus,
² Caro proximus, aut prior ² Sereno,
 Hic est maximus ille ³ quem frequenti
 Felix litera paginâ salutat.
 Hunc tu per Siculas secutus undas,
 O nullis, Ovidi, tacende linguis,
 Sprexisti ⁴ domini furentis iras.
 Miretur Pyladem suum vetustas,

134 EPIGRAMM. DELECTUS

*Hæsit qui comes ¹ exuli parentis.
Quis discrimina comparet duorum?
Hæfisti comes exuli ² Neronis.*

¹ Ejusdem argumenti cum præcedenti epigram. ² Carus, Senecæ, Cæsonius Maximus, ut epigr. precedenti, & Senec. epist. 87. Senecæ amicissimi erant. ³ Ad quem toties scripsit Seneca. ⁴ Neronis. ⁵ Orestis, non quidem à matre in exilium misso, sed ab Electra sorore subducto, & à pædago in Phocidem sublato: unde reversus matris cæde patris sui necem ultus, rursùm exulavit. Electra Eurip. & Sophoclis. ⁶ Crudelissimi tyranni, & cujus in manu erat te repetiisse, quod Clytemnestra non potuit.

Morbo liberatus. LXXX.

DOCTORUM Licini celeberrime ¹ Sura virorum,
² Cujus prisca graves lingua reduxit avos:
³ Redderis, heu quanto fatorum munere! nobis,
Gustatâ Lethes penè remissus aquâ.
⁴ Perdiderant jam vota metum, securaque flebant
Tristia cum ⁵ lacrymis, jamque peractus eras.
⁶ Non tulit invidiam taciti regnator Averni,
⁷ Et raptas fatis reddidit ipse colos.
Scis igitur, quantas hominum mors ⁸ falsa querelas
Moverit: ⁹ Et fruëris posteritate tuâ.
¹⁰ Vive velut raptò, fugitivaque gaudia carpe:
Perdiderit nullum vita reversa diem.

¹ Sic Plinius Sec. 30. epist. 4. lib. altissimâ istâ eruditione tua dignissimam quæst. &c. Al. celeberrime summe Virorum. ² Cujus sincera oratio & antiquitatem sapiens exprimit gravitatem & mores veterum illorum Roman. ³ Quanto nos beârint munere Parcæ, quæ te prope mortuum vitæ restituerunt? ⁴ Tanquàm in certâ morte deposueramus spem, & cum votis metum curamque pro te qui jam—s—Pro mortuo deploratus eras & conclamatus. ⁵ Vidit sensitque Pluto se non fore ferendo invidiam & querelas hominum te lugentium ipsiusque rapacitatem detestantium: itaque

que — ⁷ — Eripuit parvis colos fufosque, & te vitæ reftituit.
⁸ Te faucibus fuis erepro decepta, *Vel* quam nos veram putabamus, reque verè mortuum. ⁹ Et quafi redivivus fentis quàm charus fueris nobis, tanquam pofteris tuis futuris. ¹⁰ Mortis itaque, quam evafifti, memor, rape vitæ reftitutæ gaudia tibi fuperftes.

Laus insignis architecti. LXXXI.

A *Strapolumque² tuâ cepifti mente, ³ Rabiri,
⁴ Parrhafiam mirâ qui ftruis arte domum.
⁵ Phidiaco fi digna Jovi dare templa parabit,
 Has petat à noftro Pifa Tonante manus.*

¹ Ut Phidias Jovis Olympici fimulachrum effecturus dicitur direxiffe mentem fuam ad vultum Jovis ab Homero expreffum Iliad. 4. Valer. Max. l. 3. c. 7. Ita tu, Rabiri, Domitiano palatium extructurus concepifti mente cœleſtes domos, quibus magiſtris & exemplaribus uteris ad hanc fabricam. ² Al. piâ. ³ Architectus erat nobilis. ⁴ Palatinam, in monte Palatino, ubi Evander Arcas primus ædificavit. Parrhafia autem urbs Arcadiæ eſt: unde Evander Virgilio dictus Parrhaſius II. Æneid. ⁵ Si Pifa urbs illa Elidis inſtituerit ædificare templum dignum illo fimulachro à Phidia fabrefacto, petat à noſtro deo Domitiano ſuum architectum Rabirium.

I EPIGRAMM.

EPIGRAMMATUM

Delectus Liber Quartus.

MARTIALIS.

Ad Jovem. I.

T*Arpeia venerande rector ¹ aula,
Quem salvo duce credimus Tonantem,
Cum votis sibi quisque te fatiget,
Et poscat dare, quæ dei potestas:*
Nil pro me mihi, Jupiter, petenti,
Ne succensueris velut superbo,
² Te pro Cæsare debeo rogare:
~~Pro me~~ debeo Cæsarem rogare.

¹ Capitolii in colle prius Saturnio, mox Tarpeia à Virgine Tarpeia quæ arcem Sabinis prodidit dicto. ² Tu meâ & publicâ prece rogatus serva Cæsarem, ille me servabit: tu illi donato, ille mihi donabit.

Ubique

Ubique habitans. II.

Esquliis domus est, domus est tibi ¹ colle Dianæ,
² Et tua patricius culmina vicus habet :
³ Hinc viduæ Cybeles, illinc sacraria Vestæ ;
 Inde novum, veterem prospicis inde Jovem.
 Dic, ubi conveniam : dic, quâ te parte requiram.
⁴ Quisquis ubique habitat, Maximo, nusquam
 habitat.

¹ In monte Aventino, cujus summitas habet templum Dianæ.

² Suntque tibi ædes in vico sub Esquiliis, ubi Servius Tullius iussit patricos habitare. ³ Ex domo tuâ in Esquiliis ab alterâ parte vides ædem Vestæ & Capitolium novum. Ex ædibus tuis in Aventino prospicis templum Cybeles & Capitolium vetus.

⁴ Nusquam est, qui ubique est. Senec. 2. Epist.

In Scurram. III.

Quod ¹ te diripiunt potentiores
 Per convivia, porticus, theatra,
 Et tecum, quoties ita incidisti,
 Gestari juvat, & juvat lavari :
 Nolito nimium tibi placere.
² Delectas, Philomuse, non amaris.

¹ Comitem habere certatim cupiunt. ² Pro scurra & morione haberis, non pro amico.

Quis liber bonus. IV.

Triginta toto ¹ mala sunt epigrammata libro :
 Si totidem bona sunt, Laus, liber bonus est.

438 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Modestè & per jocum librum suum excusat, quasi ex malis & bonis epigrammatis compactum. Tamen æquus judex compen-
set vitii bona.

Tonsor lentus. V.

EUtrapelus tonsor dum circuit ora Luperci,
¹ Expungitque genas; ² altera barba subit.

¹ Al. *Expingitque*. ² Tardus tonsor seu circumspectus tantam
operi impendit moram, ut vel radenti altera succrescat barba.

Poëta pictor sui. VI.

DUm mea Cæcilio formatur imago Secundo,
² Spirat & argutâ picta tabella manu :
I liber ad Geticam ³ *Peucen, Istrumq;* ⁴ *tacentem;*
⁵ *Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.*
Parva dabis caro, sed dulcia dona sodali :
⁶ *Certior in vostro carmine vultus erit.*
Casibus hic nullis, nullis debilis annis
Vivet, Apelleum cum morietur opus.

¹ Dum Cæcilius Secundus (Plinius, ut credo, Junior : namque
is Bithyniam & Pontum obtinuit provincias) sibi effingi curat
meam imaginem. Quod discessuri amici mutuo factitabant ad
memoriam absentium revocandam. ² Ad vivum efficta. ³ In-
sulam ad Istri ostium. ⁴ Placidis & quasi stagnantibus aquis,
vel gelu & frigore concretum, alii leg. *jacentem*. ⁵ Supra num. I.
⁶ Epigrammata Cæcilio grata, & quæ ingenii mei imaginem cer-
tiorum exprefferint & diuturniorem retinuerint, quam tabula
quævis ab artifice peritissimo efficta.

Pauca scribere facile est. VII.

QUod non insulsè scribis tetrasticha ¹ quedam;
Disticha quod bellè pauca, Sabelle, facis :

Laudo,

*Laudo, nec admiror, facile est epigrammata belle
Scribere; ² sed librum scribere difficile est.*

¹ Pauca. ² Desideratur enim ad librum perficiendum varietas,
acumen, & largus ingenii fons.

Nil sponde, aut præsta. VIII.

S*iquid opus fuerit, scis me non esse rogandum,
Bis nobis dicis, Baccara, terque die.*

¹ *Appellat rigida tristis me voce Secundus:*

Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.

Pensio te coram petitur clareque, palamque:

Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.

Esse queror gelidasque mihi tritasque lacernas;

Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.

Hoc opus est, subito fias ut fidere mutus,

Dicere ne possis, Baccara, quid sit opus.

¹ Exigit à me fœnus creditor.

In emacem. IX.

O*mnia, Castor, emis: sic fiet, ut omnia vendas.*

Cum ultra facultates omnia vis habere lauta ac nitida, multa;
emis, adigē is tandem urgente inopiâ ad omnia vendenda.

Laudat libellos suos. X.

Q*uinque satis fuerant, vel sex, septemq; libelli,*

Et nimium: quid adhuc ludere Musa juvat?

Sit pudor, & finis; jam plus nihil addere nobis

Fama potest: teritur noster ubique liber.

¹ Et

¹ Et cum rupta situ ² Messalæ saxa jacebunt,
 Altaque cum ³ Licini marmora pulvis erunt :
 Me tamen ora legent, & secum plurimus hospes
 Ad patrias sedes carmina nostra feret.
 Finieram, cum sic respondit ⁴ nona sororum,
 Cui coma, & unguento sordida vestis erat :
 Tunc potes dulces, ingrata, relinquere * nugas ?
 Dic mihi, quid melius desidiosus ages ?
 An juvât ad tragicos ⁵ foccum transferre cothurnos ?
 Aspera vel ⁶ paribus bella tonare modis ?
⁷ Perlegat ut tumidus raucâ te voce magister,
⁸ Oderit & grandis virgo bonusque puer ?
 Scribant ista graves nimium, nimiumque severi,
⁹ Quos mediâ miseros nocte lucerna videt.
 At tu Romano lepidos ¹⁰ sale tinge libellos :
¹¹ Agnoscat mores vita legatque suos.
¹² Angustâ cantare licet videaris ¹² avenâ ;
 Dum tuâ multorum vincat avena tubas.

¹ Atque ubi invidiosa vetustas in pulverem verterit marmo-
 reas ædes vel potius sepulchra — ² — M. Val. Corvini Messalæ
 oratoris clariss. & — ³ — Licinii ditissimi liberti Cæs. Augusti.
⁴ Una è novem musis, non tamen infima, Thalia convivii apta :
 multa itaque pro more à balneis & ante convivium. * Epigramma-
 ta ? ⁵ Versum humilem & levern instar comicorum, quorum pro-
 priè est foccus. ⁶ Versibus heroicis. ⁷ Melior lectio prælegat :
 uti in scholis prælegunt & exponunt magistri Homerum, Virgi-
 lium, & alios autores epicos. ⁸ Teque quem in ludo explicabunt
 Grammatici, oderint puellæ ob ætatem fermè viripotentes, pueri-
 que, licet integri, casti tamen. ⁹ Quos elucubrationes reddunt
 miseros. ¹⁰ Jocosò acumine. ¹¹ Vita communis hominum hic
 legat, &c. ¹² Tenui carmine, sive versum sive argumentum re-
 cipias.

Vir caput uxoris. XI.

UXorem quare locupletem ducere nolim
 Queritis? ¹ uxori nubere nolo mea.
 Inferior matrona suos fit, Prisce, marito:
 Non aliter ² fuerint fœmina virque pares.

¹ Noli subijci uxori, quæ propriè viro nubere dicitur: nolo de-
 te libertatem vendere, *γυναικὶ ἢ δαποινδῶν δέλας ἢς ἐστὶ δέλας*
 ὁ πίνος, Anaxandrides apud Stobæum. Vide lepidissimum Calli-
 machi Epigramma de Pittaco: Antholog. lib. 3. c. 33. ² MSS.
sunt.

Morio. XII.

Morio dictus erat: ¹ viginti millibus emi.
 Redde mihi nummos, Gargiliane: ² sapit.

¹ Fatui isti & moriones in pretio & deliciis erant apud divites
 ad hilaritatem: vel, ut hodie apud nostros fatuos divites, ut sit
 in ædibus aliquis domino ipso stultior. ² Plus justo sapit, id est,
 plus quàm fatuum & morionem vellem.

Amantior arborum quàm amicorum.
XIII.

¹ **P**allida ne ² Cilicum timeant pomaria brumam;
 Mordeat & ³ tenerum fortior aura nemus:
 Hibernis objecta Notis ⁴ specularia pueros
 Admittunt soles, & ⁵ sine face diem.
 At mihi cella datur, non totâ clausa fenestrâ,
 In quâ ⁶ nec Boreas ipse manere velit.
⁷ Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?

Arboris ergo tuæ tutior hospes ero.

¹ Ab injuriâ ventorum & frigoris. ² Referas *Cilicium* ad arbores potius è Ciliciâ translatas quàm ad brumam. ³ Stirpium teneriorum succrescentem sylvam. ⁴ Lapidès pellucidi in tenues crustas fissi, quibus Romani in fenestris utebantur ut nos vitro, Seneca epist. 91. & lib. de Provid. Divina c. 4. Plin. l. 15. c. 16. Columell. l. 11. c. 3. Pancirol. ⁵ Purum, absque pulveris, ventis, aut atomorum turbine, sine pluviâ & tempestate. Al. & sine sole diem. ⁶ Non ipse horrens Septentrionis incola Boreas. *Emphasis hyperbolica.* ⁷ In hoc versu quodque verbum est Emphaticum.

Rex suos nôrit. XIV.

DUm nova ¹ Pannonici * numeratur gloria belli,
 Omnis & ad reducem dum litat ara ² Jovem;
 Dat Populus, dat gratus Eques, dat thura Senatus,
³ Et ditant Latias tertia dona tribus;
 Hos quoque secretos memorabit Roma triumphos;
⁴ Nec minor ista tuæ laurea pacis erit:
 Quod tibi de sanctâ credis pietate tuorum,
 Principis est virtus maxima, ⁵ nôsse suos.

¹ Sarmatici. * Narratur. ² Domitianum. ³ Et à Domitiano datum plebi pauperique populo congiarium & tributum epulum, propter relatum è bello Sarmatico lauream tertiam: b's enim ante de Cattis & Dacis triumphaverat. ⁴ Quod cum liquisset justum agere triumphum, lauream tantum Jovi Capitolino maluit inferre. ⁵ Benevolos animos & amorem subditorum suorum erga se propter benemerita agnoscere.

Actor malæ causæ. XV.

EGi, Sexte, tuam, pactus duo millia, causam.
 Misisti nummos quot mihi? mille: quid est?
¹ Nar-

¹ *Narrasti nihil, inquis, & à te prodita causa est :*
² *Tanto plus debes, Sexte, quòderubui.*

¹ Dicis me malè egisse & causam prodidisse. ² In solatium dedecoris mei & jacturæ famæ quam ex causâ tuâ sustinui.

Fautor alienæ famæ. XVI.

Sic tua, Cirini, promas epigrammata vulgo,
^{*} *Ut mecum possis vel¹ prior ipse legi :*
Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,
Carior ut mea sit quàm tua fama tibi.
² *Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,*
Pindaricos posset cum superare modos :
Et Vario cessit Romani laude cothurni,
Cum posset tragico fortiùs ore loqui.
³ *Aurum, & opes, & rura frequens donabit amicus.*
Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

^{*} Bonâne hæc fide ? an Ironicè ? videtur sanè & ex animo, propter exemplum Virgilii. ¹ Majori laude quàm ego. ² Hâc modestiâ & amicitîâ inductus Virgilius cessit Horatio lyrici carminis laudem, & Vario tragœdiæ gloriam, cum illum Pindaricæ lyræ modis, hunc Sophoclei cothurni sublimitate vicissè potuit. Varium siquidem ut epicum & Mæonii alitis æmulum canit Horat. ode 6. l. 1. ita Varii tragœdiam Thyesten cuilibet Græcorum comparat Quintilianus lib. 10. c. 1. ³ Censu se aliis habere inferiores ferunt non pauci : sed nemo ferè est qui se altero minùs ingeniosum fateri velit.

Diffimulator. XVII.

Pauper videri Cinna vult ; & est pauper.

144 EPIGRAMM. DELECTUS

Cinna hic verè pauper, quasi dissimularet opes, ostentabat pan-
nos, & paupertatem usque jactabat, ut stulti & ebrii simulare
volunt non rarò stultitiam & ebrietatem, cum nil opus sit simu-
latione.

Poëta polygraphus. XVIII.

Cum facias versus nullâ non luce ducenos,
Vare, nihil recitas: ¹ non sapis, atq; ² sapis.

¹ Qui quocunque die ducentos præcipitas versus, vitiosos scili-
cet & ineptos qui tibi lutulento fluenti è buccâ excidunt. ² Qui
non recitas malos illos versus, unde tibi plus esset dedecoris quàm
laudis.

Adulatoria. XIX.

Phosphore, redde diem; quid ² gaudia nostra
moraris?

Cæsare venturo, Phosphore, redde diem.

Roma ³ regat: ⁴ placidi numquid te pigra Boëta
Plaustra vehunt, lento quod nimis ⁵ igne venis?

⁶ Ledeo poteras adducere Cyllaron astro:

Ipse suo cedit nunc tibi Castor equo. (Æthon

Quid ⁷ cupidum Titana tenes? ⁸ jam Xanthus, &

Fræna volunt: vigilat ⁹ Memnonis alma parens.

¹⁰ Tarda tamen nitidæ non cedunt sidera luci,

Et cupit Ausonium Luna videre ducem.

Jam, Cæsar, vel nocte veni: ¹¹ stent astra licebit,

Non deerit populo te veniente dies.

¹ Veneris stella, quæ Solis orientis prænuncia Lucifer dicitur,
solem occidentem subsequens, Vesperus. ² Desiderium Cæsaris
expectari & cum die urbem ingressuri. ³ Ut diem properes.

⁴ Cur tardè oreris ac si vehereris plaustro quod insequi videtur
Arctos hylix, signum tardum quia polo vicinum? ⁵ Stellâ, luce.

⁶ Sumas licet Castoris equum illi à Mercurio donatum, & jam
altis

astris additum. ⁷ Exoriri cupientem solem. ⁸ Jam solis equi
 cursum gestiunt. ⁹ Aurora. ¹⁰ Stant stellæ, nec movetur luna
 desiderio (credo) videndi Imperatorem Rom. redeuntem.
¹¹ Ipse Cæsar sibi sol erit, gloriæque suæ fulgore lustrabit cælum,
 vel, manente noctis facie.

Cocus cæsus. XX.

E Sse tibi videor sevus, nimumque gulosus,
 Qui propter cœnam, Rustice, cædo cocum?
 Si levis ista tibi flagrorum causa videtur,
 Ex quâvis causâ vapulet ergo cocus?

An quæso iniquum est, si qui pendat pœnas ejus quod delique-
 rit in sua arte? tum sanè iniquus esse viderer si delictum alieni
 artificii in illo punirem.

Quis cultus Dei. XXI.

SI quid fortè petam timido, gracilique libello,
¹ Improba non fuerit si mea charta; dato.
 Et si non dederis, Cæsar, permitte rogari:
 Offendunt nunquam thura, precesque Fovem.
 Qui fingit sacros auro, vel marmore vultus,
 Non facit ille deos: ² qui rogat, ille facit.

¹ Impudenter petax. ² Qui supplicat, qui adorat, qui rogat;
 ille numen inesse rogato fatetur: ira ego te Deum facio dum ro-
 go. Adulatoriè & parasuicè.

Dona suspecta. XXII.

MUnera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique;
 Si sapiſ & sentis, hic tibi ait, * morere.

* Ut in bona tua succedat hæredipeta ille.

De

De Distichis. XXIII.

Disticha qui scribit, puto, vult brevitate placere.
Quid prodest brevitās, dic mihi, si liber est?

Habet quidem epigramma laudem suam à brevitate, & sunt qui distichon vel tetrastichon excedere oportere epigramma negant. Et tamen liber è distichis æquè liber est, ac si ex longioribus epigramm. compingeretur.

De falso Scævola veri æmulo. XXIV.

Qui nunc Cæsareæ lusus spectatur arena,
 Temporibus Bruti gloria summa fuit.
*Adspicis, ut teneat flammās, pænâque² fruatur
 Fortis, & attonito regnet in igne manus!*
³ Ipse sui spectator adest, & nobile dextræ
⁴ Funus amat: ⁵ totis pascitur illa sacris.
⁶ Quod nisi raptā foret nolenti pœna, parabat
 Scævior in ⁷ lassos ire sinistra focos.
⁸ Scire piget post tale decus quid fecerit ante:
 Quam vidi, satis est hanc mihi nōsse manum.

¹ Quod apud primos Romanos admirandæ erat & celebrandæ fortitudinis opus, nos jam per lulum fieri videmus. ² In laudem suam & quasi voluptatem vertat. ³ *Eleganter & Emphatice.* Ipse per ocium, quasi illæsus & à manu suâ alienus spectavit dextram suam exuri. ⁴ *Metaphora elegans:* quasi vivam dextram rogo inferret. ⁵ Tanquam victima exurit: in arâ enim fecerat hoc Scævola. ⁶ Namque amovendus erat fictitius hic Scævola ab igne iussu Imperatoris; ut ille verus, regis. ⁷ Victos & fortiter dimicantes. ⁸ Non quærimus quænam scelera commiserit ante; illum fortem esse virum vel ex hoc apparet.

In pessimos conjuges. XXV.

Cum sitis similes, paresque vitæ,
 Uxor pessima, pessimus maritus;
 Miror, non bene convenire vobis.

Cum plurimum ad amorem valeat morum similitudo, vel inter malos.

Adulatoria. XXVI.

Hæc, Auguste, sacro quæ vertice sidera pulsat,
 Par domus est cælo; sed minor est domino.

Dona dator commendat. XXVII.

Magna licet toties tribuas, majora daturus
¹ Dona ² ducum victor, ³ victor & ipse tui;
 Diligeris populo non propter ⁴ præmia, Cæsar,
 Propter te populus præmia, Cæsar, amat.

¹ Spectacula, epulas, munera, congiaria, &c. Sueton. Domit.

² Regum Sarmatarum, Dacorum, &c. ⁴ Et qui teipsum indies virtute & benignitate superas.

Ad Priapum. XXVIII.

Non horti, neque ¹ palmitis beati,
 Sed rari nemoris, Priape, custos:
 Ex quo natus es, & potes renasci,
 Furaces, moneo, manus repellas.
 Et sylvam domini focis reserves.
² Si defecerit hæc, & ipse lignum es.

¹ Vitis, vineæ. ² Namque è ligno es, & nisi sylvam custodias, deficiente in focum ligno, ipse tu comburèris.

Honos

Honos alit artes. XXIX.

Temporibus nostris etas cum cedat avorum,
 Creverit & major cum ¹ duce Roma suo:
 Ingenium sacri miraris abesse Maronis,
 Nec quemquam tantâ bella sonare tubâ?
 Sint ² Mæcænates, non deerunt, Flacce, Marones,
 Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.
³ Fugera perdiderat misera vicina Cremonæ,
 Flebat & abductas ⁴ Tityrus æger oves.
 Risit ⁵ Tusculus eques, paupertatemque malignam
 Reppulit, & celeri jussit abire fuga.
 Protinus ⁶ Italiam concepit, & ⁷ arma virumque,
 Qui modo vix ⁸ Culicem fleverat ore rudi.
 Quid Varos, Marsosque loquar, ditataque vatium
 Nomina, magnus erit quos numerare labor?
 Ergo ero Virgilius, si munera Mæcænatis
 Des mihi? ⁹ Virgilius non ero, ¹⁰ Marsus ero.

¹ Imp. Domitiano. ² Qui foveant poëtas, quod fecit C. Cilnius Mæcenas. ³ Vide Virgilii vitam & eclog. 1. & 9. unde hoc hemistich. *misera vicina Cremonæ*. ⁴ Virgilius sub personâ Tityri ecl. 1. ⁵ Mæcenas regibus Etruscis oriundus. ⁶ Historiam Italiæ & Romani nominis ducti ab Æneâ. ⁷ Libros Æneidos, cujus initium *Arma virumque cano, &c.* ⁸ Poëta natio de Culice. ⁹ Non ero clarissimus epicus; ero clarus, ut spero, epigrammatographus. ¹⁰ Poëta epigrammatarius, lib. 2.

In luscum furem. XXX.

Adspicias hunc ¹ uno contentum lumine, cujus
² Lippa sub * attritâ fronte ² lacuna patet?
 Ne contemne ³ caput, nihil est furacius illo:
 Non fuit ⁴ Autolyçi tam ⁵ piceata manus.
 Hunc tu convivam cautus ⁶ servare memento:

Tunc

Tunc furit, atque oculo luscus utroque videt.
 Pocula ¹ solliciti perdunt ² ligulasque ministri,
 Et latet in tepido plurima mappa sinu.
 Lapsa nec à cubito subducere pallia nescit,
 Et rectus lanis sæpe duabus abit.
 Nec dormitantem vernam fraudare lucernâ
 Erubuit fallax, ardeat illa licet.
² Si nihil invasit, puerum tunc arte dolosâ
 Circuit, & soleas surripit ipse suas.

¹ Cui unus sufficit ad furta oculus. ² Cavea oculi stillans. * Impudenti, effrictâ fronte. ³ Hominem, ut Græci καπαλόν vel simpliciter, caput unoculum noli credere inutile aut innocuum. ⁴ Mercurii filii patri furtis similem Iliad. x. ⁵ Cui adhæreant tacta: viscata manus. ⁶ Observare. Al. vitare. ⁷ Qui quàm sollicitè custodiunt. ⁸ Gladiolos in linguæ modum desinentes. ⁹ Si nihil aliud est quod furetur, puero suo, qui ad pedes custodit depositas soleas suas surripit, ne desuetæ manus artem dediscant.

Hortus Hybernus. XXXI.

Qui ¹ Corcyraei vidit pomaria regis,
² Rus, Entelle, tuæ præferat ille domus.
 Invida purpureos ³ urat ne bruma racemos,
 Et gelidum ⁴ Bacchi munera frigus edat;
⁵ Condita perspicuâ vivit vindemia gemmâ,
 Et regitur felix, nec tamen uva latet.
 Formosum lucet sic per ⁶ bombycina corpus:
 Calculus in nitida ⁷ sic numeratur aqua.
 Quid non ingenio voluit natura licere?
⁸ Autumnum sterilis ferre jubetur hyems.

¹ Alcinoi regis Phæacum. ² Præferat tuum hortum illius horto. ³ Mordeat. Borea penetrabile frigus adurit. Virgil. ⁴ Vires. ⁵ Lapide specuari regitur ab injuria frigoris. ⁶ Multitudo è bombyce vel serico intexta, tersa & pellucida. Senec. benef. lib. 7. cap. 9. & Juvenal. Sat. 2. v. 66. Hujusmodi vestes vitæ, nebulae lineæ, vela

150 EPIGRAMM. DELECTUS

vela serica, carbassei venti, texta pellucida Romanis in usu erant.
⁷ Ita perlucet & apparent calculi, ut numerari possint. ⁸ Itaque
 muniti specularibus horti ipsam brumam fructus ferunt, perinde ac
 in autumnno.

Laus veterum. XXXII.

Miraris veteres, Vacerra, solos,
 Nec laudas nisi mortuos poetas.
 Ignoscas petimus, Vacerra: ¹ tanti
 Non est, ut placeam tibi, perire.

² Ut tua mihi post fata contingat laus, non propero mori.

Coena cum ignotis. XXXIII.

Ignotos mihi cum voces trecentos,
 Quare non veniam vocatus à te
 Miraris, quererisque, litigasque:
 * Solus cæno, Fabulle, non libenter.

* Solus quippe videtur, qui inter ignotos nec suæ conditionis
 est, utcumque magnus sit illorum numerus.

Aut stent aut crescant munera.
 XXXIV.

Quattuor argenti libras mihi ¹ tempore brumæ
 Misisti ante annos, Posthumiane, decem.
 Speranti plures ² (nam stare, aut crescere debent
 Munera) venerunt plusve, minusve duæ.
 Tertius & quartus multo inferiora tulerunt,
 Libra fuit quinto ³ Septitiana: ⁴ quid est?
⁵ Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno.
 Post hunc ⁶ in cotulam raso selibra data est.
 Octavus ⁷ ligulam misit sextante minorem:

Nemus

suas d

Nonus⁸ acu levius vix cochleare tulit.

⁹ Quod mittat nobis decimus jam non habet annus :

¹⁰ Quatuor ad libras, Posthumiane, redi.

¹ Saturnalibus in mense Decembri. ² Beneficia subvertis anti-
quiora, nisi illa posterioribus cumules. Plinius sec. epist. 4. l. 3. & Se-
neca 2. de benef. c. 11. Parum est dedisse, fovenda sunt beneficia, &c.

³ Libra octo unciarum cum semuncia : quæ Romanis bello attritis
defluxit ab unciiis 12. ⁴ Missi nummos quot mihi ? mille : quid
est ? Ita Scriberius : cum prius esset quidem, ineptè conceptum
compositumque à sciolo librario, ex eo quod exaratum invenerat,
quiddem ? ⁵ Ad vasculum octo unciarum. ⁶ Cotyla seu calix po-
litus vel celatus sex unciarum datus est. ⁷ Vasculum, mensuram
quæ quartam partem cyathi continet : aliàs significat *spathulam*,
gladiolum. ⁸ Al. acu levius mi cochleare. ⁹ Non invenit quod mi-
nus mittat. ¹⁰ Incipe rursus à primo anno, & perage, si placet,
annua munera in circulum.

Dii ridiculi. XXXV.

Quam jam superis, Cæsar, cæloque dedisti,
¹ Si repetas, & si creditor esse velis ;

² Grandis in æthereo licet auctio fiat Olympo,
Coganturque Dei vendere quidquid habent :

³ Conturbabit ⁴ Atlas, ⁵ & non erit uncia tota,
Decidat tecum quâ pater ipse deum.

Pro ⁶ Capitolinis quid enim tibi solvere templis,
Quid pro ⁷ Tarpejæ frondis honore potest ?

⁸ Quid pro culminibus geminis matrona tonantis ?
Pallada prætereo : ¹⁰ res agit illa tuas.

Quid loquar ¹¹ Alciden, Phæbumq; ; pioq; Laonas ?
¹² Addita quid Latio Flavia templa polo ?

Expectes, & sustineas, Auguste, necesse est :
Nam tibi quod solvat non habet arca Jovis.

¹ Si tibi rependi velles, nec donares. ² Etiam si hæc posita opes
suas diis deæque vendere velint. ³ Ceder foro. ⁴ Qui cælum hu-
meris

152 EPIGRAMM. DELECTUS

meris sustinere fingitur: *vel*, coelicolæ quorquor sustinet Aëlas.
⁵ Nec ipse Jupiter si velit tecum decidere, poterit solvere un-
 ciā de assē. O miserum decoctorem Jovem! ⁶ Capitolium
 incendio absumptum restituiti, & novam ædem in Capitolio ex-
 citavisti Jovi custodi. Domit. Sueton. cap. 5. 7 Coronæ quernæ,
 tū & laureæ Capitolinæ. ⁸ Quid pro geminis delubris tibi sol-
 vere potest Jūno? ⁹ Cui Chalcioecæ templum erexisti. Cassiod.
 l. 6. c. 11. cui statuam in cubiculo consecrasti & quinquatria.
¹⁰ Illa à te stat; res tuas, rationes & consilia disponit; tibi fa-
 miliare numen est, imò mater: ubi enim Domitianus audivisset
 ex lib. Sibyllinis, fore, ut virgo pareret æternum Imperatorem,
 nihil amplius voluit quàm se esse filium perpetuæ virginis Palla-
 dis. ¹¹ Herculi templum in viâ Appiā positum & statuam, ut &
 Apollini, & ex pietate Pollucis erga fratrem alternatim immorta-
 libus Castori & Polluci filiis Ledæ Lacænæ. ¹² Templum Flaviæ
 gentis, quod cælum vertice tangit.

Rarus amans veri. XXXVI.

DIC verum mihi, Marce, dic amabo:
 Nil est, quod magis audiam libenter:
 Sic & cum recitas tuos libellos,
 Et causam quoties agis clientis,
 Oras, Gallice, me rogasque semper.
 Durum est me tibi, quod petis, negare.
 Vero verius ergo quid sit audi:
 Verum, Gallice, non libenter audis.

In cœnipetam. XXXVII.

COEnes, Canthare, cum foris libenter:
 Clamas, & maledicis, & minaris?
 Deponas animos truces, monemus:
 Liber non potes, & gulosus esse.

Parasitus instruatur necesse est octavâ arte ingenuâ, hoc est,
 Adulatoriâ: gulosus cœnipeta loquatur placentia, ut qui liberta-
 tem dapibus vendiderit.

Ami-

Amicus cœnæ non amicorum. XXXVIII.

Hunc, quem cœna tibi, quem mensa paravit a-
Esse putas fidæ pectus amicitiae? (micum
Aprum amat, & mullos, & sumen, & ostrea, non te.
Tam bene si cœnem, noster amicus erit.

*Errat, inquit Seneca, qui amicum in atrio quarit, in convivio
probat.*

De seipso. XXXIX.

Note licet nobis sublimi pectore vates,
Cui referet serus præmia digna cinis;
Hoc tibi sub nostrâ² breve carmen imagine vivat,
Quam³ non obscuris jungis, Avite,³ viris.
Ille ego sum nulli nugarum laude secundus:
Quem non miraris, sed puto lector amas.
Majores majora sonent: mihi parva locuto
Sufficit in vestras sæpe redire manus.

¹ Utcunque sciam quantum carmine valeas, quantoque sub-
limiorem ipse potuisses imagini nostræ adjecisse inscriptionem;
subscribe tamen, si placet, hoc tetrastichon imagini meæ, quam
in bibliothecam tuam admittere dignaris. Al. Non te celabis.
² Tetrastichon quod seq. Ille ego sum, &c. ³ Clariss. autorum
imaginibus in bibliothecâ tuâ.

De templo Flaviæ gentis. XL.

Dum Fanus hyemes, ² Domitianus autumnos,
³ Augustus annis commodabit æstates:
⁴ Dum

154 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ *Dum grande famuli nomen asseret Rheni
Germanicarum magna lux calendarum:*
² *Tarpeia summi saxa dum patris stabunt:*
³ *Dum voce supplex, dumque thure placabit
Matrona dives dulce Fulium numen:*
Manebit ⁴ *altum Flaviæ decus gentis,*
⁵ *Cum sole, & astris, cumque luce Romanâ.*
Invicta quidquid condidit manus, ⁶ *cælum est.*

¹ Quamdiu erunt hyemes, quarum medio mensi Janus dedit nomen. ² Quamdiu erit autumnus, cujus menssem Octobrem Domitianus à se appellari voluit Domitianum. ³ Quamdiu erunt æstates, in quibus mensis Sextilis ab Augusto denominatus est. ⁴ Dum magna & prima dies Septembris redit, qui à Domitiano nomen habet Germanici ob Germanos Rheni fluv. accolæ subactos. ⁵ Dum stabit capitolium Jovis à Tarpeia olim Sabinis proditum. ⁶ Dum matronæ Rom. thure & precibus colent Juliam Titi filiam quam Domitianus consecravit relatum in deam. ⁷ Templum Flaviæ gentis à Domitiano conditum, Suet. Domit. cap. 1. 5. & 17. ⁸ Quamdiu fulgebunt Sol, astra & gloria imperii Rom. locutio Ovidiana. *Cum sole & luna semper Aratus erit.* Æternum, ut cælum: ex scholæ Peripateticæ sententiâ.

Epitaphium Latini. XLI.

¹ **D**ulce decus scenæ: ludorum fama, ² *Latinus*
Ille ego sum; plausus, deliciæque tuæ:
Qui ³ *spectatorem potui fecisse* ⁴ *Catonem,*
⁵ *Solvere qui Curios, Fabriciosque graves.*
Sed ⁶ *nihil à nostro sumsi mea vita theatro,*
Et ⁷ *solâ tantum scenicus arte feror:*
Nec poteram gratus ⁸ *domino sine moribus esse:*
Interiùs mentes inspicit ille ⁹ *deus.*
Vos me laurigeri ¹⁰ *parasitum dicite Phæbi,*
Roma sui famulum dum sciat esse ¹¹ *Jovis.*

¹ *Ego sum dulce decus, &c.* ex persona Latini sepulti quod fit in Epitaphiis. ² Celebris mimus, Domitiano charus. ³ Intran-tem ut exeat tantum. ⁴ In risum solvere gravissimos illos & continentissimos viros Curium & Fabricium. ⁵ Non contraxit sibi lasciviam & improbitatem in theatris exprimi solita. ⁶ Non animo, non moribus. * Domitiani. ⁷ Mimi & histriones, qui poetarum carmina recitabant, appellabantur parasiti Apollinis.

In vetulam improbam. XLII.

¹ *S*ecula Nestoreæ permensa, Phileni, senecta,
² *Rapta es ad infernas tam citò Ditis aquas?*
³ *Euboicæ nondum numerabas* ⁴ *longa Sibyllæ*
Tempora: ⁵ *major erat mensibus illa tribus.*
Heu ⁶ *quæ lingua file!* *non illam mille* ⁷ *catastæ*
Vincebant, nec ⁸ *quæ turba Serapin amat:*
Nec matutini ⁹ *cirrata caterva magistri,*
Nec quæ ¹⁰ *Strymonio de grege ripa sonat.*
Sit tibi terra levis, mollique tегaris arenâ,
Ne tua non possint eruere ossa canes.

¹ Tria secul. 300. annos, ut quidam volunt: ut alii 90. cum *yeve* pariendi ac generandi perfectius spatium annorum 30. peri-
 odum conficiat. Cæl. Rhod. l. 19. c. 22. ² Quasi immatura,
Ironice. ³ Cumaniæ. ⁴ Ætatem M. annorum ex voto suo ut tot
 annos viveret, quot manu complecteretur arenæ corpora, &c.
 Ovid. Metam. l. 14. ⁵ Fingit Hyperbolicè poeta defuisse Phi-
 lænidi 3. tantum menses de ætate Sibyllæ. ⁶ Quam vocalis &
 Stentoreæ! ⁷ Servi in catastis, id est, pegmatis ligneis venales
 expositi. ⁸ Isis sacerdotes invento Osiri. ⁹ Pueri cirrati in
 scholis. Pers. satyr. 1. v. 29. ¹⁰ Gruibus, imminente tempe-
 state, vel hyeme, magno cum clangore è Thraciâ, cujus Stry-
 mon est fluv. advolantibus.

Effigies

Effigies pueri. XLIII.

HÆC sunt illa mei quæ cernitis ora Camoni;
 Hec ¹ pueri facies primaque forma fuit.
 Creverat hic vultus bis denis fortior annis;
 Gaudebatque suas pingere barba genas;
² Et libata semel summos modo purpura cultus
 Sparserat: invidit de ³ tribus una soror,
 Et festinatis incidit stamina pensis;
 Absentemque patri rettulit urna rogam.
⁴ Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,
 Hæc erit in chartis major imago meis.

¹ Infantis. ² Et lanugo ejus subrufa semel resecta sparserat summos cultus, id est, vestes, vel vultus, vel ut alii legunt cultros: id est, novaculas. Cultros (inquit Jos. Scalig. in Catullum) intelligit sicilices, id est, cultros tonsorios. ³ Parcis: & semper de tribus una necat. ⁴ Pictura infantem ostendit, ipsa infans & interitura: carmen hoc meum fuisse vicennem testatur, monumentum picturæ certius & perennius.

Quid novi? XLIV.

ARtibus his semper cœnam, Philomuse, mereris;
 Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.
 Scis, quid in ¹ Arsaciâ ² Pacorus deliberat aulâ.
³ Rhenanam numeras, Sarmaticamque manum.
 Verba ducis Daci chartis mandata ⁴ resignas;
⁵ Vitrificem laurum quàm venit ante vides.
⁶ Scis quoties ⁷ Phario madeat ⁸ Jove ⁹ fusca Syene:
 Quot Scis quota de Libyco littore puppis eat:

Qujus

- ¹¹ *Cujus Iuleæ capiti nascantur olive ;
Destinet athereus cui sua sexta pater.*
¹² *Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me ;
Hâc lege : ut narres nil, Philomuse, novi.*

¹ Parthicâ. Parthorum reges ab Arface, deinde Arfaces dicti: ut Pontici, Mithridates; Ægypti, Ptolemæi; Armenii, Tigranes; Romani Imp. Cæsares, &c. ² Parthorum rex. ³ Pingis te referre posse copiarum Germanicarum & Sarmat. numerum. ⁴ Aperis, ac si tu nōsses secreta regum: acceptis resignatisque literis ab illis. ⁵ A Sarmatis relatum. ⁶ Tu scis quoties pluat in Ægypto: quod perrarō. ⁷ Ægyptio, à Pharo insulâ. ⁸ Pluvia, imbre: Jupiter enim media æris regio, ima Luna, summa Minerva, quæ magni hinc Dii. ⁹ Cujus incolæ à Sole colorantur. Syene enim in confinibus Ægypti sub Tropico Cancræ directè locatur: atque umbras nusquam flectente Syene. Lucan. ¹⁰ Lynceus vel Strabone perspicacior potes numerum referre navium Carthaginis portu solventium. Plin. l. 7. c. 21. ¹¹ Tu nōsti quibus Cæsar coronas in quinquatriis sit daturus. ¹² Ego invito te, sub lege silentii.

Amicus usque ad arcam. XLV.

Gellius ¹ *ædificat semper: modò limina ponit,
Nunc foribus claves aptat, emitque seras:
Nunc has, nunc illas ² mutat, reficitque fenestras.
Dum ³ tamen ædificet, quidlibet ille facit.
Oranti nummos ut dicere possit amico
Unum illud verbum Gellius, ædifico.*

¹ Minutula nescio quæ semper reficit, ut ædificandi prætextu liberalem tegat animum, ne quid in amicos erogat.

In tenui tenuis non gloria. XLVI.

Ingenium mihi, Gaure, probas sic esse pusillum,
 Carmina quòd faciam, quæ brevitæ placent.
 Confiteor: sed tu bis denis grandia libris
 Qui scribis Priami prælia, magnus homo ¹ es.
² Nos facimus ³ Bruti puerum, nos ⁴ Lagona vivum:
 Tu ⁵ magnus ⁶ luteum, Gaure, Giganta facis.

¹ Tibi videris. ² Ego quidem parva facio carmina, sed viva & vegeta, tu magna, sed stupida & mortua. ³ Epigr. 171. lib. 14. ⁴ Puerum elegantem, subdolæ ac fucatæ vernilitatis, Lucif-
 ci opus. Plin. l. 34. c. 8. Al. *Langona*. ⁵ Mole non arte & inge-
 nio certans. ⁶ Πηλοζέων & γιγάντι. Hoc est, magnum malum,
 latulentum opus condis. *At populus tumido gaudeat Antimacho.*
 Catull.

De suis libellis. XLVII.

Lector & auditor nostros probat, Aucte, libellos:
 Sed quidam exactos esse poëta negat.
 Non nimium curo: ¹ nam cœnæ fercula nostræ
 Mallem convivis quàm placuisse cocis.

† ¹ Volo carmina mea magis placere benevolis & simplicibus le-
 ctoribus, auditoribusque: quàm æmulis & curiosæ strictæque
 censuræ poetis.

In prodigum. XLVIII.

* **D**ixerat astrologus periturum te citò, Munna:
 Nec puto mentitus dixerat ille tibi:

Nam

*Nam tu dum metuis ne quid post fata relinquo,
Hauisisti patrias luxuriosus opes.*

*Et Bisque tuum decies non uno tabuit anno:
Dic mihi, non hoc est, Munna, perire cito?*

* Jocus est in ambiguitate quæ perire: quod Astrologus referebat ad vitam, posita ad bona & fortunas, quas Munna perdiderat fractus Astrologi prædicto. † Vicies centena millia H. S.

Petit audacter. XLIX.

*Dum me captares, mittebas munera nobis:
Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.
Ut captum teneas, capto quoque munera mitte,
De caveâ fugiat ne male pastus aper.*

‡ Amicitiam meam vel hæreditatem. § Eadem enim arte fervantur res, quæ acquiruntur.

Versus ex tempore. L.

*Ege nimis dura convivam scribere versus
Cogis, Stella: licet scribere, nempe malos.*

Neque enim ex tempore, neque inter pocula scribuntur boni versus, Euripide & Virgilio digni. Aul. Gell. lib. 17. Valer. Maximus, lib. 10.

**Liber ab auctore, quàm ab emtore magis
æstimandus. LI.**

*Tu qui longa potes dispendia ferre viarum,
I liber absentis pignus amicitiae.
Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emtor:*

K

‡ Gran-

160 EPIGRAMM. DELECTUS

² Grande tui pretium muneris auctor erit.
³ Multum, crede mihi, refert, à fonte bibatur
 Quæ fluit, an pigro quæ stupet unde lacu.

¹ In Galliam, ad Antonium. ² Quod à me autore venit.
³ Quamquam sapor est oblata dulcis in unda; Gratius ex ipso fonte
 bibuntur aqua.

Invidiâ rumpantur ut ilia Codro. LII.

Rumpitur invidiâ quidam, carissime Juli,
 Quod me Roma legit, rumpitur invidiâ.
 Rumpitur invidiâ, quod turba semper in omni
 Monstramur digito, rumpitur invidiâ.
 Rumpitur invidiâ, tribuit quod Cæsar uterque
 Fus mihi natorum, rumpitur invidiâ.
 Rumpitur invidiâ, quod rus mihi dulce sub urbe est,
 Parvaque in urbe domus, rumpitur invidiâ.
 Rumpitur invidiâ, quod sum jucundus amicis,
 Quod contriva frequens, rumpitur invidiâ.
 Rumpitur invidiâ, quod amamur, quodque probamur:
 Rumpatur, quisquis rumpitur invidiâ.

Quis verè pauper: LIII.

Nec toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus,
² Nec tibi de bibulâ sarta palude tegetes:
 Nec puer, aut senior, nulla est ancilla, nec infans,
 Nec sera, nec clavis, nec canis, atque calix.
 Tu tamen affectas Nestor dici atque videri
 Pauper, & ³ in populo quæris habere locum.
 Mntiris, vanoque tibi blandiris honore:
¹ Non est paupertas, Nestor, habere nihil.

Sic Catullus epigr. 20. *Furi, quod neque servus est, neque arca, &c.*
 * Nec reges seu storea ex ulvâ, scirpo, seu cannâ palustri. ³ Ple-
 beius esse & proletarius. ⁴ Sed mera mendicitas.

In avarum. LIV.

NUmmi cum tibi sint, opesque tantæ,
 Quantas civis habet, * Paterne, rarus :
 Largiris nihil, incubasque gazæ,
 Ut magnus draco, quem canunt poëtæ
 Custodem ¹ Scythici fuisse luci.
² Sed causa, ut memoras, & ipse jactas,
 Diræ filius est rapacitatis.
³ Et quid tu fatuos, rudesque quæris,
 Illudas quibus, auferasque mentem ?
 Huic semper vitio pater fuisti.

* Al. paterve, quod mendosum. ¹ Aurei velleris sago suspens
 in luco ante templum Martis: de quo Apollonius & Val. Flaccus
 in Argonauticis. Ovid. 7. Metamorph. Seneca in Medea. Hygi-
 nus 3. fab. Apollod. l. 1. &c. Alii leg. *Lybici*. ² Sed arguis fi-
 lium tanquam causam tuæ rapacitatis. ³ Quasi vero tam fatui si-
 mus, quibus hoc persuadeas. ⁴ Immo tute ipsius vitii pater es.
 Vel, illi autor ad hoc vitium.

Ubi amicus, ibi patria. LV.

DUcit ad auríferas quod me Salo Celtiber oras,
² Pendula quod patriæ visere tecta libet,
 Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis,
³ Et prætextatâ cultus amicitia,
 Tu facis; in terris quo non est alter Iberis
 Dulcior, & vero dignus amore magis :
⁴ Tecum ego vel sicci Gætula mapalia Pæni,

162 EPIGRAMM. DELECTUS

*Et poteram Scythicas hospes amare casas.
Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,
In quocunque loco Roma duobus erit.*

¹ Cur redire velim in patriam meam, visurus Tagum flumen au-
riferam, & Salonem, tu mihi causa es ² Mani, &c. ³ Bilbilim in
edito sitam. ⁴ Usque à pueris, qui prætextam gerunt, amicitia
cultæ. ⁵ Tecum vel in arenosis Africæ desertis, vel inhospitali
Scythiâ degerem. ⁶ Omnis nobis locus pro Roma erit.

Obscurus scriptor. LVI.

*S*cribere te, quæ vix intelligat ipse ¹ Modestus,
Et vix ² Claranus, quid rogo, Sexte, juvat ?
Non lectore tuis opus est, ³ sed Apolline, libris :
Judice te major ⁴ Cinna Marone fuit.
⁵ Sic tua laudentur : sanè mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant, & ⁶ sine Grammaticis.

¹ Grammaticus cujus meminit Tranquillus & A. Gell. & Ma-
crobius. ² Grammaticus cujus meminere Seneca epist. 66. &
Ausonius epist. 18. ad Ursul. ³ Sed divinatore OEdipo aliquo,
Sibyllâ : imo ipso Apolline. ⁴ Poëta, autor egregii quidem lau-
datique operis, sed obscuri, & quo nec se scribere satis digna per
modestiam profitetur Virgilius eclogâ 9. ⁵ Propter obscuritatem
& intricatas tenebras. ⁶ Absque ope Grammaticorum interpre-
rum. Quotus tamen quisque Grammaticorum, immo Critico-
rum, aut (quos M. Cato dixit, *Mortua glossaria*) philosopho-
rum hæc intelligit : lege *semi-Grammaticis*, i. e. iis qui vix ele-
menta Grammatices linguæ vernaculæ didicerunt : indoctis.

Pax viri boni. LVII.

*J*am numerat placido felix Antonius ævo
¹ Quindecies actas * Primus Olympiadas :
Præteritosque dies, & ² tutos respicit annos :
³ Nec

¹ Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
 Nulla recordanti lux est ingrata, gravisque :
 Nulla fuit cujus non meminisse velit.
 Ampliat ætatis spatium sibi vir bonus : hoc est
 Vivere bis, ⁴ vitâ posse ⁵ priore frui.

¹ Annos LX. ex computatione Chronologorum, quibus Olympias est quatuor annorum spatium. an. LXXV. ex ratione poetarum qui Olympiada proquinquennio seu lustro usurpant. * Cognomen Antonii. ² Extra fortunæ aleam positos, in quos fortuna jus perdidit. ³ Nec metuit mortem. ⁴ Jucundâ bene actæ vitæ recordatione.

Patientia coacta. LVIII.

IN ¹ matutinâ nuper spectatus arenâ
 Mucius, imposuit qui sua membra focis ;
 Si patiens fortisque tibi durusque videtur,
² Abderitanæ pectora plebis habes.
³ Nam cum dicatur tunicâ præsentem molestâ ;
 Ure manum : plus est dicere ; non facio.

¹ Mane pugnabant damnati cum bestiis, post meridiem qui ex bestiariis supererant, inter se. Lips. 3. Saturn. c. 15. Senec. ep. 7.
² Stolidus es, Veroecum in patriâ crassoque sub aere natus, ut ait Juvenal. sat. 10. v. 50. ad quem, vide quæ nos. ³ Nam si damnato huic daretur conditio, ut repræsentando Mucii manum exustam redimeret supplicium tunicæ molestæ, in qua pice, resinâ, bitumine cæterisque ignium alimentis illitâ ardendum illi fuerat : minus fortiter facit (saltem audacter minus) parte quam toto corpore exusto. If. Vossius observat. in Catullum p. 42. Christianos hoc in loco laudatos esse vult : Longè enim fortiores illi sunt, ait ille, qui tunicâ præsentem molestâ, audent dicere non facio, ut solebant Christiani respondere cum sacrificare juberentur.

Mors uxoris. LIX.

Septima jam, Phileros, tibi conditur uxor in
¹ agro.

² Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

¹ Sepulchris consecrari agellum moris fuit. ² Manent enim tibi dotes sepultarum, vacatque thalamus novo conjugio.

Dona iniqua. LX.

Nil aliud loqueris, quam ¹ Thesea, Pyritoumq;
 Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.

Dispeream, si tu ² Pyladi præstare matellam.

Dignus es, aut ³ porcos pascere Pyrithei.

Donavi tamen, inquis, amico millia quinque,

⁴ Et lotam ⁵ (ut multum) terque quaterq; togam.

Quid! quod ⁶ nil unquam Pyladi donavit Orestes?

Qui donat, quamvis plurima, plura negat.

¹ Nobile amicorum par. ² Vel infimo servitii munere defungi, ut præstare matulam, vel porcos pascere. ³ Fortè, quòd in glandiferis Pindi sylvis degebat Pyritheus. ⁴ Et togam non usque adèd tritam, non ultra ter quaterve lotam. ⁵ Ex personâ poetæ interpositum, indignantis togam imputatam, quasi magna illa res fiet. ⁶ Quippe qui omnia cum Pylade communicavit: quod quia tu non facis, sed multa negas, non es verus amicus.

Anthropophagi. LXI.

Addixisti servum nummis, ² herè, mille trecentis,

Ut bene cœnares, Calliodore, ³ semel:

Nec

*Nec bene cœnasti : nullus tibi quatuor emtus
 Librarum ⁴ cœnæ pompa caputque fuit.
 Exclamare libet, non est hic, improbe, non est
 Piscis : homo est : hominem, Calliodore, voras.*

¹ Vindidisti. ² Heri. ³ Ex pretio servi venundati. ⁴ Cœnæ ⁵ sunt partes, antecœna, cœnæ caput, seu pompa, & secundæ mensæ, seu bellaria.

Imago juvenis. LXII.

H*Æc mihi quæ colitur violis pictura, rosisque,
 Quos referat vultus, Ceditiane, rogas ?
 Talis erat Marcus mediis Antonius annis
 Primus, in hoc juvenem se videt ore senex.
¹ Ars utinam mores, animumque effingere posset :
 Pulchrior in terris nulla tabella foret.*

¹ Quod si oculis facies honesti cerneretur, mirificos sui amores excitaret. Plato. Spectabile hoc & inimitabile picturam laudandi exemplar.

In fordidum. LXIII.

I*mproba Massiliæ quidquid ² fumaria cogunt,
³ Accipit ætatem quisquis ab igne cadus ;
 Ate, Munna, venit : miseris tu mittis amicis
 Per freta, per longas ⁴ toxica seva vias :
 Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni
 Testa sit, aut cellis ⁵ Setia cara suis.
 Non venias quare tam longo tempore Romam.
 Hæc puto causa tibi est ; ne tua vina bibas.*

¹ Adulterantia vinum. ² Loca colligendo fumo idonea. ³ Vina apothecis condita superponebantur fumariis ut præcoccem maturitatem

166 EPIGRAMM. DELECTUS

taritatem à fumi tenore traherent. Sed infaluberrima esse hæc
vina testatur Plinius lib. 23. cap. 1. 4 Vina infaluberrima. 5 Vi-
na Setina nobilia è Setia Campaniæ.

Epitaphium Scorpi. LXIV.

Ille ego sum Scorpis, clamosi gloria circi,
Plausus, Roma, tui, deliciæque ¹ breves :
Invida quem Lachesis raptum ² trieteride nonâ,
³ Dum numerat palmas, credidit esse senem.

¹ Præcept. morte immaturâ. ² Annos natum 27. ³ Propter
victoriarum Circensium numerum posset Scorpis videri senex.

Jocus in Rhetorem ignobilem. LXV.

Jura trium petiit à Cæsare discipulorum,
Assuetus semper Munna docere duos.

In miserum literatorem, qui cum non haberet 3. discipulos,
petiit à Cæsare jus trium discipulorum. Jocus petitus à jure trium
liberorum.

Verba danti verba dantur. LXVI.

Si donare vocas promittere nec dare, Cai,
Vincam te donis, muneribusque meis.
Accipe ¹ Callaicis quidquid fodit Astur in arvâ,
Aurea quidquid habet ² divitis unda Tagi ;
Quidquid Erythræâ niger invenit Indus in algâ ;
Quidquid ³ in nidis ⁴ unica servat avis ;
Quidquid ⁵ Agenoreo Tyros ⁶ improba cogit ænâ :
Quidquid habent omnes, accipe, ⁷ quomodo das.

¹ Quicquid auri foditur in Hispaniâ: Gallæcia autem & Asturia Hispaniæ regiones sunt, aurifodinis quondam celebres. ² Auramentis fluens Tagus fl. Hispaniæ. ³ Phoenix. ⁴ Tyrio, purpureo: Tyros enim & Sidon Agenoris regna erant. ⁵ Inventrix purpuræ qua iterantur lanæ: vestes purpureas appellat Senec. epist. 115. *lacernas coloris improbi*. Improbum laborem appellavit Virgilius assiduum & iteratum: ita & vestes *improbi coloris* dibaphas & iteratas aheni purpureo: & huc facit Plin. lib. 9. c. 41. *Non est satis abstulisse gemma nomen amethystum, rursus absolutus inebriatur Tyrio, ut sit ex utroque nomen improbum, simulque luxuria duplex.* ⁶ Promissis sc.

In delicatum lectorem. LXVII.

¹ **C**onsumta est uno si lemmate pagina, transis,
Et breviora tibi, non meliora placent.
Dives, & ex omni posita est instructa macello
Cæna tibi, sed te ² mattea sola juvant.
³ Non opus est nobis nimium lectore guloso.
Hunc volo, qui fiat non sine pane satur.

¹ Si unum epigramma tam longum sit, ut paginam totam impleat. ² Cupediæ & dulciaria. Athenæo lib. 14. c. 23. maza. ³ Nolo lectorem qui jocorum & acuminum cupediis saturari velit, sed qui solida expectat carmina & gravia, quasi caput convivii.

Laus Nervæ. LXIII.

Frustra blandiciæ venitis ad me
¹ Attritis miserabiles labellis:
² Dicturus dominum, Deumque non sum.
Fam non est locus hac in urbe vobis:
³ Ad Parthos procul ite ⁴ pileatos,
Et turpes humilesque supplicesque
⁵ Pictorum sola ⁶ basiate regum.
Non est hic dominus, sed imperator;

168 EPIGRAMM. DELECTUS

*Sed iustissimus omnium senator :
Per quem de Stygiâ domo reducta est
⁶ Siccis rustica Veritas capillis.
Hoc sub principe, si sapias, caveto,
Verbis, Roma, ⁷ prioribus loquaris.*

¹ Blanditiisne, an adoratione ? ² Non blanditurus Trajano ut Domitiano quondam. * Parthi enim serviliter regem adorant, pedes illius osculari. ³ Cum cæteræ gentes, pileis raro uterentur, Parthi & Persæ gestabant mitras, tiaras, cidares, seu pileos turbinnatos, ut hodie Turcæ. ⁴ Picta veste seu foccis pictis utentiam. ⁵ Soleas, calceos, foccos. ⁶ Inunctis & delibutis. ⁷ Servilibus, adulatoriis, quibus nuper sibi placebat Domitianus ; quæ tamen non feret Trajanus.

Homines pueri mente. LXIX.

¹ *Plorat Eros, quoties maculosæ pocula murrhæ
Inspicit, aut pueros, nobiliusve ² citrum.
Et gemitus imo promit de pectore, quod non
³ Tota miser coëmat ³ septa, feratque domum.
Quam multi faciunt, quod Eros, sed ⁴ lumine sicco !
Pars major ⁵ lacrymas ridet, & intus habet.*

¹ Quod non habet, unde hæc omnia emat, quæ licitari gestiebat Mamurra. ² Mensam citream. ³ Omnia quæ venalia exponunt in septis. ⁴ Sed tacite, oculis non lacrymantibus, absque lacrymis. ⁵ Rifu ficto coercet dissimulatque lacrymas, quas intus concepit.

Laus Scorpi aurigæ nobilissimi. LXX.

¹ *Rangat ² Idumæas tristis * Victoria ³ palmas :
⁴ Plange * Favor sævâ pectora nuda manu.
⁵ Mutet * Honor cult⁹, & iniquis ⁶ munera flammis :
⁶ Mitte*

⁶ Mitte coronatas Gloria mæsta comas.
 Heu facinus ! ⁷ prima fraudatus, Scorpe, juventa
 Occidis, & ⁸ nigros tam cito jungis equos.
⁹ Curribus illa tuis semper properata, brevisque :
 Cur fuit & vitæ tam prope meta tuæ ?

* Invitat ad luctus numina quondam Scorpo nobilissimo auri-
 gatori faventia, Victoriæ, Favorem, Honorem, Gloriam. ¹ Re-
 spicit ad publicum luctum, quo *Consul init fractis mœrentem fasci-
 bus urbem.* Ovid. ad Liviam. ² Idumæa extrema Judææ pars,
 palmæ ferax. *Arbusto palmarum dives Idume.* Lucan. ³ Signum
 victoriæ in certaminibus donabatur palma, quod depressa ea arbor
 non cedat, sed adversus pondus renitatur ac resurgat. Aristot.
 probl. Plutarch. Sympos. ⁴ Qui solebas plaudere, plausum in
 planctum converte. ⁵ Respicit morem publici luctus, quo patres
 Rom. depositis quæ ad ornatum pertinebant, atrati, sordidati,
 pullatique incedebant. ⁶ Quæ munera rogo imponantur: vide
 Sueton. Jul. c. 84. Dion. August. Et de more laniandi crines in
 funere, vide quæ nos ad Senecæ Hippol. v. 1181. ⁷ Anno æta-
 tis 27. ⁸ Pro albis, quibus victor vehebaris, jam veheris Pluto-
 niis equis, infernis, nigris : siquidem affectus & studia in morte
 & apud inferos manere fingunt poëtæ. ⁹ Ut semper victoriæ,
 ita & vitæ metam attingere properabas.

Laus vitæ rusticæ. LXXI.

Sæpe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas
 Miraris, Latiâ factus in urbe senex :
² Auriferumq; Tagum sitiam, patriumq; Salonem,
 Et repetam saturæ sordida rura casæ.
 Illa placet tellus, in quâ res parva beatum
 Me facit, & tenues luxuriantur opes.
 Pascitur hîc, ibi pascit ager : tepet ³ igne maligna
 Hîc focus, ingenti lumine lucet ibi.
 Hîc ⁴ pretiosa fames ⁵ conturbatorque macellus,
 Mensa ibi divitiis ruris operta sui.

Quatuor

176 EPIGRAMM. DELECTUS

*Quatuor hęc æstate togæ, pluresve teruntur :
Autumnis ibi me quatuor una tegit.*

*1, cole nunc reges : quicquid non præstat amicus,
Cum præstare tibi possit, Avite, locus.*

¹ Hispanas, ad quas anhelare videar, cum eas usque loquar, & ramen Romæ consenescam. ² Patriæ appetam fluvios & agros.

³ Lignis multo emptis. ⁴ Arida coena & famelica magne empta pretio. ⁵ In quo decoctis opibus conturbantur rationes. Alii leg. conturbaturque macellus. Alii conturbatrixque macelli, Mensa, ibi.

In commiscentem versus operi suo.
LXXII.

*Q*uid, stulte, nostris versibus tuos misces ?
Cum ¹ litigante quid tibi, miser, libro ?
² Quid congregare cum leonibus vulpes,
Aquilisque similes facere noctuas queris ?
³ Habeas licebit alterum pedem Ladæ,
Inepte, frustra crure ligneo cures.

¹ Qui tibi litem intendit, & contra te dicit, Fur es. ² Quid nobilibus, claris, altisque carminibus inferis ignobiles, tenebrosos, & claudicantes versus tuos ? ³ Non magis convenit carminibus meis cum tuis, quam si quis haberet alterum pedem perniciosissimi carforis Ladæ, alterum ligneum. Ladæ velocitatem celebrat Pausanias in Corinth. & Arcad.

Jocatur ne solvere cogatur. LXXIII.

*S*olvere, Pate, decem tibi me sestertia cogis :
Perdideras quoniam Bucco ducenta tibi
Ne noceant, oro, mihi non mea crimina : ¹ tu qui
Bis centena potes perdere, perde decem.

¹ A majori lepide jectatus rogat ut jacturam 10. HS. ferat in se, qui tulit 200 in alio.

Vita quieta. LXXIV.

Vitam quæ faciunt beatiorē,
Jucundissime Martialis, hæc sunt :
Res ¹ non parva labore, sed ² relicta;
³ Non ingratus ager; focus perennis;
Lis nunquam; ⁴ toga rara; mens quieta;
Vires ingenuæ; salubre corpus;
Prudens simplicitas; ⁵ parës amici;
⁶ Convictus facilis; sine arte mensa;
Nox non ebria sed ⁷ soluta curis;
⁸ Somnus qui faciat breves tenebras;
Quod sis, esse velis, nihilque malis,
⁹ Summum nec metuas diem, nec optes.

¹ Parcè enim, duriter & anxie quæsitæ, anxie & non sine curis tenentur. ² A patre seu majoribus. *Paterna rura bobus exercet suis*: vide & Senec. de beatâ vitâ. c. 23. ³ Qui semina reddit cum largo fœnore; qui spem non ementitur. ⁴ Officia togata, urbana, clientum ambitus, &c. nulla. ⁵ Convictores faciles & jucundi. ⁶ Convivæ, vel ipse cibus parabilis, nec mari, terrâ & aërè exquisitus: gula non irritata. ⁷ *O quid solutis est beatius curis!* Catull. ⁸ Somnus facilis, suavis, brevis. ⁹ Morris non libido, non fuga. Senec. epist. 24. 70. 78, de beatâ vitâ cap. 5. &c.

Laus à viro laudato. LXXV.

Litera facundi gratum mihi pignus amici
Pertulit, Ausoniæ dona severa togæ :
Quâ non Fabricius, sed vellet Apicius uti,
Vellet Mecænas Casarianus eques.
Vitior hæc nobis alio mittente fuisset :

[Nota

172 EPIGRAMM. DELECTUS

² Non quâcunque manu victima cæsa ² litat.
*Ate missa venit : possem nisi munus amare,
 Marce, tuum : poteram ³ nomen amare meum.
 Munere sed plus est, & nomine gratius ipso,
 Officium docti, iudiciumque viri.*

¹ M. Antonius Tolofanus misit mihi literas & togam elegantiorē quam qua uti vellet Fabricius continens ille paupertatis cultor, imo qualem gestare voluisset luxuriosus Apicius, & ipse tener ac mollis Mecænas : sic Juvenal. sat. 12. *vestem purpuream teneris quoque Mecænatibus aptam.* ² Non sacrificat, non impetrat : ita donum ab omni missum æquē non placet. ³ Marci, quod mihi tecum commune,

Epitaphium histrionis. LXXVI.

Quisque Flaminiam teris viator,
 Noli nobile præterire marmor.
*Urbis deliciæ, salesque ¹ Nili,
 Ars & gratia, lusus & voluptas,
 Romani ² decus, & dolor theatri,
 Hoc sunt condita, quo ³ Paris, sepulcro.*

¹ Ægypti. ² Decus dum viveret, dolor ex morte ejus. ³ Histrion nobilis quem interfici iussit Domitianus, quod eum deperires Domitia Augusta. Sueton. c. 3, Domit.

Agellum extenuat. LXXVII.

Donasti, Lupe, ¹ rus sub urbe nobis :
 Sed rus est mihi majus ² in fenestrâ :
*Rus hoc dicere, rus potes vocare ?
³ In quo ruta facit nemus Dianæ,
 Argutæ tegit ala quod cicadæ,*

Quod

Quod formica die comedit uno,
 Clausæ cui folium rosæ corona est :
 In quo non magis invenitur herba,
 Quam ⁴ costi folium, piperve crudum :
 In quo nec cucumis jacere rectus,
 Nec serpens habitare tota possit.
⁵ Erucam malè pascit hortus unam,
 Consumpto moritur culex salicto,
 Et talpa est mihi fossor, atque orator.
 Non boletus hiare, non mariscæ
 Ridere, aut violæ patere possunt.
 Fines mus populatur, & colono
 Tamquam sus Caledonius timetur,
⁶ Et sublata volantis ungue Procnès
 In nido seges est hirundinino,
 Non est dimidio locus Priapo.
 Vix implet cochleam peracta messis,
 Et mustum nuce condimus ⁷ picatâ.
 Errasti, Lupe, literâ sed unâ ;
 Nam quo tempore prædium dedisti,
 Mallem tu mihi prandium dedisses.

¹ Prædiolum urbanum. ² Plebs Romana in fenestris alebat ad speciem hortorum flores & frutices : quod videmus in Hispaniâ & Italiâ monachos facere in fenestris ostendentes arbuscula, malos citreas, hortulos penfiles, &c. ³ Quem hortum ruta unica tegit obumbratque non secus ac si esset nemus Dianæ Aricinæ. *Hyperbolicè, ut cetera quæ seq.* ⁴ Quæ non nascitur in Italiâ, ut nec piper. ⁵ Vermiculum qui olera depascitur. ⁶ Cujus segetem seu herbam uno impetu correptam aufert hirundo ad nidum condendum. ⁷ Allusum ad dolia & testas quæ picabantur ne vina exspirarent animam.

Precatur deos pro Nerva Trajano.

LXXVIII.

S ¹Acra, ²Laresque Phrygum, quos ³Troja maluit
³hæres,
 Quam rapere arsuras ⁴Laomedontis opes :
⁵Scriptus ⁶Æterno nunc primum Jupiter auro,
 Et ⁶soror, ⁷Æ summi ⁷filia tota patris :
 Et ⁸qui purpureis jam tertia nomina fastis
 Fane refers Nervæ, vos precor ore pio :
 Hunc omnes servate ducem, servate senatum :
 Moribus ⁹hic vivat principis, ¹⁰ille suis.

¹ Vitæ. Vestæ ignis æternæ, &c. Minerva, Jupiter, Juno, quos recenset disticho seq. qui tres æris regiones referant, unde & penates dicti per quos penitus spiramus: vide Maer. Satyr. l. 3. c. 4. ³ Æneas: vide Ælian. l. 3. Var. hist. c. 22. ⁴ Trojanas, à Laomedonte Priami Patre. ⁵ Effictus, inscriptus aureâ imagine. ⁶ Juno. ⁷ Minerva ἀμνητορ, è Jovis cerebro nata: patrima virgo. ⁸ Jane custos Fastorum in quos referuntur nomina consulum, adeoque Nervæ, qui Imperii anno gessit tertium consulatum, cum Virgin. Rufo. Junius de tertio consulatu Ulpian. Nervæ Trajani intelligit. ⁹ Senatus. ¹⁰ Nerva Imper.

Laus Nervæ. LXXIX.

Tanta tibi est recti reverentia, Caesar, ³Æ æqui,
 Quanta Numæ fuerat : ¹sed Numa pauper
 erat.

Ardua res hæc est, ²opibus non tradere mores,
 Et cum tot ³Cræsos viceris, esse ⁴Numam.
⁵Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,
 Elysium liceat si vacuare nemus :

Te

*Te volet inuictus ⁶ pro libertate ⁷ Camillus,
 Aurum ⁸ Fabricius, te tribuente, volet.
 Te duce gaudebit ⁹ Brutus : tibi Sylla ¹⁰ cruentus
¹¹ Imperium tradet, cum positurus erit.
 Et te ¹² privato cum Cæsare Magnus amabit :
 Donabit totas ¹³ tibi Crassus opes.
 Ipse quoque infernis revocatus Ditis ab umbris,
 Si ¹⁴ Cato reddatur, Cæsarianus erit.*

¹ Non itaque tam miranda atque ardua res in paupertate erat pietas & sanctitas. ² Non efferni & corrumpi à divitiis. ³ Divites reges, Decebalum Dacorum, & Armeniæ Parthiæque reges, Xiphilin. Trajan. ⁴ Sanctum, æquum, continentem, qualis fuit Numa secundus Romanor. rex. ⁵ Si reviviscant ab inferis reversi antiqui illi clarique Romani. Atque hinc novum ordiantur aliqui epigramm. à præcedenti tetrasticho divisum. ⁶ Lips. l. i. Epist. quæst. 5. legit *pro libertate*, quasi dicat, Camillus te principem malit quam suam illam libertatem. ⁷ Qui Romam à Gallis occupatam Dictator absens creatus liberavit. ⁸ Qui continentissimè in paupertate vivens munera sibi à Pyrrho & aurum à Samnitibus missum repudiavit. ⁹ Juniusne qui reges ejecit? an Marcus Brutus unus è Julii Cæs. percussoribus? ¹⁰ E. M. hominum deleverat, senatores 90. consulares 15. equites 260. ¹¹ Ut quondam dictaturam deposuit, secessitque Puteolos. ¹² Non rerum summam affectante, idque civili bello. ¹³ Liciniusne Crassus, an Marcus qui periit apud Parthos? ¹⁴ Qui sibi mortem conscivit Uticæ ne videret Cæsarem : tuâ tamen æquitate adductus à Cæsare stabit.

EPIGRAM.

EPIGRAMMATUM
Delectus Liber Quintus.
MARTIALIS.

Liber ad Lectorem. I.

SI *h*inimius videor, serâque ¹ coronide longus
Esse liber : legito pauca, libellus ero :
² Terque quaterque mihi finitur carmine
parvo
Pagina ; fac tibi me quàm cupis esse brevem.

¹ Signo absoluti operis in calce libri posito, hâc figurâ v. vel 7. alæ scilicet cornicis, translatione ab ædificio, cujus jam absoluti fastigio apponitur cornix. ² Poteris singulo epigrammate præfinire tibi finem libri.

De Mulione surdo. II.

MUlio viginti venit modo millibus, Aule.
Miraris pretium tam grave ? ¹ surdus erat.
¹ In-

¹ Innuit flagitioso domino magis placere servos furdos quos nemo roget de rebus dominorum.

Amico crede. III.

Cum rogo te nummos¹ sine pignore, non habeo,
inquis.

Idem, si pro me spondet agellus, habes.

Quod mihi non credis veteri, Thelesine, sodali,

Credis colliculis, arboribusque meis.

Ecce reum² Carus te detulit: ³ adsit agellus.

Exsilio comitem quæris? ⁴ agellus eat.

¹ Non vis mihi nummos mutuò dare nisi tibi agrum pignori opponam. ² Causidicus & delator: de quo Plin. epist. 5. l. 1. & Juvenal. satyra 1. V. 36. ³ Tibi in iudicio, causam tuam agat agellus meus, cui magis credis quàm mihi. Scepticè. ⁴ Non ego, vetus sodalis.

Vitia corporis. IV.

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine
* læsus,

Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

Fronti magna fides, inquit Physiognomones, pronunciantque cavendum ab iis quos signavit Deus. * Sic MS. Bodleianus. Vulg. luscus.

Laus Silii Italici. V.

Silius hæc magni celebrat monumenta² Maronis,
Fugera facundi qui Ciceronis habet:

Hæredem, dominumque sui² tumulique,³ Larisque;

⁴ Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

¹ Silius

178 EPIGRAMM. DELECTUS

* Silius Ciceronis atque Virgilii studiosissimus imitator : hujus aram religiosissime coluit, illius villas comparavit. Plinius Secun. lib. 3. Epist. 7. * Virgilii. * Ciceronis ædium. * Erat enim orator & Poëta.

De Pileolo. VI.

Hœdinâ tibi pelle contegenti
Nudæ tempora verticemque calvæ,
Festivè tibi, Phœbe, dixit ille,
Qui dixit caput esse * calceatum.

* Galericulo ex hirsutâ hœdi pelle ad dissimulandam calvitiam
* Cum eâdem tegeretur materiâ, quâ pedes.

In habentem varios mores. VII.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem:
Nec tecum possum vivere, nec sine te.

Amici ut amandi. VIII.

Triginta mihi, quatuorque messes
Tecum, si memini, fuere Fuli :
Quarum dulcia mixta sunt amaris,
Sed jucunda tamen fuere plura.
Et * si calculus omnis huc, & illuc
Diversus bicolorque digeratur :
* Vincet candida turba nigriorem.
Si vitare velis acerba quædam,
Et tristes animi cavere morsus,
Nulli te facias nimis sodalem.
Gaudebis minus, & minus dolebis.

* Si computemus felices nostros faustosque dies, quos more suo numerant Thraces nigris albisque lapillis. * Plures apparebunt fuisse boni dies quam mali.

Vera Nervæ commendatio. IX.

Contigit Ausonia procerum mitissimus aule
 Nerva: licet * toto nunc Helicone frui.
 Recta fides, hilaris clementia, cauta potestas
 Jam redeunt: longi terga dedere metus.
 * Hoc populi, gentesque tuæ pia Roma precantur:
 Dux tibi, sit semper talis, & iste diu.
 * Maeste animi, quem rarus habet, morumque tuorum,
 Quos Numa, * quos hilaris posset habere Cato.
 Largiri, præstare, * breves extendere census,
 Et dare quæ faciles vix tribuere dei,
 * Nunc licet, & fas est: 7 sed tu sub principe duro,
 Temporibusque malis, ausus es esse bonus.

* Liberè vacare Musis, sub Imperatore qui Musis Poësiq; favet. * Quod habet versus insequens, *Dux tibi, &c.* * Magis auctus sis animo, qualem pauci habent. Hortandi formula re bene gesta sumta à sacris. Quoties enim victimæ infundebatur thus aut vinum, dicebant, *Maestus est taurus.* h. e. cumulata est hostia & magis aucta. Isidor. lib. 10. c. 10. 4 Quos mores posset habere Cato, nisi quod magis tetricus fuit quam Nerva: supra: *hilaris clementia,* 5 Civium paupertatem opibus sublevare. 6 Sub principe tam pio, clementi, æquo: quandoquidem—7—Tu ipse O Nerva sub Nerone & Temporibus illis malis non dubitabas esse bonus.

Anus tripilis. X.

Toto vertice * quot gerit capillos,
 Annos si tot habet Ligeia, trima est.

* Est itaque tripilis seu trifilis.

Semper

Semper avarus eget. XI.

Habet Africanus millies, tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

In habentem amœnas ædes. XII.

D¹aphnonas, platanonas & aërias cyparissos,
Et ² non unius balnea solus habes,
Et tua centenis stat porticus alta columnis,
³ Calcatusque tuo sub pede lucet onyx,
Pulvereumque fugax ⁴ hippodromon ungula plaudet,
Et pereuntis ⁵ aquæ fluctus ubique sonat:
Atria longa patent: sed nec cœnantibus usquam,
Nec somno locus est: ⁶ quam bene non habitas?

¹ Laureta. ² Magis ampla quàm pro privato homine. ³ Pavimenta sternuntur Onychite lapide. ⁴ Spacium per quod currunt equi: ex ἵππου, & δ' ἐξ ὑπο. ⁵ Fontium, scaturiginum in hortis diffluentium. ⁶ Cui inter hæc omnia cœnatio nulla, cubiculum nullum.

Promissor bibax: XIII.

Omnia promittis, cum totâ nocte bibisti:
Mane nihil præstas: Postume, ¹ manè bibe.

¹ Ut eodem die præstes, neque excidant tibi quæ promissisti sobrio post somnum.

Divitum simulata offensio. XIV.

Genus, Auete, lucri divites habent iram.
Odisse quàm donare vilius constat.

¹ Divites

¹ Divites iratos se simulant & offensos, ut hominibus de se bene meritis pro mercede & muneribus odium rependant.

In hominem pessimum. XV.

MEntitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit.
Non vitiosus homo es, Zoile, sed * vitium.

* In abstracto & eminenter.

Honor mutat mores. XVI.

SAepe rogare soles qualis sim, Prisce, futurus,
Si fiam locuples, simque repente potens.
Quemquam posse putas mores narrare futuros?
Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

Multa vitia, quæ coercet & supprimit tenuis fortuna, ampla & sublimis manifestabit: magistratus indicabit virum.

Poëta æmulus. XVII.

SCribebamus ¹ epos: cæpisti scribere: cessi,
Æmula ne starent carmina nostra tuis.
Transtulit ad Tragicos se nostra Thalia cothurnos:
² Aptasti longum tu quoque syrma tibi.
³ Fila lyre movi doctis exulta camænis:
Plectra rapis nobis ambitione novâ.
Audemus satyras: ⁴ Lucilius esse laboras.
Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem.
⁵ Quid minus esse potest, epigrammata fingere cæpi:
Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.
Elige quid nolis; quis enim pudor, omnia velle?
Et si quid non vis, Tucca, relinque mihi.

¹ Carmina

182 EPIGRAMM. DELECTUS

¹ Carmen Epicum seu Heroicum. ² Tu quoque contulisti te ad tragediam. *Syrma* enim tragicorum vestis est. ³ Scripsi lyrica. ⁴ Satyrographus. ⁵ Quam scribere epigrammata.

Qui omnes laudant. XVIII.

NE laudet dignos laudat Callistratus omnes.
Cui malus est nemo, quis bonus esse potest?

Cui omnia alba, qui malos æquè ac bonos promiscuè laudat, arguit se iudicii infirmi, & vel livore vel adulatione præpediri: vide quæ Chrysippus, referente A. Gellio. l. 6. c. 1.

De Ligurra. XIX.

Versus, & breve ¹ vividumque carmen
In te ne faciam, ² times, Ligurra,
Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed frustra metuis, cupisque frustra.
³ In tauros Lybici ruunt leones;
Non sunt papilionibus molesti.
Quæras censeo, si legi laboras,
⁴ Nigri fornicis ebrium poëtam,
⁵ Qui carbone rudi, putrique creta
Scribit carmina, ⁶ quæ legunt cacantes:
⁷ Frons hæc stigmate non meo notanda est:

¹ Acumen enim est è virtutibus epigrammatis. ² Dicis subinde te timere. ³ Al. fremunt. ⁴ Obscuro loci, & vilis notæ versificatorem. ⁵ Qui levi carbone cretæve versus inscribit parieti à tergo ædium. ⁶ Quæ mandentur Dææ Cloacinæ. Qualia *Tausii Annales* Senecæ: & *Casullo, Annales Volusi* cacata charta. ⁷ Seryilis tua frons non digna est cui ego iuram mansura carminis mei puncta.

Vera

Vera fortitudo. XX.

Quod nimium laudas, Chæremon Stoice, mortem,
Vis animum mirer suspiciamque tuum.

! O quam magnus homo es, qui fæcerubentis aceti,
Et stipulâ, & nigro pane carere potes!
Rebus in angustis facile est contemnere vitam;
Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

! Non hoc facis ex virtute & fortiter, sed ex inopia rerum & pusillanimitate.

Sera dona post mortem. XXI.

Nil mihi das vivus: dicis post fata daturum.
Si non es stultus, seïs Maro * quid cupiam.

* Mortem tuam.

Magna pete. XXII.

Parva rogas magnos: sed non dant hæc quoque
magni.

! Ut pudeat leviùs te, Matro, magna roga.

! Levior quippe ignominia ex repulsâ in magnis quàm parvis:
& adverte Polyptoton in magnos, magni, magna.

Epitaphium canis Lydiæ. XXIII.

Amphitheatrales inter nutrita magistros
Venatrix, sylvis aspera, blanda domi,
Lydia dicebar, domino fidissima dextra,

L

Qui

184 EPIGRAMM. DELECTUS

- Qui non Erigones mallet habere ⁴ canem :*
² *Nec qui, Dictæâ Cephalum de gente secutus,*
⁶ *Luciferæ pariter venit ad astra deæ.*
⁷ *Non me longa dies, nec inutilis abstulit ætas,*
Qualia Dulichio fata fuere cani.
⁸ *Fulmineo spumantis apri sum dente peremta,*
Quantus erat ⁹ Calydon, aut, ¹⁰ Erymanthe, tuus.
Nec queror, infernas quamvis cito raptâ sub umbras,
Non potui fato ¹¹ nobiliore mori.

¹ Inter venatores qui curant venationes exhibendas in Amphitheatro nutrita. ² *Proserpœia canis.* ³ Domino meo æquè fida ac dextra propria, Alii leg. *Dextro*, ut sit *λύειν*. ⁴ Meram, Hymeram seu Neæram canem, quæ Erigone monstravit ubi pater Icarius à pastoribus Atticis occisus jaceret insepultus, Hygin. fab. 130. ⁵ Nec Lælaps canis à Jove custos Europæ appositus, quem à Minoe acceptum Procris conjugii suo Cephalo reliquit. Hygin. fab. 188. & Ovid. 7. Metamorph. ⁶ Ad Lunam, seu Dianam gaudentem venatione & canibus. *Vel*, inter astra relatus est à Jove. ⁷ Neque eram annosa ut ille Ulyssis, canis Argus, qui reversum post viginti annos agnovit herum. Odyss. 17. & Aristot. lib. 6. histor. animal. ⁸ Obliquè ferienti instar fulminis, *vel* urenti. ⁹ Inesse enim aprorum dentibus igneam vim testatur Xenophon. ¹⁰ Sus Erymanthius, quem interemit Hercules. *Apostrophe.* ¹¹ Quam venatione & pugnâ in Amphitheatro.

In malum Poetam. XXIV.

- ¹ *UNcto Corduba letior Venafro,*
² ** Histrâ nec minus absoluta testâ.*
Albi quæ superas oves Galefi,
³ *Nulla murice, nec cruore mendax,*
Sed tinctis gregibus colore vivo :
Dic vestro, rogo, sit pudor poetæ,
Ne ⁴ gratis recitet meos libellos.
Ferrem, si faceret bonus poeta,

*Cui possem dare mutuos honores.
Corrumpit ⁵ sine talione ⁶ cælebs,
⁷ Cæcus perdere non potest, quod aufert.
Nil est deterius latrone ⁸ nudo;
Nil securius est ⁸ malo poëtâ.*

¹ Olearum gloriæ facile principatum obtinuit Venafrum in Campania. secundas, ² Histria Italiæ peninsula. ³ Nec cedens testis olei seu olivaram Histriæ. ⁴ Non muricis sanguine seu succo purpureo tincta lana, sed nativo rutilo imbuta. *Nec varios discet mentiri lana colores; Ipse sed in pratis aries jam suave rubenti Murice, &c.* Virgil. ⁵ Impunè cui nulla vel mala scribenti carmina non possum ego referre gratiam, illius recitans cum honore, ut ille mea. ⁶ Vindictâ parili. ⁷ Metaph. nihil scribens. ⁸ Non possis lege talionis agere cum cæco, qui alteri oculum eruerit. ⁹ Cui nihil est quod vicissim auferas.

In detractorem. XXV.

*N*Asutus sis usque licet, sis denique ² nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus ³ Atlas,
Et possis ⁴ ipsum tu deridere ⁴ Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipse ego quam dixi: ⁵ quid dentem dente juvabit
Rodere? ⁶ carne opus est, si satur esse velis.
Ne perdas operam: qui se mirentur, in illos
Virus habe: nos hæc novimus esse nihil.
⁷ Nec tamen hoc nimium nihil est, si candidus aure,
Nec matutinâ si mihi fronte venis.

¹ Sis licet ingens irrisor. ² Totus ex irrisione compositus & conflatus, Deos rogabis totum ut te faciant, Fabulle nasum, dixit Catullus, sed sensu alio. ³ Hyperbolicè. ⁴ Emphatice. Mimum, qui & alios imitatione deridet. ⁵ Quid limam rodis vipera? quid carmina mea reprehensoria, reprehensor? ⁶ Quæ cedat denti tuo, mea reaget, ut loquuntur Physici; pete dente poëtâs magna profusos,

186 EPIGRAMM. DELECTUS

fectos, in illos vel frange genuinum, in illos virus invidiæ tuæ & maledicentiæ evome: meæ istæ nugæ serpunt humi tutæ satis; & si opus sit, sui vindicet. ¹ Nec tamen planè nihil sunt mea hæc: excipientur candidis & festivis, si minùs placeant sobriis, severis, & impransis.

Pumilio. XXVI.

S*olum species hominis caput, ¹ Hæciora credes.
Si stantem videas, ² Astyanacta putes.*

¹ Virum robustum. ² Puerum imbellem. sic Juvenalis de scæmina caput ædificante: *Andromachen à fronte videbis, Post minor est Pygmea Virgine, &c. Satyræ 6.*

Canis vertagus. XXVII.

N*on sibi, sed domino venatur ¹ vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.*

¹ Vertagus, a Greyhound.

Notarius. XXVIII.

C*urrant verba licet, manus est velocior illis:
Nondum lingua suum, dextra peregit opus.*

¹ Utur volubili fluat lingua, manus loquentem prævenit. Vide Senec. Epist. 91. & Auson. epigr. 138.

Persica, Nuciperfica. XXIX.

V*ilia maternis fueramus præcoqua ramis:
¹ Nunc in adoptivis Persica cara sumus.*

¹ An quia in nativâ stirpe vilia; pruno insita fiunt nobilia? ut habet Pallad. lib. 4. de Ins. An quia in suâ Perfide noxia & venenosa, sed translata, mutatoque cœlo & solo dulcia fiunt & salubria? ex opinione Columellæ, vide Alciat. emblem. 142. & Claud. Mincem ad idem emblem.

Glires. XXX.

Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

¹ Plin. l. 8. c. 57. & l. 29. c. ult.

Cuniculus. XXXI.

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris:
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

¹ Subterraneas, ab hoc animali cuniculos dictos. Vegetius, l. 4. c. 24.

Olivæ. XXXII.

Hæc quæ ¹ Picenis venit ² subducta taperis,
³ Inchoat, atque eadem ⁴ finit olivæ dapes.

¹ Olivæ optimæ ex agro Piceno in Italiâ. ² Subtracta, oleo non expresso integra. ³ Ad incitandum stomachum. ⁴ Ad tollendum fastidium.

Lens. XXXIII.

Accepe ¹ Niliacam, Pelusia munera, lentem:
Vilior est alicâ, carior illa fabâ.

¹ Lens enim optima nascitur circa Pelusium opp. Ægypti, vulgo Damiatæ, aliis Rosetæ ad extremum Nili ostium. Nec Pelusiæ curam aspernabere lentis. Virgilii Georg. 1.

Pavo. XXXIV.

Miraris quoties gemmantes explicat alas,
Et potes ¹ hunc sævo tradere, dure, coco?

¹ Spectaculum pulchrius quam ferculum, avem oculis quam gulæ gratiorem.

Cycnus. XXXV.

Dulcia defectâ modulatur carmina linguâ
Cantator cycnus funeris ipse sui.

¹ Poëris & quibusdam philosophis receptum, cycnum mortis præscium cum voluptate & cantu mori. Sed negant Plinius, Ælianus, Jul. Scaliger, aliique sanioris iudicii.

Betæ. XXXVI.

Ut ¹ sapiant fatuæ ² fabrorum prandia betæ,
O quàm sæpe petet vina, piperque cocus?

¹ Insuperbæ nisi condiantur. ² Pauperum.

Lactuca. XXXVII.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat avorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa ² dapes?

¹ Ut frigiditate suâ retunderet vini calorem. ² Ad lubricandum ventrem, tollendum stomachi fastidium, & appetitum irritandum.

Phasianus.

Phasianus. XXXVIII.

Argivâ primùm sum transportata carinâ,
Antè mihi notum nil, nisi ² Phasis, erat:

¹ Argo. ² Fl. Colchorum, unde phasianos ab Argonautis transportatos arguit à nomine avis.

Corona Rosea. XXXIX.

Dat festinatas ¹ Cæsar, tibi bruma coronas:
² Quondam veris erant, nunc tua facta rosa est.

¹ Domitiane. ² Naturâ suâ erant vernæ, in tuam gratiam hybernæ factæ sunt. *Adulatoriè.*

Murices. XL.

Sanguine de nostro tinctas, ingræte, lacernas
Induis, ¹ & non est hoc satis, esca sumus.

¹ Namque inter conchylia mensis inferuntur murices.

Locellus. XLI.

Si quid adhuc superest in nostri ² face locelli,
Munus erit: ³ nihil est; ipse locellus erit.

¹ Pocket. ² Fundo. ³ Si nihil reliqui sit, dabitur ipse locellus.

Tali eborei. XLII.

Cum steterit nullus vultu tibi talus eodem,
 2 Munera me dices magna dedisse tibi.

1 Ludebatur talis quatuor, quandoque tribus. Talorum autem felicissimus jactus dicebatur Venus, ubi singuli tali diversam haberent faciem, comparentur simul cane, ternario, quaternario & senione. 2 Grati erunt tibi tali isti quos tibi misi, per se quidem munus leve, sed propter ludi deposita magnum.

Turricula. XLIII.

Quæ scit compositos manus improba mittere talos,
 Si per me misit, 1 nil nisi vota facit.

1 Fortasse non arti locus est.

Lepus. XLIV.

Inter aves turdus, si quis me iudice certet,
 Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Nuces. XLV.

Alea parva nuces, & non damnoſa videntur :
 Sæpe tamen pueris 1 abstulit illa nates.

1 Nudavit ad pœnas si ultra diem permissum luserint.

Follis. XLVI.

Ite procul juvenes : mitis mihi convenit ætas :
 1 Follis decet pueros ludere : folle senes.

2 Sed minore, qui vento distentus agitur facili manu.

Pica.

Pica. XLVII.

Pica loquam certâ dominum te voce saluto:
Si me non videas, esse negabis avem.

Mensa citrea. XLVIII.

Accipe felices ¹ Atlantica munera, sylvas:
² Aurea qui dederit dona, minora dabit.

¹ Citreas mensas ex Atlante monte Mauritanie. ² Si ex auro puro puto fieret mensa, minoris tamen esset pretii quam citrea.

* Canusina rufæ. XLIX.

Roma magis fuscis vestitur, Gallia rufis:
Et placet hic pueris, militibusque color.

* Lana è Canusina quæ subrubi coloris est.

¹ Viri Romani utuntur vestibus fusci coloris, Galli rufis è lana Canusina: & tamen pueri nostri gaudent rufo hoc colore, ut & milites, ex instituto Laconum quibus hic color in bello placebat, ne per vulnera effluens sanguis, in vestibus alterius coloris iacueret suis terrorem, hostibus adderet animum.

Nives. L.

Non potare nivem, sed aquam potare rigentem
De nive, commenta est ingeniosa sitis.

¹ Non aquam nivium, sed decoctam nive reconditam ac refrigeratam.

Caprea. LI.

Pendentem summâ capream de rupe videbis,
Casuram speres, ² decipit illa ³ canes.

¹ Respicit ad Virgilii versum, *Dumosâ pendere procul derupe vi-
debo.* ² Al. despicit. ³ Inter venandum.

Accipiter. LII.

Prædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis: idem
Decipit, & ¹ captas non sibi mæret aves.

¹ Dolet sibi prædam ab aucupe, cui servit, ereptam: vide
Lil. Gyrald. dialog. 6. lib. 1.

Fœnum. LIII.

Fraudatâ ² tumeat facilis tibi culcitra ³ plumâ.
Non venit ad duros pallida cura toros.

¹ In quâ non est pluma. Al. leg. *Frondata*, id est, frondibus.
² Farciatur. ³ Alii *fæno*.

Persona Batava. LIV.

Sum figuli lusus rufi persona Batavi.
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

¹ Sum larva, persona seu vultus fictilis Batavi iusti. Pueris quip-
pe terrori sunt larvati.

Hercules Corinthius. LV.

E *Lidit² geminos infans, nec respicit angues.
Jam poterat teneras hydra timere manus.*

¹ Ex ære Corinthio. Plin. l. 35. c. 9. ² Angues ab Herc. in cunis elisos, & Hydram devictam, vel infantes in fabulis audiverunt.

Livius in membranis. LVI.

P *ellibus exiguis arctatur Livius¹ ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.*

¹ A styli insurgentis granditate, an ab operis magnitudine & librorum 140. multitudine? vide Juvenal. Sat. 7. V. 98.

Sallustius. LVII.

H *ic erit, ut perhibent¹ doctorum corda virorum,
Primus Romanâ Crispus in historiâ.*

¹ Quintiliani l. 2. c. 5. & l. 4. c. 2. Senecæ Rhet. l. 3. decl. & controvers. 25. l. 5. Corn. Tacit. 3. hist. Vell. Paterc. hist. 2. &c.

Mel Atticum. LVIII.

H *oc tibi¹ Thesei populatrix misit² Hymetti
³ Pallados à sylvis nobile nectar apes.*

¹ Attici, à Theseo rege. ² Montis Attici. ³ Præfidis Atticæ.

Favi

Favi Siculi. LIX.

Cum dederis Siculos mediis de collibus ¹ Hyblæ,
² Cecropios dicas tu licet esse favos.

¹ Montis Siciliæ. ² Atticos, à Cecrope rege.

Cocus. LX.

Non satis est ars sola coco; servire palato,
 Atque cocus domini debet habere gulam.

¹ Turnebus interpungit. *Non satis est ars sola coco, servire palato, Atque cocus domini debet habere gulam.*

Lucanus. LXI.

Sunt quidam, qui me dicunt non esse Poëtam;
 Sed qui me vendit bibliopola, ² putat.

¹ Magis oratoribus quam Poëtis adnumerat eum Fabius c. r. l. 10. historicis alii. ² Tum quia versu scriptus sum, tum quia vendibilis.

Catullus. LXII.

Tantum magna suo debet () Verona Catullo,
 Quantum parva suo () Mantua Virgilio.

¹ Elegantes Antitheses.

Calices gemmati. LXIII.

G^{Emmatum} ¹ Scythicis ut luceat ² ignibus ³ aurum,
Adspice : quot digitos exuit iste calix !

¹ Smaragdis. ² Poculum aureum. ³ Eo processit luxus, ut multis gemmas digitis detractas poculis inserant.

CrySTALLINA. LXIV.

F^{Rangere dum metuis, frangis crySTALLINA :} ¹ peccant
Securæ nimium, sollicitæque manus.

¹ Al. Peccat Securâ nimium, sollicitæque manus : per diligentiam & curam æquæ ac per negligentiam.

Calices vitrei. LXV.

A^{Dspicis} ¹ ingenium Nili : quibus addere plura
Dum cupit, ab, quoties ² perdidit auctor opus !

¹ Artificium Ægyptiorum in formandis vitreis calicibus diversis coloribus, quos Adrianus Imp. *allafontes* dixit. Vide Scalig. ad Propert. l. 4. ² Fregit in ipso opere.

In Amphitheatrum Cæsaris. LXVI.

B^{Arbara} ² Pyramidum ³ sileat ⁴ miracula
⁵ Memphis,
Affiduus jactet nec Babylona labor ;
Nec ⁶ Triviæ templo ⁷ molles laudentur ⁸ honores ;
⁹ Dissimuletque deum cornibus ¹⁰ ara frequens ;
 Airé

196 EPIGRAMM. DELECTUS

Aëre nec vacuo ¹¹ pendentia ¹² Mausolea

Laudibus immodicis Cares ¹³ in astra ferant.

Omnis ¹⁴ Cæsareo cedat ¹⁵ labor ¹⁶ amphitheatro :

Unum ¹⁷ præ cunctis fama loquatur ¹⁸ opus.

¹ Ad Græcorum distinctionem, quibus alii omnes Barbari. —² Nobilissima Ægypti civitas hodiè *Cairo*. ³ Moles hæc altissimas in sepulchrorum usum non sine profusâ opum ostentatione reges Ægyptii extruxere, à quadratâ basi decrescendo ascendentes in formam *pygæ*, unde & nomen: post Herodotum, Melam, Plinium, Solinum, Marcellinum, Diod. Siculum, &c. qui de his, lege Bellonium qui Pyramides quæ hodiè visuntur, ipse dimensus est. lib. 2. observ. c. 42, 43, & 44. & Gravius ante omnes, qui de iis iustum opus, quæ Pyramidographia inscribitur, confecit. ⁴ Signatè ad *Barbaros* & *αἰσώτες* • vel, fileat miracula, id est, non amplius miretur, habeatve pro miraculis. ⁵ *Θιάυδα*, conspicua seu spectanda propter artificium opera, quæ septem numerantur: quibus & alii septena altera adnumerant; quorum duo Jovis Olympici templum & Colossus Rhodius, quoniam ad plenam enumerationem à Poëtâ sunt omissa. J. Scoppa censet voluisse Martialem hoc epigram. amphitheatrum quinque his structuris antepone, propter, 1. altitudinem, 2. celeritatem, 3. statuas, 4. varietatem, & 5. nobilitatem, quem vide Collect. l. 1. c. 29. ⁶ Eorum qui laudant, imo regum qui Babylona condiderunt, sive urbis hortorum pensilium, murorumque amplitudinem respicias, sive assiduitatem operum: namque & ipse murus, cujus ambitus 350 circiter stadiorum erat, intra annum absolutus est, cum diebus singulis singula perficerentur stadia: alii legunt *Affyrinus*; minus rectè. ⁷ Dianæ Ephesiæ. Propter molles Ionas & Deam, festi summâ cum pompâ & mollitie celebratam. *Aliis* propter signa affabre & ad vivum efficta. Virgil. *Spirantia mollius ara*; & Flaccus, *molles imitabitur are capillos*. Verum locum hunc proculdubio corruptum luxatumque variæ Criticorum tentarunt manus, necdum saluti restituerunt. ⁸ Columnas, statuas, signa, &c. *aliis*, sacrificia. ⁹ Non usque adeò efferat, non tanquam divinum opus jactet, cum ab Amphitheatro mortali manu factò illam longè superatam videamus. ¹⁰ Non Jovis Hammonis apud Nasamonas, quæ nec opibus nec structura erat insignis: vide Plutarch. lib. de animalium solertiâ, & in vitâ Thesei. & Politian. 52. Miscellan. hujus meminit & Callimachus in hymno Apollinis.

¹¹ Ad altitudinem 140 pedum sublata columnisque innixa, summoque cacumini impositam quadrigam cuius equi suspensis alis volare videbantur: suspensa autem dicebantur quæ suffulta erant.
¹² Mausoli regis Cariae tumulum, monumentum illi ab uxore Artemisia extractum. ¹³ Eleganter respicit ad τὸ in aere pendentia.
¹⁴ A Vespasiano auspiciato inceptoque, à Tito F. perfecto & dedicato. ¹⁵ Opus speciosum. ¹⁶ In quo ederentur spectacula & venationes, absque scenâ, sedibus per gradus undequaque clauso, in quibus loca 87000, ovali formâ: ad cuius summitatem ægrè visio humana pertingeret: vide Vitruvium, Marlianum, Lipsi. de Amph. &c. ¹⁷ Sic & MS. Bodl. Alii pro. ¹⁸ Amphitheatrum Cæsaris.

In opera publica Cæs. LXVII.

Hic ubi ² sidereus ³ propius videt astra ⁴ colossus
 Et ⁵ crescunt mediâ ⁶ pegmata ⁷ celsa ⁸ viâ;
⁹ Invidiosa feri ¹⁰ radiabant ¹¹ atria ¹² regis,
¹³ Unaque jam totâ stabat in urbe domus.
¹⁴ Hic ubi conspicui venerabilis amphitheatri
 Erigitur moles; ¹⁵ stagna Neronis erant.
¹⁶ Hic ubi miramur ¹⁷ velocia munera thermas,
¹⁸ Abstulerat miseris tecta superbus ager.
¹⁹ Claudia diffusas ubi porticus explicat ²⁰ umbras,
²¹ Ultima pars aulae deficientis erat.
 Reddita Roma sibi est; & sunt, ²² te præsides, Cæsar,
²³ Deliciae populi, quæ fuerant domini.

¹ In quartâ urbis regione. ² Cui (dejecto Neronis capite) Vespasianus solis vultum, 12 radiis insignem reposuit dicavitque Soli Sidereo Deo. ³ Legitur & propior, estque Pathos Metonymicon. ⁴ Statua quam sibi Nero construxerat altam pedes circiter cxx. ⁵ Extruuntur vel ex se surgunt, erant enim — ⁶ — machinæ αὐτοκινῆται quæ ex se in sublime crescebant aut rursus decrescebant. ⁷ In tertium aut quartum tabulatum elata. ⁸ Sacra. ⁹ Odiosa, inuisa iis quorum ædes interceperat incendiarius Nero, ut in usum suum converteret. ¹⁰ Auro gemmisque. ¹¹ Domus prius

198 EPIGRAMM. DELECTUS

prius *Transitoria*, mox incendio absumpta restitutaque, *Aurea* nominata. Suet. Nero cap. 31. ¹² Crudelis Tyranni Neronis, nomen autem regis semper Romanis inuisum. ¹³ Notam hoc è carmine illo, *Roma domus fiet, &c.* referente Suetonio Ner. cap. 39. Neronis enim domus à Palatio ad Esquilias usque pertinebat. ¹⁴ Inter Cœlium montem & Esquilias. ¹⁵ Stagnum maris instar, circumseptum ædificiis ad urbis speciem. ¹⁶ In tertiâ urbis regione. ¹⁷ Celeriter extructa. ¹⁸ Incendio enim & ruinis patriæ domum sibi extruxit, ad eamque arva, stagna, sylvas, prospectus, &c. Tacit. 15. Annal. ¹⁹ Quæ & Livia, aliis tamen à Liviâ diversa. ²⁰ Cum suas, tum vitis quæ subdiales inambulationes umbrosis pergulis opacabat. Plinius lib. 14. cap. 1. ²¹ Extrema pars domus Aureæ, id est, juxta Esquilias in quintâ urbis reg. ²² Te imperatore. ²³ Postquam opera & munera publica facta sunt, quæ nuper in privatas delicias occupârat Nero.

De gentium confluentia & congratulatione.
LXVIII.

QUæ tam seposita est, quæ gens tam ¹ barbarâ,
Cæsar,

Ex qua spectator non sit in ² urbe tuâ ?
Venit ab ³ Orpheo ⁴ cultor Rhodopeius ⁵ Hæmo,
Venit ⁶ Epoto ⁷ Sarmata pastus equo ;
Et qui ⁸ prima bibit deprensi flumina Nili,
⁹ Et quem supremæ ¹⁰ Tethyos unda ferit.
Festinauit ¹¹ Arabs ; festinavere ¹² Sabæi ;
Et Cilices ¹³ nimis hic maduere suis.
¹⁴ Crinibus in nodum tortis venire ¹⁵ Sicambri,
Atque ¹⁶ aliter tortis crinibus Æthiopes.
¹⁷ Vox diversa sonat : populorum est vox tamen una
Cum verus patriæ diceris esse pater.

¹ Ex Græcorum divisione mundi, quibus alii omnes Barbari dicti, imo ex suis qui non *ἑλλάδα* incolabant, quive non ore rotundo, molliter & Atticè loquebantur. Ab
ἀσπερά

asperâ enim & incultâ pronuntiatione Barbaros dictos cenſet Strabo lib. 14. J. C. Scalig. à *Bar* quod Arabicè *Deſertum* ſonat; more Hebræo geminato ad intentionem. Exerc. & in Theophr. de pl. ² Sede imperiali, *vel*, à te reſtitutâ. ³ Ad montem Hæmum Orphei parentes habitârunt. ⁴ Thrax agriculturæ ſtudioſus. Rhodope enim mons Thraciæ, *quæſi dicat, venere Boreales incola.* ⁵ Tartari, Ruſſi, Poloni. ⁶ A Meridie. Ægyptii & Afri apud quos Nilus primum fluere deprehenditur, neque enim fons Nili tum repertus. ⁷ Ab occidente, qui ad Heſperium litus ſiti. Aliis Britanni, quorum litora, ut & ultima Thule, maris fluctibus feriuntur. ⁸ Uxor Neptuni. *Metonym.* maris. ⁹ Ab Oriente, è Nabathæâ, id eſt, Petræâ; & Scenitæ, id eſt, deſerta Arabia. ¹⁰ E Felici Arabiâ. ¹¹ Κρόκος περιόμειν, croci aqua diluti aſperſionibus, quæ in theatro & Amphith. ſiebant. Cilicia vero croco nobilis. ¹² Guelдри. *Synecdoch.* Germani, quorum inſigne obliquare crinem nodoque ſubſtringere. Tacit. de Germ. & Juven. ¹³ Madido torquentes cornua cirro. A naturâ, vel ſolis ardore, cum Germani artificio cirrati ſint. ¹⁴ Lingua varia, acclamationis vero & mens eadem. M S. Bodl. *Vox diverſa ſonat Populorum: & Vox tamen una eſt, Cum vernis, &c.*

Ad Titum, quod expulerit delatores.

LXIX.

T *Urba gravis paci, placidæque inimica quieti,
Quæ ſemper miſeras ſolicitabat opes,
Tradita Getulis; ³ nec cepit arena nocentes;
Et delator ⁴ habet, quod dabat exſilium.
Exulat ⁵ Auſoniâ profugus delator ab ⁵ urbe:
⁶ Impenſis vitam principis annumeres.*

¹ Delatores, calumniatores ſicales, qui, ſub Nerone divitum opibus inſidiati, eos quo jure, quâ injuriâ accuſationibus vexârunt. ² Relegata eſt in arenosa & deſerta Africæ loca. legunt alii *Traducta eſt Gyris*, alii *Cybiris*. MS. Bodl. *Geticiis*. Lipſius cap. 11. lib. 2. de Cruce legit *Traducta eſt Titulus*: pro more noxiorum traducendi per forum ſeu Amphith. appenſis collo

200 EPIGRAMM. DELECTUS

collo titulis & inscriptionibus criminum: & Sueton. cap. 8. Titi. *Delatores assidue in foro fustibus & flagellis casos, novissime traductos per Amphitheatri arenam, partim subjici in servos aut vanire, partim in asperissimas insularum aveli imperavit.* Traditi sunt delatores Gétulis, magistris scilicet leonum, ut eos ipsi suis leonibus laniandos objicerent: quos tamen quum Arena non caperet, pulsi sunt quidem in exilium. Scalig. & Scriv. ³ Tantus est delatorum numerus, ut vix capiat eos Amphit. imo vix insulæ. *Plinius in Panegyrico Trajani.* ⁴ E talionis poenâ, quæ veteribus placuit, ⁵ Româ urbe Italiæ ab Aufone Ulyssis & Calypsus nepote. ⁶ Curis, beneficiis, muneribus.

De Kal. April. qua die omnis venatio per mulieres confecta est. LXX.

Belliger invictis quod Mars tibi servit in armis,
Non satis est Cæsar; servit & ipsa. ¹ Venus.

Hoc cum sequenti Epigrammate ab imperitis Librariis confunde-
batur, & ex duobus unum confecerunt. Lemmata enim erant
amissa, quæ ex optimo codice restituit If. Vossius suis in Catullum
observationibus p. 127. ¹ Non satisfacit tibi Mars, sed mulie-
ribus opus bellicum est peragendum, die Veneri sacratâ.

De Venatrice quæ Leonem primæ formæ
venabulo exceptit. LXXI.

Prostratum vasta Nemeës in valle leonem
Nobile & ¹ Herculeum fama canebat opus,
Prisca fides taceat; nam post tua munera Cæsar,
Hæc jam ² fæmineâ vidimus acta manu.

¹ Hercules interfecit vastæ molis Leonem in saltu Nemeo;
---2---Sed nos vidimus Mulierem interficientem Leonem, haud-
quaquam minorem illo Nemeenfi: Fæminis sub Nerone & Do-
mitiano

mitiano solitum erat in Arenam descendere: Tacit. Annal. 15.
Sueton. Ner. c. 11. Juvenal. Satyr. 1. V. 24.

Pœna Laureoli. LXXII.

Qualiter in Scythicâ religatus ¹ rupe Prometheus
² Assiduam ³ nimio pectore pavit ⁴ avem :
Nuda ⁵ Caledonio sic * pectora præbuit urso,
⁶ Non falsâ pendens in cruce ⁷ Laureolus.
Vivebant laceri membris stillantibus artus,
⁸ Inque omni nusquam corpore corpus erat.
* Denique supplicium dederat necis ille paterna,
Vel domini jugulum foderat ense nocens;
Templa vel arcano demens spoliaverat ⁹ auro;
Subdiderat sævas vel tibi Roma faces.
¹⁰ Vicerat antiquæ sceleratus crimina famæ,
In quo, quæ fuerat fabula, pœna fuit.

¹ Caucaſo. ² Interdiu veſcentem---³---noſtu in pœnas re-
naſcenti jecore---⁴---Aquilam. ⁵ E Scotiâ, *Synecdoch.* in Septen-
trionalibus enim plagis urſi maximi & ſæviſſimi. * *Viſcera.* Bodi.
MS. ⁶ Non ficto dramate, in quo quis urſi pelle tectus (uti
Nero apud Suetonium cap. 29.) fictitium Laureolum dilaniare vi-
deretur; non in fictâ cruce, uti agebat Laureolum Lentulus (Ju-
venal. ſatyrâ 8. judice) dignus verâ cruce: ſed verè totum corpus
laceratus. ⁷ Damnatus iſte Laureoli latronis urſo expoſiti mimum
verè agens. ⁸ Torus eviſceratus, caine nudatus, nil niſi vultus.
χῆμ' ἐξύμαρ. * Verſus inſequentes quatuor tanquam ſpurii
relegantur ad neſcio quem Panormitanum. ⁹ Ornatu, ſtatuis,
vaſis templorum aureis, *αἰνέματα* * vel etiam privato auro tem-
plis cuſtodix̃ cauſâ depoſito. ¹⁰ Admiſerat ſanè aliquod crimen
Laureoli illius latrocinio gravius.

De Dædalo. LXXIII.

Dædale, Lucano cum sic lacereris ab urso,
Quàm cuperes pennas tunc habuisse tuas !

Simile quid de Icaro juxta Neronis *ἰκαρίων* decidente, vide
apud Tranquill. Ner. cap. 12.

De Rhinocerote. LXXIV.

Prestitit exhibitus totâ tibi, Cæsar, arenâ,
Qua non ¹ promisit, praelia ² rhinoceros.
O quam terribiles exarsit pronus in iras !
Quantus erat cornu, cui pila taurus erat !

¹ Desperabantur promissi praelia Martis. à Cæsare scilicet promissi
vult Jol. Scalig. hic ergo legit *promisti*. Quod mihi durius vide-
tur quàm noster dare aut etiam ferre potuerit. ² Ingens bellua
cui nomen dedit τὸ ἐπ' ἀκρᾷ τῇ ᾧ κέρας, καὶ ἄλλο ὑπερ αὐτὸ ὁ
μύς. Pausan. lib. 9. quamvis & hæc relatio de 2 cornibus non
ita gravi fide constet.

De Leone qui Gubernatorem offendit.
LXXV.

Læserat ¹ ingrato leo perfidus ore magistrum,
Ausus tam ² notas contemnerare manus :
Sed dignus tanto persolvit crimine pœnas ;
Et qui non tulerat verbera, ³ tela tulit.
⁴ Quos decet esse hominum tali sub principe mores,
Qui jubet ⁵ ingenium mitius esse feris ?

¹ In custodem, rectorem, mansuetarium. ² Magistri coëccen-
tis, vel fortè irritantis. ³ Venabula, jacula conficiendum. ⁴ A
minori.

minori. ¹ Hemistichium ex Ovidiano illo, eleg. 10. lib. 1.
Turpe erit ingenium mitius esse feris.

De sue quæ ex vulnere peperit. LXXVI.

ICta gravi telo, confossaque vulnere, mater
Sus, ¹ pariter vitam perdidit, atque dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro!
Hanc ego ² Lucinæ credo fuisse manum.
Expertæ est numen moriens utriusque Dianæ,
Quâque soluta parens, quâque peremta fera est:

¹ Suam amisit, fuculo dedit. ² Quæ certo jaculatur, errare
nescit, ὁμοιωτάτης. ³ Venatricis & obstetricis.

De eadem. LXXVII.

Sus fera ¹ jam gravior, maturi ² pignora ventris
Emisit fœtum, vulnere facta parens.
Nec jacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
³ O quantum est subitis casibus ingenium!

¹ Partui proxima. ² Rectius legas pignore. namque uni-
cum peperit fuculum, cæteri matris funere tumulati. ³ Casus ubi-
que valet.

De Hercule infidente tauro ad cœlum
rpto. LXXVIII:

Raptus abit mediâ quod ad æthera taurus
arenâ;
² Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.
Vexerat Europen ³ fraterna per æquora taurus,
At

204 EPIGRAMM. DELECTUS

*At nunc ⁴ Alciden ⁵ taurus in astra tulit.
⁶ Cæsaris, atque Jovis confer ⁷ nunc schema: juveni
⁸ Par onus ut tulerint; ⁹ altius iste tulit.*

¹ Pegmate: *pegma*, machinâ quâ in sublime rapiebantur personæ scenâ in aëra, ut à Boreâ Orythia, ab Aurorâ Memnon, ab anguibus Medea, &c. ² Non tam machinamenti fuit artificium, quàm pii numinis aura, arti adspirans. ³ Neptunia regna, maria. ⁴ Domitianum (credo) vel Domitiani effigiem Herculis habitu, quem ipse affectavit, gentemque Flaviam referri voluit ad Reatinos & comitem Herculis: vide Sueton. Vespas. c. 12. ⁵ Tauro huic ligneo Imperatorem inclusum volunt nonnulli, ut quadret schema cum Jove sub specie tauri: verum nec placet, nec opus est: namque---⁶---A Cæsare exhibitus in spectaculo hic tantus. ⁷ Putat Rutgerius hoc epigram. ad Aruntium Stellam, inter alia, scriptum fuisse, legendumque, *confer nunc, Stella, juvencos.* ⁸ Fac eos tulisse par onus, quod tamen non fuit: ille enim puellam, hic herœa, &c. ⁹ Ludit in ambiguitate vocis *altri*, quòd aliquando pro cælo, quandoque pro mari sumitur. Jovis autem taurus Europam per mare, Cæsaris taurus Herculem per aëra (quod mari altius) tulit.

De suppliance elephante. LXXIX.

*Q*uod pius, & supplex elephas te, Cæsar, adorat;
 Hic modo qui tauro tam metuendus erat:
¹ Non facit hoc jussus, nulloque docente magistro
 Crede mihi, numen sentit & ille tuum,

¹ Facit hoc non à magistro jussus & edoctus ut alibi elephantes: docile animal elephas & religiosum: Solem enim & Lunam naturæ instinctu adorat.

De tigride quæ leonem laceravit. LXXX.

L Ambere securi dextram consueta magistri,
 Tigris ab Hircano gloria ¹ rara jugo,
 Sæva

Sæva ferum rabido laceravit dente leonem :

Res nova, non ullis cognita temporibus.

Ausa est tale nihil, sylvis dum vixit in altis :

² Postquam inter nos est, plus feritatis habet.

¹ Non ita frequens huc adducta ex Hircaniis sylvis ; videturque respicere ad mbrem surripiendi catulos Tigridis : cum enim fœtus infidiis ereptos videt, insequitur raptorem animal perniciosissimum : ille unum abiecit è catulis, quem mater ad cubile reportat, rursusque raptorem insequenti alterum abiecit, mox tertium, &c. ita ille unicum vix nactus navim conscendit. Plin. l. 8. c. 18. Solin. c. 21. ² Ad nos tralata fortior & animosior facta est.

Orpheus verè discerptus. LXXXI.

Quidquid in ¹ Orpheo Rhodope spectasse theatro
Dicitur, exhibuit, Cæsar, arena tibi,

² Repserunt scopuli, mirandaque ³ sylva cucurrit,
Quale fuisse ³ nemus creditur Hesperidum.

Adfuit immixtum ⁴ pecudum & genus omne ferarum,
Et supra vatem ⁵ multa pependit ⁵ avis.

Ipsæ sed ⁶ ingrato jacuit laceratus ab urso.

Hæc tamen ut res est facta, ita ficta alia est.

¹ Threiciis vallibus seu planicie ad Hæmum Rhodopenve, quæ ad similitudinem veri theatri refert poeta, ut Ovid. 11. Metam. *Manades Orphei titulum rapuere theatri.* ² Hæc autem vel per machinamenta *νεφελαγάγε* vel ab hominibus in truncis arborum scopulisque latitantibus movebantur. ³ Horti aureis pomis, id est, citriis (ut refert è Jubæ commentariis Æmylianus apud Athenæum lib. 3. c. 6.) insignes, quos habuerunt in extremâ Æthiopie parte filia Hesperii fratris Atlantis. ⁴ Al. *Pecori* : alii *pecudum genus atque ferarum* : sed acutiori sensu retineatur verus lectio : neque enim pecudes domesticæ, sed feræ Orpheum insecutæ, quas voce illius blandâ citharæque sono delinitas crederes pecudes. ⁵ Fila vel reti coercitæ tenuissimo ne avolarent, aves multæ. ⁶ Malè vatis musicam compensant.

De rhinocerote. LXXXII.

S¹ollicitant ²pavidi dum rhinocerota magistri,
 Seque diu magna colligit ira ferae,
 Desperabantur promissi praelia Martis:
 Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
 Namque ³gravem gemino cornu sic extulit ursum,
 Faciat ut impositas taurus in astra pilas.

¹ Feras ad pugnam irritare solebant stimulis, igne, flagellis, pilis, mappis. ² Verentes ne in se bestiam moverent, Vel ne, si non moveretur in pugnam, populo displicerent qui lentas ode-
 rat pugnas. ³ Gemino cornu infestum urum. Ita legendum di-
 vinabat J. Doufa, assensit Jos. Scalig. exponit Pet. Scrv. non ut
 vulgo *ursum*.

De naumachiâ. LXXXIII.

Si quis ades longis ¹serus spectator ab oris,
 Cui lux prima ²sacri muneris ista fuit:
 Nè te decipiat ratibus ³navalis Enyo,
 Et par unda fretis; hîc modo terra fuit.
 Non credis? ⁴spectes, dum laxent æquora Martem;
 Parva mora est; dices, hic modo pontus erat.

¹ Per itineris longinquitatem. ² Qui jam primum spectas
 Naumachiam, Neptuno sacram, vel à Divo Cæsare exhibitam.
³ Prælium navale. Est autem Bellona, bellorum dea, Martis so-
 ror. ⁴ Expectes modo dum certamini finem faciant æquora e-
 missa.

De Carpophoro qui viginti hircos pariter immisos confecit. LXXXIV.

Secula ¹ Carpophorum, Cæsar, si prisca tulissent,
² Non Diomedis equos barbara terra ferat.
² Non Marathon taurum, ³ Nemeë frondosa leonem,
 Arcas Mænalium non timuisset aprum.
 Hoc armante manus ⁴ hydræ mors una fuisset,
⁵ Huic percussa foret tota Chimæra semel.
⁶ Igniferos posset ⁷ sine Colchide vincere tauros :
 Possit utrunq; ferum vincere Pasiphaes.
 Si sit ut æquorei revocetur fabula Monstri
 Hesione solvet solus & Andromedan ;
¹⁰ Herculeæ laudis numeretur gloria : plus est
 Bis denas pariter perdomuisse feras.

¹ Adolescentem Domitiano charum in *Ἀνεμομαχίας* amphitheatrales descendentem. ² Non esset hospitibus periculum se a Diomedis Equis disceptos esse. ² Urbs illa Atticæ non timuisset Cretæum taurum, ab Herc. cæsum, quod tamen Thesæo adscribitur. ³ Non sylva Nemæa inter Cleonas & Philuntem timuiss. leonem, non Arcadia aprum, quem confecit Hercules. ⁴ Repullulantibus capitibus crescens malum uno ictu simul interfecisset, ⁵ Idem M S. Bodl. habet. *Hinc*, id est, ab hinc manu, vel uno ictu periisset triforme illud monstrum. ⁶ Al. *Aripedes*, melius legas *Ignivomos*. ⁷ Absque Medæ ope & arte. ⁸ Laomedontis filiam ceto expositam quam asseruit Herc. ⁹ Cephei & Cassiopes filiam, quam ceto expositam liberavit Perseus. ¹⁰ Ite jam, subducite rationes, comperietis Herculis labores per omnem vitam non excessisse XII. numerum : Carpophorus uno spectaculo XX. stravit feras. Lemna autem quod Epigrammati præfigitur ex peraninquo codice restituit *Isaacus Vossius*, absq; quo Epigramma non satis bene antea erat intellectum.

De Prisco & Vero gladiatoribus.
LXXXV.

Cum traheret Priscus, traheret certamina Verus,
 Effet & æqualis Mars utriusque diu;
¹ Missio sæpe ² viris magno clamore petita est:
 Sed Cæsar legi paruit ipse suæ.
 Lex erat ³ ad digitum posita concurrere palmâ:
 Quod licuit, ⁴ lances, donaque sæpe dedit.
 Inventus tamen est finis discriminis æqui;
 Pugnavère pares, succubuère pares.
 Misit utrique ⁵ rudes, & ⁶ palmas Cæsar utrique:
⁷ Hoc pretium virtus ingeniosa tulit.
 Contigit hoc, nullo nisi te sub principe, Cæsar,
 Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

¹ Missio erat quoties læsus aut victus victori eripiebatur à principe vel munerario ex faventia populi, quam significabat pressio pollice. ² Gladiatoribus. ³ Concursum digitorum à dimicatione palmam inter se fortiti. Pet. Scriverias quem vide. Alii sublato digito se victum agnoscere. exp. ⁴ Oblonia in lancibus & dona, ut reficeret animumque adderet gladiatoribus, vel populo quo patientius ferret longæ pugnæ moram. ⁵ Scipiones; quibus veterani gladiatores donati in signum magisterii, liberi ab arena in reliquam vitam pronunciabantur. ⁶ Præsentis certaminis præmia. ⁷ Missionem, palmam, & rudem.

Carmen festinatum. LXXXVI.

DA veniam subitis: non displicuisse meretur,
 Festinat, Cæsar qui placuisse tibi.

* Hæc disticha, vel mutila sunt & corrupta, vel Martialis non sunt, ex fragmentis illi adscribuntur.

EPIGRAMMATUM

Delectus Liber Sextus.

E Veteribus Poetis.

CATULLUS.

Mittit libellum suum. I.

QUoi dono ¹ lepidum novum libellum
 Aridâ modo ² pumice expolitum ?
³ Corneli, tibi: namque tu solebas
 Meas ⁴ esse aliquid putare nugas,
 Jam tunc, cum ausus es ⁵ unus Italorum
 Omne ævum tribus explicare chartis,
 Doctis, ⁶ Jupiter, & laboriosis !
 Quare ⁷ habe tibi quidquid hoc libelli est, &
 Qualecunque, quod ⁸ ò patrôa virgo
 Plus uno maneat perenne sæclo.

¹ Genus Epigrammatum Catulli tenerum, molle, laxum, purum, delicatum, multis ita gratum, ut Catullum longè Martiali præferant. Cum his alii prorsus sentire non possunt. Ut enim, aiunt, in Catullo sit aliquid ex iis quas illi mirantur virtutibus,

270 EPIGRAMM. DELECTUS

ea tamen plerumque rerum inanitas est, ut istis vitiis abundè compensetur, illa qualiscunque, quâ commendatur, elegantia. Itaque teneritudinem illam Catulli multo Latinæ linguæ usû exprimiunt nonnulli: Martialis vim, acumen, ingenium paucissimi aut nulli adhuc expresserunt. ² Hâc expoliebantur libri pellibus obducti. ³ Transpadanus ille & conterraneus Catulli, qui nobis scriptam reliquit Attici vitam. ⁴ Latina phrasis & Ciceroni usurpata, ex Græco tamen sumta, τὴν εἶναι significat autem versus suos à Cornelio existimari alicujus pretii. ⁵ Idem tamen fecerat Atticus, ut sæpe Cicero testatur in Epistolis: nisi fortè plura sit amplexus ille Nepos quàm Atticus, ut solus verè dici possit omnium temporum historiam in tres libros contulisse. ⁶ Exclamando lege. ⁷ Totum hunc libellum qualiscunque sit, à me tibi oblatum accipe. ⁸ Vestam aspiciatur, quæ Romanorum patro-na, huic enim primitiæ omnium rerum offerebantur, solebantq; precantes hanc primo loco implorare. Patroa quoque dicitur, quoniam Dii qui a longâ progenitorum serie erant relictî, ita vocabantur; adi Is. Vossium in loc. p. 4.

Phaselus laus & dedicatio. II.

Phaselus ille, quem videtis hospites,
² Ait fuisse navium celerrimus
 Neque ullius natantis ³ impetum trabis
 Nequisse præterire, sive ⁴ palmulis
 Opus foret volare, sive ⁵ linteo.
 Et hæc ⁶ nec aut minacis Adriatici
⁶ Negare litus, insulasque Cycladas
 Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
 Propontida, trucemve Ponticum sinum,
 Ubi iste, ⁷ post phaselus, antea fuit
⁸ Comata sylva. Nam Cytorio in jugo
⁹ Loquente sæpe sibilum edidit ⁹ comâ:
¹⁰ Amastri Pontica, & ¹¹ Cytore buxifer
 Tibi hæc fuisse, & esse cognitissima
 Ait Phaselus: ¹² ultimâ ex origine
 Tuo stetisse dicit in cacumine,

¹³ Tuo imbuisse palmulas in æquore :
 Et inde tot per ¹⁴ impotentia freta
 Herum tulisse, ¹⁵ levâ, sive dexterâ
 Vocaret aura, sive ¹⁶ utrumque Juppiter
 Simul secundus incidisset ¹⁶ in pedem ;
 Nec ulla vota litoralibus Diis
¹⁷ Sibi esse facta, cum veniret à mare
 Novissima hunc ad usque limpidum lacum.
 Sed hæc prius fuere ; nunc ¹⁸ reconditâ
¹⁹ Senet quiete, seque dedicat tibi
 Gemelle Castor, & ²⁰ gemelle Castoris.

¹ Genus parvi navigii. ² Ob celeritatem navigandi maxime nobile: ab hoc verbo *Vascello* Italarum deducitur: unde Galli naves *Vaisselles*, & nos *Vessels* nuncupamus. Scilicet phaselus, quem loquentem inducit. ³ Omnibus se ait navibus cursu & celeritate præstitisse. ⁴ Remis; palmula *the broad end of an Oar*; Velis. ⁵ Ait fore ut hoc verum esse fateatur Adriaticum mare. ⁷ Qui deinde in Phaselum compactus est. ⁸ Frondifera. ² Frondibus sibilantibus. ¹⁰ In vocativo lege: est autem civitas Ponti. ¹¹ Mons ibidem. ¹² A principio. ¹³ Tuis primam in aquis palmulas tinxisse. ¹⁴ Ferocia, periculosa, regi nescia. ¹⁵ Sive ventus dextrâ, sive levâ aspiraret. ¹⁶ Pes in navi, chorda quâ vela tenduntur. Itaque sensus est: sive Jupiter propitius utrumque velum tetendisset. ¹⁷ Se fecisse; quæ pateat integrum sibi esse ut cui velit se dedicer. ¹⁸ Senescit. ¹⁹ In portum recepta. ²⁰ Pollux.

Ad Marcum Tullium. III.

Disertissime Romuli nepotum
 Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli ;
 Quotque post aliis erunt in annis,
 Gratias tibi maximas Catullus
 Agit: pessimus omnium poëta ;

*Tanto pessimus omnium poëta ;
Quanto tu optimus omnium patronus.*

Linteum repetit furto surreptum. IV.

M*Arrucine Asini, ¹ manu sinistra
Non bellè uteris in joco, atque vino :
Tollis linteum negligentiorum.
Hoc falsum esse putas ? Fugit te inepte.
Quamvis sordida res, & invenusta est.
Non credis mihi ! Crede Pollioni
Fratrì ; qui tua furta vel talento
Mutari vellet : est enim ² lepòrum
Disertus puer ; ac facietiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte ;
Quod me non movet ³ aestimatione,
Verum est ⁴ μνημόσυνον mei sodalis.
Nam sudaria ⁵ Sætabe ex Iberà
Miserunt mihi muneri Fabullus
Et Verannius : hoc amari, necesse est,
Ut Veraniolum meum & Fabullum :*

¹ Quia utebatur ad furandum, licet per jocum : simile exemplum refert Tacitus cujusdam Senatoris, qui cum à Claudio vocatus ad Cœnam surriperet vasa aurea, jussu ejusdem Claudii fictilibus postea acceptus est. ² Veræ urbanitatis gnarus. ³ Precio. ⁴ Monumentum. ⁵ Sætabis fluvius Hispaniæ, hinc Sætaba lintea.

Mali scripti jocosa detestatio. V.

N*I te plus oculis meis amarem,
Fecundissime Calve, munere isto*

Odis-

Odifsem te ² odio Vatiniano.

Nam quid feci ego, quidve sum locutus,

Cur me tot malè perderes poëtis ?

² Isti Dii mala multa dent clienti,

Qui tantum tibi misit impiorum !

Dii magni horribilem & sacrum libellum !

Quem tu scilicet ad tuum Catullum

³ Misti ; continuo ut die ⁴ periret

Saturnalibus, ⁵ optimo dierum.

Non, non hoc tibi, false sic abibit.

Nam ⁶ si luxerit, ad librariorum

Curræ scrinia. Cæcios, Aquinos,

Suffenum, omnia colligam ⁷ venena.

Ac te ⁸ his suppliciis remunerabor.

Vos hinc interea, valete, abite

Illuc, unde ⁹ malum pedem tulistis,

Sæcli incommoda, pessimi Poetæ.

¹ Epigramma facete scriptum, & verè Catullianum ; è quo
quatuor refecimus versus obscuros, & cæterorum lumini offici-
entes. ² Quo Vatinium prosequor ; quo Vatinus dignus. Vide
ejus Nebulonis elogium in Ciceronis Oratione adversus ipsum
scripta. ³ frequens execratio apud Comicos, præsertim Teren-
tium ; Qui illum omnes dî perdunt. ⁴ Misti. ⁵ Ut me ejus
lectio conficeret. ⁶ Jucundissimo & ad voluptatem comparato.
⁷ Ubi primam postera dies illuxerit. ⁸ Mala poemata. ⁹ Has
à te poenas exigam. ¹⁰ Potius existimo malum legi per inter-
jectionem, phrasi usitatâ ; vel apud Ciceronem : *Qui sunt, ma-
lum, isti pindenissa*, Epigramma hoc cæteroquin elegans, cum in
optimam desinat sententiam. Nonnihil tamen inquinatur hu-
miliore proverbio ; quod vitii genus non omninò satis veteribus
cautum est. Sed forè nec inter ipsos humile censebatur. Utut
sit quisquis hoc ad nostram poësim transferet, non mediocriter
aberrabit à pulchro.

Vitæ sua nemo videt. VI.

Suffenus iste, Varre, quem probè nosti,
 Homo est venustus, & dicax, & urbanus,
 Idemque longè plurimos facit versus.
 Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
 Perscripta, nec sic, ut sit, in² palimpsesto
³ Relata; ⁴ chartæ regiæ, novi libri,
 Novi⁵ umbilici, lora rubra, ⁶ membrana
 Directa plumbo, & ⁷ pumice omnia æquata.
 Hæc cum legas, ⁸ tum bellus ille, & urbanus
 Suffenus, unus caprimulgus aut fossor
 Rursus videtur: ⁹ tantum abhorret ac ¹⁰ mutat.
¹¹ Hoc quid putemus esse? qui modo ¹² scurra,
 Aut si quid hæc re ¹³ tritius videbatur,
 Idem ¹⁴ inficeto est inficetior rure,
 Simul Poëmata attigit: ¹⁵ neque idem unquam
 Æquè est beatus, ac poëma cum scribit:
 Tam gaudet in se, tamque se ipse miratur.
 Nimirum ¹⁶ idem omnes fallimur; neq; est quisquam
 Quem non in aliquâ re videre ¹⁷ Suffenum
 Possis. ¹⁸ Suus cuique attributus est error;
 Sed non videmus manticæ quod in tergo est.

¹ Multorum in hoc vana jactatio qui non bona sed plurima
 scribere gestiunt quos facere Horatius passim illudit & præsertim
 Satyr. 4. de Lucilio loquens;

Nam fuit hoc vitiosus; in horâ sæpe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat, stans pede in uno.

² Tabellarum erat genus, in quibus, quod scriptum erat, deleri
 poterat, ut rursus in iisdem scribi posset, tabella delititia, à πάλιν
 rursus & ἄνω sive ἄνω deleo. ³ Relata, perscripta. ⁴ Alio
 nomine,

nomine, macrocolon, genus membranæ nobilioris. ⁵ Genus ornamenti libris jam perfectis addi solitum ex ligno, cornu, auro, aut aliufmodi materiâ, hinc locutio, *ad umbilicum perducere*, id est ad abfolutionem, perfectionem. ⁶ Membrana directâ, *ruled Parchment*. ⁷ Pumice expoliebantur libri. ⁸ Tum ille qui modo videbatur elegans; nunc dum leguntur inepta planè & infulfa ejus carmina, caprimulgo aut fossoris officio dignior videtur quàm poetæ. ⁹ Tantum ille in versibus à consuetâ ipsi in sermone elegantia descendit. ¹⁰ Mutatur, neutrum pro passivo. ¹¹ Undenam oritur talis error. ¹² Urbanus, dicax, facetus. ¹³ Exercitatus, magis in dictis jaciendis contritum, puto enim accipi in bonam partem. ¹⁴ Inficetus idem est quod infacetus, inurbanus, ut sit sensus; Saffenus qui modo videbatur urbanus, simul ac poemata attigit, ipso rure rusticiorem, minùs urbanam. ¹⁵ Et tamen ille nusquam sibi magis placet quàm cum versus pangit. ¹⁶ Eodem quo ille nos errore deludimur; in nostris vitiis dignoscendis cæci sumus. ¹⁷ Sua ineptè mirantem, nec propria vitia cognoscentem. ¹⁸ Nota fabula quam breviter Phædrus l. 4. *Peras imposuit Jupiter nobis duas.*

Ineptus Risus. VII.

E Gnatus quod candidos habet dentes
¹ Renidet usquequaque: ² seu ad rei ventum est
Subsellium, cum orator excitat fletum,
Renidet ille: ³ seu pii ad rogem filii
Lugetur, orba cum flet unicum mater,
Renidet ille: quicquid est, ubicunque est,
Quodcunque agit, renidet: Hunc habet morbum.
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum:
Nam risu inepto res ineptior nulla est.

Ut candorem dentium ostendet. ² Cum in iudicium venit ut advocari munere fungatur. ³ Major ex pii filii morte luctus, major etiam ex unici.

In maledicum. VIII.

Quanam te mala mens, miselle Ravide,
Agit præcipitem in meos iambos ?

Quis Deus tibi ¹ non bene advocatus
Vecordem parat excitare rixam ?

² An ut pervenias in ora vulgi ?

Quid vis ? Qualubet esse notus optas ?

³ Eris : quandoquidem meam superbè
Diu jam patientiam fatigas.

¹ Non legitimo ritu placatus. ² An avidus es famæ qualifcunque, etiam malæ. ³ Supple notus, & meâ quidem operâ, qui te per urbem insignem cantari faciam, ut ait Horatius.

Jocus in malum scriptum. IX.

OFunde noster, ² seu Sabine, seu Tiburs.
Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non
est

Cordi Catullum lædere : at, quibus cordi est,

³ Quovis Sabinum pignore esse contendunt.

Sed seu Sabine, sive veriùs Tiburs,

Fui libenter in tuâ suburbanâ

Villâ, malamque pectore expuli tussim :

⁴ Non immerenti quam mihi meus venter,

Dum sumptuosas appeto, dedit, cœnas.

Nam ⁵ Sextianus dum volo esse conviva,

Orationem in Attium petito rem

Plenam veneni, & pestilentia, legit.

Hic me ⁶ gravedo frigida, & frequens tussis

Quassavit, usque dum in tuum sinum fugi,

Et me recuravi ⁷ ocymoque & urticâ.

Quare refectus maximas tibi grates

*'Ago, meum non es ultu' peccatum:
Nec deprecor jam, si nefaria scripta
Sexti⁸ recepto, quin gravedinem, & tussim,
9 Non mi, sed ipsi Sextio ferat frigus:
Qui tunc vocat me, cum malum legit librum.*

¹ Quinque illi primi versus nihil ad rem prorsus, nec nostros ferremus ita nugantes; verum hæc venia antiquis concedatur. ² Tiburtis agri amœnitas celebrata, Sabini non adeo. Et ob hanc causam fortè poëta mavult fundum suum esse Tiburtem quàm Sabinum. Vel etiam fortè quod Sabinaus ager vestigalis vel militibus attributus. De amœnitate Tiburis vide Horat. od. l. 1. *Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenen.* ³ Parati sunt quovis pignore opposito de hoc pugnare. ⁴ Quia dum voluptati & palato nimis consulo, valetudini atque auribus non perperci. ⁵ Sextii pro quo extat oratio Ciceronis. ⁶ Genus est catarrhi. ⁷ *Basl. Herba expurgandis pulmonibus idonea.* ⁸ Receptero. ⁹ Putas hunc sibi imprecaturum mala; at elegantius imprecationem vertit in Sextium.

Ad seipsum de adventu veris. X.

*J Am ver egelidos refert tepores,
Jam cœli furor æquinoctialis,
Jucundis Zephyri silescit auris.
Linguantur Phrygii, Catulle, campi,
Nicæaque ager uber æstuosæ.
Ad claras Asiæ volemus urbes.
Jam mens prætrepidans avet vagari:
Jam lati studio pedes vigescunt.
O dulces Comitum valete cœtus
Longè quos simul à domo profectos,
Diversos variæ viæ reportant.*

Epigramma versibus satis elegans, jejuno & exiguo sensu Hominis improborum felicitatem indignè ferentis brevem & jucundam imaginem continet.

Ad

Ad seipsum de Strumâ & Vatinio. XI.

Quid est, Catulle, quid moraris emori ?
¹ Sella in curuli ² Struma Nonius sedet :
³ Per consulatum pejerat Vatinius.
 Quid, est, Catulle, quid moraris emori ?

¹ Quod insigne fuit nobilium magistratuum. ² Prætor hoc nomine, verè struma civitatis & fœda cicatrix. ³ Vatinius operâ Pompeii Consul fuit. Hic ergo per suum consulatum pejerabat : nunquam enim verè jurabat.

De Arrio vocales asperante. XII.

Chemmoda dicebat, si quando commoda vellet
 Dicere, & hinsidias Arrius insidias :
 Et tum mirificè sperabat se esse locutum,
 Cùm quantum poterat dixerat hinsidias :
 Credo sic mater, sic Liber avunculus ejus,
 Sic maternus avus dixerat, atque avia :
 Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures ;
 Aud bant eadem hæc leniter, & leviter :
 Nec sibi postillà metuebant talia verba
 Cum subito affertur nuntius horribilis,
 Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
 Jam non Ionios esse, sed Hionios.

Multis Epigramma hoc valdè faceretur, imò etiam Quintiliano nobile visum. Ego viros eruditissimos vidi qui illud infra mediocria deiecerent. Lusus enim tenuis in homine blæso vocales asperante ; quod genus obvium & perfacile, nec valdè urbanum est.

Amantium furor. XIII.

O Di & amo, quare id faciam fortasse requirî,
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

¹ Commentarii loco esse possunt Terentiani versus, ex quibus distichum illud expressum est;

*O indignum facinus! Nunc ego
Et illam scelestam esse & me miserum sentio,
Et tadet & amore ardeo; & prudens, sciens,
Vivus, vidensque pereco; nec quid agam scio.*

In Cæsarem. XIV.

Nil nimium studeo Cæsar, tibi velle placere,
Nec scire utrum sis albus, an ater homo.

¹ Contumeliarum maximâ, scilicet contemptu: hic ulciscitur Cæsarem.

E variis Poëtis Antiquis.

CICERO.

Jocus in fundum Varronis. XV.

Fundum Varro vocat quem possim mittere fundâ,
Ni tamen exciderit quâ cava funda patet,
Extractam puteo ² situlam cum ponit in horto
Ulterius standi non habet ille locum.

¹ Epi-

¹ Epigramma ex genere hyperbolicorum, quod totum parùm elegans esse ostendimus in Præfatione, relictum tamen ad exemplum eorum quæ sine causâ mirata est vetustas: laudatur enim à Quintiliano quasi facetum. Nisi forte ille Ciceroni parcere voluit: nam præclare idem continuò admonet l. 8.c. ult. non alio genere dicendi magis in cacozeliam iri quam illo hyperbolico.

² Situla genus vasis ad hauriendam aquam; a *Bucket*.

Laureæ Tullii liberti Ciceronis, in fontes
calidos salubres oculis, qui post obitum
Ciceronis in ejus villa eruperunt.

XVI.

Quo tua, Romanæ vindex clarissime linguae,
Sylva loco melius surgere jussa viret,
Atque Academia celebratam nomine villam
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ:
Languida quæ infuso lumina rore levant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hæc fontes cùm patefecit ope;
Ut, quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures, oculis quæ medeantur, aquæ.

¹ Epigramma hoc ob ipsius celebritatem in hanc collectionem inseruimus. Est tamen ex virioso falforum genere de quo multa in præfatione. Prorsus enim de sanandis eorum qui Ciceronem legerent oculis, in patefaciendo illo fonte, natura cogitaverat, nunquam repertum est in scriptis Plinii majoris lib. 3 l. c. 2.

VIRGILIUS.

Laus Augusti post victoriam Actiacam.
XVII.

NOcte pluit totâ, redeunt spectacula manè:
Divisum imperium cum Fove Cæsar habet.

* Ne Virgiliū Poetarum Principis nulla hīc mentio fieret, visum est hoc epigramma referre ab Augusto quondam totoque Romano Populo mirificè laudatum. Cujus autorem cūm requireret, Bathyllus quidam mediocris Poeta, tacente Virgilio, sibi illud adscripsit. Quamobrem donatus honoratusque à Cæsare fuit. Quod æquo animo non ferens Virgilius, valvis Augusti affixit quater hoc principium: *Sic vos non vobis*. Postulabat Augustus ut hi versus complerentur. Quod cūm frustra cæteri conati essent, Virgilius præposito disticho subjunxit.

Hos ego versiculos feci, tulit alter honores:

Sic vos non vobis nidificatis aves.

Sic vos non vobis vellera fertis oves:

Sic vos non vobis mellificatis apes.

Sic vos non vobis fertis aratra boves.

SENECA.

De temporum mutabilitate. XVIII.

* **O**Mnia tempus edax dapascitur, omnia carpit:
Omnia sede movet, nil sinet esse diu.

Flumina deficiunt, profugum mare littora siccat,

* Subsidunt montes, & juga celsa ruunt.

Quid tam parva loquor? * moles pulcherrima cæli

Ardebit flammis tota, retinetur à Cui

222 EPIGRAMM. DELECTUS

*Omnia mors poscit. ⁴ Lex est, non pœna, perire.
Hic aliquo mundus tempore nullus erit.*

* Hoc Epigramma versibus nobile, materiâ excelsum, non tam acumine quam perpetuâ quâdam majestate commendatur. ¹ Aliquid ex hujus versus pulchritudine detrahit, quod duo illius membra idem significare videantur. ² Quædam apud Ethnicos mundi per conflagrationem dissolvendi opinio vigeat, à sacris fortè literis hausta aut traditione propagata. ³ Suis, id est ex ipsius orbis incendio erumpentibus. ⁴ Falsum si de hominibus intelligas, quos non natura, sed peccatum morti mancipavit; sed ita ferebat gentilium cæcitas. Mira autem brevis & vis in hac sententiâ. *Lex est non pœna perire.*

Magnatum consortia fugienda. XIX.

* **I**ngentes dominos, & ¹ famæ nomina clare,
Illustrique ² graves nobilitate domos,
Devita, & longè cautus fuge. ³ contrahere vela,
Et te littoribus cymba propinqua vebat.
⁴ In plano tua sit semper fortuna, ⁵ paresque
Noveris. Ex alto magna ruina venit.
Non benè cum parvis junguntur grandia rebus.
Stantia namque ⁶ premunt, præcipitata ⁷ ruunt.
Mitte superba pari fastidia, spemque caducam
Despice; ⁸ vive tibi, nam moriere tibi.

* Pulcherrimum Epigramma ex intimis hominum sensibus & affectibus ductum, innatæ omnibus superbæ superiorum impati-
enti suavissimè blandiens, nobili, excelsâ & verâ sententiâ con-
clusum. ¹ Homines famâ celebratos. ² Onerosas, an potius
amplas & magnas. ³ Cave nè totis velis ventus acceptus in al-
tum te efferat, infra mediocritatis tuæ limites te cohibe. ⁴ Non
in lubrico, non in prærupto loco undè timeatur casus. ⁵ Pari-
bus te adjuget. ⁶ Oneri & molestiæ sunt. ⁷ In eandem ru-
inam secum te trahunt, obruunt. Activè dictum puto, *ruunt*,
ut

ut & spumas salis ære ruebant. Virg. 8 Expressit inde Tertul-
 lianus suum illud dictum; Nemo alii nascitur, moriturus sibi.

Seneca in Corsicâ exulans. XX.

Barbara præruptis inclusa est Corsica saxis,
 Horrida, desertis undique vasta locis.
 Non poma Autumnus, segetes non educat æstas:
 Canaque Palladio munere bruma caret:
 Umbrarum nullo ver est latabile foetu,
 Nullaque in infausto nascitur herba solo:
 Non panis, non haustus aquæ, non ultimus ignis.
 Hic sola hæc duo sunt, exsul, & exsilium.

Mediocre Epigramma quod excerptum duximus ad osten-
 dendam Senecæ exulantis mollitiem & infractionem.

Ejusdem exulis querela. XXI.

Ocisi jugulum quisquis scrutaris amici
 Tu, necdum miserum me satis esse putas:
 Desere confossum: victori vulnus iniquo
 Mortiferum impressit mortua sæpè manus.

Et hoc Epigramma eodem etiâ consilio selectum.

Exulis Senecæ querela. XXII.

Quisquis es, (& nomen dicam? dolor omnia cogit)
 Qui nostrum cinerem nunc, inimice, premis:
 Et non contentus tantis, subitisque ruinis
 Stringis in extinctum tela cruenta caput:
 Crede mihi, vires aliquas natura sepulcris
 Attribuit, tumulos vindicat umbra suos.

Ipsos,

224 EPIGRAMM. DELECTUS

*Ipsos, crede, Deos hoc nunc tibi dicere, ¹ Livor,
 Hoc tibi nunc, Manes dicere, crede, meos:
 Res est sacra miser: noli mea tangere fata,
² Sacrilegæ bustis abstinere manus.*

In hoc Epigrammate præter magnificentiam quandam & imitationem, præcipuè afficit animos legentium hic versus *Res est sacra miser*. Nam quia quisque veretur fieri miserum, ideo sacrari miserorum conditionem mirificè gaudet. Discant inde lectores illud quod in poematis vel tibi & scriptis vocant delectabile, nihil aliud esse, quàm verba & sententias legentium affectibus attemperatas, quas qui solertiùs eruit & exhibet, hic potentiùs movet & validiùs delectat. ¹ Livor, id est livide, ut scelus pro scelerato. ² Etiam sacrilegi à violandis tumulis abstinent.

In Malignè jocantem. XXIII.

C*Armina mortifero tua sunt suffusa veneno,
 Et sunt carminibus pectora nigra magis:
 Nemo tuos fugiat, non vir, non fœmina dentes,
 Haud puer, haud ætas undique tuta senis.
 Utque furens totas immittit saxa per urbes
 In populum: sic tu verba maligna jadis.
 Sed tu, Per jocum, dices, unumque quid ad rem,
 Si pl. rem, visus si tuus ista facit:
 Quare tolle, jocos: non est locus esse malignum.
 Nunquam sunt grati, qui nocuere sales.*

In hoc Epigrammate præcipuè notanda extrema sententia, de quâ diximus in præfatione, cùm totum genus malignorum Epigrammatum rejiceremus.

INCER-

INCERTORUM AUTORUM.

Judicium de Virgilio. XXIV.

DE numero vatum si quis seponat Homerum,
 Proximus à primo tùm Maro primus erit :
 Et si post primum Maro seponatur Homerum :
 Longè erit à primo, quisque secundus erit.

Vulgare dictum continet non inconcinne expressum, quod Quintilianus sic extulit l. 10. c. 1. Utar inquit, iisdem verbis quæ ex Afro Domitio juvenis accepi, qui mihi interroganti quem Homero crederet maxime accedere: secundus, inquit, Virgilius est, propior tamen primo quam tertio. Is antiquorum fuit de Virgilio & Homero sensus, quorum hâc in parte judicium valdè requirit Scaliger, & cum Scaligero ferè omnes.

Illustres Græciæ ruinæ. XXV.

Græcia bellorum longâ succussa ruinâ
 Concidit, ¹ immodicè viribus usa suis.
 Fama manet ; fortuna perit ; cinis ipse jacentis
 Visitur : & tumulo est nunc quoque sacra suo.
 Exigua ingentis refinet vestigia famæ :
 Et magnum infelix nil nisi nomen habet.

Epigramma grandi nec ambizioso ornatu. Ex eorum genere quæ tota splendida acumen nec habent nec requirunt. ¹ Id est malè usa & sine modo.

De eodem argumento. XXVI.

Quisquis ¹ Cecropias hospes cognoscis Athenas,
Quæ veteris famæ vix tibi signa dabunt :
 Hasne ² Dei, dices, cælo petière relicto ?
Regiaque innumeris hæc fuit una Deis ?
 Idem ³ Agamemnonias, dices, cùm videris arces :
Heû victrix ⁴ victâ vastior urbe jaces !
Hæc sunt, quas meritò quondam est mirata vetustas.
Magnarum rerum magna sepulcra vides.

Eodem argumento quo superius eodem ferè stilo & ornatu :
 pungit aliquantò acrius extremus versus, non indecorum ex audaci
 metaphora à leporem captans. Sed quid Poetam mirere ? cum
 audacius adhuc in solutâ oratione Sulpitius ruinas, urbium, earum
 dixerit esse *cadavera*. Eodem quoque spiritu dixit Sannazarius,
de Part. Virg. Cùm regna palàm moriantur & urbes.

¹ Ita dictæ à Cecrope rege biformi. ² Multis in causis ut
 cùm Neptunus & Minerva ut de imponendo illi nomine certa-
 rent ; Mars ut in Areopago Judicaretur.
 Mitto alias fabellas quæ hîc congeri possunt. ³ Agamemnonias
 arces, id est Mycenæ. ⁴ Victâ urbe Trojâ quam Rex Mycena-
 rum Agamemnon expugnavit.

Boni infelices, impii felices. XXVII.

MArmoro ¹ Licinus tumulo jacet : et Cato parvo ;
 Pompeius nullo. ² Credimus esse Deos ?

¹ In hunc sensum erumpebant obscurati Gentilium animi,
 quotiès improbos felices, probos autem infelices animadvertent.
² Ad Christianos illustris utrobique videtur Dei providentia,
 sive bonos temporariis flagellis probet, & ad contemtum terre-
 næ felicitatis erudiat ; sive malorum quædam benefacta caducis
 beneficiis remuneretur, aut malas eorum cupiditates, concessâ
 ad tempus eorum quæ expetunt usurâ, ulciscatur.

In

Ex genere historicorum est, in quibus utilitas magis quam elegantia spectata est.

Ubique labor. XXXIII.

ECquam quisque viam vitæ secet? ac riat tantum
 Furgiaque, & lites aggerit omne forum:
 Cura domi est, & vire labor; maris æquor aranti
 Horror adest; peregrè si quid habes, metus est;
 Si nihil, hoc miserum; sequitur connubia tristis
 Anxietas; careas conjuge, solus eris:
 Sollicitat soboles, orbatque carentia prolis:
 Stultæ juvenæ fere est, firma senectæ parum:
 Alterutrum ergo optes, aut numquam in luminis oras
 Venisse; aut natum morte repente frui.

Satis eleganter hoc epigramma humanæ vitæ misérias pingit, nec aliter sentire debuerunt qui nullo fidei lamine imbuti, cum mala quibus hic premimur ignorare non possent, de felicitate alterius vitæ cogitare non potuerunt. Ausonius item hoc argumentum venustè quidem, sed latius persecutus est, & ob eam causam locum hic habere non potuit.

Hercules custos fure non melior. XXXIV.

Optimus Alciden aries, vel pinguior agnus
 Placat, & in toto victima lecta grege:
 At fugat ille lupos: sed si custosve, lupusve
 Custodita vorat, quid pepulisse juvat?

Quid profuit lupos abegisse.

Avarus. XXXV.

D*itis opes retines, animum sed pauperis : ergo
Hæredi dives, pauper es ipse tibi.*

Niobe. XXXVI.

I*stud Sepulcrum intus cadaver non habet :
Extra, Sepulcrum non habet cadaver hoc :
Imò Sepulcrum ipsa, & cadaver est sui.*

Cogita Nioben lapidem factam, nec te fallat hoc acumen, ex ipsa quidem materiâ natum, non laboriosè quæsitum, nec tamèn exquisitum.

Alexandri statua. XXXVII.

F*ortis Alexandri vultum Lysippus, & audax
Expressit pectus ; vis, puto, in ære latet :
Æneus ille Jovem sic compellare videtur ;
Cessit terra mihi ; Jupiter astra cole.*

Aliquid habet magnifici, non assurgit tamèn ultra mediocria.

CLAUDIANUS.

In sphæram Archimedis. XXXVIII.

J*upiter in parvo cùm cerneret æthera vitro,
Risit, & ad superos tanta dicta dedit :*

Hæc-

Huccine mortalis progressa potentia curæ ?
Fam¹ meis in² fragili luditur³ orbe⁴ labor.
⁵ Fura poli, ⁶ rerumque fidem, ⁷ legesque Deorum,
Ecce Syracosius transtulit arte senex.
⁸ Inclusus variis famulatur spiritus astris,
E⁹ vivum certis motibus¹⁰ urget¹¹ opus.
¹² Percurrit proprium¹³ mentitus¹⁴ signifer annum,
Et simulata novo¹⁵ Cynthia mense redit.
Famque suum volvens audax industria mundum
Gaudet & humanâ sidera mente regit.
Quid falso¹⁶ insontem tonitru¹⁷ Salmonea miror ?
Æmula naturæ parva reperta manus.

Sphæram vitream fabricârat Archimedes Mathematicorum princeps in quâ cœlestes motus cernebantur, cursumque suum peragebant astra, tam inerrantia quàm erratica. Hoc opus ita nobile habitum est, ut ejus imago Sepulchro Archimedis superposita sit. Quâ notâ Cicero ignoratum à popularibus Archimedis sepulchrum detexisse se gloriatur l. 5. Tuscul. Ita, inquit, nobilissima Gracia civitas quondam, imò etiam doctissima, sui civis unius acutissimi monumentum ignorasset, nisi ab homine Arpinate didicisset. ¹ Mundi machina. ² Sphærâ vitreâ. ³ Cœli motus rato ordine procedentes. ⁴ Naturæ constantiam & æqualitatem. ⁵ Leges à Deo mundo impositas, à quibus ille nunquam discedit. Diceres in hâc sphærâ quendam veluti animum & mentem esse. ⁶ Quod ex motu vivum esse possis putare. ⁷ Moveret. ⁸ Zodiacus in sphærâ expressus. ⁹ Percurrere Zodiacum dixit, pro eo quod erat à planetis ipsum percurri. ¹⁰ Luna in hâc sphærâ singulis mensibus renovatur. ¹¹ Regem Elidis qui cum Jovis tonitru, ære, & cornipedum cursu simularet equorum, à Jove ictus fulmine interiit, itâ Poetæ fabulantur. ¹² Qui præ Archimede insons fuit, cum ipse solum tonitru, hic totum mundum maximum Deo opificium simulaverat.

AUSONIUS.

Modestè fortunâ utere. XXXIX.

Fama est fictilibus cœnâsse Agathoclea regem,
 Atque abacum Samio sæpe onerâsse luto.
 Fercula geminatis cùm poneret horrida vasis:
 Et misceret opes, pauperiemque simul:
 Quærenti causam, respondit: Rex ego qui sum
 Sicaniæ, figulo sum genitore satus.
 Fortunam reverenter habe, quicumque repenti
 Dives, ab exili progrediare loco.

Historicum Epigramma satis utili sententia conclusum. Ne insolenter fortunâ tuâ abutaris, sed modestè ac verecundè eâ frui-
 re; Ità esto quod es, ut memineris qui fueris.

Venenum veneno pulsum. XL.

* **T**oxica Zelotypo dedit uxor mæcha marito:
 Nec satis ad mortem credidit esse datum:
 Miscuit argenti lethalia pondera vivi:
 Cogeret ut celerem vis geminata necem.
 * Dividat hæc si quis, faciunt discreta venenum,
 Antidotum sumet, qui sociata bibet.
 Ergò inter sese dum noxia pocula certant,
 Cessit lethalis noxa salutiferæ.
 Quàm pia cura Deum! prodest crudelior uxor.
 Et cum fata volunt, bina venena juvant.

* Historicum. * Si quis seorsim vel toxicum sumat, vel ar-
 gentum vivum.

Echo

Echo ad pictorem. XLI.

V Ane, quid affectas faciem mihi ¹ ponere, pictor,
² Ignotamque oculis sollicitare deam?
³ Aëris & linguae sum filia, mater ⁴ inanis
 Indicii, vocem quæ sine mente gero.
⁵ Extremos pereunte modos à fine reducens,
 Ludificata sequor verba aliena, meis.
 Auribus in vestris habito ⁶ penetrabilis echo:
 Et si vis similem pingere, pingere sonum.

¹ Simulare & effingere. ² Cur mihi oculis tuis molestiam facessis? Car me oculis tentas attingere, quæ oculis cerni non possum? ³ Echo enim est vox repercussâ: vox aer à lingua ad palatum dentesque collisus. Eximie Virg. Vocisque offensâ resultat imago. ⁴ Inane indicium dicit, quia mente carens; vox enim hominis hoc sensu inanis dici non potest, quia cum mente conjuncta est. ⁵ Omnes quidem syllabas repetit Echo, sed extremæ tantum audiuntur, quia vox loquentis impeditur simul cum illâ exilior sonus ab Echo repercussus audiatur. ⁶ Quæ penetrat & pervadit aures.

De varietate fortunæ. XLII.

Qui laqueum collo nectebat, repperit aurum;
 Thesaurique loco deposuit laqueum.
 At qui condiderat, postquam non repperit aurum:
 Aptavit collo, quem reperit laqueum.

Facetus evenus.

Spartanarum mulierum fortitudo. XLIIH.

Mater Lacæna clypeo obarmans filium,
 Cum hoc, inquit, aut in hoc redi,

¹ Extremæ erat infamiæ clypeum abjicere. ² Scilicet mortuus : mortuos enim super clypeos referebant. De illâ matrum Lacænarum fortitudine vide August. Ep. 38.

Ad Philomusum Grammaticum. XLIV.

Empis quod libris tibi bibliotheca referta est :
 Doctum, & Grammaticum te, Philomuse putas ?
 Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde ;
 Mercator hodiè, cras citharædus eris.

Tabula Rufi. XLV.

Hæc Rufi tabula est ? nil verius. ipse ubi Rufus ?
 In cathedrâ. quid agit ? Hoc, quod & in tabulâ.

¹ Nempe tacet.

De Diogene Cynico Philosopho. XLVI.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, arcta
 supellex
 Ista fuit Cynici : sed putat hanc nimiam.
 Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
 Cur, scyphe, te, dixit, gesto supervacuum ?

Historicum.

Ad

Ad Notarium velocissimè excipientem.
XLVII.

* **P**Ver notarum præpetum,
Soters minister advola.
Bipatens pugillar expedi,
Cui multa fandi copia.
Punctis peracta singulis,
Ut una vox absolvitur.
Evolvo libros uberes
Instarque densa grandinæ,
Torrente linguâ perstrepo.
Tibi nec aures ambigunt,
Nec occupatur pagina.
Et nota parçè dextera,
Volat per æquor cereum.
Quum maximè nunc proloquor :
Circumloquentis ambitu :
Tu sensa nostri pectoris,
Ut dicta jam ceris tenes.
* Sentire tam velox mihi
Vellem dedisset mens mea :
Quam præpetis dextræ fugâ
Tu me loquentem prævenis.

* Non inscitè hō: epigrammate describitur ars nobilissima, & magnæ utilitatis, quæ temporum injuriâ, & hominum negligentia interciderit. Utinam tam celeriter res mente perciperem, quam tu eas notis exprimis.

Epitaphium Didonis. XLVIII.

Infelix Dido nulli benè nupta marito :
Hoc pereunte fugis, hoc fugiente peris.

Julius Cæsar. XLIX.

Imperium, binis fuerat solemne, quod olim
 Consulibus, Cæsar Julius obtinuit.
 Sed breve jus regni, solâ ¹ trieteride gestum,
 Perculit ² armatæ factio sæva togæ.

Hæc Cæsarum elogium quatuor quæque versibus comprehensa,
 licet alioqui multis in locis inconcinna, tamen ad juvandam pue-
 rorum memoriam selecta sunt; non enim Cæsarum modò nomi-
 na & seriem, sed quandam etiam cujusque morum effigiem con-
 tinent. ¹ Tribus annis, post quos in Senatu à Bruto & Cassio
 interfectus est. ² Non in bello sed in pace. Toga pacis habitus.

Octavianus Augustus. L.

Ultor, successorque dehinc Octavius, idem
 Cæsar, at Augusti nomine nobilior.
 Longæva, & numquam ¹ dubiis violata potestas,
 In terris positum credidit esse Deum.

¹ Incertis & adversis. Quamquam cruenta illius pax, tum
 multorum nobilium cædibus, tum cladibus Varianis & Lollianis.
 tamen ista non fuerunt tanti, ut statum imperii labefactarent.

Tiberius Nero. LI.

Prenomen Tiberi ¹ nactus Nero, prima juventæ
 Tempora laudato gessit in imperio,
 Frustrâ dehinc solo Caprearum clausus in antro,
 Quæ prodit vitiis, credit operta locis.

Eleganter Tacitus Tiberii vitam in varia tempora distinguit;
 Morum, inquit, tempora illi diversa; egregium vitæ famæque
 quoad

quoad privatus, vel in imperiis sub Augusto fuit: occultum ac subdolum fingendis virtutibus donec Germanicus ac Drusus superfuere: idem inter bona malaque mixtus incolum matre: intestabilis scititia, sed oblectis libidinibus, donec Sejanum dilexit timuitve: postremo in scelera simul ac dedecora prorupit, postquam remoto pudore & restu, suo tantum ingenio utebatur.

Caius Caligula. LII.

Post hunc castrensis caligæ cognomine Cæsar
 Successit, ² sævo sævior ingenio:
 Cædibus, incestisque dehinc maculosus, & omni
 Crimine pollutum, qui superavit, ³ avum.

¹ Tac. i. Annal. Infans in castris genitus, in contubernio legionum eductus, quem militari vocabulo Caligulam appellabant, quia plerumque ad concilianda vulgi studia eo regimine pedum induebatur.

² Hoc est Tiberio crudeli crudelior. ³ Antonium: Germanicus enim ex Antonia Antonii filia genitus. An Tiberium notat, qui Germanicum adoptaverat, & sic avus Caligula dici potest?

Claudius Cæsar. LIII.

Claudius ¹ irrisa privato in tempore vita,
² In regno specimen prodidit ingenii.
³ Libertina tamen, ⁴ nuptarum & crimina passus,
⁵ Non faciendo nocens, sed patiendo fuit.

¹ Ob stuporem; adeo ut mater Antonia siquem insigni tarditate vellet significare, ipso Claudio tardiozem & hebetiorem appellaret. ² Cum de ridiculo fuisset privatus, Princeps tamen aliquod specimen edidit ingenii. ³ Libertorum, Pallantis, Narcissi, & Callisti, penes quos regnante Claudio imperium fuit. Messalinæ scilicet & Agrippinæ, quarum illa impurior, hæc ambitiosior. ⁵ Qui non verat peccare cum possit, jubet, Senec. Vide Cic. i. de Offic. de duplici injustitiæ genere præclare differentem.

Nero. LIV.

Æ Ne adum generis qui ¹ *sextus*, & *ultimus* heres,
Polluit & clausit ² *Julia* sacra Nero.

³ *Nomina* quot pietas, tot habet quoque crimina vitæ;
Disce ex Tranquillo me meminisse piget.

¹ Sextus à Julio Cæsare qui genus ad Æneam referebat. ² Julianam familiam. singulis familiis sua sacra. V. Cicer. de Leg.
³ Matrem Agrippinam, uxorem Octavianæ, mox etiã Poppæam, fratrem Britannicum, præceptorem Senecam interfecit; pessimos filius, pessimus maritus, pessimus frater, pessimusque discipulus.

Servius Galba. LV.

S Pem frustrate senex, privatus sceptrâ mereri
Visus at imperio proditus inferior.

*Fama tibi melior juveni: sed justior ordo est,
Complacuisse dehinc, displicuisse prius.*

¹ Securus est Poeta Taciti sententiam; sed non est affecutus elegantiam. Ille enim sic in elogio Galbæ; *Quinque Principes prosperâ fortunâ emensus, & alieno imperio felicior quam suo... Ipsi mediocris ingenium, magis extra vitia quam cum virtutibus, fama nec incuriosus, nec venditor, pecuniæ aliena non appetens, sua parcus, publica avarus. Major privato visus, dum privatus fuit, & omnium consensu capax imperii, nisi imperasset.* Hist. l. i.

Marcus Otho. LVI.

Æ Mula polluto gesturus sceptrâ Neroni,
Obruitur & celeri raptus Otho exitio.

Fine

*Fine tamen laudandus erit : qui³ morte decorâ
Hoc solum fecit nobile, quòd periit.*

¹ Hanc de futuro principatu Othonis suspicionem dabat vita ante principatum flagitiosissima, nomenque ipsius Neronis ab illo in militum gratiam assumptum. ² Nam post imperii nonaginta dies sibi ipse vim attulit. ³ Hujus causas ipse expressit apud Tacitum, suos dimittens; *Hunc, inquit, animum, hanc virtutem vestram ultra periculis obicere, nimis grande vita mea pretium puto. Alii diutius imperium tenuerint, nemo tam fortiter reliquerit: An ego tantum Romana pubis, tot egregios exercitus, sterni rursus, & Reipub. eripi patiar. Ipse quoque Tacitus de illo; Tantumdem apud posteros meruit bonafama, quantum mala.*

Aulus Vitellius. LVII.

VItæ sors, ¹ mors fœda tibi, nec digne Vitelli
Qui fieres Cæsar : ² sic tibi fata placent.
*Umbra tamen brevis imperii, quia præmia regni
Sæpe indignus adit : non nisi dignus habet.*

¹ Quippe à populo innumeris ante contumeliis affectus tandem in Gemoniis occisus est. ² Adeò tibi fata indulgent. Principatum ei detulere qui ipsum non noverant, inquit Tacitus.

Divus Vespasianus. LVIII.

Querendi attentus, ² moderato commodus usu,
Auget, ³ nec reprimit Vespasianus opes.
⁴ Olim qui dubiam privato in tempore famam,
⁵ (Rarum aliis) princeps transtulit in melius.

¹ Attentior enim ad rem fuisse traditur, & nullum turpe lucrum dixisse. *Antiquo cultu victuque, inquit Tacitus, qui ejus parsimoniâ solutos Romanorum mores abstrictos fuisse affirmat.*

240 EPIGRAMM. DELECTUS

³ Opes suas rationis modo coercere non potest. ⁴ Acumen ex Tacito; *Ambigua, inquit, de Vespasiano fama, solusque omnium ante se principum, in melius mutatus est.*

Titus Vespasianus. LIX.

Felix imperio, ² felix brevitatem regendi,
³ Expers civilis sanguinis, orbis amor;
⁴ Unum dixisti moriens te crimen habere:
⁵ Sed nulli de te, non tibi credidimus.

¹ Habuit enim flagrantissima populi Romani studia. ² Meus enim erat ne in deterius, ut sæpe fit, prolaberetur. ³ Belli civilis contra Vitellianos nullam partem attigit Titos, & interim in oriente mansit. ⁴ Notat hoc Dion, & variis suspicionibus indagat, l. 66. ⁵ Sed te alicujus esse criminis reum, nulli credidimus, ne tibi ipsi quidem.

Domitianus. LX.

Hactenus edideras ¹ dominos ² gens Flavia, justos:
 Cur duo quæ dederant, tertius eripuit?
³ Vix tanti est habuisse illos, quia dona bonorum
 Sunt brevia: æternum, quæ nocuere, dolent.

¹ Vespasianum & Titum. ² Familia Vespasianorum, quam obscuram & sine ullis majorum imaginibus asserit Tranquillus.
³ Hos versus illustrat Epigramma Martialis.

*Flavia gens, quantum tibi tertius abstulit haeres?
 Pene fuit tanti non habuisse duos.*

Nerva. LXI.

Proximus extincto, moderatur sceptrum, tyranno
 Nerva senex, princeps nomine, ¹ mente parens,
 Nulla

*Nulla viro soboles ; imitatur adoptio prolem ;
Quam legisse juvet, quam genuisse velit.*

¹ Plinius in Panegyrico ad Trajanum ; *Eodemque animo divus Nerva parem tuus factus est, quo erat omnium.*

Trajanus. LXII.

Aggreditur regimen ¹ viridi Trajanus in ævo,
Belli laude prior, ² cætera patris habens.
*Hic quoque prole carens, sociat sibi sorte legendi,
Quem fateare bonum, ³ diffiteare parem.*

¹ Annos enim natus 42. adoptione ad imperium ascitus est. De eo Plinius ; *Jam firmitas, jam proceritas corporis, jam honor capitis & dignitas oris, ad hoc ætatis inflexa maturitas, nec sine quodam munere Deum, festinatis senectutis insignibus, ad augendam majestatem cæsaries, nonne longè latèque principem ostentant ?* ² *Verumque optimus erat, inquit Plinius, dignusque alter eligi, alter eligere.* ³ A Trajano ille tam longè abfuit, quàm longè ab illo mali.

Ælius Hadrianus. LXIII.

Ælius hinc subiit mediis præsignis in actis :
* Principia, & finem fama notat gravior.
*Orbus & hic ; sociatque virum documenta daturum,
Adsciti quantum præmineant genitis.*

* Sub initia & finem principatus varios variis suspicionibus, Senatores morte multavit : hinc tanta in se Senatus odia concitavit, ut vix à rescindendis ejus actis, Antonini successoris lacrymæ precesque Senatum dimoverint.

Antoninus Pius. LXIV.

Antoninus adhinc regimen capit : ille ¹ vocatus
Consultisque pius, ² nomen habens meriti.
Filius

242 EPIGRAMM. DELECTUS

Filius huic fato nullus: sed lege suorum

³ *A patriâ sumpsit, qui regeret patriam.*

¹ Et nomine & prudentiâ. ² Ex merito nomen habens.

³ Imperatoris omnibus, eligi debet ex omnibus, inquit Plinius.

Marcus Antoninus. LXV.

Post Marco tutela datur; qui ¹ scita Platonis
Flexit ad imperium, patre Pio melior.

Successore suo, moriens, sed principe pravo,

Hoc solo patria, quod ³ genuit, nocuit.

¹ Platonis dogmata factis in imperio executus est. ² Ad imperium regendum optimo patre magis aptus & idoneus: ille enim solum pacis artibus clarus, hic etiam bellicis. ³ Filium Commodum sui dissimilem, & ipso Nerone multo pejorem habitum.

Commodus. LXVI.

Commodus insequitur, pugnis ¹ maculosus arenæ,
² Threcidico princeps ³ bella movens gladio.

⁴ *Eliso tandem persolvens gutture pœnas,*

Criminibus fassus ⁵ matris adulterium.

¹ Infamis. ² Thracico gladiatorio. ³ Qui nulla, nisi in arenâ bella gerebat. ⁴ Nam cum venenum sibi à Martiâ pellice datum evomisset, illa robustum adolescentem immisit, qui ipsi cervices frangeret. ⁵ Faustinae de cujus integritate non bella fama. Vitâ flagitiosissimâ ac degenerare, se ab Aurelii sanguine alienum probavit.

Helvius Pertinax. LXVII.

Helvi, iudicio, & consulto, lecte, ¹ senatus,
Princeps decretis prodite, non studiis.

Quod

*Quod doluit ² malefida cohors ; ² errore probato,
⁴ Curia quod castris cesserat, imperio.*

¹ Helvii Pertinacis electio in Imperatorem à Senatu magno assensu confirmata, cum ille hunc honorem præfractius recusaret, vide Herod. ² Prætoriani milites. ³ Cum Imperatorem illum à Senatu potius quam à se factum animadverterent. ⁴ Quia jus eligendi Imperatores à Senatu ad castra & milites transferat.

Didius Julianus. LXVIII.

***D**i bene, quod ¹ spoliis Didius non gaudet opimis :
 Et cito ² perjuro præmia adempta seni,
 Tuque, Severe pater, titulum nè horresce novantis.
 Non rapit imperium vis tua, sed recipit.*

¹ Imperio quod à militibus emerat. ² Qui nec ipsum militibus donativum reddidit, quod ipse promiserat.

Severus Pertinax. LXIX.

***I**mpiger ¹ egelido movet arma Severus ab Histro,
 Ut ² parricide regna adimat Didio.
 Punica origo illi : sed qui virtute probaret,
 Non obstare locum, quum valet ingenium.*

¹ Glaciali, gelido. ² In se enim cædis Pertinacianæ odium ; pactione cum militibus factâ, contraxit.

Bassianus Antoninus Caracalla. LXX.

***D**issimilis virtute patri, & multò magis illi,
 Cujus ¹ adoptivo nomine, te perhibes.
² Fratris morte nocens, punitus sine cruento,
 Inrisu populi tu ³ Caracalla magis.*

244 EPIGRAMM. DELEOTUS

¹ Alexandri cujus sibi nomen assumebat. ² Getæ quem in ipso maris gremio obruncavit. ³ Caracalla dictus erat ob vestis cujusdam Punicæ usum. An ergo id dicit Ausonius, Caracallam suo sanguine cruentatum ridente populo magis fuisse Caracallam, id est, non solum veste sed & corpore cruentum & puniceum?

Opilius Macrinus. LXXI.

Pincipis hic custos sumptum pro Cæsare ferrum,
Vertit in auctorem cæde Macrinus iners.
Mox cum prole ruit : gravibus pulsare querelis
Cesset perfidiam : quæ patitur, meruit.

¹ Cum peractam sibi à Caracalla mortem comperisset Macrinus, imminens exitium interfecto insidiatore vitavit. Sed brevi desertus à suis, ab Heliogabali militibus, cum filio Diadumeno cæsus est.

Antoninus Heliogabalus. LXXII.

Tune etiam augustæ sedis penetralia fædas,
² Antoninorum nomina falsa gerens?

¹ Tunc etiam imperatorum sedem polluis. ² Falso enim jababatur Caracallæ filius. Multa desiderantur.

SEPTEM SAPIENTUM
SENTENTIÆ.

Bias Prienæus. LXXIII.

Quam summa boni? mens quæ sibi conscia recti.
Pernicies homini quæ maxima? solus homo alter.
Quis

*Quis dives ? qui nil cupiat. Quis pauper ? avarus.
 Quæ dos matronæ pulcherrima ? Vita pudica.
 Quæ casta est ? De quâ mentiri fama veretur.
 Quid prudentis opus ? Quum possit, nolle nocere.
 2 Quid stulti proprium ? non posse, & velle nocere.*

¹ Cicero de Offic. l. 2. *Nulla tam detestabilis pestis est, quæ non homini ab homine nascatur.* ² Cicer. in epist. ad Appium ; *Quod si essem eâ perfidiâ, quâ sunt ii qui in nos hac conferunt, tamen eâ stultitiâ certè non fuisssem, ut aut in obscuro odio apertas inimicitias, aut in quæ tibi nihil nocerem, ostenderem nocendi voluntatem.*

Pittacus Mitylenæus. LXXIV.

L *Oqui ignorabit, qui tacere nesciet.
 Bono probari malo, quàm multis malis.
 Demens superbis invidet fœlicibus.
 Demens dolorem ridet infelicium.
 Pareto legi, quisque legem sanxeris.
 Plures amicos re secundâ compara.
 Paucos amicos rebus adversis proba.*

Cleobulus Lindius. LXXV.

Q *Uanto plus liceat, tam libeat minùs.
 2 Fortunæ invidiæ est immeritus miser.
 Fœlix criminibus nullus erit diù.
 Ignoscas aliis multa ; nihil tibi.
 Parcit quisque malis, perdere vult bonos.
 Majorum meritis gloria non datur.
 Turpis sæpè datur fama minoribus.*

¹ Senec. Troad.

Minimum decet liberè, cui multum licet.

² In

246 EPIGRAMM. DELECTUS

² In fortunæ odium cedit, si quis citra culpam sit miser; hinc illa impia Lucani de Pompeio;

————— *Crimenque deum crudele notavit.*

³ Immerita.

Periander Corinthius. LXXVI.

Numquam discrepat utile à decoro.
 Plus est sollicitus, magis ¹ beatus.
 Mortem optare malum, timere pejus.
 Faxis, ut libeat, quod est, necesse.
 Multis terribilis, caveto multos.
 Si fortuna juvat, caveto ² tolli.
 Si fortuna tonat, caveto ³ mergi.

¹ Beatum hic intellige opulentum, usu apud Latinos crebro. Horat.

————— *Puerisque beata creandis*

Uxor.

id est, locuples juxta multos. Expressit autem hanc sententiam eleganter idem Horat.

Crescentem sequitur cura pecuniam

Majorumque fames.

² Insolescere, extolli. ³ Quasi à fluctu, sic à calamitatibus ob-
 rui, Horat. *Adversis rerum immerisabilis undis.*

Solon Atheniensis. LXXVII.

Dico tunc beatam vitam, cum peracta fata sint :
² Par pari jugator conjux : quicquid impar,
³ dissidet.
⁴ Non erunt honores unquam fortuiti muneris.
 Clam coarguas propinquum, propalam laudaveris,
⁵ Pulcrius multò parari, quàm creari nobilem,
 Certa si decreta sors est, quid cavere proderit ?
 Sive sint incerta cuncta, quid timere convenit ?

¹ Ovid.

¹ Ovid. — *Ditique beatus*

Ante obitum nemo supremæque funera debet.

² Idem Ovid. *Si bene vis nubere, nubere pari.*

Juvenalis enim.

Intolerabilius nihil est, quàm femina dives.

³ Non benè convenit. ⁴ Nunquam fortuna tantùm valebit, ut verum honorem quasi suum munus cui velit, largiatur. ⁵ Nobilitatem factis consequi, quàm genere.

Chilo Lacedæmonius. LXXVIII.

NOlo, minor me timeat, despiciatque major.
Vive memor mortis, uti sis memor & salutis.

¹ *Tristia cuncta exuperans aut animo, aut amico,*

² *Tu benè si quid facias, non meminisse fas est.*

Quæ benè facta accipias, perpetuò memento.

Grata senectus homini, quæ parilis juventa,

Illa juventa est gravior, quæ similis senectæ.

¹ Aut propriâ fortitudine aut amici solatio. ² Cicer. de Amic. Beneficia meminisse debet in quem collata sunt, non commemorare qui contulit.

Thales Milefius. LXXIX.

TUrpe quid ausurus, te sine teste time.

Vita perit, mortis gloria non moritur.

Quod factururus eris, dicere sustuleris.

Crux est, si metuas, vincere quod nequeas.

Cum verè objurgas, sic inimice juvas.

Quum falsò laudas, sic & amice noces.

Nil nimium satis est: ne sit & hoc nimium.

Aufonii Villula. LXXX.

S Alve, hærediolum, majorum regna meorum,
 Quod proavus, quod avus, quod pater excoluit.
 Quod mihi jam sensor, properat à morte, relinquit,
 Eheu nolueram tam citò posse frui.
 Iusta quidem series patri succedere; verùm
 * Esse simul dominos, gratior ordo piis.

* Cum patre simul possidere prædia piis magis in voto est.

Monosticha de ærumnis Herculis.
 LXXXI.

Prima * Cleonæi tolerata ærumna ¹ leonis,
 Proxima Lerneam ferro, & face contudit hy-
 dram.

Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
 Aripedis quarto tulit aurea cornua cervi.
 Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.
 Thræiciam sexta spoliavit Amazona baltæo.
 Septima in Augeis stabulis impensa laboris.
 Octava expulso numeratur ² adorea ³ taure.
 In Diomedeis victoria nona quadrigis.
 Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.
 Undecimo mala Hesperidum ⁴ districta triumpho.
 Cerberus extremi suprema est meta laboris.

* De his omnibus vide Diction. Poetic. ¹ Quem occidit in
 Nemææ silvâ juxta Cleonas, & cujus pellem postea gessit pro in-
 signi. ² Gloria, ab adore frumenti genere pretiosissimo apud
 Romanos, ex quo libationes diis fiebant.

Adorea liba, Virg.

³ Qui Cretam insulam devastabat. ⁴ Diomedis Thraciæ regis qui equos humanis carnibus pascebat. ⁵ Rapta, decerpta.

Ausonius Paulino. LXXXII.

Paulino Ausonius. ¹ Metrum sic suavit, ut esses
 Tu prior : ² nomen prægredere meum.
 Quamquam ³ fastorum titulo prior, ⁴ tua Romæ
 Præcessit nostrum sella curulis ebur.
 Et quæ jamdudum tibi palma poetica pollet,
⁵ Lemnisco ornata est : quo mea palma caret.
 Longævæ tantum superamus honore senectæ.
 Quid refert ? cornix non idem ante ⁶ cycnum.
 Nec quia mille annos vivit ⁷ Gangeticus ales,
 Vincit centum oculos, regie pavo, tuos :
 Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo.
⁸ Assurget musæ nostra Camena tuæ.
 Vive, vale : ⁹ totidem venturos consere ¹⁰ Janos,
 Quot tuus, aut noster ¹¹ conserrere patres.

Honori Sancti Paulini datum est ut hoc Epigramma, cætero qui valde mediocriter exciperetur. ¹ Neque enim constaret versus, si more Romano suum nomen præposuisset, scripsissetque Ausonium Paulino. ² Uterque enim Consul fuit, sed ante Ausonium Paulinus. ³ Lemnisco ornatae palmæ honorabiliores erant, hinc Cicero, *Lemniscata palma*, pro insigni. Lemniscus autem est cænia & vitta. ⁴ Græcâ libertate penultimam corripit satis durè. ⁵ Phoenix, ut opinor. ⁶ Cedit, & se inferiorem fatetur : vide quid discipulo tribuat præceptor. ⁷ Annos à Jano initium ducentes. ⁸ Simul vixere.

Theodosio Augusto Ausonius. LXXXIII.

Scribere me Augustus jubet, & mea carmina poscit,
 Pæne rogans : blando vis latet imperio.

Nil

250 EPIGRAMM. DELECTUS

Nil dubites authore bono. Mortalia quarunt

Consilium : ¹ certus jussa capeffe Dei.

² Non habeo ingenium : Cæsar sed jussit : habebo.

Cur me posse negem, posse quod ille putat ?

Invalidas vires ipse excitat ; ³ & juvat idem,

Qui jubet. ³ Obsequium sufficit esse meum.

¹ In rebus quæ prudentiâ humanâ administranda sunt, consilio locus est, non in iis quæ fiunt jussu divino. ² Verba sunt segnitiei responsantis. ³ Ego partes obsequii tantum mihi sumo ; cætera ipse subministrabit.

Sixtus tertius Summus Pontifex.

Inscriptio baptisterii. LXXXIV.

Gens sacrandæ poli hic semine nascitur almo,

Quam fecundatis Spiritus edit aquis.

Virgineo fœtu genitrix Ecclesia, natos

Quos spirante Deo concipit, amne parit.

Cælorum regnum sperate hoc fonte renati :

Non recipit felix vita semel genitos.

Fons hic est vita, & qui totum diluit orbem,

Sumens de Christi vulnere principium.

Mergere peccator sacro purgande fluento,

Quem veterem accipiet, proferet unda novum.

Insons esse volens isto mundare lavacro,

Seu patrio premeris crimine, seu proprio.

Nulla renascentum est distantia, quos facit unum

Unus fons, unus spiritus, una fides.

Nec numerus quemquam scelerum, nec forma suorum

Terreat, Hoc natus flumine, sanctus eris.

Sic

Sic D. Paulinus in idem argumentum.

Hic reparandarum generator fons animarum,
 Vivum divino lumine flumen agit.
 Sanctus in hunc cœlo descendit spiritus amnem.
 Cœlestique sacras fonte maritat aquas;
 Concipit unda Deum, sanctamque liquoribus almis,
 Edit ab æterno semine progeniem.
 Mira Dei pietas! Peccator mergitur undis:
 Mox eadem emergit justificatus aquâ.
 Sic homo, & occasu felici functus, & ortu,
 Terrenis moritur, perpetuis oritur.
 Culpa perit, sed vita redit; vetus interit Adam,
 Et novus æternis nascitur imperiis.

*Magnus Felix Ennodius Episc.
 Ticinensis.*

Ara victoriæ everfa. LXXXV.

Dicendi palmam ¹ Victoria tollit ² amico,
 Transît ad ³ Ambrosium, ⁴ plus favet ira Deæ.

Epigramma valdè mediocre; quod non rejiciendum cā re duximus, quia rem celeberrimam in memoriam redigit. ¹ Dea Victoria. ² Symmacho ethnico qui cultum istius Deæ restaurari ab Imperatore postulabat. ³ Qui quod volebat obtinuit, ut ara, Victoriæ scilicet, destrueretur. ⁴ Irata erat Dea Victoria, Ambrosio cultum ejus oppugnanti; propitia Symmacho defendenti; & tamen victor Ambrosius extitit, Ergo plus prodest iratam habere Victoriam, quam propitiam;

BOE-

BOETIUS.

Inconstantia fortunæ. LXXXVI.

CArmina qui quondam ¹ studio florente peregi.
 Flebilis, heu! mæstos cogor inire modos.
 Ecce mihi ² lacerae distant scribenda Camænae,
 Et ³ veris elegi fletibus ora rigant.
⁴ Has saltem nullus potuit pervincere terror,
 Ne nostrum comites prosequerentur iter.
⁵ Gloria felicitis quondam, viridisque juvenæ,
 Solatur mæsti nunc mea fata senis.
 Venit enim properata malis, inopina senectus,
 Et dolor ætatem jussit inesse ⁶ suam.
⁷ Intempestivi funduntur vertice cani,
 Et tremit effæto corpore ⁸ laxa cutis.
 Mors hominum felix, quæ nec se ⁹ dulcibus annis
 Inserit, & mæstis sæpè vocata venit.
 Eheu! quæ iam surdâ miseros ¹⁰ avertitur aure,
 Et flentes oculos claudere sæva negat.
 Dum levibus malefida bonis fortuna faveret,
 Penè caput tristis merferat hora meum;
¹¹ Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum,
 Protrahit ingratas impia vita moras.
 Quid me felicem toties jactastis amici?
 Qui cecidit, stabili non erat ille gradu.

Erunt, qui hoc metrum, Elegiam magis quàm Epigramma esse
 causentur: sed nos Epigrammatis nomine latè uti maluimus;
 quàm nimîâ diligentia hos versus elegantissimos excludere. Cer-
 tè clausula ejusmodi est quæ etiam aptè Epigramma concludat.

Hos

Hos autem versus ut & totum de consolatione Philosophiæ opus aureolum, scripsit Boëthius in carcerem à Theodorico Rege Ariano, ob fidem catholicam coniectus, ubi & postea cæsus est. ¹ Dum florente fortunâ, musarum studia pariter florerent. ² Scissis præ luctu vestibus & capillo. ³ Tristitia & luctuosa propria elegorum materia. Hinc Ovid. in eleg. de morte Tibulli;

*Flebilis heu mœstos Elegeia solve capillos!
Heu nimis ex vero jam tibi nomen habes!*

Pòst tamen variæ item materiæ elegis tractatæ, *ēley* Græ. luctus. ⁴ *Pernocant enim nobiscum, peregrinantur, rusticantur*, inquit Cicero. ⁵ Musæ quæ florenti ætati ornamento fuerant, nunc afflictæ senectuti solatio sunt. ⁶ Senectutem addictam doloribus ætatem; hic Terentius. *Senectus ipsa est morbus*. ⁷ Præcoces & immaturi, quia nondum ætate senex sunt. ⁸ Laxa, id est, rugosa, macilenta. ⁹ Juventâ florenti. ¹⁰ Averfatur, se avertit, novè dictum. ¹¹ Quasi diceret; juvenem pene mors opprestit, nunc à misero sene refugit.

Qui nil cupit, nil metuit. LXXXVII.

Quisquis composito serenus ævo,
Fatum sub pedibus dedit superbum,
Fortunamque tuens utramque ² rectus,
Invictum potuit tenere vultum;
Non illum rabies, minæque ponti
Versum ³ funditus excitantis æstum,
Nec ruptis quoties vagus caminis
Torquet fumificos ⁴ Vesèvis ignes,
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit.
Quid tantum miseri feros tyrannos
Mirantur sine viribus furentes?
Nec speres aliquid, nec extimescas:
Exarmaveris impotentis iram:
At quisquis trepidus pavet, vel optat,

Quid

*Quòd non sit stabilis, sui que juris,
Abjecit clypeum, locoque motus
Nectis, quâ valeat trahi, catenam.*

¹ Invitâ undique ordinatâ, ut loquitur Junior Plinius, vel fortè placidâ, componere enim est sedare. *Non nostrum inter nos tantas componere lites.* Virg. ² Non averſo vultu ſed oculis immotis & irretortis. ³ Eodem quo Virgilius ſenſu, *Et imis ſagna reſuſa vadis*, mari ſuſque deque everſo. ⁴ Mons in Italiâ non longè à Neapoli, de cujus triſti incendio vide inſignem Plinii junioris Epiſtolam, ubi Plinii avunculi caſum narrat, qui cum curioſius inviſeret recentem Veſevi conflagrationem, vapore ſulphureo & cinere ſuffocatus eſt. ⁵ Metaphora à militibus qui gradu demoveantur; de conſtantiâ mentis deſectus eſt.

Mundus archetypus. LXXXVIII.

O *Qui perpetuâ mundum ratione gubernas,
Terrarum, cœlique ſator, qui tempus ab ævo
Ire jubes, ſtabilisque manens, ² das cuncta moveri;
Quem non ³ externæ pepulerunt fingere cauſæ
Materiæ fluitantis opus; verum ⁴ inſita ſummi
Forma boni, livore carens: tu cuncta ſuperno
Ducis ab exemplo, pulchrum pulcherrimus ipſe
Mundum mente gerens, ſimiliq; ⁷ in imagine formans:
Tu ⁸ numeris elementa ⁹ ligas, ut frigora flammis,
Arida conveniant liquidis, ne purior ignis
Evolet, aut ¹⁰ meſas deducant pondera terras.
Da pater auſtuſtam menti conſcendere ¹¹ ſedem,
In te ¹² conſpicuos animi deſigere viſus.
Diſjice terrenæ, ¹³ nebulas, & pondera, molis,
Atque tuo ſplendore ¹⁴ mica: tu namque ſerenum,
Tu requies tranquilla piis: te cernere finis,
Principium: vector, ¹⁵ dux, ſemita, terminus idem.*

¹ Ab initio temporum. ² Immotus omnia moves. ³ Deus nullam habet causam extra seipsum; universa enim propter semet ipsum operatus est dominus. ⁴ Idæa τὸ ἀγαθὸν quam in ipsa mente divinā Plato constituēbat, quamvis aliam præceptorū mentem Aristoteles affinxerit. ⁵ Quæ nulli se invidet, & ideo se in operā suā effundit. ⁶ Immutabilibus rerum mutabilium rationibus, quæ in mente divinā æternū vivunt. ⁷ Ad Archetypi illius mundi imaginem, mundum externum fingens, nisi fortē de ipso Dei filio melius intelligatur, qui est figura substantiæ ejus, ita ut similitudo non excludat τὸ δµόστον. ⁸ Certā temperatione, modo & mēsurā. ⁹ Ne imbecilliora à valentioribus destruantur. ¹⁰ Ne terra pondere suo infra locum suum deprimatur. ¹¹ Scientiæ tuæ lumen inaccessum. ¹² Perspicaces, lucidos. ¹³ Offusam menti à corpore caliginem. ¹⁴ In mentibus scilicet nostris. ¹⁵ Illustrantur hi versus eximio Sancti Prosperi loco, in Carmine de ingratis;

*Hæc (gratia) ut cujusquam studio affectuque petatur,
 Ipsa agit, & cunctis lux est venientibus ad se:
 Ergo ad iter per iter ferimur; sine lumine lumen
 Nemo videt: vitam sine vitâ acquirere mors est.*

EPIGRAMMATUM

Delectus Liber Sept.

E RECENTIORIBUS POETIS.

JACOBUS SANNAZARIUS.

De Poggio Florentino historico amantio-
re patriæ, & mendaciore. I.

Dum patriam laudat, damnat dum Pog-
gius hostem;
¹ Nec malus est civis, ² nec bonus histo-
ricus.

Jacobus Sannazarius qui sibi Aſtii Sinceri nomen adoptavit,
Neapoli equeſtri familia natus, vario Poëſeos genere floruit, He-
truſcæ ſcilicet & Latinæ, epicis, ſatyricis, & alijsmodi carminibus.
Vixit annos 72. cujus tumulum Bembus ornavit hoc diſticho :

*Da ſacro cineri flores; hic ille Maroni
Sincerus muſa: proximus ut tumulo.*

Poggius autem de quo hoc Epigramma, Theologiæ Doctor,
& Historicus, Laurentii Vallæ acerbiffimus inimicus, interfuit
Concilio Conſtantiens, Quintilianum & Aſconium orbi reddi-
dit.

dit. Claruit anno 1420. Romæ sepultus. ¹ Quia patriæ amans vel plus satis. ² Quia mendax, & ideo in primam illam historię legem peccat, ut nequid falsi dicat, ne quid veri non audeat.

* De mirabili urbe Venetiis. II.

* Nobilissimum Epigramma, & carē à Venetis emptum, qui pro singulis versibus magnum aureorum numerum Sannazario dederunt: non tamen undique perfectum; est enim è genere fabulorum, de quo diximus in præfatione.

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis
¹ Stare urbem, & totoponere jura mari:
 Nunc mihi ² Tarpejas quantumvis, ³ Jupiter, arces
 Objice, & illa tui ⁴ mœnia Martis, ait.
 Si pelago Tibrim præfers, urbem aspice utramque;
 Illam homines dices, hanc ⁷ posuisse Deos.

¹ Immotam manere; magna vis in hoc verbo. ² Romanas, Capitolas; à rupe Tarpeïâ, cui nomen inditum à Tarpeïâ virgine à Sabinis obruta clypeorum congestu. Vide Plut. in Roma. ³ Joyi sacrum Capitolium fuit. ⁴ A Romulo Martis filio extructa. ⁵ Romam. ⁶ Venetias. ⁷ Fundasse. Uno versu Virgilius hoc verbo in utroque sensu utitur;

----moresque viris & mœnia ponet.

Quemadmodum hic noster jura ponere, supra dixit, hic urbem posuisse.

De Cæsare Borgia. III.

A Ut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: ¹ quidni?
 Cum simul, & Cæsar possit, & esse nihil?

¹ Quidni alterutrum velit, cum utrumque assequi possit, ut Cæsar sit nomine, & re nihil? utrumque revera assecutus est; nam

Nam post mortuum patrem omni ditione spoliatus, atque in carcerem conjectus ab Hispanis, cum hinc ægrè evalisset, non ita multò post in Navarrà militans miserè interiit. Is est Alexandri VI. Supremi Pontificis filius, vir projectæ, & omnibus notæ audaciæ, crudelitatis, & perfidiæ.

De patria Homeri. IV.

S Myrna, Rhodos, Colophon, Salamis, Chios, Argos,
Athenæ,

¹ Cedit jam : Cælum patria Mæonidæ est.

Non poterant pueri brevius hoc discere, quam illo disticho, quod eâ tantum gratiâ excerptum est. ¹ Ne discepreis amplius de patriâ Homeri.

POETÆ ITALI.

ANDREAS NAUGERIUS.

De Pythagoræ simulachro. V.

Quem toties vixisse, animâ redeunte, renatum
Matato, fama est, corpore ¹ Pythagoram :
Cerne iterum ut docti. ² cælo generatus Asyle
Vivat : ut antiquum servet in ore decus.
³ Dignum aliquid certè voluit ; sic fronte severâ est.
⁴ Sic in se magno pectore totus abit.
⁵ Posset Et ille altos animi depromere sensus :
Sed veteri obstrictus ⁶ religione silet.

Naugerius patricius Venetus, erat orator, historicus, Poëta, Ciceronis æmulus & Catulli, Martiali sic infensus, ut quorannis

nis stato die Musis dicato (vide hominis ineptiam) ejus libros cremaret. ¹ Astruebat enim metempsychosin, & se in bello Trojano Panthoidem Euphorbum fuisse fingebat. Vide Ovid. 15. Metamor. i ² Sculptus instrumento Asylæ sculprois; hic ergo calum accipe pro eo quod vernaculè dicimus **a graving Tool, a Chisel.** ³ Magnum aliquid in mente agitat. ⁴ Cogitabundus videtur; & ut Græci loquuntur *οὐρανός*. Pers. de Philos. *Obstipulo capite, & figentes lumine terram.* ⁵ Quod silet, proposito & religione fieri divisim videtur, non necessitate. Sic enim scitè sculptus est, ut loqui posse videatur, si voluerit. ⁶ Nota Pythagorici silentii in quinquennium indicti religiosa observatio; hanc Pythagoras servat in statua: falsum acumen.

ANTONIUS TEBALDEUS.

Victo parcere, quàm vincere gloriosius.

VI.

Gloria vincendi juncta est cum milite, Cæsar;
Cæsar, parcendi gloria sola tua est.

¹ Sumpta est sententia ex Marcelliana; Nihil sibi ex istâ laude centurio, nihil præfectus, nihil cohors, nihil turma de eripit. Vide totum locum præclarissimum. Floruit Tebaldeus Carolo V. Imperatore.

THOMAS PORCATIUS.

In Christum crucifixum. VII.

Pro servis dominus moritur, pro fontibus insons,
Pro agroto medicus, pro grege pastor obit.
Pro populo rex mactatur, pro milite ductor,
Proque opere ipse opifex, proq; homine ipse Deus.

*Quid servus, sons, egrotus, quid grex, populusque,
Quid miles, quid opus, quidve homo solvat? Amet.*

Epigramma versibus durius, & generis non admodum elegantis, cum ille vocum ad unum aliquid relatarum congestus abhorreat à natura, sed tamen in hoc genere laudandum.

JANUS VITALIS.

Antiquæ Romæ ruinæ illustres. VIII.

Quid Romam in mediâ quæris novus advena
Româ,

Et Romæ in Româ nil reperis mediâ?

Aspice murorum moles, præruptaque saxa,

Obrutaque horrenti vasta theatra situ:

Hæc sunt Roma: ¹ Viden' ² velut ipsa cadavera tantæ

Urbis adhuc spirent imperiosa minas?

Vicit ut hæc mundum, nisa est se vincere: vicit,

A se non victum nequid in orbe foret.

Nunc victa in Roma, victrix Roma illa sepulta est,

Atque eadem victrix victaque Roma fuit.

³ Albula Romani restat nunc nominis index,

Qui quoque nunc rapidis fertur ⁴ in æquor aquis.

Disce hinc quid possit fortuna; immota labascunt,

⁵ Et quæ perpetuò sunt agitata, manent.

De hoc Epigrammate vide præfationem. ¹ Audax metaphora; sed quâ usus, ut diximas, Sulpitius, in Epist. ad Ciceron. Cum uno, inquit, loco tot oppidorum cadavera projecta jaceant. ² Orbe devicto in se arma verterunt Romani, quod furoris proprium. In eandem sententiam Seneca in Hercule furente; *Quæris Alcida parem? Nemo est nisi ipse; bella jam secum gerat.* Horat. Luc. initio lib. 1. *Populumque potentem in sua victrici conversum viscera dextra:* & idem eleganter & graviter; *Quid in arma furentem*
Impu.

*Impulerit populum, qui pacem excusserit orbi. Invida fatorum series,
summisque negatum Stare diu; nimumque graves sub pondere lap-
sus. 3 Tibris olim sic dictus. 4 Mare inferum. 5 Flumina
quæ in motu ac fluxu perpetuo.*

ANGELUS COLOTIUS.

Epitaphium Lascharis. IX.

Dilectus musis, 1 Et rebus natus agendis,
Quem 2 gravida imperiis protulit alta domus;
3 Tot freta dum curris, totque invia regna pererras,
Ausoniâ tandem, Lascharis, urbe jaces,
4 Sed situs in patria es, Graio licet orbe remotus;
Nulla est virtuti terra aliena tue.

1 Carolo enim & Ludovico Gallie regibus operam in legationibus navavit. 2 Erat ille e familia Palæologorum, quæ Constantinopolitanum Imperium diu tenuit. 3 Totum enim orientem lustrarat, jussu Laurentii Medicei, ad conficiendam illam insignem bibliothecam Florentinam. 4 Romæ quidem & longe à patriâ; sed ut ait Ovid. *Omne solum forti patria est.*

POMPONIUS GAURICUS.

De statua Medæ. X.

Quod natos feritura ferox Medea 1 moratur,
Præstitit hoc magni dextera Timomachi.
Tardat amor facinus, strictum dolor incitat enses,
Vult, non vult natos perdere Et ipsa suos.

P. Gauricus Italus Poëta, scriptor indiligens, sed curiosus etiam in metallicis, insano captus amore nusquam comparuit, in mare proci-

262 EPIGRAMM. DELECTUS

proculdubio projectus, aut alia ratione è medio sublatus. ¹ In tabella videlicet in qua sculptor æstum illum & dubitationem Medæ de filiis interficiendis deliberantis expresserat.

HERCULES STROZA.

De Callirhoë quæ viva sepulta est. XI.

Bis vixit semel orta, bis hæc composta sepulcro est,
Post sua Callirhoë funera, facta parens:
Facta erat: exanimis tumulatur: ac excita partu
Pescit opem: eruitur: mox parit, atque perit.

Mirabilis eventus breviter & eleganter expressus.

Epitaphium pro Joanne Pico Mirandulâ. XII.

Johannes jacet hic Mirandula, cætera norunt
Et Tagus, & Ganges, forsan & Antipodes.

Picus Mirandulanus nobili & principali familia, sed nobiliori ingenio, & cui nihil defuerit nisi maturitas, & meliorum studiorum delectus: magnam enim ætatis partem in Philosophiæ, cabalæ, scholasticæ etiam Theologiæ arcanis perscrutandis consumpsit. O si ille hoc totum in scripturis & Patribus impendisset! Mira tamen in illo indoles, imò eloquentia, & ubertas, quam satis indicat epistola extempore conscripta ad Hermolaum; inter epistolas virum illustrium. Obiit Florentiæ anno ætatis 32 eo ipso die quo Florentiam ingressus est Carolus octavus in nobili illa expeditione Italica.

Epi-

Epitaphium boni & periti procuratoris.

XIII.

PROcuratori fido inprimis, & bono,
 Quibus¹ parentes lacrymis, non te fugit,
 Viator, usquam si lites nosti & forum;
 Sin minime nosti, nosse tu nusquam velis.

¹ Supremos honores habeas.

THOMAS MUSCONIUS.

In Victoriā Columnā uxorem Davali
 Marchionis Piscarii. XIV.

Non vivam sine te, mī Brute, exterrita dixit
 Porcia, & ardentes sorbuit ore faces.
 Te, Davale, extincto, dixit, Victoria, vivam
 Perpetuū mæstos sic dolitura dies.
 Utraque Romana est; sed in hōc Victoria victrix,
 Perpetuū hæc luctus sustinet, illa semel.

Victoria illa uxor Davali à multis scriptoribus celebrata est, ob singularem virtutem & eruditionem, quæ tanta in ea fuit, ut res gestas mariti Hetruscis versibus prosecuta sit, quos aiunt soli demum Petrarchæ concedere. Davali res præclare gestas multis libris pertexuit Jovius, quos consule. Occidit autem Ticini in ea pugna in qua captus est Franciscus primus. Hujus scriptoris Epigrammata gravitatem & ornatum non habent, sed acumine & indole non carent, meritoque inter mediocria recensentur.

JOANNES AUDOENUS.

Ad Medicos & Jurisconsultos. XV.

Ulceribus, Galene, vales tantummodo nostris :
 Stultitiâ nostrâ, Justiniane, sapis.

Ad quemdam pauperem medicum.
 XVI.

Pharmaca das ægroto : aurum tibi porrigit æger.
 Tu morbum curas illius, ille tuum.

In ædificatores sepulchrorum. XVII.

Ne pereat tua fama, struis tibi, Paule, sepul-
 chrum ;
 Tamquam non possint ipsa sepulchra mori.

Mentiris. XVIII.

Mentiris ! cave militibus ne dixeris unquam :
 Majus eo nullum dedecus esse putant :
 Mentiris, tantum qui dedecus esse putatis,
 Mentiri quare creditis esse decus !

Vir Bonus. XIX.

Si quicquid rarum carum est, pretiumq; meretur,
 Crede mihi, res est vir pretiosa bonus.

Ad

Ad Principem. XX.

S*I non audires, ô princeps, falsa loquentem,
Auderet falsum dicere nemo tibi.*

In Battum. XXI.

B*atte, tacenda ultro loqueris, veniamq; precaris;
Visne tibi veniâ nî opus esse? tace.*

Batus quemvis loquacem notat, quia Battus in lapidem versus
ob loquacitatem. Vid. Metamorph.

Nec temerè, nec timidè. XXII.

O*Mnia despera prudenter: & omnia spera
Fortiter: ut caveas omnia, nil metuas.*

In doctum insipientem. XXIII.

P*Lurima degustat stomachus, nil concoquit æger,
Sic tu scis, fateor, multa; nihilque sapis.*

Bombyx. XXIV.

A*Rte mea pereo, tumulum mihi fabricor ipse,
Fila mei fati duco, necemque neo.*

Speculum. XXV.

F*ingere non Phidias, nec Apelles pingere motum:
Novit: tu Phidiâ plus, & Apelle facis.*

Via

Via lata & angusta. XXVI.

I*N*latum te angusta locum nisi semita ducat,
Ducet in angustum te via lata locum.

Mortificatio. XXVII.

Mortuus ut vivas, vivus moriaris oportet :
Assuesce ergo prius, quam moriari, mori.

Philautia. XXVIII.

Crimina qui cernunt aliorum, nec sua cernunt ;
Hi sapiunt aliis, desipiuntque sibi.

De variis in Angliâ fidei architectis.
XXIX.

Sortitur sibi quisque fidem, sibi quisq; magistrum;
Nunquam plus fidei perfidiaque fuit.

Prudens simplicitas. XXX.

UTnulli nocuisse velis, imitare columbam ;
Serpentem, ut possit nemo nocere tibi.

Credulitas. XXXI.

Qui cuius quidvis credit, male creditur illi :
Quo mihi plus credis : hoc tibi credo minus.

Poëta

Poëta mittit seipsum. XXXII.

Quid mittam? Mihi me præter nil suppetit: ergo
Me tibi do; magnum me tibi munus habe.

Responsio ad superius. XXXIII.

Quod mihi misisti nihil est; nihil ergo remitto;
Te mihi donasti, ¹ te tibi reddo: vale.

¹ Acutum, at malignius Epigramma.

In Ponticum sexagenarium. XXXIV.

Qui, dum vixisti, nulli benefeceris unquam,
Incipies fieri, Pontice, quando pius?
Omnia pauperibus, dicis post fata relinquam:
Qui post fata sapit, Pontice, serò sapit.

In Philautum. XXXV.

Se solum Labienus amat, miratur, adorat:
Non modo se solum, se quoque solus amat.

Deus. XXXVI.

Omnia cum videat, nulli Deus ipse videtur.
Solutus ubique patet, solus ubique latet.

Sententia ex Augustino sumpta: Deus ubique secretus, & ubique notus est, quem nulli licet, ut est, cognoscere, quem nulli permittitur ignorare.

Con-

Contemptus mundi. XXXVII.

Fœlicem vitam vis vivere? spernito vitam.
Vivit enim misere, cui sua vita placet.

Cui nemo placet, nulli placet. XXXVIII.

Laudas, Gaure, nihil; reprehendis cuncta; videto
Ne placeas nulli, dum tibi nemo placet.

Cibis pauperes, divites egent fame.
XXXIX.

Gallinas pingues, perdices, & phasianos,
Divitibus mittis, pauperibusque nihil.
Mittere personæ vis convenientia cuique?
Mitte cibos miseris, divitibusque famem.

In hoc Epigrammate illud incommodum, quod in redditione numeret ea, quorum ante non meminerat: nihil enim pauperibus missum dixerat: unde alternantem sententiam claudere debuerat hoc modo; divitibusque nihil. Sed quia hoc frigidum, maluit dicere famem, cujus ante mentio nulla.

THEODORUS BEZA.

Epitaphium Francisci Valesii Galliarum
Delphini. XL.

Hunc etiam juvenem extinctum, rogo, cerne,
viator,
Hei mihi, cur vivum dicere fata vetant!

Hic

*Hic est, quo niti regnum debebat avitum,
 Spes patriæ nuper, spes quoque prima patris.
 Pro quibus intrepidus fortem dum fertur in hostem,
 Ipse illum Mavors vidit, & obstupuit.
 Aggressusque dolo, & crudelis fraude veneni
 Sustulit; heu magnis fraus bene nota viris!
 Maeste tamen Princeps: nam te mors ipsa fatetur,
 Non aliter vinci quam potuisse dolo;
 Nempe erat hoc reliquum,² Pellæi ut Principis acta
 Equares, simili te quoque fraude mori.*

¹ Erat hic filiorum Francisci I. Galliae Regis natu maximus, florente juventâ veneno interceptus; cujus criminis suspicione aspersus est Carolus V. ex indicio venefici; meritone an scus, divifim alii judicent. ² Alexandriè Pella Macedoniæ oppido oriundi veneno item sublato cum Babylonem esset ingressus.

Epitaphium Guilielmi Langæi Insubriæ Proregis. XLI.

L Angæus ille magnus hîc jacet, lector,
 Unus Minervam colere doctus & Martem,
 Quo nemo melior pace vixit, aut bello.
 Vitæ genus habes: mortis en genus disce:
 Ætate consumpta laboribus multis;
 Suis suorumque omnium fere exhaustis
 Bonis in usum Galliae suæ, tandem,
¹ Quum plus Milone aut Curione deberet.
 Interiit. Ergo pauper occidit, dices:
 Imo locuples cui patria debuit tantum.

Similia de hoc Langæo omnes historici, de quo hæc Caroli V. Imperatoris vox memoriæ prodita: *plura illum Regi suo verbis, quam ceteros duces armis conficere*; Ea erat in ejus verbis auctoritas & pondus. ¹ Ciceronis a nieis multo ære alieno oppressis.

Fran-

Francisci Borbonii, Ducis Anguiennensis Epitaphium. XLIII.

Quam nuper gladios, & fortem evaseris² hostem,
 Hic, Francisce, jaces, nec tamen ense jaces.
 Sed nec in hostili potuisti occumbere campo,
 Nec fortis forti victus ab hoste cadis.
 Sedibus at patriis, belli simulacra cientem
 Missa infelici sustulit arca manu.
 Arca olim, ut credo, Stygia compacta cupressu,
 Arca eheu quanta³ nobilitata nece!
 Arca, in qua⁴ Parcam Mavors absconderat ipse,
 Audiit ut factis⁵ æmula facta suis.
 Sic igitur, miserande, cadis, nec cernere longum
 Illa tua licuit parta tropæa manu!
 At si nobiscum vis, ô fortuna, joci;
 Cur istis mors est seria mixta joci?

¹ En tristes illius eventus brevem historiam. Cum ludibundi juvenes globis ex nive compactis, domum hinc oppugnarent, inde defenderent, deficiente nive unus ex obsessis arcam temere dejecit, quæ subjecti forte fortuna Borbonii caput fregit; sic ille graves improvidi lusus pœnas persolvit. ² Insignem ille apud Cerisolas victoriam de Hispanis retulerat. ³ Celebrata; sed in malam partem accipe. ⁴ Mortem durè fabulose. ⁵ Suis æqualia.

BUCHANANUS.

Amator sui sine rivali. XLIV.

Nescio an inspexi Narcissi, Posthume, fontem,
 Hoc scio, deliras, Posthume, amore tui.
 Ille

*Ille tamen meritò: ² nam quod malè sanus amabat,
Ante quidem id multis causa ³ furoris erat.
At tua non paulò est major vesania, qui te,
⁴ Sed sine rivali, Posthume, solus ames.*

Buchananus Scotus, Poëta elegantissimus, variis casibus jactatus, inopem fere & erraticam vitam duxit in Scotiâ, in Angliâ, in Galliâ, in Lusitaniâ. Hujus Epigrammaris vulgare argumentum, vulgare acumen commode tamen tractatum. ¹ Nescio an inspexeris. ² Nam Narcissus merito se amabat tum tam multi ipsius amore arderent. ³ Insaniæ, vel simpliciter amoris, quo sensu sæpè furor usurpatur apud poëtas, ut apud Virg. in Eclog. *Seu quicunque furor.* ⁴ Cic. de Hirtio; *Quàm seipse amans sine rivali!*

Ad amicum difficilem. XLV.

O Disti Selium: teneris mihi semper ab annis
Carus, & illæiâ perstitit ille fide,
Hic mihi tu ¹ Pyladen, & ² inanem mentis Orestem,
³ Et Samiæ jactas pectora fida scholæ:
Meque vocas ficti ⁴ fucatum nomen amici,
⁵ Quòd nec amemus idem, nec fugiamus idem.
Ergo tibi jus est nostros odisse sodales,
Nec mihi fas, hostem, fiet, amare tuum?
Scilicet haud æqua jamdudum lege coimus,
⁶ Nec ferimus parili conditione jugum:
⁷ Cum per me tibi sint vel iniqui fræna doloris
Libera, tu noster, ⁸ vis, famuletur amor.
Nil igitur, dices, veteri tribuetur amico?
Do: sed amicitie jure reposco vicem.
Odero, si jubeas, Selium tibi scilicet hostem,
Si, mihi, tu Selium, quod sit amicus, ames.

272 EPIGRAMM. DELECTUS

In hoc Epigrammate cæteroquin eleganti nimiam viri eruditi loquacitatem quidam notavere. ¹ Pylades & Orestes nobile par amicorum. ² Furiosum, & emotæ mentis, ob interfectam matrem furiis agitatam. ³ Damonem & Pythiam Pythagoreos, quorum alter vadem se mortis pro altero præstitit Dionysio tyranno, alter autem die dicta se sistens amicum liberavit, imo & seipsum; miratus enim illorum amorem Dionysius, offensione deposita, rogavit, ut tertium se in amicitiam adscriberent. Vide Cicer. 3. de Officiis. Pythagoras autem ex Samo oriundus, unde Samia schola pro ejus sectâ. ⁴ Vocas me fucatum amicum. ⁵ Quam unam certissimam esse amoris notam docet Aristoteles in Rhetoricis; unde hoc effatum; *Eadem velle & eadem nolle eademum vera amicitia est.* ⁶ Iniquis conditionibus nostra amicitia constituta est. ⁷ Cum per me tibi liceat amicis meis vel inique succensere. ⁸ Vis serviat iracundiæ tuæ, & illius arbitrio abjiciatur.

In Zoilum. XLVI.

Frustra ego te laudo, frustra me, Zoile, lædis.
Nemo mihi credit; Zoile, nemo tibi.

Præpostera pietas. XLVII.

Cum patre nil vivo tibi conveniebat, iniquis
Litibus ¹ extincti, dissidiisque senem.
Defunctum nunc thure colis, tumulumque coronas
Floribus, & ² magna mole sepulcra locas.
Quamlibet his tumeas, pietas præpostera certe est,
In patre nil præter ³ funus amare patris.

¹ Extinxisti. ² Magna mole sepulcra locas facienda; & secanda marmora locas sub ipsum funus. Hor. ³ Ovid. Filius ante diem patris inquirat in annos.

In Budæum. XLVIII.

GALLIA quod Græca est, quod Græcia barbarâ
non est,
Utraque Budæo debet utrumque suo.

Guilielmus Budæus vir de literis optime meritis incredibili labore, stylo durior & horridior; ideoque Erasmo posthabitus à Francisco I. Et certe vito tanto ars & dispositio non nihil defuit, ut testatur docta commentariorum ejus in linguam Græcam, sed rudis & indigesta moles.

Henrico Borbonio. XLIX.

BORBONIAE spes illa domus, patriæque patrique,
Nunc patrûs & patriæ, Borbonidumque dolor:
Hic situs Henricus; violas asperge viator.

Neu, bona quæ fuerit vita, reare brevem.

Sat vixit, bene qui vixit; spatium brevîs ævi
Ignavi numerent tempore, laude boni.

Epitaphium jure laudandum brevitate, gravitate, ornatu. Sententia quidem vulgari conclusum, sed non vulgari nitore expressa. Is est, ut arbitror, Henricus Borbonius Marchio de Beaupreau, qui annos natus quatuordecim, equo inter currendum excussus, succedentis alterius equi pedibus obrutus est. Cum hoc extinctus est regię stirpis ramus. Vide Sammarthanum in ejus elogio. Senec. Actum illam metiamur, non tempore. Nam licet ætas imperfecta sit, vita perfecta est. Non ut diu vivamus curandum est, sed ut satis.

Carolo Cossæo Brixiaci Comiti. L.

CAROLUS hic situs est modica Cossæus in urna,
Pyramidum dignus cui tegat ossa labor.

Patria

274 EPIGRAMM. DELECTUS

Patria Brixiacum, genus alto è sanguine Cossi,

Nec proavum inferior nobilitate¹ torus.

Ingenium felix, facies gratissima, vicit

² Nemo manu juvenem, consilioque senem.

Quaecumque armiferis inimica est natio Franci,

Auxit eum titulis Marte coacta novis.

Cum Batavo Germanus, Iber, Ligur, Insuber, Anglus,

Laudavere fidem, ceu tremuere manum.

Quod mortale fuit, rapuit mors : fama virescit,

Dum domus Hectoridum regia scepra geret.

Cossæus ille sub Francisco primo, & Henrico secundo multis bellicis facinoribus inclaruit. A Cambrensi pacificatione regem Henricum, quoad potuit, dehortari conatus est. Et dum vixit militaris virtutis effigies fuit. ¹ Uxor tori particeps. ² Hasta juvenum, consilium senum. Clausula nimis vulgaris, nonnihil hoc Epitaphium dedecorat : de clausulis autem vulgaribus vide præfationem.

Chrysalus. LI.

¹ **D**ives opum, pauperque animi plus possidet auri
² Chrysalus, in ³ fulva quam vehit ⁴ Her-
 mus aqua.

Possidet ¹ inclusum sic cæci carceris umbris :

Nec procul infernis, ut reor, à tenebris,

⁶ *Et decies unâ, vel sæpius, inspicit hora.*

Et numerans miseras usque fatigat opes.

Nec satis hoc, centum ferratis limina portis

Addita, centenis ferrea claustra seris.

Custodesque canes, atque horridus ære satelles

Excubat ad clausas pervigilatque fores.

Non miser uxori, non audet credere natis :

⁷ Frigida, non piæis, quos habet ara, deis.

Formidat, si vermis humo, mus exeat antro,

*Si luteum⁸ Progne sub trabe figat opus.
 Si trabibus laxum suspendit aranea cassem,
 Esse putat nummis retia tensa suis.
 Si sol semotas penetret, vel luna fenestras,
 Et tenuem fudit lux inopina diem;
 Oblinit extemplo rimas, ne scilicet auro
¹⁰ Inficiat radios ¹¹ ille vel illa suos.
 Nec minus obscuras formidat luce tenebras,
 Et latebras, promptas ad scelus omne duces:
 Ipse suam veluti furem luctatur in umbram,
¹² Gypsatas metunt ¹³ credula corda manus:
 Huc labor, huc miseri spectat vesania voti,
 Et trepidi semper corde ¹⁴ micante metus.
 Post inops curas, & inania tædia vitæ,
 Dives ut ad Stygias isse feratur aquas.
 Atque opibus mortem ceu placaturus ¹⁵ avaram,
 Semper inops vivit, ne moriatur inops.*

Epigramma elegantissimis versibus contextum, sed nimis hyperbolis vitiatum, ideoque tantum ad exemplum appositum generis hujus nec probandi, nec imitandi. ¹ Horat. *Magnas inter opes inops.* ² Auri amore captum, avarum intellige. ³ Propter arenas aureas. ⁴ Minoris Asiæ fluvius juxta Dorilaum, qui Pachtolo auctus Smyrnam alluit, & aureas arenas devolvere dicitur. ⁵ Aurum. Sed quomodo non procul ab inferno, si sol radios immittere in latebras illas poterat, ut infra dicit. ⁶ Festive hoc Euclione expressit Comicus, qui videndus. ⁷ Quia raro adolethura, ne sumptum faciat. ⁸ Hirundo. Nam in domus penetralibus opes abdidit. ¹⁰ Tingat. Aliquid abradat ex auro. ¹¹ Sol aut Luna. ¹² Apparentem credo in gypso pariete umbram; vel manus quomodocumque ex gypso, aut in gypso sculptas, obscurius dictum quam decebat in tam illustri epigrammate; forte commodius scripsisset, & pictas, i. umbram manuum suarum in pariete depictam. ¹³ Propter timorem. Sic Seneca; *Prona est timori semper in pejus fides.* ¹⁴ Micare, proprie dicitur de venarum & arteriarum pulsu. ¹⁵ Avaram dicit mortem, quia rapit omnia.

Ad Mariam illustrissimam Scotorum
Reginam. LII.

Nympha, ¹ Caledoniæ quæ nunc feliciter oræ
² Missa per innumeros sceptrâ tueris avos:
 Quæ ³ sortem antevenis meritis, virtutibus annos,
 Sexum animis, morum nobilitate genus:
 Accipe (sed ⁴ facilis) ⁵ cultu donata Latino
 Carmina, fatidici nobile regis opus,
 Illa quidem ⁶ Cirrha procul ⁷ Permesside lympba,
⁷ Pene sub Arctoi sidere nata poli.
 Non tamen ausus eram ⁸ malè natum exponere fœ-
 tum,
⁹ Ne mihi displiceant, quæ placuere tibi.
 Sed quod ab ingenio domini sperare nequibant,
 Debebunt genio forsitan illa tuo.

¹ Antiquum id Scotiæ nomen. ⁴ Longa majorum serie
 ad se transmissa. ³ Fortunam regiam. ⁴ Benigna; eleganter.
⁵ In latinos versus translata, quod opus nunc in omnium est ma-
 nibus. ⁶ Loca musis sacra, Poetarum ineptiis celebrata. ⁷ In
 septentrione facta carmina. ⁸ Non ausus essem in publicum
 edere fœtum non faventibus Musis editum. Equidem præter
 psalmos nonnullos magis elaboratos, solitus Buchanani nitor in
 iis desideratur. ⁹ Ne improbare necesse haberem, quæ tu pro-
 basset.

Ad eandem. LIII.

DO quod adest; opto ² quod abest; tibi dona
 darentur
 Aurea, sors animo si foret aqua meo.
 Hoc leve si credis, paribus me ulciscere donis:
³ Et quod abest, opta tu mihi, ⁴ da quod adest.

Elegans & faceta argutia. ¹ Versus. ² Omnium bonorum affluentem copiam, quâ careo. ³ Tibi scilicet. ⁴ Opes quibus abundas.

BIDERMANUS.

S. Kunigunda inter ignes illæsa. LIV.

TEstatura viro salvum Kunigunda pudorem,
In candente libens vomere fecit iter:
Exploratore sed ubi pede contigit ignem,
Non fuit in planta sensus, in igne fuit.

Comitis Palatini filia, Henrico secundo Imperatori nupta, virginitatem in matrimonio servavit, & falsa criminatione appetita, castitatem suam probavit eo modo qui in epigrammate, referatur. Hæc ratio probandæ castitatis à multis postea Conciliis prohibita est.

De Viatore Hierichuntino. LV.

Ambulat incauto dum per loca devia passu,
Fertur in hostiles inscius erro globos:
Hi captum sternunt que solo, crebrisque laceſſunt
Tuberibusque caput, vulneribusque latus.
Ille sed exanimi miserandus voce laborat
Inclamare piam prætereuntis opem.
Audiit hinc mystes clamantem, hinc affecla mystæ;
Auxiliaturos hos ratus æger erat.
Verum mysta fugit, mystæ fugit affecla. Quidquid
Latro facit sicâ, fecit uterque fugâ.

Re-

278 EPIGRAMM. DELECTUS

Relictum hoc Epigramma uti sequens, quod satis aptè alicui pietaturæ inscribi possit.

De eodem. LVI.

S Emianimum vidit Samarita jacere cadaver,
Festinamque tulit, quam dare quivvit, opem.
Nam postquam ingentes plagarum advertit hiatus,
Admovit medica sedulus arte manus.
Excepisq; sinu, lenique perunxit olivo,
Et calido fovit vulnera lota mero.
Mox ubi manantes repressit sindone rivos,
Membra laboratis intulit ægra toris.
I levis, æger ait, meque aspernare sacerdos,
Profuit auxilio nunc caruisse tuo.

JANUS DOUZA.

Barba sapiens, moribus insapiens. LVII.

Quod sapiens vulgò, quod vir, Mariane, videris,
Acceptum barbæ fer, Mariane, tuæ;
Quod mihi nec sapiens, nec vir, Mariane, videris,
Moribus acceptum fer, Mariane, tuis.

Joannes Douza nobili familia, Orator item & Poëta Notas in Salustium edidit & varia Poëmata, vixit anno 1604. Ex illius Epigrammatis unum hoc selectum, & quidem valde mediocre.
¹ Ascribe, assigna. Multos ad sapientiæ famam barba commendat; hinc festivè Horatius:

Iussit sapientem pascere barbam.

PAR-

BARLÆUS.

Amstelodamum. LVIII.

URbs spatiosa, potens opibus, tectisque superba,
 Viribus invidiam, crimina lege domat.
 Civibus aucta novis, nunquam stat finibus isdem,
 Latius expansis mœnibus hospes abit.
 Quicquid mortalis fingit solertia curæ,
 Vel natura suo parturit alma sinu.
 Illa dabit, totoque parans commercia mundo;
 Nunc emere, & totam vendere semet amat.
 Moschus, Arabs, Persæ, Maurus, Judæus, uterque,
 Quod ferat huc, rursusque auferat, Indus habet.
 Hanc dum mundus adit, mundumque hæc ipsa per-
 errat,
 Non urbs fixa loco, sed vagus orbis erit.

Suxæ potentix æmules viribus frænât. Uterque Indus vel in
 Oriente vel in Occidente positus.

In scriptorem ineptum. LIX.

Nulla tuis quare reddatur epistola chartis,
 Queris? Ne posthac scribere sæpe velis.

PASCHASIUS.

Tardi Clientis tardus Patronus. LX.

Arnus nuper adit novus cliens me,
 Ut patrociniū suū subirem :
 Suscepi fateor lubens volensque,
 At nil obtulit Arnus advocato.
 Paucis post rediit diebus Arnus,
 Ut causam peragam rogat molestus,
 Sed Arno mihi non datur vacare.
 Idem postea tertio atque quarto
 Et quinto vacuus domum revisit,
 Meque solícite angit, urget, instat;
 Sed nil proficit ille plus apud me.
 Hinc cælum variis ciens querelis,
 Accusat male, meque seque damnat,
 Quod talem sibi nactus est patronum :
 In summa nihil Arnus ipse credit,
 Suo vivere tardius patrono :
 Et est tam tamen hic cliens supinus ;
 Ut se non putet esse tardiozem.

Ad solvendum scilicet.

Officiis nonnunquam emuntur inimicitia.
 LXI.

Mutua cum centum sestertia, Marce, rogares,
 Per sanctum obtestans nomen amicitiae,
 Non

*Non habeo, dixi, & si forsitan arca recondat,
Hæc tibi habeo paucis, hoc tibi non habeam.
Protinus exclamas, cælumque ululatus implens,
Officio quereris me cecidisse meo.
Siccine amicitiam nostram inquis, perdis? at in-
quam,
Tanti inimicitias non emo, Marce, tuas.*

¶ Quia dum repõcerem, inimicum me tibi fieri necesse esset.

Nimius cunctator. LXII.

Dum dubius fluit hac aut illac, dum timet
anceps;
Ne male quid faciat, nil bene Quintus agit.

Scite & sapienter dictum.

Philippus. LXIII.

Nil non Asper agit, pro me si forte rogetur
Quicquam agere: at nusquam commodat As-
per equum.

Quæro operam aut studium; studium mihi protinus
Asper

Non negat: at nusquam commodat Asper equum.

¶ It, redit, & currit pro me, si forte rogetur
Currere: sed nusquam commodat Asper equum.

Quam sapias ô Asper, quam te bene noscis, amice,
Pluris quam teipsum qui facis, Asper, equum.

Acutum Epigramma; ut aliquanto malignius.

¶ Imitatione ductum ex Horatio. It, redit, & narrat.

In Judicem. LXIV.

Mille mihi nummos subtraxerat Heliodorus,
 In quem bella fori litigiosa paro.
 Causam agit in vinclis, longoque examine utrimq;
 Res trahitur, negat ū, contra ego teste probo.
 Convictus tandem furti damnatur, eidem
 Pœna & perpetui scribitur exsilii.
 Restitui argentum decernitur : at prius à me
 Mercedem iudex exigit ipse suam.
 Sic qui iudicio mihi reddi mille putabam,
 Exhaustis primis, altera mille dedi.
 In jus ô iterum iudex veterator eamus,
 Mille ego perdideram, millia bina rapis.

Ad Achillem Harlæum Baumontium in
 Parisiensi Senatu Præsidem. LXV.

Quod nullam iudex sectaris principis aulam,
 Integer & vitæ, propositique tenax,
 Et rigidus iusti custos, pietatis, honesti,
 Temporibusque istis non potes esse malus :
 Hec superis primo, tum debes omnia patri,
 Quem tu iustitia, quem pietate refers.

IN POSTHUMIUM.

Miser suo iudicio verè miser. LXVI

Errat Posthumium fœlicem qui putat : ipse
 Posthumius miserum se putat, & miser est.

Plo-

Ploratur lachrymis amissa pecunia veris.

LXVII.

OMnia pauperibus moriens dedit Harpalus,
haeres
 Ut se non fictas exprimat in lachrymas.

Inconstans. LXVIII.

Diruis, edificas, mutas quadrata rotundis,
 Praecipitique ruunt omnia consilio.
 Tum quod consuluit levitas, ratione tueris :
 Ni caveas, fies cum ratione miser.

Francisci primi Galliarum regis morientis ad Henricum filium verba. LXIX.

Nato hac Franciscus dixisse novissima verba
 Fertur, & in gemitus profiluisse pios,
 In primis venerare Deum, Charissime fili,
 Mox tibi sit populi cura suprema tui.
 Dixit, & occubuit. Duo ne praecepta putate :
 Alterutri si quis desit, utrique deest.
 Nam cui nulla Dei cura est, nec cura suorum est :
 Et cui non populi cura, nec ulla Dei.

Epitaphium Justiniani Imperatoris.

LXX.

Flavius, Augustus, felix, pius, inclytus, Afri,
 Vandalici, Alani victor & Imperii,
 Franciscus, Anticus, & Gothicus, Germanicus, idem
 Alamannicus, hoc marmore contegitur,

*Quis docet hæc? lapis unus: at, spes vana potentum!
Tot titulos, mutum non nisi marmor habet.*

Non quicquid cum antiquis convenit, ex
antiquis sumtum. LXXI.

Plurima me veterum sensa expressisse fatebor,
Ne fatear, fur sim, vel furiosus ego.
Multa sed ex aliis falsò sumsisse putabis,
Quæ mea percupiam dicier, & mea sunt,
Conveniunt tamen hæc antiquis: Dî male perdant
Antiquos, mea qui præripuere mihi.

Jugum conjugii. LXXII.

Nulla dies nobis, non horula præterit una,
Non punctum, nullus temporis articulus;
Quo non (væ!) miseris servis succenseat uxor;
Succensetque mihi nî simul ipse querar.
Illius ad nutum totus componor, & idem
Pacificus cum sim, tristia bella gero.
Sic mihi pax bello, sic bellum pace paratur,
Et placide ut possim vivere, vivo miser.
Sic vel cum servis, vel conjuge litigo; sic est
Hei mihi! conjugium litigiosus amor.

NICOLAUS FABER.

Ex Græco Nazianzeni in tetrastichis.
LXXIII.

Nemo suo damno, tibi sit quam magna potestas,
Sentiat: officiis plurima posse proba.

Quan-

*Quantula enim laus est, vel multum posse nocere?
Frigidus hoc serpens, hocque cicuta potest.*

Mediocre ac utile epigramma. Theodorus, inquit Cicero
Tusculan: 5. Lyfimacho mortem minitanti. *Magnum vero, in-
quit, effecisti, si cantharidis vinum consecutus es.*

SCÆVOLA SAMMARTHANUS.

Ad amplissimum virum Philippum Hur-
raltum Chevernium Franciæ Cancel-
larium. LXXIV.

CLare senex, veteri cui ductus origine sanguis
Armoricos longo stemmate jactat avos.
Cujus & in dubiis Regi prudentia rebus,
Cognita, & adverso tempore certa fides,
Supremum hoc meruere decus, regnique labantis
Molem ingentem humeris imposuere tuis.
Si vacat, & gravium magna inter pondera rerum
Aonii memorem non piget esse chori,
Hoc etiam tenui quos edimus arte libellos
Sume lubens, vatis dulce jocantis opus.
Quid vetat ingennis post seria lufibus uti,
Ingratasque hilari pellere fronte minas?
Dura tot humanam vexent cum tadia vitam,
Tristia qui letis temperat; ille sapit.

Hujus elogium habes apud Sammarthanum lib. 3. Elogiorum
his verbis. Philippum Huraltum Chevernii Comitem ex Britanni-
câ nobilitate oriundum, Belnea mater foemina quoque nobilis ul-

286 EPIGRAMM. DELECTUS

timo partu Posthumum edidit, cum Rodolphus pater aliquot ante mensibus Neapolitano bello periisset. Adolescentem excepit Academia Pictaviensis, legum studio celeberrima; cui tamen ita se dedit, ut historiarum interim & earum artium quæ ad Imperii gubernacula pertinerent aliquanto curiosior, unum fere Tacitum aut Cominium, & alios ejusdem notæ scriptores haberet in manibus, eorumque diligenti & quotidianâ lectione mirifice delectaretur. Scilicet generosi adolescentis egregia jam tum indoles viam sibi ad intima Principum consilia, tanquam naturâ duce per hæc studia parabar, ac muniebat. Nec tantæ spei postea defuit ad facilem eventum præsens, & opportuna fortis occasio. Duxit enim uxorem Philippus Christophori Thuani Senatus Principis filiam, qui vir clarissimus, & in assiduâ tanti muneris functione occupatus, cum ab Henrico Regis fratre ad Cancellarii dignitatem invitaretur, maluit eam ad genus suum deferri; unde præcipuus illi deinceps paruit ad Regem futurum autoritatis & gratiæ locus. Cui demum absenti, & è Sarmatiâ reditum in Galliam, audito fratris funere, molienti sic adfuit, ejusque rationibus adeo cautè, fideliterque prospexit, ut nunquam ingratus Princeps matris quidem autoritate, sed salutaribus Huralti consiliis assertum sibi, & servatum fuisse Imperium non obscure profiteretur, neque porro conquiesceret, donec eum in supremo Togatæ militiæ gradu collocaret: lubrico illo quidem & ancipiti, sed in quo tamen vir incomparabili prudentiâ vel inter medios aulæ fluctus, & latentes æmulatorum insidias perstitit incolimis, & in perpetuo prosperitatis tenore diu permansit; nullam instabilis & iniquæ fortunæ vicem experturus, nisi optimus Princeps qui detectâ multorum perfidiâ desertum se turpiter à suis & proditum sentiret, suspicionum ideo plenus, omnes quantumvis probatos, & fideles ministros, atque in iis Huraltum ipsam Regiâ pepulisset ac summovisset. Verum altero post anno revocavit eum novus Regni successor Henricus IV. & pristinæ dignitati restituit. Erat statura mediocri, specie decorâ, moribusque suavissimis: nulli se in accessu difficilem aut asperum, nulli morosum ostendebat, eâ comitate vultus, eaque blandi sermonis efficaciam, ut etiam eos qui repulsam paterentur, nunquam nisi lætos, ac bene sperantes à se dimitteret. Nec eò minus gravitatem in consiliis, & insignem totius rei Gallicæ peritiam, quodque miremur in tantâ negotiorum multitudine & varietate pararam semper, & expeditam acerrimi judicii vim præferebat. Sane constat ejus interitum Regi maximo, & omnibus aulicis valde fuisse tristem, & acerbum. Longe tamen acerbiorum fu-

turum,

turum, nisi amplissimi viri Pomponii Belleuræi successoris eo loco dignissimi admirabilis integritas cum singulari doctrinâ & longissimo rerum usu conjuncta, huic facile desiderio modum adferrent. Vixit ad septuaginta duos annos, vivido semper ingenio, & sensibus integerrimis; annoque tandem supra mille & quingentos undecentesimo, sextili mense apud Chevernium suum, ubi natus erat, mortuus est, ac ibidem in majorum conditorio juxta parentis ossa, quæ Capua jusserat in Galliam asportari, tumulatus.

Ad Franciscum Sanlucium Picardiæ
Proregem. LXXV.

NE tibi quid desit, referas ¹ ut totus Achillem,
Dum pia pro patria fortiter, arma geris.
² Quondam etiam dulces Musæ digressus in hortos
Aonium ³ patrio pectine tangis ⁴ ebur.
Nec placidam tractare ⁴ Chelyn post horrida bella
Negligit hostili sanguine tincta manus.
Quos titulos, quæ non meruit præconia laudum,
⁵ Quique canenda gerit, quique gerenda canit?

¹ Arma cantibus sociantem. ² Aliquando. ³ Versibus gallicis ludis. ⁴ Citharam eburneam. ⁵ Lyræ pacis animam. Lusus in verbo de quo diximus in præfatione.

In quosdam hujus ætatis scriptores.
LXXVI.

Quid juvat obscuris involvere scripta latebris,
Ne pateant animi sensa? tacere potes.

Ad Petrum Ronsardum. LXXVII.

Æ Mula dum Latiis Ronsardi Gallica nostri
 Conor ego in Latios vertere scripta modos :
 Me vis major agit solito, ignotasque per auras
 Abripit hinc tanti spiritus ille viri.
 Quique olim proprio cum plectra furore moverem,
 Vix bene sum notæ serpere visus humi,
 Summa feror super astra : juvat quoscunque Poëtas
 Despicere, & sacri pectinis esse Patrem.
 Sic olim ætheriis aquilæ dum regulus alis
 Suscipitur, reliquas despicit altus aves.

Quanto olim in pretio Ronsardus extiterit, & omnium illius ætatis in eum congestæ laudes, hoc unum Epigramma satis testatur. Sed ipsum nunc negligi non mirabitur quisquis fucatam & temporariam pulchritudinem à verâ & perenni novit internoscere. Scilicet rudes adhuc Gallicæ Poëseos populorum aures facile fuit Ronsardo quolibuscunque versibus detinere. At postquam acrioribus studiis vera nostra Poëseos elegantia cœpit inquiri, Ronsardi illico vitia patuerunt, admiratio concidit. Quod totum contra Virgilio accidit ab eam quam diximus in præfatione causam. Latinorum carminum dignitatem assequentia. Olim, id est, aliquando.

BARCLAIUS.

Epitaphium Selenissæ. LXXVIII

Busta vides, sævique hospes monumenta doloris,
 Bis moritur, quæ se est iudice digna mori,
 Non

*Non effare tamen seu verba gravantia manes,
 Seu placidâ faciunt quæ leve pondus humo.
 Huic tumulo pacemve nefas, ¹ stimulosve precari,
 Dic tantum: ut merita es, sit precor, umbra, tibi.
 Nempe Seleniffa est, dubium furiosa magisne
 Læserit, an læsam sit magis ulta fidem.*

Seleniffa ficta persona in Argenidis fabulâ, de quâ hæc accipe quæ ad hujus Epigrammatis intelligentiam sufficiunt. Ingens illa arcanum donis à Rege Sardiniae corrupta prodiderat, mox perfidiæ convicta, tantum inde pudoris cepit, ut necem sibi ipsa consciverit. Furiarum stimulos faces umbras excruciantes.

De Margaretâ Valesiâ Navarræ Reginâ.
 LXXIX.

O Patria, ô arces, ô dulcia tecta parentum,
 Unde ¹ avus, unde ² pater, ³ tres unde ex
 ordine fratres

*Sceptra tulere mei, mene ô agnoscitis arces ?
 Illa ego sum, cui vos cunabula cara dedistis,
 Et patrio ingentem cultu jactâstis alumnam;
 Stirpe Deas, & fronte Deas, & sidera vultu
 Cum premerem, ⁴ amborum spes ambitiosa procorum,
 s Nunc conjux vidua, & vani cum nomine regni,
⁶ Rupibus è nudis, longique è carcere montis
 Excedo. Sed & hinc causas infesta dolendi
 Disponit fortuna mihi, ⁷ monstratque colendam
 Quæ mihi successit, ⁸ quique, ah, de corpore nostro
 Debit esse puer. Nec jam contendere promptum.
 Damnavit dudum miseram fecitque nocentem
⁹ Cum tali certâsse viro. Jam cedere Divis,
 Felicesque sequi juvat, & subscribere fato.
 O dolor! an potui victos inflectere vultus,*

290 EPIGRAMM. DELECTUS

¹⁰ Despectosque orâsse viros? Ne, credite, vivam,
Jamdudum perii, jamdudum extincta supersum;
Et vivo, Et morior toties; me funere longo
Nempe mori decuit, quæ tot per secula clarum
Induco tumulis suprema Valesia nomen.

¹ Franciscus primus. ² Henricus secundus. ³ Franciscus.
⁴ Carolus IX. & Henricus tertius. ⁵ Henrici Guisii, & Henrici
Navarræ Regis. ⁶ Quia ab Henrico IV. repudium ipsi missum
est. ⁷ Ubi diu in quodam velut exilio degere coacta est. ⁸ Re-
ginam Mariam Medicæ quæ in ejus thorum successerat. ⁹ Rex
Galliæ Ludovicus XIII. ¹⁰ Cum Henrico IV. similitudines exercuisset.
¹¹ Olim illa Henricum despectui habuerat multò in Guisium
propensior.

NICOLAUS BORBONIUS.

In depictam Carthusiæ majoris vasti mon-
tis solitudinem. LXXX.

HAs sterilis saltûs rupes, Et inhospita saxa
Ne deserta voces: omnia plena Deo.
Hæc ¹ pater angustis in cælum callibus ibat
Noster, inaccessas impiger ire vias:
Quemque nec in mediis invenerat urbibus unum
Quærebat cupidus colle silente Deum.
Credo equidem sancto Brunonis pectore, Et istic
Numen in ardenti ceu latuisse rubo.

Clausula hujus Epigrammatis non satis belle è superioribus ver-
sibus fluit, reliqua ornatissima sunt. ¹ Bruno Majoris Carthusiæ
totiusque Ordinis conditor.

In opera Philosophica Crassotii eximii
Philosophi. LXXXI.

Post cineres auctoris, abi, securus edacis
Invidiæ, meritâ luce, libelle, frui:
Fixerit hæc vivo dentem: fortuna negârit
Quæ bene promeritis, non satis æqua, solet.
Omnis ed sortis vis est consumpta malignæ,
Et nasci fato jam meliore potes.
Alterum, in excusis sera amplexabitur ætas,
Quem sua spreverunt secula, Aristotelem.

Viventi enim Crassotio non satis æqua hominum judicia fuerunt: credo illius incultâ & horridâ specie alienata: at posthumis ejus operibus quæ debebatur existimatio reddita est. Aristotelicæ Philosophiæ peritissimum fuisse Crassotium omnes faterentur, imo ipsò Aristotele in plerisque subtiliorem: nusquam enim ille major quàm cum ab Aristotele discedit.

HUGO GROTIUS.

Erudita ignorantia. LXXXII.

Qui curiosus postulat: totum suæ
Patere menti, ferre qui non sufficit
Mediocritatis conscientiam suæ,
Fudex iniquus, æstimator est malus
Suique, naturæque: nam rerum parens,
Libanda tantum quæ venit mortalibus,
Nos scire pauca, multa mirari jubet.
Hic primus error auctor est pejoribus:

Nam

*Nam qui fateri nil potest incognitum,
 2 Falso necesse est placet ignorantiam.
 Magis quiescet animus, errabit minus
 Contentus eruditione³ parabili;
 Nec quæret illam, si qua quærentem fugit.
 Nescire quædam magna pars sapientiæ est.*

Epigramma egregium pulchris, & gravibus sententiis eleganter expressis refertum. ¹ Totum posuit pro eo quod est omnia. ² Non potest, non valet, qui se tam exigua rerum scientiâ præditum ægre fert. ³ Non intus scrutanda, sed strictim tantum, & leviter attingenda. ⁴ Subtilius & ideo obscurius dictum; hoc tamen credo sensu, necesse est ut multis falsa assentiatur, dum nihil sibi incognitum fateri vult. ⁵ Quæ facile parari potest.

Ostenda loquitur. LXXXIII.

A Rea parva¹ ducum, ² totus quam respicit orbis,
³ Celsior una malis, & ⁴ quam damnare ruina,
 Nunc quoque fata timent, ⁵ alieno in littore resto.
 Tertius annus abit: ⁶ toties mutavimus hostem,
 Sævit hyems pelago, morbisque furentibus æstas,
 Et minimum est quod fecit Iber; crudelior armis
 In nos orta lues, ⁷ nullum est sine funere funus,
 Nec perimit mors ⁸ una semel. Fortuna quid hæres?
 Quâ mercede renes mixtos in sanguine Manes?
 Quis ¹⁰ tumulos moriens hoc occupet hoste perempto
 Quæritur, & sterili tantum de pulvere pugna est?

Hoc Epigramma proculdubio nobile Gallicis versibus reddidit Malherbius in poematis; notum est, Ostendæ obsidionem per tres annos durasse, obsessis novos semper aggeres, nova propugnacula struentibus, in quæ prioribus depulsi sese recipiebant, ut ad extremum exigua tantum area superellet. Quam Duce-
 tum

tum Batavi, tum Hispani, certaminis campum delegerant. ² In quam arrecti sunt omnium animi. ³ Calamitatibus nocturna ce-
 britatem. ⁴ Nondum audent fata decernere ut ab Hispanis ca-
 piatur. ⁵ Hispanorum ditioe undique circumfessa. ⁶ Dum
 novi subinde milites obsidioni succederent. ⁷ Singulae mortes
 alias item mortes contagione accerunt. ⁸ Plures in quemque
 confluunt causae moriendi, fames, frigus, lues, &c. ⁹ Non jam
 homines vivos, sed meras umbras sanguine concretas. ¹⁰ Tu-
 mulos vocat quia exigua illa area mortuorum corporibus tumu-
 landis vix satis erat.

In Obitum Justi Lipsii. LXXXIV.

Hoc quoque, fer totum, sed tristis fama per orbem :
¹ Ille diu plausus, deliciae tuae :
 Quem populis unum cunctis narrare solebas,
 Occidit, & tantum vivit in ore tuo.
 Omnis ad exequias, quae sol oriturque, caditque,
 Hoc est, quae legitur Lipsius, orbis eat.
 Praecipue aspicias ² domini cum Tibridis arces,
 Fac septem resonet vox lacrymosa ³ jugis :
 Lipsius occubuit, ⁴ cui quantum defuit aevi,
 Tantum nescitur maxima Roma tui.

¹ Lipsius, ² Quod urbem Romam olim terrarum Dominam
 praeterfluit. ³ Septem collibus urbis Romae. ⁴ Miram enim
 curam Lipsius posuit in veteris Romae monumentis eruendis &
 illustrandis.

In mortem Scaligeri. LXXXV.

Unica lux saeculi, ¹ genitoris gloria, nemo
 Quem ² puerum, nemo credidit esse ³ senem :
 Tam sibi par semper, quam ⁴ cunctis celsior unus,
 Et qui se ⁵ totum debuit ipse sibi :
 Exsuperans famam quos aequat sanguine ⁶ reges ;
 Scep-

294 EPIGRAMM. DELECTUS

*Sceptrigeris majus nomen adeptus avis,
 Hic jacet ille capax immensi Scaliger ævi,
 Nec sibi mors unquam plus licuisse putet.
 Quid querimur raptum? mensest quâ vivitur: annos
 Ille tot ⁷ exegit mente, quot orbis habet.
 Omnia dum retro mundi vestigia quærit,
 Quærentem retro destituere dies.
 Emensus populos, & ⁸ dissona gentibus ora,
 Ambierat quantum lumine Phæbus obit.
 Testamur, natura, tibi non defuit ille:
 Tu gentes alias, secula plura, dares.
 Ultra Scaligerum nihil est: nec Scaliger ultra:
 Ille tui finem repperit, ille sui.*

Josephi Scaligeri elogium in quo multas fuisse litteras fatentur omnes. ¹ Julii Scaligeri. ² Ob adultam & præcocem maturitatem. ³ Ob vividum, & nullâ ex parte debilitatum ingenium. ⁴ In humanioribus literis vel chronologicis rebus. ⁵ Eruditionem suam non aliunde mutuatus est. ⁶ Ortos se sanguine principum semper Scaligeri venditârunt. ⁷ Præclarum certe inventum Julianæ periodi illi debetur; sed utrum in reliquis eâ diligentia fuerit, lege Petavium. ⁸ Fuit in Scaligero magna variarum linguarum notitia.

In effigiem Scaligeri in Bibliothecâ servatam. LXXXVI.

Inter mille libros (nec sedes dignior ulla)
 Quæ tulit immensus Scaliger, ora vides:
 Mille libros Hospes nimium ne respice, major
 Hic, tibi quem monstro, Bibliotheca fuit.

Ali;

Aliud. LXXXVII.

Cum¹ plutei doctis turgerent undique chartis,
 Quas velit aeterno fama fovere sinu,
 Exheredavit moriturus Scaliger orbem,
 Et vetuit post se scripta videre diem.
 Heu nimium duras è miti pectore leges,
 Pro quibus impietas magna sit esse pium!
 Digna sit hæc pænâ præsens quæ vivitur ætas,
² Nempe hæc quæ Titios, Schoppiadasque tulit.
 Sed quò posteritas meruit non posse doceri?
 Aut quid fecerunt tam bona scripta mali?
 Parce pater, si nos recte tibi cuncta monenti,
 Cedere in hoc uno credimus esse nefas.
 Publica sunt isthæc; semel ut te fata dederunt
 Omnibus, inde potest jam nihil esse tuum.
 Sit tamen, ut mandas: nequeunt vel pressa latere,
 Quæ tantum ex tanto nomine lucis habent.
 Quidquid nescitur, foliis quæretur in istis,
 Hinc sibi responsum maxima turba petet,
 Quanta nec Euboicæ celebravit virginis antrum,
 Nec Tripodes medio quos habet ore locus.
 Quid juvat in populos has non dimittere chartas?
 Scaligeri circum scrinia mundus erit.

¹ Armaria Bibliothecarum. ² Obtræatores Scaligeri.

In Meursii lexicon græcobarbarum.
 LXXXVIII.

Accipe quem tibi dat, lector studiose, laborem
 Meursius, hæc chartâ Græcia tota patet.

Non

296 EPIGRAMM. DELECTUS

Non quæ Socratico quondam sermone locuta est,
 Quæ ¹ Macedum linguæ fulmine fregit opes:
 Sed qualis moriens in regni sede superbi,
 Singultus olim, mæstaque verba dedit:
 Cum Byzantinos habuit nova Roma Quirites,
 Heu male vicinis præda futura Getis!
 Doctrinæ, cultûsque parens (quis credere possit!)
 Græcia, quâ demtâ barbarus orbis erat.
 Hûc cecidit: Græcos velit ut qui discere libros,
 Debeat hinc Græcam discere barbariem.

¹ Multas Philippi Macedonum molitiones orationibus suis disturbavit Demosthenes, irritò tamen ad ultimum eventâ.

In Effigiem Henrici magni Regis Galliarum. LXXXIX.

Quantum aliis reges, hic tantum regibus exstat,
 In bello, & belli victor, & ipse sui.
 Hic ille Henricus, quo, Gallia, dante recepit
 Fracta decus, mores barbara, pauper opes.

In orationes Danielis Heinsii. XC.

JAm Demosthenicæ ¹ sititor undæ
 Linqvis ² Pegaseos, amice, fontes,
 Regnans eloquio solutiore:
 Dum nunc ingenii fluentis æstum
 Libertas tibi Tulliana ³ laxat:
 Nunc facundia Plinium secuta
 Constringi studet ⁴ arctiore gyro:
 Nunc docti Senecæ refert acumen
 Densâ pagina seminata gemmis,

Heinsii,

*Heinsi, vive diu, diuque de te
 Certent Suada potens, novemque Musa.
 Quicquid¹ nominibus prioris ævi
 Æternam potuit parare famam,
 Hoc in te liceat stupere solo,
 Millenis facibus superba nox est,
 Astrum sufficit unicum diei.*

Epigramma comitis & elegantibus versibus, vulgaribus sententiis. ¹ Qui fitis. ² Poeticam relinquis ut ad solutam orationem te transferas. ³ Qui amplioribus periodis explicandi ingenii copiam præber. ⁴ Quia Plinius numeris adstrictior. ⁵ Celebratis prioris ævi scriptoribus.

In Illustrissimi Principis currus veliferos. XCI.

HActenus immensum Batavi decurrimus æquor,
 Oceani nobis invia nulla via est.
*Videre Amstelias vada Calpetana carinas,
 Vidit in opposito littore fuscus Arabs:
 Quâque Magellanum cohibent freta fervida mun-
 dum,
 Quâque procellosas Fava colorat aquas;
¹ Quâque ruit Ganges cognato turbidus auro
 In mare, & Arctæo quâ riget unda gelu;
 Nerea Cattorum soboles consumsimus omnem
 Jam nihil est ultrâ; velificatur humus.*

¹ Nimiam in enumerando diligentiam non satis vitavisse Grotium censuerunt viri acuti, qui propterea duos illos versus rescandos existimabant.

JOSEPHI SCALIGERI.

In Lexicographos. XCII.

SI quem dura manet sententia Iudicis olim
 Damnatum ærumnis suppliciiſque caput,
 Hunc neque fabrili laſſent ergaſtula maſſa
 Nec rigidas vexent ſoſſa metalla Manus.
LEXICA contexat; nam cætera quid moror?
 omnes

¹ Pœnarum facies hic Labor unus habet.

² Hoc Epigramma ſcripſiſſe fertur Scaliger, poſtquam indi-
 cem in Theſaurum Inſcriptionum Gruterianum compoſuerat.

FAMIANUS STRADA.

Fidicinis & Philomelæ certamen.
XCIII.

JAm Sol à medio pronus deflexerat orbe,
 Mitiùs è radiis vitrans crinalibus ignem:
 Cum fidicen propter Tiberina fluenta, ſonanti
 Lenibat plectro curas, æſtumque levabat
 Ilice deſenſus nigrâ, ſcênâque virenti.
 Audiit hunc hoſpes ſylvæ Philomela propinqua,
 Muſa loci, nemoris Siren, innoxia Siren,
 Et prope ſuccedens ſtetit abdita frondibus, a'te
 Accipiens ſonitum, ſecumque remurmurat, & quos
 Ille modos variat digitis, hæc gutture reddit.

Sen-

Sensit se fidicen, Philomelâ imitante, referri,
 Et placuit ludum volucris dare; plenius ergo
 Explorat citharam, tentamentumque futurae
 Præbeat ut pugnae, percurrit protinus omnes
 Impulsû pernice fides. Nec segnius illa
 Mille per excurrrens variæ discrimina vocis
 Venturi specimen præfert argutula cantûs.
 Tunc fidicen per fila movens trepidantia dextram,
 Nunc contemnenti similis diverberat ungue,
 Depectitque pari chordas & simplice ductû:
 Nunc carptim replicat, digitisque micantibus urget
 Fila minutatim, celerique repercutit ictû.
 Mox filet. Illa modis totidem respondet, & artem
 Arte refert. Nunc ceu rudis, aut incerta canendi
 Projicit in longum, nulloque plicatile flexû
 Carmen init, simili serie, jugique tenore
 Præbet iter liquidum labenti in pectore voci:
 Nunc casum variat, modulisque canora minutis
 Delibrat vocem, tremuloque reciprocatur ore.
 Miratur fidicen parvis & faucibus ire
 Tam varium, tam dulce melos: majoraque tentans
 Alternat mirâ arte fides: dum torquet acutas,
 Inciditque graves, operoso verberare pulsatur,
 Permiscetque simul certantia rauca sonoris,
 Ceu resides in bella viros clangore lacessat.
 Hoc etiam Philomela canit: dumque ore liquenti
 Vibrat acuta sonum, modulisque interplicat æquis;
 Ex inopinato gravis intonat, & leve murmur
 Turbinat introrsus, alternantique sonore
 Claratur & infuscat, ceu Martia classica pulset.
 Scilicet erubuit fidicen, irâque calente,
 Aut non hoc, inquit, referes Citharistria silvæ,
 Aut fractâ cedam Citharâ. Nec plura locutus,

Non

*Non imitabilibus plectrum concentibus urget.
 Namque manu per fila volat, simul hos, simul illos
 Explorat numeros, chordâque laborat in omni,
 Et strepit, & tinnit, crescitque superbius, & se
 Multiplicat relegens, plenoque choreumate plaudit.
 Tum stetit exspectans, si quid paret emula contra.
 Illa autem, quamquam vox dudum exercita fauces
 Asperat, impatiens vinci simul advocat omnes
 Nequicquam vires; nam dum discrimina tanta
 Reddere tot fidium nativâ & simplice tentat
 Voce, canaliculisque imitari grandia parvis;
 Impar magnanimis ausis, imparque dolori
 Deficit, & vitam summo in certamine linquens
 Victoris cadit in plectrum, par nata sepulchrum:
 Usque adeo, & tenues animas ferit emula virtus!*

Hic est ille Strada quem scripta Belgicarum turbarum historia
 satis nobilem fecit: scripsit idem prolusiones quasdam, sive ora-
 tiones initio prælectionum à se recitatas, in quarum unâ non
 infeliciter varios Poëtarum characteres imitatur: ex eâ sumtum
 est illud carmen in quo Claudianum sibi proposuit effingendum,
 an belle ipsi cesserit imitatio alii judicent: ipsum certe carmen
 per se elegans & dignum quod in similibus argumentis alii imi-
 tentur.

VINCENTIUS GUINISIUS.

De sanctâ Felicitate filios ad mortem ex-
 hortante. XCIV.

ITe mea, ô quondam, nunc Christi pignora, dixit,
 Dum natos mortem vidit adire parens.
 Ite & magnanimo testetur sanguine virtus,

Non

Non vos seminei germinis esse genus.
 Vos ego ponè sequar; quæ vestrae credita vitæ
 Mater eram, vestrae filia mortis ero,
 O plusquam mater! bis prolem enixa! nec illud
 Extinxisse genus, sed peperisse fuit.

De sacro jejunio. XCV.

DEfinite in medio jejunia quærere luxu.
 Atque inopem victum dicere mille dapes:
 Ingluvies est & rabies fœdissima ventris,
 Sive sit hæc cælo, seu saturata mari.
 Jejunum non esca facit quæsitæ sub undis.
 Mutant delicias æquora, non prohibent.

De eodem argumento. XCVI.

Quid juvat exiguis jejunia ponere mensis,
 Et sese tenui debilitare cibo?
 Si gravis est vitiis animus, si pectus onustum
 Criminibus, saties si tibi nulla mali est:
 Non domat is corpus dapibus qui parcit opimis:
 Qui vitiis animum non alit, ille domat.

INCERTORUM AUCTORUM

De Mathilde Imperatrice. XCVII.

Ortû magna, viro major, sed^a maxima prole,
 Hic jacet Henrici filia, sponsa, parens.

¹ Hæc patrem habuit Henricum I. Regem Angliæ, virum
 Henricum IV. Germaniæ Imperatorem, filiumque Henricum II.
 ejusdem Angliæ Regem. ² Et prole quidem illa maxima &
 longe

302 EPIGRAMM. DELECTUS

longe felicissima fuit. Henricus enim II. ejus filius, ut scripsit, qui
tum vixit Ivo Præful Carnotensis : *Rex optimus apud Britannias,
Normannorum, & Aquitanorum Dux felicissimus, & primus tam
amplitudine rerum, quam splendore virtutum. Quam strenuus,
quam magnificus, quam prudens, & modestus ab ipsâ, ut dicam,
infantiâ, nec ipse livor filere, nec dissimulare potest, cum opera recen-
tia & manifesta sint, & à Britanniarum finibus ad Hispania limites
virtutis suæ protenderit, & continuaverit titulos.* De hoc autem
Epigrammate sic in suâ Britannia Camdenus, cui vulgatum debe-
tur; *Accipe, inquit, distichum tumulto Mathildis inscriptum, &
illud meo sane judicio Musis faventibus natum.*

In statuam equestrem Ludovici XIII.
positam Parisiis in circo regali.
XCVIII.

QUod bellator hydros pacem spirare rebelles,
Deplumes trepidare aquilas, mitescere pardos,
Et depressa jugo submittere colla leones
Despectat LODOICUS equo sublimis æno,
Non digiti, non artifices finxere camini,
Sed virtus, & plena Deo fortuna peregit :
Armandus fidei vindex, pacisque sequester,
Augustum curavit opus, populisque verendam
Regali voluit statuam consurgere circo ;
Ut post civilis depulsa pericula belli,
Et circum domitos armis felicibus hostes,
Æternum dominâ Lodoicus in urbe triumphet.

¹ Richelius Cardinalis.

Inscriptio armamentarii Regii Parisiensis
vulgò dicti Arsenal. XCIX.

ÆTna hæc Henrico vulcania tela ministrat ;
Tela gigantæos debellatura furores.

SEN-

SENTENTIÆ ILLUSTRIORES
Ex antiquorum Poetarum Principibus
selectæ.

PLAUTUS.

I.

S At habet ¹ favitorum semper qui recte facit.

¹ Favitorum pro fautorum antiquè dictum.

II.

Opulento homini hoc servitus dura est :
Magis miser est ² divitis servus.

² Id est, hoc ipso dura est servitus quo opulento homini
servitur.

III.

Satis parvares est voluptatum in vitâ atque in ætate
Agundâ, ³ præ quàm quod molestum est.

³ Si cum molestiis conferas.

IV.

Semper oculatæ sunt nostræ manus ; credunt quod
vident.

V.

⁴ Necesse est facere sumtum, qui quærit lucrum.

⁴ Ita Terentius : Pecuniam in loco negligere maximum inter-
dum est lucrum.

Q

Non

VI.

Non decet superbum esse hominem servum.

Homines omnes servi erga Deum : nemo ergo superbiat.

VII.

*5 Verisimile non est hominem pauperem
Pauxillum parvi facere quin nummum petat
Dummodo morata veniat, dotata est satis.*

5 Exemplum est conjecturæ, quæ tamen sæpe fallit.

VIII.

*Festo die si quid prodegeris
6 Profesto egere liceat nisi peperceris.*

6 Non Festo:

IX.

*Nam quæ indotata est, ea in potestate est viri :
Dotata mactant, & malo, & damno viros.*

X.

Enimvero Dii nos, 7 quasi pilas, homines habent.

7 Hominum vitam ac fortunas parvi æstimant.

XI.

*Tum denique omnes nostra intelligimus bona,
Quum quæ in potestate habuimus, ea amissimus.*

XII.

Ut sæpe summa ingenia in occulto latent.

XIII.

Nam doli non doli sunt, 8 nisi astu colas.

8 Nisi astu tractes & gubernes.

Nam

XIV.

*Nam fere maxima pars morem hunc hominis habent;
Dum id impetrant boni sunt, sed ubi jam penes se
habent,
Ex bonis pessimi, & fraudulentissimi sunt.*

XV.

Fortuna 9 humana fingit artatque, ut lubet.

⁹ Humanas res pro libito componit, solvit, adstringit.

XVI.

*Est profecto Deus qui quæ nos gerimus auditque,
& videt.*

XVII.

Meus mihi, suus cuique est charus.

XVIII.

*Est miserorum ut malevolentes sint, atque invid-
ant bonis.*

XIX.

*Cur ego te non novi? R. Quia mos oblivisci homi-
nibus,*

Neque novisse ¹⁰ quovis nihili sit faciunda gratia.

¹⁰ A quo nihil amplius speres.

XX.

Noli amabo verberare lapidem, ne perdas manum.

XXI.

*Plerique homines quos cum nihil refert pudet,
Ubi pudendum est, ibi deserit eos pudor,
Quum magis usus est ut pudeat.*

XXII.

Pol quidem meo animo ingrato homine nihil ¹¹ impensius.

¹¹ Id est, perniciosius, gravius, molestius.

XXIII.

Malefactorem amitti satius, quàm relinqui beneficium.

XXIV.

Nimiò præstat ¹² impendiosum te quam ingratum dicier :

Ullum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali :

¹² Id est, prodigum & effusum in sumtus.

XXV.

Unum hoc scito, nimiò celerius

Venire quod molestum est, quàm id quod cupidè petas.

XXVI.

Hospes nullus, tam in amici hospitium ¹³ divorti potest,

Quin ubi triduum continuum fecerit, jam odiosus fiet;

Tametsi dominus non invitus patitur, servi murmurant.

¹³ Pro divertere.

XXVII.

¹⁴ Quod eorum causâ obsonatum est culpant, sed comedunt tamen.

¹⁴ De iis facere dictum qui nimiò apparatus excipi se queruntur.

XXVIII.

Nemo ¹⁵ solus sapit.

¹⁶ Feliciter n̄ sapit qui periculo alieno sapit.

¹⁵ Sine consilio ¹⁶ Scitum est, periculum ex aliis facere.

XXIX.

In pertusam ingerimus dicta dolium.

XXX.

Omnes res perinde sunt ut agas, ut eas magni facies.

XXXI.

*Bene ¹⁷ ubi quid discimus consilium accidisse, hominem cautum eum
Esse declaramus; stultum autem illum cui vortit malè.*

¹⁷ Ex eventis homines judicamus, sed nonnunquam malè.

XXXII.

*Magnum hoc vitium vino est, pedes captat primum.
Luttator dolosus est.*

XXXIII.

*¹⁸ Viam qui nescit quà deveniat ad mare,
Eum oportet annum querere comitem sibi.*

¹⁸ Longiorem quidem annis & certam demonstrat viam ad mare.

XXXIV.

Pluris est oculatus testis unus, quàm auriti decem.

TERENTIUS.

I.

¹ Faciunt ne intelligendo, ut nihil intelligant.

¹ Recte hoc dicitur in anxiam & morosam diligentiam.

² Sic vita erat ; facile omnes perferre, ac pati
 Cum quibus erat cumque unâ, his se dedere,
 Eorum obsequi studiis, adversus nemini,
 Nunquam præponens se illis ; ita facillime
 Sine invidiâ laudem invenias, & amicos pares.

² Egregia imago compositi adolescentis, imo viri aulici.

III.

³ Obsequium amicos, veritas odium parit.

³ Obsequium hoc sensu primus Terentius dixit.

IV.

Id arbitror apprime in vitâ utile, ut ne quid nimis.

V.

Dum in dubio est animus, paulo momento hûc illûc
 impellitur.

VI.

Quoniam id fieri quod vis non potest, velis id quod
 possis.

VII.

Facile omnes cùm valemus, recta consilia ægrotis da-
 mus,
 Tu si hic sis aliter sentias.

VIII.

Neutiquam officium liberi esse hominis puto,
 Cum is nihil promereat postulare id gratiæ apponi
 sibi.

IX.

Verum illud verbum est vulgò quod dici solet,
 Omnes sibi malle meliùs esse, quàm alteri.

X.

Amantium iræ amoris integratio est.

XI.

Scio, coactus tuâ voluntate es.

XII.

⁴ *Nihil ne esse proprium cuiquam!*

⁴ Nihil ne ab ullo perpetuò constanterque possideri; id enim est proprium apud Latinos. Virg. *Propria hæc si dona fuissent.*

XIII.

Fallacia alia aliam trudit.

XIV.

*Paulùm interesse censes ex animo omnia
Ut fert natura facias, an de industriâ?*

XV.

*Here, quæ res in se neque consilium, neque modum
Habet ullum, eam consilio regere non potes:
In amore hæc omnia insunt vitia; injuriæ,
Suspiciones, inimicitie, inducie,
Bellum, pax rursus, incerta hæc si tu postules
Ratione certa facere, nihilo plus agas
Quàm si des operam, ut cum ratione insanias.*

XVI.

*Dî immortales! homini homo quid præstat: stulto
intelligens
Quid interest!*

XVII.

⁵ *Imperavi egomet mihi,
Omnia assentari. Is questus est multò uberrimus.*

⁵ Assentationis effigies.

XVIII.

2 *Omniū rerum, heus vicissitudo est!*

6 *Guifiana Sententia.*

XIX.

7 *Tacent, satis laudant.*

7 *Eo ipso quo rem sibi invisam vituperare non audent, extra reprehensionem esse contentur.*

XX.

*Quod cavere possis, stultum admittere est;
Malo ego nos prospicere, quàm hunc ulcisci acceptam
injuriam.*

XXI.

Omnia prius verbis experiri, quam armis, sapientem decet.

XXII.

Novi ingenium mulierum.

Nolunt ubi velis, ubi nolis cupiunt ultro.

XXIII.

Nullum est jam dictum, quod non dictum sit prius.

XXIV.

2 *Primum ego vos credere ambos hoc mihi vehementer velim,*

*Me hujus quidquid facio id facere maxumè causam
meam,*

*Verum si idem vobis prodest, vos non facere, inscitia
est.*

3 *Multum habet elegantiae sic simpliciter cupiditatem confiteri satis suapte vi apparentem, nec dissimulare frustra quod regi non potest.*

XXV.

Homo sum, humani à me nil alienum puto.

Quem

XXVI.

Quem ferret si parentem non ferret suum?

XXVII.

Bona fortunæ perinde sunt ut illius animus qui ea possidet.

Qui uti scit, ei bona: qui non utitur recte, mala.

XXVIII.

Verum ubi animus semel se cupiditate devinxit malâ,

Necesse est consilia consequi consimilia.

XXIX.

Scitum est periculum ex aliis facere, tibi quod ex usû fiet.

XXX.

Quàm⁹ iniqui sunt patres in omnes adolescentes iudices,

Qui æquum esse censent nos jam à pueris illicò nasci senes,

Ex suâ libidine moderantur, nunc quæ est, non quæ olim fuit.

⁹ Veritatem aliquam habet sententia in patres quosdam nimis plus rigidos, nec satis ætati puerorum indulgentes.

XXXI.

Ea res dedit tum existimandi copiam,

Cotidianæ vitæ consuetudinem

Quæ cujusque ingenium ut sit declarat maximè.

XXXII.

———— ¹⁰ *Haud stultè sapi*

Siquidem id sapere est velte te id, quod non potest contingere,

Aut hæc cum illis sunt habenda, aut illa cum his amittenda sunt.

10 In eos dictum qui mala & bona invicem nexa volunt dissociare, & secretis malis bonis frui contra naturam.

XXXIII.

- Dies adimit ægritudinem hominibus.

XXXIV.

Vehemens in utramque partem Menedeme es nimis.

XXXV.

Nam deteriores omnes sumus licentiâ.

XXXVI.

*Ita comparatam esse naturam omnium,
Aliena ut melius videant & dijudicent,
Quam sua. An eò fit, quia in re nostrâ aut gaudio
Sumus præpediti nimio, aut ægritudine?*

XXXVII.

Næ ista herclè magno conatû magnas nugas dixerit.

XXXVIII.

Fus summum sæpe summa est malitia.

XXXIX.

*Nulla est tam facilis res quin difficilis fiet,
Quam invitus facias.*

XL.

*Nonne id flagitium est, te aliis consilium dare,
Foris sapere, tibi non posse auxiliarier?*

XLI.

*Nam qui mentiri aut fallere insuerit patrem;
Tanto magis audebit ceteros,*

XLII.

XLII.

*Pudore & liberalitate liberos
Retinere satius esse duco quam metû.*

XLIII.

*Et errat longè meâ quidem sententiâ,
Qui imperium credat gravius esse aut stabilius,
Vt quod fit, quam illud quod amicitia adiungitur.*

XLIV.

*Malo coactus qui suum officium facit,
Dum id resciri posse credit, tantisper cavet;
Si sperat fore clam, rursus ad ingenium redit:
Ille quem ex beneficio adjungas ex animo facit;
Studet par referre, præsens absensque ideam erit.*

XLV.

*Hoc patrium est, potiùs consuefacere filium
Suâ sponte recte facere, quam alieno metû.
Hoc Pater ac Dominus interest; hoc qui nequit,
Fateatur se nescire imperare liberis.*

XLVI.

*Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est
lucrum. R. Ego spem pretio non emo.*

XLVII.

Quid facias, ut homo es, ita morem geras.

XLVIII.

*Omnes quibus res sunt minùs secunda, magis sunt
nescio quo modo
Suspiciosi, ad contumeliam omnia accipiunt magis,
Propter suam impotentiam, se semper credunt negligi.*

XLIX.

Ita vita est hominum quasi cum ludas tesseris,

*Si illud quod maximè opus est jactû non cadit ;
Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas.*

L.

————— *Multa in homine
Signa insunt, ex quibus conjectura facile fit,
Duo cum idem faciunt, sæpe ut possis dicere,
Hoc licet impunè facere huic, illi non licet ;
Non quò dissimilis res sit, sed quòd qui facit.*

LI.

*Ad omnia alia, ætate sapimus rectius ;
Solum unum hoc vitium affert senectus hominibus,
Attentiores sumus omnes ad rem, quàm par est.*

LII.

*Nunquam ita quisquam bene subductâ ratione ad
vitam fuit,
Quin res, ætas, usus, semper aliquid apportet novi,
Aliquid moneat ; ut ea quæ te scire credas, nescias,
Et quæ tibi putâris prima, in experiundo ut repu-
dies.*

Nunquam ita quisquam recte de vitâ agendâ deliberavit, &c.

LIII.

*Probi Deum atque hominum fidem! Quod hoc genus
est, quæve est hæc conjuratio,
Ut omnes mulieres eadem æque studeant, nolintque
omnia,
Neque declinatam quidquam ab aliarum ingenio
ullam reperias?
Ipsi eodem omnes mihi videntur ludo doctæ ad ma-
litiâ.*

Non

LIV.

*Non maxumas, quæ maxumæ sunt interdum iræ,
injurias*

*Faciunt: nam sæpe est quibus in rebus alius ne
iratus quidem est.*

*Cum de eâdem causâ est iracundus factus inimicissi-
mus.*

*Pueri inter se quàm pro levibus noxiis iras gerunt,
Quapropter? quia enim qui eos gubernat animus
infirnum gerunt.*

*Itidem illæ mulieres sunt ferme ut pueri, levi sen-
tentiâ.*

LV.

*II. Qui amat cui odio ipse est, bis facere stultè
duco:*

Laborem inanem ipse capit, & illi molestiam affert.

II. Sententia hæc etsi primâ fronte videatur mansuetudini
Christianæ adversa, tamen bene intellecta cum ea facile conci-
liatur: non enim de ipso amore interiore loquitur, sed de exter-
nis amoris officiis quæ inimicis adhibere tum non necesse est, cum
illis ipsi magis abalienantur & exasperantur.

LVI.

*Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque hu-
miles sumus.*

O fortuna ut nunquam perpetuè es bona!

LVII.

*Homine imperito nunquam quidquam injustius,
Qui nisi quod ipse facit, nil rectum putat.*

VIR-

VIRGILIUS.

I.

T *Rabit sua quemque voluptas.*

¹ Necesse est secundum id operari quod magis delectat.

II.

Q *uis enim modus adsit amor?*

² Nullus; quia cupiditate suâ res non veritate metitur.

III.

— *Non omnia possumus omnes.*

IV.

An qui amant ipsi sibi somnia fingunt?

V.

Omnia ³ fert etas, animum quoque.

³ Aufert.

VI.

Omnia vincit amor.

VII.

— *⁴ Labor omnia vincit*

⁵ Improbus, ⁶ duris urgens in rebus egestas:

⁵ Industria. ⁶ Assiduus.

VIII.

— *⁶ Sic omnia fatis*

In pejus ruere, ac retro sublapsa referri.

⁶ Omnia fato defluuat & collabuntur.

IX.

IX.

7 *Nec verò terræ ferre omnes omnia possunt:*

7 Non omnia ingenia iisdem rebus apta.

X.

— *Adeo in teneris consuescere multum est!*

XI.

— — ⁸ *Laudato ingentia rura,
Exiguum colito.*

⁸ πολλὰ χαίρειν φέρει Multam salutem dic ingentibus
ruribus. Est enim hic ea vis verbi *laudare*, quemadmodum
& ἐπαινεῖν apud Græcos, ut notat Plutarch. Tract. de leg.
Poëtis.

XII.

*O fortunatos nimium bona si sua nôrint
Agricolas, quibus ipsa procul discordibus armis
Fundit humo facilem victum⁹ justissima tellus.*

⁹ Tellus non ingrata laboribus.

XIII.

¹⁰ *Felix qui potuit rerum cognoscere causas,
Atque metus omnes, & inexorabile fatum
Subjecit pedibus, strepitumque Acherontis avari.*

¹⁰ Stultus qui hoc speret in hac mortali vitâ.

XIV.

*Optima quæque dies miseris mortalibus ævi
Prima fugit, subeunt morbi, tristisque senectus
Et labor, & duræ rapit inclementia mortis.*

XV:

Præcipuum jam inde à teneris impende laborem.

XVI.

XVI.

Tantus amor laudum, tanta est victoria cura!

XVII.

—— *Viamque insiste domandi,
Dum faciles animi Juvenum, dum mobilis ætas.*

XVIII.

Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.

XIX.

—— *Alitur vitium, vivitque ¹¹ tegendo.*

¹¹ Tegendo, id est, dum tegitur: passively sumtum.

XX.

*Continuò culpam ferro compesce, priusquam
Dira per incautum serpent contagia vulgus.*

XXI.

In tenui labor, ¹² at tenuis non gloria:

¹² Enitescit enim non minus in levibus ars & industria, quam in gravibus.

XXII.

Ingentes animos angusto in pectore versant.

XXIII.

—— *Si parva licet componere magnis.*

XXIV.

—— *Rege incolumi mens omnibus una est;
Amisso rupere fidem.*

XXV.

—— *Tantane animis cælestibus iræ?*

XXVI.

—— *Sævitque animis ignobile vulgus.*

XXVII.

———— Furor arma ministrat.

XXVIII.

———— Dabit Deus his quoque finem.

XXIX.

———— --Forsan & hæc olim meminisse juvabit :
Durate, & vosmet rebus servate secundis.

XXX.

———— --Ponuntque ferocia Pæni
Corda, volente Deo.

XXXI.

Non ignara mali miseris succurrere disco.

XXXII.

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.

XXXIII.

———— --Timeo Danaos, & dona ferentes.

XXXIV.

———— --Et quæ sibi quisque timebat.
Unius in miseri exitium conversa tulere.

XXXV.

Una salus victis nullam sperare salutem.

XXXVI.

———— --Dolus an virtus, quis in hoste requirat ?

XXXVII.

Heu nihil invitis fas quemquam fidere divis !

XXXVIII.

Non tibi Tyndaridis facies invisa Lacææ,
Culpatæve Paris, verum inclementia Divûm
Has evertit opes.

XXXIX.

—Facilis jactura sepulchri est.

XL.

Dīs aliter visum.

XLI.

—Quid non mortalia pectora cogis
Auri sacra fames!

XLII.

Vivite felices quibus est fortuna peracta
Fam sua.

XLIII.

Degeneres animos timor arguit.

XLIV.

Heu vatū ignaræ mentes! Quid vota furentem,
Quid delubra juvant?

XLV.

—Tacitum vivit sub pectore vulnus.

XLVI.

—Quis fallere possit amantem?

XLVII.

Omnia tuta timens.

XLVIII.

Improbe amor, quid non mortalia pectora cogis?

XLIX.

Fata obstant, placidasque viri Deus obstruit aures.

L.

—Varium est mutabile semper
Fœmina.

LI.

Littus ama—Altum alii teneant:

LII.

—— Possunt, quia posse videntur.

LIII.

Tutatur favor Enryalum, lacrymæque decora :
Gratior ac pulchro veniens de corpore virtus.

LIV.

Non vires alias, conversa que numina sentis ?
Cede Deo.

LV.

—— Deus ipse faces animumque ministrat.

LVI.

—— Quo fata trahunt retrahuntq; sequamur :
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

LVII.

Exigui numero, sed bello virida virtus.

LVIII.

Méne salis placidi vultum, fluctusque quietos
Ignorare jubes ? Méne huic confidere monstro ?

LIX.

Tu ne cede malis, sed contrà audentior ito.

LX.

Desine fata Deum flecti sperare precando.

LXI.

Quisque suos patimur manes.

LXII.

Parcere subjectis, & debellare superbos.

LXIII.

Sævit amor ferri, & scelerata insania belli.

LXIV.

Aude, hospes, contemnere opes, & te quoque dignum
Finge Deo, rebusque veni non asper egenis.

Sua

LXV.

————— *Sua cuique Deus fit dira cupido.*

LXVI.

————— *Speravimus ista,
Dum fortuna fuit.*

LXVII.

————— *Spes addita suscitât iras.*

LXVIII.

Audentes fortuna juvat.

LXIX.

*Numina nulla premunt; mortali urgemur ab hoste,
Mortales; totidem nobis animæque, manusque.*

LXX.

*Stat sua cuique dies; breve & irreparabile tempus
Omnibus est vitæ; sed famam extendere factis,
Hoc virtutis opus.*

LXXI.

*Nescia mens hominum fati sortisque futurae,
Et servare modum rebus sublata secundis.
Turno tempus erit, magno cum optaverit ætæ
Intactum Pallanta.*

LXXII.

Rhæbe diu, res si qua diu mortalibus ulla est.

LXXIII.

————— *Experto credite.*

LXXIV.

————— *Cuncti se scire fatentur,
Quid fortuna ferat populi, sed dicere mussant.*

LXXV.

Nulla salus bello.

LXXVI.

Cur ante tubam tremor occupat artus ?

LXXVII.

*Multa dies, variusque labor mutabilis ævi
Retulit in melius, multos alterna revisens
Lusit, & in solido rursus fortuna locavit.*

LXXVIII.

———— *Vocat labor ultimus omnes.*

LXXIX.

———— *Pulchramque petunt per vulnera mortem.*

LXXX.

———— *Forsan miseros meliora sequentur.*

LXXXI.

Usque adeone mori miserum est ?

LXXXII.

———— *Nec me tua feruida terrent
Dicta, ferox ; Dii me terrent, & Jupiter hostis :
Ulteriùs ne tende odiis.*

HORATIUS.

I.

N Il mortalibus arduum est.

II.

¹ *Pallida mors æquo pulsat pede
Pauperum tabernas, Regumque turres.*

¹ *Le pauvre en sa cabane où la chaume la couvre
Est sujet à ses loix.*

*Et la garde qui veille aux barrières du Louvre
Ne défend pas nos Rois.*

III.

Vita summa brevis spem nos vetat inchoare longam.

IV.

*Quid sit futurum cras, fuge querere ;
Quem fors dierum cumque dabit, lucro
Appone.*

² Epicurea sententia, sed quam non ægre feceris Christianam.
Verat enim Christus sollicitam de castino curam.

V.

*———— Spatio brevi
Spem longam reseces, dum loquimur fugerit invida
Ætas, carpe diem quam minimum credula postero.*

VI.

*Durum ; sed levius fit patientiâ,
Quicquid corrigere est nefas.*

VII.

*Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promiens.*

³ Sumtum è Græco τὸ δ' ὑπὸ γρηῃ γρηῃ ἐξ Ἰσού
Zeûs ὑποβραχύνει.

VIII.

*———— Quid nos dura refugimus
Ætas ? Quid intactum nefasti liquimus ?*

IX.

*Latius regnes avidum domando
Spiritus, quam si Libyam remotis.*

H O R A T I U S.

325

*Gadibus jungas; Et uterque Pœnus
Serviat uni.*

4 Tyrri & Carthagenenses.

X.

*Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit venis, Et aquosus s albo
Corpore languor.*

5 Pallido.

XI.

*Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus ac bonis,
Ab insolenti temperatam
Lætitiâ, moriture Deli.*

XII.

*Omnes eodem cogimur; omnium
Versatur urna; serius, ocius
Sors exitura.*

XIII.

*Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidendâ
Sobrius aulâ.*

XIV.

*Sapius ventis agitur ingens
Pinus, Et celsæ graviore casû
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.*

Spe-

XV.

*Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem, bene præparatum
Pectus.*

XVI.

*Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare, sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.*

XVII.

*Quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?*

XVIII.

*Quod quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horas.*

⁶ Nemo satis prospexit quid sibi in singulas horas vitandum sit,

XIX.

*Eheu fugaces Posthume, Posthume,
Labuntur anni, nec pietas moram
Rugis, Et instanti senectæ
Afferet, indomitaque morti.*

XX.

*Privatus illis census erat brevis;
Commune, magnum.*

XXI.

*Non enim gazæ, neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis, Et curas laqueata circum
Tecta volantes.*

Quid

XXII.

*Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa ? Quid terras alio calentes
Sole mutamus ? Patriæ quis exul
Se quoque fugit ?*

XXIII.

*Truditur dies die,
Novæque pergunt interire lunæ.*

XXIV.

*——— Æquâ tellus
Pauperi recluditur, ⁷ Regumque pueris.*

⁷ Id est, Regibus. Phraſis Græca.

XXV.

*——— Æquâ lege neceſſitas
⁸ Sortitur inſignes, & imos :
Omne capax movet urna nomen.*

⁸ Sortes educit tum nobilium, tum plebeiorum.

XXVI.

*——— Sed timor & minæ
Scandunt eodem quò dominus, neque
Decedit æratæ triremi, &
Poſt equitem ſedet atra cura.*

XXVII.

Dulce & decorum eſt pro patriâ mori.

XXVIII.

*Fuſtum & tenacem propoſiti virum,
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus inſtantis tyranni*

R

• Mente

Quid

*Mente quatit solidâ, neque Auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinae.*

XXIX.

Vis consilii expers mole ruit suâ.

XXX.

*Fœcunda culpæ secula nuptias
Primum inquinavêre, & genus & domos :
Hoc fonte derivata clades
In patriam, populumque fluxit.*

XXXI.

*Damnosa quid non imminuit dies !
Ætas parentum pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiore.*

XXXII.

*Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa.*

XXXIII.

*Quantò sibi quisque plura negaverit,
A Diis plura feret.*

XXXIV.

Magnas inter opes inops.

XXXV.

*Crescentem sequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. Multa petentibus
Desunt multa. Benè est cui Deus obtulit
Parcâ, quod satis est, manû.*

XXXVI.

*Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis querimus invidi.*

XXXVII.

*Quid tristes querimonie
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt!
Magnum pauperies opprobrium jubet
Quidvis & facere & pati.*

XXXVIII.

*Plerumque gratæ divitibus vices,
Mundæque parvo sub lare pauperum
Cænæ, sine auleis & ostro
Sollicitam explicuere frontem.*

XXXIX.

*Prudens futuri temporis exitum
Caliginosâ nocte premit Deus,
Ridetque, si mortalis ultra
Fas trepidet. Quod adest memento
Componere æquus.*

XL.

— Ille potens sui
*Letusque deget, cui licet in diem
Dixisse, vixi.*

XLI.

*Fortuna sævo lata negotio,
Ludum insolentem ludere pertinax
Transmutat incertos bonos,*

Nunc mihi, nunc alii benigna.
 Laudo manentem; si celeres quatit
 Pennas, resigno quæ dedit, & meâ
 Virtute me involvo, probamque
 Pauperiem sine dote quero.

XLII.

Fortes creantur fortibus & bonis :
 Est in juvencis, est in equis patrum
 Virtus, nec imbellem feroces
 Progenerant aquilæ columbam

XLIII.

Doctrina sed vim promovet insitam :
 Paulum sepulcræ distat inertia
 Celata virtus.

XLIV.

Quis fit Mecænas, ut nemo quam sibi sortem,
 Seu ratio dederit, seu fors objecerit, illâ
 Contentus vivat, laudet diversa sequentes !

XLV.

—— Ridentem dicere verum,
 Quid vetat !

XLVI.

At bona pars hominum decepta cupidine cæcâ,
 Nil satis est, inquit, quia tanti quantum hâbeas sis.

XLVII.

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
 Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

XLVIII.

Neglecti urenda filix inmafcitur agris,

Eheu

XLIX.

———— Eheu

Quàm temerè in nosmet legem sancimus iniquam ?
 Nam vitii nemo sine nascitur. Optimus ille est,
 Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut æquum est
 Cum mea compenset vitii mala, pluribus hisce
 (Si modò plura mihi bona sunt) inclinet, amari.
 Si volet, hâc lege in trutinâ ponetur eâdem.

———— Equum est

Peccatis veniam poscenti reddere rursus.

L.

———— Avidos vicinum funus ut agros.

Exanimat, mortisque metû sibi parcere cogit ;
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrent vitii.

LI.

Judice quo ? Nôsti populo, qui stultus honores
 Sæpe dat indignis, Et famæ servit ineptus,
 Qui stupet in titulis Et imaginibus.

LII.

———— Nil sine magno

Vita labore dedit mortalibus.

LIII.

———— Ridiculum acri

Fortius Et melius magnas plerumque secat res.

LIV.

Est brevitate opus ut currat sententia, neu se
 Impediat verbis lassas onerantibus aures.

LV.

Sæpe stilum vertas, iterum quæ digna legi sint,

*Scripturus; neque te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus.*

LVI.

—— *Malè verum examinat omnis
Corruptus iudex.*

LVII.

Fejurus rarè stomachus vulgaria temnit.

LVIII.

—— *Corpus onustum.
Hesternis vitiis animum quoque prægravat una.*

LIX.

*Ad casus dubios fidet sibi certius, hic qui
Pluribus assuèrit mentem corpusque superbum,
An qui contentus parvo, metuensque futuri
In pace ut sapiens aptàrit idonea bello?*

LX.

—— *Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium.*

LXI.

*Si quis emat citharas, emptas comportet in unum
Nec citharæ studiis, nec musæ deditus ulli:
Si scalptra & formas non sutor; nautica vela
Adversus mercaturis, delirus, & amens
Undique dicatur merito. Quî discrepat istis,
Qui nummos aurumque recondit, nescius uti
Compositis, metuensque velut contingere sacrum?
Nimirum insanus paucis videatur, eò quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.*

LXII.

O major tandem parcas insane minori,

Nil

LXIII.

Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.

LXIV.

Et genus & virtus nisi cum re, vilior algâ est.

LXV.

*Pars hominum gaudet vitiis constanter, & urget
Propositum; pars multa natat, modò recta capeffens,
Interdum pravis obnoxia.*

LXVI.

— *Laudas*

*Fortunam & mores antiquæ plebis, & idem
Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses :
Aut quia non sentis quod clamas rectius esse,
Aut quia non firmus rectum defendis & hæres,
Nequicquam cæno cupiens evellere plantam.*

LXVII.

*Quisnam igitur liber? sapiens, sibi que imperiosus :
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula
terrent.*

*Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus.*

LXVIII.

— *Ingenium res*

Adversa nudare solent, celare secundæ.

LXIX.

Et mihi res, non me rebus submittere conor.

LXX.

Est aliquod prodire tenus, si non datur ultra.

LXXI.

*Virtus est vitium fugere, & sapientia prima,
Stultitiâ caruisse.*

LXXII.

—— *Hic murus aëneus esto,
Nil conscire sibi, nullâ pallefcere culpâ.*

LXXIII.

Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.

LXXIV.

—— *Vivendi rectè qui prorogat horam,
Rusticus expectat dum defluat amnis, at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.*

LXXV.

*Quod satis est cui contingit, is nil amplius optet.
Non domus aut fundus, non æris acervus & auri
Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. Valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus benè cogitat uti.*

LXXVI.

Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis, acescit.

LXXVII.

*Omnem crede diem tibi diluxisse supremum :
Grata superveniet quæ non sperabitur hora.*

LXXVIII.

*Ira furor brevis est : animum rege ; qui nisi paret
Imperat, hunc frænis, hunc tu compesce catenâ.*

LXXIX.

*Quo semel est imbuta recens servabit odorem,
Testa diu.*

LXXX.

*Nil admirari, propè res est una, Numici,
Solaque, quæ possit facere & servare beatum.*

LXXXI.

*Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret,
Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.*

LXXXII.

*Quem res plus nimio delectavere secundæ,
Mutatæ quatient. Si quid mirabere, pones
Invitus.*

LXXXIII.

Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

LXXXIV.

*Strenua nos exercet inertia; Navibus atque
Quadrigis petimus benè vivere. Quod petis hic est,
Est Ulubris, animus si te non deficit æquus.*

LXXXV.

*Pauper enim non est cui rerum suppetit usus:
Si ventri benè, si lateri est, pedibusque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.*

LXXXVI.

*Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum,
Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
Stultus uterque locum immeritum causatur iniquè,
In culpâ est animus qui se non effugit unquam.*

LXXXVII.

Stultorum incurata malus pudor ulcera celat.

LXXXVIII.

Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat

*Servus; habes pretium, loris non ureris, aio.
Non hominem occidi; non pasces in cruce corvos.*

LXXXIX.

Virtus est medium vitiorum & utrinque reductum.

XC.

—— *Qui cupiet, metuet quoque.*

XCI.

*Percunctatorem fugito, nam garrulus idem est,
Nec retinent patulae commissa fideliter aures.*

XCII.

*Qualem commendes etiam atq; etiam inspicere, ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.*

XCIII.

*Urit enim splendore suo qui praegravat artes
Infra se positas: extinctus amabitur idem.*

XCIV.

*Discit enim citius, meminitque libentius illud
Quod quis deridet, quam quod probat, & veneratur.*

XCV.

*Multa fidem promissa levant, ubi plenius aequo
Laudat venales qui vult extrudere merces.*

XCVI.

*Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ
Narrares medicis; quod quanto plura parâsti,
Tantò plura cupis, nulline faterier audes?*

XCVII.

—— *Pictoribus, atque Poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas:*

Sed

*Sed non ut placidis coeant immitia, non ut
Serpentes avibus ¹ gementur, tygribus agni.*

¹ Copulentur & sub uno jugo exhibeantur.

XCVIII.

In vitium ducit culpæ fuga.

XCIX.

*Sumite materiam vestris qui scribitis equam
Viribus ; & versate diu quid ferre recusent,
Quid valeant humeri ; cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.*

C.

*Multa renascentur quæ jam cecidère, cadent que
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
Quem penes arbitrium est & vis, & norma loquendi.*

CI.

— *Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi.*

CII.

*Reddere qui voces jam scit puer, & pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere, & iram
Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.*

CIII.

*Imberbis juvenis tandem custode remoto
Gaudet equis, canibusque, & aprici gramine campi ;
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Utilium tardus provisor, prædixus æris,
Sublimis cupidusque, & amata relinquere pernix.*

CIV.

Conversis studiis ætas animusque virilis

Quæ

*Quærit opes & amicitias, inservit honori,
Commisisse cavet quæ mox mutare laboret.*

CV.

*Multa senem circumveniunt incommoda, vel quòd
Quærit, & inventis miser abstinet, ac timet uti;
Vel quòd res omnes timide, gelideque ministrat,
Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero; censor, castigatoremque minorum.*

CVI.

*————— Carmen reprehendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non castigavit ad unguem.*

CVII.

Verbaque provisam rem non invita sequentur.

CVIII.

*Respicere exemplar vitæ morumque jubebo
Doctum imitatore, ¹ & vivas hinc ducere voces.*

¹ Non mortuas, ut è libris.

CIX.

*Vir bonus & prudens versus reprehendet inertes,
Culpabit duos, incompertis illinet atrum
Transverso calamo signum, ambitiosa recidet
Ornamenta, parum claris lucem dare coget.*

CX.

————— Versus inopes rerum nugæque canoræ.

CXI.

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

Quic-

CXII.

Quicquid præcipies, esto brevis.

CXIII.

———² *Mediocribus esse Poetis*

Non homines, non Dî, non concessere columnæ.

² Rationem reddit Horatius : quia in necessariis est mediocribus locus : at in voluptuariis non nisi exigua probantur. Idem habet Crassotius.

L U C R E T I U S.

Lucretium, quia in ordine suo prætermisus est, malimus tamen hoc in loco reponere, quam omnino omittere, ne id quod ex operibus ejus excerpimus, quantulumcumque sit, hoc in libro desideraretur.

I.

——— *Olim*

Religio peperit scelerosa, atque impia facta.

II.

*Sed veluti pueris absinthia tetra medentes
Cum dare conantur, prius oras pocula circum
Contingunt mellis dulci, flavoque liquore,
Ut puerorum ætas improvida ludificetur
Labrorum tenuis, interea perpotet amarum
Absinthii laticem : volui sic suave loquenti
Carminis Pierio rationem exponere nostram.*

III.

*Suave mari magno turbantibus æquora ventis,
E terrâ magnum alterius spectare laborem ;*

Non

*Non quia vexari quemquam est jucunda voluptas,
Sed quibus ipse malis careas quia cernere suave est.
Suave etiam belli certamina magna tueri,
Per campos instructa, tuâ sine parte pericli :
Sed nil dulcius est bene quam munita tenere
Edita doctrina sapientum templa serenâ :
Despicere unde queas alios, passimque videre
Errare, atque viam palantes quaerere vitæ.*

IV.

*Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis
In tenebris metuunt : sic nos in luce timemus
Interdum nihilo quæ sunt metuenda magis, quam
Quæ pueri in tenebris pavitant, metuuntque futura.*

V.

*Quò magis in dubiis hominem spectare periclis
Convenit, adversisque in rebus noscere qui sit :
Nam veræ voces tum demum pectore ab imo
Ejiciuntur, & eripitur persona, manet res.*

VI.

*O miseras hominum mentes ! ô pectora cæca !
Qualibus in tenebris vitæ, quantisque periclis
Degitur hoc ævi quodcumque est !*

VII.

*— Porro puer, ut sævis projectus ab undis
Navita, nudus humi jacet infans, indigus omni
Vitæ auxilio, cum primum in luminis oras
Nixibus ex alvo matris natura profudit,
Vagituque locum lugubri complevit, ut æquum est,
Cui tantum in vitâ restet transire malorum.
At variæ crescunt pecudes, armenta feræque.*

Nec

*Nec crepitacillis opus est, nec cuiquam adhibenda est
 Almæ nutriticis blanda, atque infracta loquela,
 Nec varias quærent vèstes pro tempore cæli.
 Denique non armis opus est, non mœnibus altis
 Quæis sua tutentur ; quando omnibus omnia large
 Tellus ipsa parit, naturaque dædala rerum.*

Pulcherrimè idem solutâ oratione Plinius Historicus persequutus est in Præfatione lib. 7. *Ceteris variè, inquit, tegumenta natura tribuit, testas, cortices, coria, spinas, villos, setas, pilos, plumas, pennas, squammas, vellera ; hominem tantum nudum & in nuda humo natali die aljicit, ad vagitus statim & ploratum. Ab hoc lucis rudimento jacet manibus pedibusque revinctis flens animal cæteris imperaturum & à suppliciis vitam auspicatur, unam tantum ob culpam, quia natum est. Heu dementiam, ab his initis existimantium ad superbiam se genitos. Nec ineleganter Cicero in libris de repub. ab Augustino laudatus. 14. contra Julianum. Idem Tullius, inquit, hominem dicit non ut à matre sed ut à novercâ naturâ editum in vitam, corpore & nudo, & fragili & infirmo ; animo autem anxio ad molestias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines, in quo tamen inefferet tamquam obrutus quidam divinus ignis ingenii, & mentis.*

M A N I L I U S.

I.

*P*ER varios usus artem experientia fecit,
 Exemplo monstrante viam, speculataque longe
 Deprendit tacitis dominantia legibus astra.

II.

*Sed cum longa dies acuit mortalia corda,
 Et labor ingenium miseris dedit, & sua quemque*
 Ad-

*Et labor ingenium miseris dedit, & sua quemque
 Advigilare sibi jussit fortuna premendo.
 Seducta in varias certârunt pectora curas,
 Et quæcunque sagax tentando reperit usus,
 In commune bonum commentum læta dedere,
 Omnia conando docilis solertia vicit.*

III.

*Quis credat tantas operum sine numine moles,
 Ex minimis ¹ cæcoque creatum fœdere mundum ?
 * Si sors ista dedit nobis sors ipsa gubernet.*

¹ Sine intelligentiâ & ratione. ² Ostendit mundum à fortuito coalescere non potuisse, quâ certâ ratione gubernatur.

IV.

Ornari res ipsa negat, contenta doceri.

V.

*Quid tam sollicitis vitam consumimus annis,
 Torquemurque metû, cæcâque cupidine rerum,
 Aeternisque senes curis dum quærimus ævum
 Perdimus, & nullo votorum fine beati,
 Victuros agimus semper, nec vivimus unquam,
 Pauperiorque bonis quisque est qui plura requirit,
 Nec quod habet numerat, tantum quod non habet
 optat ;*

*Cumque sui parvos usus natura reposcat,
 Materiam struimus magnæ per vota ruinæ,
 Luxuriamque lucris emimus, luxûque rapinas,
 Et summum censûs pretium est, effundere censum.*

VI.

Solvite mortales animos curamque levate,

Tot-

*Totque supervacuis vitam deflere querelis;
Fata regunt orbem, certâ stant omnia lege.*

VII.

Nascentes morimur, finisque ab origine pendet.

VIII.

— *Quid mirum, noscere mundum
Si possunt homines, quibus est & mundus in ipsis,
Exemplumque Dei quisque est in imagine parvâ?*

O V I D I U S.

I.

*S*cilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,
Tempore sic duro est inspicienda fides.
*Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes
Hyracidae Nisi gloria nulla foret.*

II.

*In pretio pretium nunc est, dat census honores,
Census amicitias; pauper ubique jacet.*

III.

*Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor,
Ut volucris vacuo quicquid in orbe patet.*

IV.

*Fertilis assiduo si non renovetur aratro
Nil nisi cum spinis, gramen habebit ager.*

V.

*Nescio quâ natale solum dulcedine cunctas
Ducit, & immemores non finit esse sui.*

VI.

— Intra

Fortunam debet quisque manere suam.

VII.

Eximia est virtus præstare silentia rebus:
At contrà gravis est culpa tacenda loqui.

VIII.

Terra salutiferas herbas eademque nocentes
Nutrit, & urticæ proxima sæpè rosa est.

IX.

Tempore ducetur longo fortasse cicatrix,
Horrent admotas vulnera cruda manus.

X.

Tempore crevit amor, qui nunc est summus, habendi:
Vix ultrà quò jam progrediatur habet.
Creverunt & opes, & opum furiosa cupido,
Et cum possideant plurima, plura petunt.
Sic quibus intumuit suffusà venter ab undà,
Quo plus sunt potæ plus sitiuntur aquæ.

XI.

Interdum lachrymæ pondera vocis habent.

XII.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas,
Hæc ego contentos auguror esse Deos.
Hæc facit ut veniat gratus quoque pauper ad aras,
Et placeat cæso non minus agna bove.

XIII.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet,
At nos in vitium credula turba sumus.

Quò

XIV.

*Quò quisque est major, magis est placabilis ira,
 Et faciles motus mens generosa capit.
 Corpora magnanimo satis est prostrâsse leoni,
 Pugna suum finem, cum jacet hostis habet.
 At lupus, & turpes instant morientibus urfi,
 Et quæcumque minor nobilitate fera est.*

XV.

*Terretur minimo pennæ stridore columba,
 Unguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 Haud procul à stabulis audet discedere, si qua
 Excussa est avidi dentibus agna lupi.*

XVI.

Laudamus veteres, sed nostris utimur annis.

XVII.

*Æra nitent usû, vestis bona quærit haberi:
 Canescunt turpi tecta relicta sitû.*

XVIII.

*Luxuriant animi rebus plerumque secundis,
 Nec facile est æquâ commoda mente capi.*

XIX.

*Sit piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox,
 Et doleat quoties cogitur esse ferox.*

XX.

*Non est in medico semper relevetur ut æger,
 Interdum doctâ plus valet arte malum.*

XXI.

*Est Deus in nobis, agitante calescimus illo;
 Impetus hic sacræ semina mentis habet.*

Leni-

XXII.

*Leniter ex merito quidquid patiare, ferendum est :
Quæ venit indignè pœna dolenda venit.*

XXIII.

*Pascitur in vivis livor, post fata quiescit,
Tunc suus ex merito quemque tuetur honor.*

XXIV.

*Serò respicitur tellus, ubi fune soluto
Currit in immensum panda carina salum.*

XXV.

*Cui peccare licet peccat minùs ; ipsa potestas
Semina nequitiæ languidiora facit.
Nitimur in vetitum, semper cupimusque negata,
Sic interdictis imminet æger aquis.*

XXVI.

*Si non peccàssem, quid tu concedere posses ?
Materiam veniæ sors tibi nostra dedit.*

XXVII.

In causâ facili quemvis licet esse disertum.

XXVIII.

*Non facilè invenes multis in millibus unum
Virtutem pretii qui putet esse sui.
Ipse decor recti facti si præmia desint,
Non movet, & gratis pœnitet esse probum.*

XXIX.

*Ludit in humanis divina potentia rebus,
Et certam præsens vix habet hora fidem.*

XXX.

*Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit,
Et sensus cum re consiliumque fugit.*

XXXI.

*Ne quoddam officiis odium quærat in ipsis:
Sit suus in blandâ sedulitate modus.*

XXXII.

*Principiis obsta, serò medicina paratur,
Cum mala per longas convaluere moras.*

XXXIII.

*Fam propera, nec te venturas differ in horas,
Qui non est hodie, cras minùs aptus erit.*

XXXIV.

*Otiâsi tollas, periêre Cupidinis arcus,
Contemtaque jacent, & sine luce faces.
Quæritur Ægisthus quare sit factus adulter?
In promptû causa est, desidiosus erat.*

XXXV.

*Ut corpus redimas ferrum patieris & ignes,
Arida nec sitiens ora levabis aquâ.
Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis:
At pretium pars hæc corpore majus habet.*

XXXVI.

*Livor iners vitium mores non exit in altos,
Utque latens imâ vipera serpit humo.*

XXXVII.

Res est solliciti plena timoris amor.

XXXVIII.

*— Tardè quæ credita lædunt
Credimus.*

XXXIX.

Errat,

Quisquis ab eventū facta notanda putat.

XL.

Credula res amor est.

XLI.

*Acceptissima semper**Munera sunt, author quæ pretiosa facit.*

XLII.

Tarda solet magnis rebus inesse fides.

XLIII.

Meminerunt omnia amantes.

XLIV.

Leve fit, quod bene fertur onus.

XLV.

*Qui dabit, is magno fiet mihi major Homero.**Crede mihi res est ingeniosa dare.*

XLVI.

Qui non vult fieri desidiosus, amet.

¹ Vera enim charitas, ut ait toties Divus Augustinus, vacare non potest.

XLVII.

Ut ameris, amabilis esto.

XLVIII.

Dos est uxor lites.

XLIX.

Secum habet ingenium, qui cum libet, accipe dicit.

L.

Cede repugnant, cedendo victor abibis.

LI.

Quod malè fers, assuesce, feres benè.

Que

LII.

Quæ non profunt singula, multa juvant.

LIII.

Enervant animos citharæ, cantusque, lyæque.

LIV.

Heu quàm difficile est crimen non prodere vultû!

LV.

——— *Nulla est sincera voluptas,
Sollicitumque aliquid lætis intervenit.*———

LVI.

Medio tutissimus ibis.

LVII.

In via virtuti nulla est via.

LVIII.

In audaces non est audacia tuta.

LIX.

——— *Ultima semper
Expectanda dies homini est, dicique beatus
Ante obitum nemo supremæque funera debet.*

LUCANUS.

I.

——— *Scelera ipsa, nefasque
Hæc mercede placent.*

¹ Pessime hæc sententiâ Lucanus utitur, qui id de Nerone dicit, cui bella civilia Cæsaris & Pompeii aditum ad imperium paraverunt: at non incite idem accommodari potest quibusdam culpis & peccatis, è quibus Deus pro sua sapientiâ magna nonnunquam bona, magnam utilitatem elicit.

II.

II.

— ² *Summisque negatum
Stare diu; nimioque graves sub pondere lapsus,
Nec se Roma ferens.*

² *Causas illas affert Lucanus eversæ Reipublicæ.*

III.

*In se magna ruunt: letis hunc numina rebus
Crescendi posuere modum.*

IV.

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas
Impatiens consortis erit: nec gentibus ullis
Credite, nec longe fatorum exempla petantur;
Fraterno primi maduerunt sanguine muri.
Nec pretium tanti tellus, pontusque furoris
Tunc erat, exiguum dominos commisit asylum.*

³ *Muri sive potius ager quo primum Roma septa est. Nota Romuli & Remi historia, de qua vide Livium lib. I.*

V.

*Quæ mare, quæ terras, quæ totum possidet orbem:
Non cepit fortuna duos.*

VI.

*Nec quemquam jam ferre potest, Cesare priorem
Pompeiusve parem. Quis justius induit arma,
Scire nefas; magno se iudice quisque tuetur:
Victrix causa Diu placuit, sed victa ⁴ Catoni.*

⁴ *Nobilis at horribilis impietas ex qua cognosci potest, quam Deos suos Ethnicæ parvi fecerunt.*

² *Stat*

VII.

—⁵ *Stat magni nominis umbra.*

⁵ Hoc de Pompeio Lucanus, quod commode in eos transtuleris, qui viribus defecti ante-partâ se famâ sustentant.

VIII.

—⁶ *Gaudetque viam fecisse ruinâ.*

⁶ Cæsar.

IX.

—⁷ *Mensuraque juris
Vñ erat.*

⁷ Tantum sibi quisque ligere putabat, quantum poterat.

X.

—⁸ *Partiri non potes orbem,
Solut habere potes.*

⁸ Curionis ad Cæsarem verba sunt.

XI.

—⁹ *Arma tenenti
Omnia dat, qui iusta negat.*

⁹ Hoc Cæsaris verbum inscripsit statuae suæ Annas Memorantius Franciæ Connestabilis.

XII.

¹⁰ *Solis nôsse Deos, & cæli numina vobis,
Aut solis nescire datum.*

—*Certè populi quos despicit Arctos,
Felices errore suo; quos ille timorum
Maximus, haud urget leti metus, inde ruendi
In ferrum, mens prona viris, animæque capaces
Mortis, & ignarum reddituræ parcere vitæ.*

¹⁰ De Druidis hoc dictum, quibus religio à cæteris Ethnicis plane diversa. Erant enim in eâ opinione, cujus author Pythagoras, animas è corpore exeuntes in alia migrare corpora, quam Metempsychosim vocant. Sed si stulta illa persuasio, tantum in illis poterat ad amovendam formidinem, quantum plus in Christianis valere debet felicitis immortalitatis & certæ resurrectionis expectatio?

XIII.

————— Sic quisque pavendo
Dat vires fama, nulloque authore malorum
Quæ finxere, timent.

XIV.

O faciles dare summa Deos, eademque tueri
Difficiles!

XV.

————— ¹¹ Nunc flere potestas
Dum pendet fortuna ducum, cum vicerit alter
Gaudendum est.

¹² Simulanda lætitia.

XVI.

————— Trahit ipse furoris
Impetus, & visum est lenti, ¹³ quæsisse nocentem.

¹² Tardi sibi viderentur illi carnifices, si nocentes ab inno-
centibus discernere curavissent.

XVII.

Ille fuit vita Mario modus, omnia passo
Quæ peior fortuna potest, atque omnibus uso
Quæ melior. —

XVIII.

Invenit insomni volventem publica curâ.

*Fata virum, casusque urbis, cunctisque timentem,
Securumque sui.*

XIX.

¹² *Accipient alios, facient te bella noentem.*

¹³ Bruti ad Catonem verba.

XX.

*Lege Deum, minimas rerum discordia turbat :
Pacem summa tenent.*

XXI.

Sed quo fata trabunt, virtus secura sequetur :

¹⁴ *Crimen erit superis & me fecisse nocentem.*

¹⁴ En illius sapientis pietatem.

XXII.

¹⁵ *Uni quippe vacat studiisque odiisque carenti,
Humanum lugere genus.*

¹⁵ Catoni.

XXIII.

——— *Hi mores, hac duri immota Catonis
Secta fuit ; servare modum, finemque tenere,
Naturamque sequi, patriæque impendere vitam ;
Nec sibi, sed toti gènitum se credere mundo.*

*Huic epulæ, vicisse famem : magnique Penates,
Submovisse hyemem tecto. ———*

——— *Urbi pater est, urbiq; maritus ;
Iustitiæ cultor, rigidi servator honesti,
In commune bonus : nullosque Catonis in actus
Subrepfit partemque tulit ¹⁶ sibi nata voluptas.*

¹⁶ Sibi nata, id est, propter se expetita voluptas, non utilitati serviens, falso tamen hoc de Catone dictum, quem

aiunt sæpe crapulæ & ebrietati operam dedisse. Unde Horatius de illo.

*Narratur & pisci Catonis,
Sæpe mero caluisse virtus.*

Sed tamen ipsa sententia per se præclara longèque hæc in parte severior Stoicorum Philosophia quam nostratum Casuistarum, qui voluptates sensuum per se experi posse impudenter affirmant.

XXIV.

——¹⁷ *Tot rebus iniquis
Paruimus victi: venia est hæc sola pudoris,
Degenerisque metûs, nil jam potuisse negari.*

¹⁷ Solita eorum excusatio qui nolunt brachia tendere contra torrentem, & vitam impendere vero.

XXV.

Audendo magnus tegitur timor.

XXVI.

——*Quidquid multis peccatur, inultum est.*

XXVII.

——*Rheni mihi Cæsar in undis
Dux erat, hîc socius. Facinus quos inquinat, æquat.*

XXVIII.

——¹⁸ *Quidquid gerimus fortuna vocatur.
Nos fatum sciat esse suum: licet omne Deorum
Obsequium speres, irato milite, Cæsar,
Pax erit.*

¹⁸ Cæsarianorum militum in seditione oratio.

XXXIX.

——¹⁹ *Stetit aggere fultus,
Cespitis, intrepidus vultu, meruitque timeri
Non metuens.*

¹⁹ Cæsar.

XXX.

— *An vos momenta putatis*

Ulla dedisse mihi ? Nunquam sic cura Deorum

²⁰ *Se premit, ut vestrae morti, vestraque saluti*
Fata vacent : Procerum motus hæc cuncta sequuntur.

²⁰ Se premit & dejicit in rem tam humilem.

XXXI.

²¹ *Infelix, quantâ Dominum virtute parasti !*

²¹ De Scæva milite Cæsariano qui solus penè totam Pompeianam aciem sustinuit.

XXXII.

²² *Hoc placet, ô superi, cum vobis vertere cuncta*
Propositum, nostris erroribus addere crimen.

Cladibus irruimus, nocituraque poscimus arma.

²² Inde sumpta est celebrata Paterculi sententia lib. 2. cujuscumque Deus fortunam mutare constituit, Consilia corrumpit : & Ammiani, manum injicientibus fati hebetari sensus hominum, & obtundi.

XXXIII.

— ²³ *Multos in summa pericula misit*
Venturi timor ipse mali.

²³ Fugiendo, inquit Livius, in media sæpe ruitur fata : & Seneca, multi ad fatum venêre suum, dum fata timent.

XXXIV.

— *Vivit post funera magnus*
Sed fortuna perit : quod desles illud amâsti,

XXXV.

— — — *Exeat Aulâ*

*Qui volet esse pius : virtus & summa potestas
Non cœiunt.*

XXXVI.

——— *Serpens, sitis, ardor, arenæ
Dulcia virtuti : gaudet patientia duris.
Latius est, quoties magno sibi constat honestum.*

XXXVII.

——— *Sic concoitus iræ
Excussit galeam suffecitque omnibus unda.*

XXXVIII.

*Estne Dei sedes, nisi terra & pontus, & aër,
Et cælum & virtus? Superos quid quærimus ultra?
Jupiter est quodcumque vides, quocumque moveris.*

XXXIX.

——— *Illic Pellæi proles vesana Philippi
Fœlix prædo jacet. ———
Terrarum fatale malum, fulmenque quod omnes
Percuteret pariter populos, & sidus iniquum
Gentibus.*

XL.

*Nulla fides pietasque viris qui castra sequuntur,
Venalesque manus ; ibi fas, ubi maxima merces.*

S E N E C A.

I.

——— *Ira quæ tegitur nocet.
Professa perdunt odia vindictæ locum.*

II.

Levis est dolor, qui capere consilium potest.

III.

Fortuna fortes metuit, ignavos premit.

IV.

Nunquam potest non esse virtuti locus.

V.

Fortuna opes auferre, non animum potest.

VI.

Si judicas, cognosce; si regnas, jube.

VII.

Iniqua nunquam regna perpetuò manent.

VIII.

*Qui statuit aliquid, parte inaudita altera,
Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.*

IX.

*Confide regnis, cum levis magnas opes
Hûc illûc ferat casus. Hoc reges habent
Magnificum & ingens, nulla quod rapiet dies,
Prodesse miseris.*

X.

Nullum ad nocendum tempus angustum est malis.

XI.

Amor timere neminem verus potest.

XII.

Gravis ira regum est semper.

XIII.

——— *Cui prodest scelus
Is fecit.*

XIV.

Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.

XV.

————— *Quisquis in primo obstitit
Repulitque amorem, tutus ac victor fuit :
Qui blandiendo dulce nutrit malum,
Sero recusat ferre, quod subiit jugum.*

XVI.

Fortem facit vicina libertas senem.

Tacitus eodem sensu. Præter ferociam animi extremâ senectâ liber.

XVII.

*Quid pœna præsens consciæ mentis pavor
Animusque culpâ plenus, & semet timens ?
Scelus aliqua tutum, nulla securum tulit.*

XVIII.

Quod non potest, vult posse, qui nimium potest.

XIX.

Pars sanitatis velle sanari fuit.

XX.

Alium silere quod voles, primus file.

XXI.

Cur omnium fit culpa, paucorum scelus ?

XXII.

————— *Qui timidè rogat,
Docet negare.*

XXIII.

Honestæ quædam scelera successus facit.

XXIV.

Cura leves loquuntur, ingētes stupent.

XXV.

————— *Scelere velandum est scelus.*

XXVI.

² *Tutissimum est inferre, cum timeas, gradum.*

¹ Eodem sensu Lucanus, Audendo magnus tegitur timor.

XXVII.

*O vita fallax ! abditos sensus geris,
Animisque pulchram turpibus faciem induis :
Pudor impudentem, celat audacem quies,
Pietas nefandum.*

XXVIII.

————— *O, nimum potens
Quanto parentes sanguinis vinclo tenes
Natura ! quam te colimus, inviti quoque !*

XXIX.

Haud quisquam honeste flere, quod voluit, potest.

XXX.

Quanti casus humana rotant !

XXXI.

*Minus, in parvis fortuna furit,
Levisque ferit leviora Deus.*

XXXII.

————— *Non capit unquam
Magnos motus humilis tecti
Plebeia domus,
Circa regna tonat.*

*Volat ambiguus
Mobilis aius hora, nec ulli
Præstat velox fortuna fidem.*

XXXIII.

—— *Regium hoc ipsum reor
Adversa capere.*

XXXIV.

—— *Qui pavet vanos metus,
Veros fatetur.*

XXXV.

—— *Odia qui nimium timet,
Regnare nescit.*

XXXVI.

*Qui sceptrâ duro sævus imperio regit,
Timet timentes, metus in authorem redit.*

XXXVII.

*Quidquid excessit modum
Pendet instabili loco.*

XXXVIII.

*Fatis agimur, cedite fati,
Non sollicitæ possunt curæ
Mutare rati stammina fusi.
Quidquid patimur mortale genus,
Quidquid facimus venit ex alto.
It cuique ratus, prece non ullâ
Mobilis, ordo; Multis ipsum
Timuisse nocet; multi ad fatum
Venere suum, dum fata timent.*

XXXIX.

Furvenile vitium est regere non posse impetum.

XL.

Quo plura possis, plura patienter feras.

XLI.

*Violenta nemo imperia continuit diu.
Moderata durant.*

XLII.

———— *Quoque fortuna altius
Evexit ac levavit humanas opes;
Hoc se magis suppressere felicem decet,
Variosque casus tremere, metuentem Deos
Nimium faventes. Magna momento obrui
Vincendo didici.*

** Tume superbum, Priame, tu timidum facis.*

** Tua clades, & Priame, & me superbum facit, quia te vici,
& timidum, quia celsa ruere posse demonstrat.*

XLIII.

Qui non vetat peccare cum possit, jubet.

XLIV.

Est regis alti spiritum regi dare.

XLV:

Præferre patriam liberis regem decet.

XLVI.

Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.

XLVII.

Minimum debet licere, cui multum licet.

XLVIII.

———— *Levia perpassi simus
Si flenda patimur.*

Hic

XLIX.

*Hic mihi malorum maximum fructum abstulit
Nihil timere.*

L.

Miserrimum est timere cum speres nihil.

LI.

Grave pondus illum, magna nobilitas premit.

LII.

Miser occupet præsidia, securus legat.

LIII.

Leuius solet timere, qui propius timet.

LIV.

Generosa in ortus semina exurgunt suos.

LV.

•Dediscit animus sero quod didicit diu.

LVI.

*—— Domini pudet,
Non seruitutis.*

LVII.

*Dulce mœrenti populus dolentium,
Lenius luctus lachrymæque mordent,
Turba quas fletû simili frequentat :
Ferre, quam sortem patiuntur omnes,
Nemo recusat.*

LVIII.

*Sidunt ipso pondere magna,
Ceditque oneri fortuna suo.*

LIX.

—— Quidquid in altum.

For-

Fortuna tulit, ruitura levat.

LX.

— *Redire cum perit, nescit pudor.*

LXI.

Per scelera semper sceleribus certum est iter.

LXII.

Quod ratio nequirit, saepe sanavit mora.

LXIII.

Nec regna socium ferre, nec tade sciunt.

LXIV.

Det ille viam facile, cui veniâ est opus.

LXV.

*Id esse regni maximum pignus putant,
Si quidquid aliis non licet, solis liceat.*

LXVI.

Pretio comparata vincitur pretio fides.

LXVII.

O quam miserum est nescire mori.

LXVIII.

Mortem aliquid ultra est? Vita si cupias mori.

LXIX.

— *Novit paucos*

Secura quies, qui velocis

Memores ævi, tempora nunquam

Reditura tenent; dum fata sinunt

Vivite lati, properat cursû

Vita citato, volucrique die

Rota præcipitis vertitur anni.

At gens hominum fertur rapidis

Obvia fati, incerta sui.

Stygias ultro quærimus undas.

LXX.

Alte virtus animosa cadit.

LXXI.

————— *Finis alterius mali,
Gradus est futuri.*

LXXII.

————— *Prosperum ac felix scelus
Virtus vocatur.*

LXXIII.

————— *Quod nimis miseri volunt,
Hoc facile credunt.*

LXXIV.

————— *Imo quod metuunt nimis
Nunquam amoveri posse nec tolli putant.
Prona est timori semper in pejus fides.*

LXXV.

Quem sæpe transit casus aliquando invenit.

LXXVI.

————— *Qui genus jactat suum,
Aliena laudat.*

LXXVII.

————— *Alieno in loco
Haud stabile regnum est.*

LXXVIII.

Ars prima regni est posse te invidiam pati.

LXXIX.

Sequitur superbos ultor à tergo Deus.

LXXX.

Cogi qui potest, nescit mori.

LXXXI.

Imperia dura tolle, quid virtus erit?

LXXXII.

Non est ad astra mollis è terris via.

LXXXIII.

Quemcumque miserum videris, hominem scias.

LXXXIV.

Quemcumque fortem videris, miserum neges.

LXXXV.

*O Fortuna viris invida fortibus,
Quam non æqua bonis præmia dividis!*

LXXXVI.

*— Quæ fuit durum pati,
Meminisse dulce est.*

LXXXVII.

*— Quos cogit metus
Laudare, eosdem reddit inimicos metus.*

LXXXVIII.

Rex velit honesta, nemo non eadem volet.

LXXXIX.

*— Ubi non est pudor,
Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides,
Instabile regnum est.*

XC.

Nefas nocere vel malo fratri puta.

XCI.

Sæpè in magistrum scelera redierunt sua.

XCII.

*Ut nemo doceat fraudis & scelerum vias,
Regnum docebit.*

XCIII.

—— *Magna nolentem quoque
Consilia produnt.*

XCIV.

*Regem non faciunt opes:
Rex est qui posuit metus
Et diri mala pectoris.
Mens regnum bona possidet.
Rex est qui metuit nihil:
Rex est quique cupit nihil.*

XCV.

*Illi mors gravis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.*

XCVI.

Est miser nemo, nisi comparatus.

XCVII.

Cum quid datur spectabis, & dantem aspice.

XCVIII.

Venenum in auro bibitur.

XCIX.

Serum est cavendi tempus in mediis malis.

C.

Pejor est bello timor ipse belli.

CI.

Vos, Quibus rector maris atque terræ

*Fus dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos, tumidosque vultus.
Quidquid à vobis minor extimescit,
Major hoc vobis Dominus minatur.
Omne sub regno graviore regnum est.*

CII.

*Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem.
Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora lapsis.*

CIII.

*Nemo tam divos habuit faventes
Crastinum ut possit sibi polliceri.
Res Deus nostras celeri citatas
Turbine versat.*

CIV.

*Proprium hoc miseros sequitur vitium,
Numquam rebus credere lætis,
Redeat felix fortuna licet.
Tamen afflictos gaudere piget.*

CV.

——— *Tantis in malis vinci mahum est.*

CVI.

*Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem : mille ad hanc aditus patent.*

CVII.

— *Non est virtus, ut putas,
Timere vitam, sed malis ingentibus
Obstare, nec se vertere, ac retrò dare.*

CVIII.

Invisa nunquam imperia retinentur diu.

CIX.

Contempsit omnes ille, qui mortem prius.

CX.

*Pauci reges non regna colunt,
Plurès fulgor convocat aulae.*

CXI.

Id facere laus est quod decet, non quod licet.

P E R S I U S.

I.

*Quis expedito psittaco suum χαῖε,
Picasque docuit nostra verba conari?
Magister artis ingeniique largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.*

¹ Quis docuit psittacum expedite suum χαῖε pronunciare?

² Qui callet imitari voces à naturâ sibi non concessas.

II.

O curas hominum! ô quantum est in rebus inane!

III.

*Usque adæone
Scire tuum nihil est, nisi te scire id sciat alter?*

³ Vulgaris sententia & ipso usu fordida.

IV.

*Nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incurvasse querelâ.*

⁴ Lachrymas nocte paratas profunder.

⁵ Nec

V.

5 *Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues.*

5 *In indiligentia Poëmata.*

VI.

O curvæ in terras animæ, & cælestium inanes!
Quid juvat hoc templis nostros immittere mores?

VII.

Dicite Pontifices, in sacro quid facit aurum?

VIII.

6 *Udum & molle lutum es; nunc nunc properandus,*
& acris
Fingendus sine fine rotâ.

6 *In Juvenum ætatem convenit.*

IX.

7 *Ad populum phaleras; ego te intus & in cute*
novi.

7 *Ad populum ablega vanum illum ornatum, quo te*
jactas.

X.

Magne pater Divûm, sevos punire Tyrannos
Haud aliâ ratione velis, cum dira libido
Moverit ingenium ferventi tincta veneno;
8 *Virtutem ut videant, intabescantque relictâ.*

8 *Erit etiam hæc damnatorum maxima poena.*

XI.

9 *Est aliquid quò tendis & in quod dirigis arcum*
An passim sequeris corvos testâque lutoque,
Securus quo pes ferat; atque ex tempore vivis?

9 *In eos qui in diem vivunt.*

10 *Discite*

XII.

¹⁰ *Discite ô miseri, & causas cognoscite rerum;
Quid sumus, aut Quidnam victuri gignimur; ordo
Quis datus? — Quem te Deus esse
Fussit, & humanâ qua parte locatus es in re.*

¹⁰ Horum nihil sciebat ipse, qui hæc dixit.

XIII.

Tange miser venas, & pone in pectore dextram.

XIV.

*Respice quod non es; tollat sua munera cerdo,
Tecum habita, & noris quam sit tibi curta supellex.*

XV.

*Ut nemo in sese tentat descendere, nemo
Sed præcedenti spectatur mantica tergo.*

XVI.

¹¹ *Cædimus, inque vicem præbemus crura* ¹² *flagellis.*
Vivitur hoc pacto.

¹¹ Aliis obtrectamus, alii nobis obtrectant,

¹² Alludit ad morem pueros castigandi ludimagistris Italii jam inde ab antiquissimis temporibus solemnem, quo ob culpas pueriles commissas, nudatis cruribus eos verberibus petebant.

XVII.

¹³ *Non equidem hoc studeo bullatis ut mihi nugis
Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.*

¹³ In tumidos scriptores,

Mille

XVIII.

*Mille hominum species & vitæ discolor usus,
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.*

XIX.

*14 Cras hoc fiet, idem cras fiet. Quid quasi magnum
Nempe diem, donas. Sed cum lux altera venit
Jam cras hesternum consumsimus. Ecce aliud cras
Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.*

¹⁴ In dilatores.

XX.

Vivememor leti, fugit hora: hoc, quod loquor, inde est.

S T A T I U S.

I.

*———— Nos, vilis turba caducis
Disservire bonis, semperque optare parati,
Spargimur in casus. Celsâ tu mentis ab arce
Despicis errantes, humanaque gaudia rides.*

II.

*———— O cæca nocentum
Consilia! ô semper timidum scelus!*

III.

Dulce loqui miseris, veteresque reducere questus.

IV.

*Da spatium tenuemque moram; male cuncta mi-
nistrat
Impetus.*

JU.

JUVENALIS.

I.

Aude aliquid brevibus ¹gyarîs & carcere dignum,
Si vis esse aliquid; probitas laudatur & alget.

² Gyaros maris Ægæi insula, in quam exfules deportabantur.

II.

*Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum
 Majestas.*

² Nihil tam sancte colimus, quam divitias.

III.

*Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
 Posteritas; eadem cupient facientque minores.
 Omne in præcipiti vitium stetit.*

³ Vitia ad summum pervenire.

IV.

Fronti nulla fides.

⁴ Oculi, vultus, frons per sepe mentiuntur.

V.

Dat veniam corvis, vexat censura columbas.

VI.

Nemo repente fuit turpissimus.

⁵ Quibusdam quasi gradibus ad summam turpitudinem ascenditur.

⁶ Quid

VII.

¶ *Quid Romæ faciam ? mentiri nescio.*

¶ Commodè hoc ad aulam transtuleris, de quâ Lucanus
Exeat aulâ qui volet esse pius.

VIII.

*Quis nunc diligitur nisi conscius, & cui fervens
Æstuat occultis animus semperque tacendis ?*

IX.

¶ *Græculus esuriens in cælum jusseris ibit.*

¶ De Assentatoribus rectè dicitur.

X.

*Quantum quisque suâ nummorum condit in arcâ,
Tantum habet & fidei; jures licet & Samothracum
Atque Deos omnes; Contemnere fulmina pauper
Creditur atque Deos, Diis ignoscentibus ipsis.*

XI.

¶ *Nil habet infelix paupertas durius in se
Quam quod ridiculos homines facit.*

¶ Digna Ethnicis sententia, qui nulla exempla beati pauperis
esse putaverunt. Aliter pii & vere Christiani sentiunt, quibus
contra nihil videtur in paupertate felicius, quam quod homines
abjectos atque aded humiles facit.

XII.

*Haud facile 9 emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.*

9 Ad altiorem statum ascendunt.

10 Hâc

af-

Quid

XIII.

—¹⁰ *Hâc vivimus ambitiosâ
Paupertate omnes.*

¹⁰ Convenit hoc dictum in multos, qui dum ambitioni ser-
viunt immodicis sumptibus rem familiarem abligariunt.

XIV.

—¹¹ *Nihil est quod credere de se
Non possit cum laudatur Diis æqua potestas.*

¹¹ Quasunque adulationes, quamlibet absurdas patiuntur,
& merito sibi tribui putant.

XV.

—¹² *Sed quid violentius aure tyranni!*

¹² Cum scilicet reprehenditur & admonetur.

XVI.

¹³ *Ille igitur nunquam direxit brachia contra
Torrentem, nec civis erat, qui libera posset
Verba animi proferre, & vitam impendere vero.*

¹³ Hoc de quodam Crispo, quod idem in omnes illos con-
venit qui malis temporibus se accommodant, & dum nimis salu-
ti consulunt, parum consulunt veritati.

XVII.

—¹⁴ *Nobilitas sola est atque unica virtus.*

¹⁴ Vulgaris sententia.

XVIII.

¹⁵ *Rarus enim ferme sensus communis in illâ
Fortunâ.*

¹⁵ In multos nobiles belle cadit, quibus pulchrum est imperi-
tos & absurdos esse.

XIX.

—¹⁶ *Tollas licet omne quod usquam est
Auri atque argenti ; spoliatis arma supersunt.*

¹⁶ In eos qui dum populum nimis onerant tributis, ipsos ad rebellionem compellunt.

XX.

¹⁷ *Omne animi vitium tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto major qui peccat habetur.*

¹⁷ Pulcherrima sententia, sed paulò communior.

XXI.

—*Nam lingua mali pars pessima servi.*

XXII.

—*Quid enim ratione timemus ?
Aut cupimus ?*

XXIII.

¹⁸ *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

¹⁸ Trita sententia.

XXIV.

—¹⁹ *Sed nulla aconita bibuntur
Fistilibus.*

¹⁹ Quia venenis magnæ hæreditates petuntur.

XXV.

—*Et qui nolunt occidere quemquam,
Possesse volunt.*

XXVI.

—²⁰ *Nam qui nimios poscebat honores
Et nimias poscebat opes, numerosa parabat*

T

Ex-

*Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
Casus, & impulsæ præceps immane ruina.*

²⁰ De Sejano hoc dicitur; sed commodè de omnibus dici
potest qui Sejanum imitantur.

XXVII.

*—²¹ Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollas?*

²¹ Ut pateat eos non virtutem sequi, sed præmia.

XXVIII.

*—²² Mors sola fatetur
Quantula sint hominum corpuscula.*

²² Quia vivis nihil satis amplum est, sed cupiditate omnia
amplectantur.

XXIX.

*Nil ergo optabunt homines? Si consilium vis,
Permittes ipsis expendere numinibus quid
Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.
Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt Dî,
Carior est illis homo, quàm sibi.*

XXX.

*Interea gustus elementa per omnia querunt.
Numquam animo pretiis obstantibus. ²³ Interius si
Attendas, magis illa juvant, quæ pluris emuntur.*

²³ Plus enim illos in luxu suo juvat ambitio, quam gulæ
voluptas.

XXXI.

Exemplo quodcumque malo committitur, ipsi

Dis-

*Displicet auctori. ²⁴ Prima est hæc ultio, quod, se
Judice, nemo nocens absolvitur, ²⁵ improba quam-
vis*

Gratia fallaci Prætoris vicerit urna.

²⁴ Ob morsus conscientiae, quos sedare non potest.

²⁵ Quamvis iudices gratia corruerit.

XXXII.

—— *Ducimus autem*

Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,

²⁶ Nec jactare jugum vitæ didicere magistræ.

²⁶ Et humanæ conditioni sponte se submittere multo rerum
humanarum usu didicerunt.

XXXIII.

Committunt eadem diverso crimina fato,

Ille crucem sceleris pretium tulit, hic diadema.

XXXIV.

—— *Majore tumultu*

Planguntur nummi, quam funera. Nemo dolorem

Fingit in hoc casu.

Ploratur lachrymis amissa pecunia ²⁷ veris.

²⁷ Non fictis, ut in luctu propinquorum.

XXXV.

At vindicta bonum vita jucundius ipsa:

Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis

Interdum, aut levibus videas flagrantia causis.

Chrysippus non dicet idem, nec mite Thaletis

Ingenium, ²⁸ dulcique senex vicinus Hymetto,

Qui partem acceptæ sæva inter vincla cicutæ

Accusatori nollet dare.

²⁸ Socrates.

XXXVI.

——— *Minuti*

*Semper & infirmi est animi, exiguique voluptas
Ultio.*

XXXVII.

——— *Cur tamen illos*

*Evasisse putes, ²⁹ quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verberare cædit,
Occultum quatiente animo tortore flagellum?*

²⁹ Pulchrè conscientia laniatus effingit.

XXXVIII.

*³⁰ Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet.*

³⁰ Notanda sententia, quâ damnatur Pharisaïca virtus, ma-
num tantum à flagitio cohibens, non animum.

XXXIX.

*Mobilis & varia est ferme natura ³¹ malorum,
Cum scelus admittunt, ³² superest constantia; ³³
quod fas
Atque nefas tandem incipiunt sentire, peractis
Criminibus.*

³¹ Improborum. ³² Firmi & constantes sunt. ³³ Trans-
actâ voluptate flagitii quâ cæcabantur, accedente fastidio, &
conscientia morfu.

XL.

——— *Dociles imitandis*

Turpibus & pravis omnes sumus.

XLI.

*Sic natura jubet, velocius & citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla domestica, magnis
Cum subeunt animos auctoribus.*

Nil

XLII.

*Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangant,
Intra quæ puer est.*

XLIII.

*³⁴ Unde tibi frontem libertatemque parentis,
Cum facias pejora senex ?*

³⁴ Quo jure tibi sumis paternam in castigando severitatem ?

XLIV.

*Sponte tamen juvenes imitantur cætera ; solam
Inviti quoque avaritiam exercere jubentur :*

*³⁵ Fallit enim vitium specie virtutis & umbrâ,
Cum sit triste habitu, vultuque, & veste severum.*

³⁵ Vitium enim avaritiæ, parsimonix & prudentiæ nomine prætexitur.

XLV.

*Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit ;
Et minus hanc optat, qui non habet.*

XLVI.

*—— ³⁶ Nam dives qui fieri vult ;
Et cito vult fieri.*

³⁶ Convenit in nostros publicanos.

XLVII.

*—— ³⁷ Lucri bonus est odor ex re
Quâlibet.*

³⁷ Sententia Vespasiani.

XLVIII.

³⁸ Unde habeas querit nemo ; sed oportet habere.

³⁸ Exprimit hic improborum vocem.

XLIX.

Sensit Alexander, testâ cum vidit in illâ

³⁹ *Magnum habitatorem, quanto felicior hic qui
Nil cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.*

³⁹ *Diogenem, quem in dolio vidit.*

L.

⁴⁰ *Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.*

⁴⁰ *Quia sapientia est congruere naturæ.*

LI.

*Tantis parva malis curâ majore metuque
Servantur, misera est magni custodia censûs:*

SILIUS ITALICUS.

I.

—— *Blandoque veneno
Desidia, virtus paulatim evicta senescit.*

II.

*Explorant adversa viros; perque aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita clivo.*

CLAUDIANUS.

I.

—— *Tolluntur in altum,
Ut lapsu graviore ruant.*

Desi-

II.

*Desinat elatis quisquam confidere rebus ;
Omnia mors æquat.*

III.

Semper inops, quicumque cupit.

IV.

*Vivitur exiguo melius ; natura beatiss
Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.*

V.

Eheu quam brevibus pereunt ingentia causis !

VI.

*Si metuis, si prava cupis, si duceres irâ,
Servitii patiêre jugum, tolerabis iniquas
Interius leges. Tunc omnia jure tenebis,
Cum poteris rex esse tui.*

VII.

*Nec tibi quid liceat ; sed quid fecisse docebit
Occurrat, mentemque domet respectus honesti.*

VIII.

Qui terret, plus ipse timet.

IX.

*Tu civem, patremque geras ; tu consule cunctis,
Nec tibi ; nec tua te moveant, sed publica vota.*

X.

———Componitur orbis

*Regis ad exemplum ; nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.*

XI.

Inquinat egregios adjuncta superbia mores.

XII.

— Sola Deos æquat clementia nobis.

XIII.

*Quam bene depositum terris, ut dignus iniqui
Fructus consilii primis auctoribus instet !*

XIV.

*Asperius nihil est humili, cum surgit in altum,
Cuncta ferit, dum cuncta timet desævit in omnes,
Ut se posse putent.*

XV.

*Sed quum cæcus inest vitiis amor, omne futurum
Despicitur, suadentque brevem præsentia fructum ;
Et ruit in vetitum damni secunda libido :
Dum mora supplicii lucro, serumque quod instat,
Creditor.*

XVI.

Damna minùs consueta movent.

XVII.

*Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque latè
Fortunæ secunda nitet, nec fascibus ullis
Erigitur, plausuque cupit clarescere vulgi,
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis ;
Divitiis animosa suis, immotaque cunctis
Casibus, ex altâ mortalia despicit arce.*

XVIII.

*Qui fruitur pænâ, fervet, legumque videtur
Vindictam præstare sibi.*

XIX.

— Dis proximus ille est,

Quem

*Quem ratio, non ira movet ; qui facta rependens
Consilio punire potest.*

XX.

————— *Peragit tranquilla potestas,
Quod violenta nequit, mandataque fortius urget
Imperiosa quies.*

XXI.

*Est aliquid meriti spatium, quod nulla furentis
Invidiæ mensura capit.*

XXII.

*Fallitur egregio quisquis sub principe, credit
Servitium ; nunquam libertas gratior exstat,
Quam sub rege pio.*

XXIII.

*Publicus hinc ardescit amor, cum moribus æquis
Inclinat populo regale modestia culmen.*

XXIV.

Mars gravior sub pace latet.

D. LABERII, P. SYRI,
& aliorum veterum Sententiæ, Iambicis
versibus singulis comprehensæ, ordine
alphabetico.

A.

I.

A *B alio expectes, alteri quod feceris.*

II.

Animus, vereri qui scit, scit tuto ingredi.

T 5

Aux.

III.

Auxilia humilia firma consensus facit.

IV.

Aut amat, aut odit mulier : nil est tertium.

V.

Ad tristem partem strenua est suspicio.

VI.

Ames parentem, si æquus est : si alter, feras.

VII.

Amici vitium ni feras, prodis tuum.

VIII.

Absentem lædit, cum ebrio qui litigat.

IX.

Amans quod suspicatur, vigilans somniat.

X.

Ad calamitatem quilibet rumor valet.

XI.

Amici mores noveris, non oderis.

XII.

Ægre reprendas, quod finis consuescere:

XIII.

*Amicum ita habeas, posse ut fieri hunc inimicum
scias.*

XIV.

Amare, & sapere, vix à Deo conceditur.

XV.

Aperte mala cum est mulier, tum demum est bona.

XVI.

Avarus, nisi cum moritur, nil recte facit.

XVII.

Avaro quid mali optes, ni ut vivat diu.

Ali-

XVIII.

Aliena nobis, nostra plus aliis placent.

XIX.

Ad pœnitendum properat, citò qui iudicat.

XX.

Aleator quantum in arte est, tanto est nequior.

XXI.

Alterius damnum gaudium haud facias tuum.

XXII.

Avarum irritat, non satiat pecunia.

XXIII.

Amicos res optimæ pariunt, adversæ probant.

XXIV.

Audendo virtus crescit, tardando timor.

XXV.

Arcum intensio frangit, animum remissio.

XXVI.

Amicitia semper prodest, amor & nocet.

XXVII.

Amicum ledere ne joco quidem licet.

XXVIII.

Amicitia pares aut accipit, aut facit.

XXIX.

A morte semper homines tantundem absumus.

XXX.

Amicum perdere, est damnorum maximum.

XXXI.

Amor misceri cum timore non potest.

XXXII.

Es debitorem leve, grave inimicum facit.

B.

XXXIII.

Bis est gratum quod opus est, ultro si offeras.

XXXIV.

Bonarum rerum consuetudo pessima est.

XXXV.

Beneficia dare qui nescit, injustè petit.

XXXVI.

Bonum est fugienda aspicere in alieno malo.

XXXVII.

Beneficium accipere, libertatem vendere est.

XXXVIII.

Bona nemini hora est, ut non alicui sit mala.

XXXIX.

Bis emori est, alterius arbitrio mori.

XL.

Beneficia plura recipit, qui scit reddere.

XLI.

Bis peccas, cum peccanti obsequium adcommodas.

XLII.

Bonus animus læsus gravius multo irascitur.

XLIII.

Beneficia dando accipit, qui digno dedit.

XLIV.

Bonus animus nunquam erranti obsequium adcommodat.

XLV.

Beneficia qui dedisse se dicit, petit.

XLVI.

*Bonitatis verba imitari, major malitia est.**Bis*

XLVII.

Bis vincit, qui se vincit in victoriâ.

XLVIII.

Benignus etiam dandi causam cogitat.

XLIX.

Bis interimitur, qui suis armis perit.

L.

Bene dormit, qui non sentit, quam malè dormiat.

LI.

Bonorum crimen est officiosus miser.

LII.

Beneficium ubi des dignis, omnes obliges.

LIII.

Bonis nocet, quisquis pepercerit malis.

C.

LIV.

Cuivis potest accidere, quod cuiquam potest.

LV.

Consueti vitia ferimus, non reprehendimus.

LVI.

Crudelis in re adversa est oburgatio.

LVII.

Cui semper dederis, ubi negas, rapere imperas.

LVIII.

Crudelem medicum intemperans æger facit.

Cum

LX.

Cum inimico nemo in gratiam tutò redit.

LXI.

Citiùs venit periculum, cum contemnitur.

LXII.

Casta ad virum matrona parendo imperat.

LXIII.

Cito ignominia fit superbi gloria.

LXIV.

Consilio melius vincas, quàm iracundiâ.

LXV.

Cuivis dolori remedium est patientia.

LXVI.

Cotidie damnatur, qui semper timet.

LXVII.

Comes facundus, in viâ pro vehiculo est.

LXVIII.

Citò improborum leta ad perniciem cadunt.

LXIX.

Contemni est gravius stultitiæ, quàm percuti.

LXX.

Cotidie est deterior posterior dies.

LXXI.

Cupiditati tarda est ipsa celeritas.

LXXII.

Conjunctio animi maxima est cognatio.

LXXIII.

Cui plus licet, quam par est, plus vult, quam licet.

- Caret

LXXIV.

Caret periculo, qui etiam tutus cavet.

LXXV.

Casus quem sæpè transit, aliquando invenit.

D.

LXXVI.

Discipulus est prioris, posterior dies.

LXXVII.

Dolor decrescet, ubi quo crescat, non habet.

LXXVIII.

Desunt inopiæ multa, avaritiæ omnia.

LXXIX.

Dari bonum quod potuit, auferri potest.

LXXX.

Discordia fit carior concordia.

LXXXI.

Deliberandum est diu, quod statuendum est semel.

LXXXII.

Difficile oportet aurum habere ad crimina.

LXXXIII.

Damnum appellandum est cum malâ famâ lucrum.

LXXXIV.

Ducis in consilio posita est virtus militum.

LXXXV.

Despicere oportet quod possis deperdere.

Etiam

LXXXVI.

Etiam innocentes cogit mentiri dolor.

LXXXVII.

Ex vitio alterius sapiens emendat suum.

LXXXVIII.

Etiam oblivisci quod sis, interdum expedit.

LXXXIX.

Ex hominum quæstu facta Fortuna est Dea.

XC.

Etiam qui faciunt, odio habent injuriam.

XCI.

Eripere telum, non dare irato, decet.

XCII.

Etiam capillus unus habet umbram suam.

XCIII.

Eheu quam miserum est fieri metuendo senem!

XCIV.

Excelsis multo facilius casus nocet.

XCV.

Eget minus mortalis, quo minus cupit.

XCVI.

Exeritur opere nequitia, non incipit.

XCVII.

Etiam sanato vulnere cicatrix manet.

XCVIII.

Fortuna cum blanditur, captatum venit.

XCIX.

Fortunam citius rapias, quam retineas.

C.

Formosa facies muta commendatio est.

CI.

Fortuna nimium quem fovet, stultum facit.

CII.

Fatetur facinus is, qui iudicium fugit.

CIII.

Felix improbitas optimorum est calamitas.

CIV.

Feras, non culpes, quod vitari non potest.

CV.

Furor fit læsa sæpius patientia.

CVI.

Fidem qui perdit, perdere ultra nil potest.

CVII.

Fides unanima unde abit, eò nunquam redit.

CVIII.

Fulmen est, ubi cum potestate habitat iracundia.

CIX.

Frustrà cum ad senectam ventum est, repetas adolescentiam.

CX.

Fer difficilia, ut & facilia perferas.

CXI.

Fortuna vitrea est : tum cum splendet, frangitur.

Feras

CXII.

Feras quod laedit, ut, quod & prodest, feras.

CXIII.

Fortuna quo se, eodem & inclinât favor.

CXIV.

Factum tacendo crimen facias acrius.

CXV.

Felicitas nutrix est iracundiæ.

CXVI.

Frequens vindicta paucorum odium reprimitt.

CXVII.

Fortuna usu dat multa, mancipio nihil.

CXVIII.

Fortuna magna, magna domino est servitus.

CXIX.

Facilius crescit, quàm inchoatur, dignitas.

CXX.

Fortuna multis dat nimis, nulli satis.

G.

CXXI.

Gravius nocet, quodcumque inexpertum accidit.

CXXII.

Gravior est inimicus, qui latet in pectore.

CXXIII.

Gravissimum est imperium consuetudinis.

CXXIV.

Geminat peccatum, quem delicti non pudet.

Gravi-

CXXV.

Graviora quædam sunt remedia periculis.

H.

CXXVI.

Heu quàm difficilis gloriæ custodia est.

CXXVII.

Heu quam est timendus qui mori tutum putat!

CXXVIII.

Homo qui in homine calamitoso est misericors, metuit sui.

CXXIX.

Honestæ turpitudine est pro bonâ causâ mori.

CXXX.

Habet in adversis auxilia qui in secundis commodat.

CXXXI.

Heu quàm miserum est ab eo lædi, de quo non possis queri!

CXXXII.

Hominem experiri multa, paupertas jubet.

CXXXIII.

Heu dolor quàm miser est qui in tormento vocem non habet!

CXXXIV.

Habet suum venenum blanda oratio.

CXXXV.

Homo totiens moritur, quotiens amittit suos.

CXXXVI.

Honestus rumor alterum est patrimonium.

CXXXVII.

Homo vitæ commodatus, non donatus est.

Huic

CXXXVII.

Hui! quàm multa pœnitenda incurrunt viventi diu?

CXXXVIII.

Hæredis fletus, sub personâ risus est.

CXXXIX.

Hæredem ferre utilius est, quàm quarere.

CXL.

Habent locum maledicti crebræ nuptiæ.

I.

CXLI.

Inferior nescit, quicquid peccat superior.

CXLII.

Inimicum ulcisci, vitam accipere est alteram.

CXLIII.

Invitum cum retineas, exire incitas.

CXLIV.

Ingenuitatem lædis, cum indignum rogas.

CXLV.

In nullum avarus bonus est, in se pessimus.

CXLVI.

Inopi beneficium bis dat, qui dat celeritèr.

CXLVII.

Instructa inopia est in divitiis cupiditas.

CXLVIII.

Invitat culpam, qui peccatum præterit.

CXLIX.

Fecundum nihil est, nisi quod reficit varietas.

CL.

Irritare est calamitatem, cum te felicem vocaveris.

CLI.

Ingratus unus miseris omnibus nocet.

CLII.

In amore semper mendax iracundia est.

CLIII.

Invidia tacitè sed inimicè irascitur.

CLIV.

Iratum breviter vites, inimicum diu.

CLV.

Injuriarum remedium est oblivio.

CLVI.

Iram qui vincit, hostem superat maximum.

CLVII.

In malis sperare bene, nisi, innocens, nemo solet.

CLVIII.

In vindicando criminosa est celeritas.

CLIX.

Inimicum, quamvis humilem, docti est metuere.

CLX.

In calamitoso risus etiam injuria est.

CLXI.

Judex damnatur, cum nocens absolvitur.

CLXII.

In rebus dubiis plurima est audacia.

CLXIII.

Ità crede amico, ne sit inimico locus.

CLXIV.

Iratus etiam facinus consilium putat.

CLXV.

Id agas, ne quis tuopse te merito oderit.

CLXVI.

Improbè Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.

CLXVII.

Ignoscito sepe alteri, nunquam tibi:

CLXVIII.

Insanus omnis furere credit ceteros.

L.

CLXIX.

Loco ignominiae est apud indignum dignitas.

CLXX.

Laus nova nisi oritur, etiam vetus amittitur.

CLXXI.

Levis est fortuna: cito reposcit, quod dedit.

CLXXII.

Lex universa est, quae jubet nasci & mori.

CLXXIII.

Lucrum sine damno alterius fieri non potest.

CLXXIV.

Lingua est mali loquax mentis indicium male.

M.

CLXXV.

Malignos fieri maximè ingrati docent.

CLXXVI.

Multis minatur, qui facit uni injuriam.

CLXXVII.

Mora omnis odio est; sed facit sapientiam.

CLXXVIII.

Mala causa est, quæ requirit misericordiam.

CLXXIX.

Miserrima fortuna est, quæ inimico caret.

CLXXX.

Malus est vocandus, qui suâ causâ est bonus.

CLXXXI.

Malus bonum ubi se simulat, tunc est pessimus.

CLXXXII.

Mortuo qui mittit munus, nil dat illi, adimit sibi:

CLXXXIII.

Minor est quàm servus, dominus, qui servos timet.

CLXXXIV.

Magis hæres fidus nascitur, quam scribitur.

CLXXXV.

Magno periculo custoditur quod multis placet.

CLXXXVI.

Malè vivunt, qui se semper victuros putant.

CLXXXVII.

Maledictum interpretando facias acrius.

CLXXXVIII.

Male secum agit ager, medicum qui heredem facit.

CLXXXIX.

Mens incorrupta miseriam corrumpitur.

CXC.

Minus decipitur, cui negatur celeriter.

Mutat

CXCI.

Mutat se bonitas irritata injuriâ.

CXCII.

Mulier quæ sola cogitat, malè cogitat.

CXCIII.

Malefacere qui vult, nusquam non causam invenit.

CXCIV.

Malè imperando, summum imperium amittitur.

CXCV.

Malum consilium consultori pessimum est.

CXCVI.

Magnanimo injuriæ remedium oblivio est.

CXCVII.

Miser dici bonus vir esse non potest.

CXCVIII.

Mortem timere crudelius est quàm mori.

CXCIX.

Magister infidelis est recti metus:

N.

CC.

Non peccant oculi, si animus oculis imperet.

CCI.

Nil proprium ducas, quod mutarier potest.

CCII.

Non citò perit ruinâ, qui primùm timet.

CCIII.

Nullus tantus quæstus, quàm quod habes parcere.

Nun-

CCIV.

Nunquam periculum sine periculo vincitur.

CCV.

Nulla est tam bona fortuna de quâ nil possis queri.

CCVI.

Negandi causa avaro nunquam deficit.

CCVII.

Nil eripit fortuna, nisi quod Æ dedit.

CCVIII.

Non est tuum, fortuna quod fecit tuum.

CCIX.

Non est beatus, ipse qui se nesciat.

CCX.

Nimum altercando veritas amittitur.

CCXI.

Necessitatis est remedium parcitas.

CCXII.

Nulli imponas quod ipse non possis pati.

CCXIII.

Nil turpius, quàm vivere inspiens senex.

CCXIV.

Non est bonitas esse meliorem pessimo.

CCXV.

Nunquam satis est, quod improbæ spei datur.

CCXVI.

Non est pusillum si quid maximo est minus.

CCXVII.

Nunquam secura est prava conscientia.

CCXVIII.

Negata est magnis sceleribus semper fides.

CCXIX.

Necesse est multos timeat, quem multi timent.

P.

CCXX.

Perpetuò vincit, qui utitur clementiâ.

CCXXI.

Pars beneficii est, quod petitur, si cito neges.

CCXXII.

Parere scire, par imperio gloria est.

CCXXIII.

Puras Deus, non plenas, adspicit manus.

CCXXIV.

Pati necesse est multa mortalem mala.

Q.

CCXXV.

Quam sæpè veniam, qui negaverat, petit!

CCXXVI.

Quàm pœnitenda incurrunt vivendo diu!

CCXXVII.

Quod facere turpe est, dicere ne honestum puta.

CCXXVIII.

Quid quisque possit, nisi tentato, nesciit.

CCXXIX.

Quod nescias damnare, summa est temeritas.

CCXXX.

Quod vult habet, qui velle quod satis est potest.

Ridi-

R.

CCXXXI.

Ridiculum est nocentis odio perdere innocentiam.

CCXXXII.

Repentè dives nemo factus est bonus.

CCXXXIII.

Res inquieta est in seipsam felicitas.

S.

CCXXXIV.

Sapè dissimulare, quam ulcisci satius fuit.

CCXXXV.

Semper redundat ipse in auctores timor.

CCXXXVI.

Secretè amicos admone, lauda palam.

CCXXXVII.

Spes præmii, laboris est solatium.

CCXXXVIII.

Stultum est timere, quod vitare non potes.

CCXXXIX.

Stultum imperare reliquis, qui nescit sibi.

CCXL.

Sapè oculi & aures vulgi testes sunt mali.

CCXLI.

Suspecta semper ornamenta eumentibus.

T.

CCXLII.

Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet.

CCXLIII.

Timidus vocat se cautum, parcum sordidus.

V 2

Vete-

CCXLIV.

Veterem ferendo injuriam invitas novam.

CCXLV.

Velox consilium sequitur pœnitentia.

CCXLVI.

Vitium fuit, nunc mos est, adfentatio.

SENTENTIÆ BREVES,
Ex Illustrioribus Auctoribus Græcis, La-
tinis & Hispanis excerptæ.

1. *Principium dimidium totius.* Hesiodus.

Ἀρχὴ ἥμισυ πάντος.

2. *Frustrâ habet, qui non utitur.* Homerus.

3. *Eodem collyrio mederi omnibus.* Hieron.

Leges, admonitiones, & objurgationes, non oportet omni-
bus easdem admoveere.

4. *Annulus aureus in naribus suis.* Proverb. c. 11.

Ubi res quæpiam per se præclarè illic adhibetur, ubi minimè
addecet.

5. *Gladiator in arenâ consilium capit.*

Pro eo quod est, ab eo sperare emolumentum, cui ne sit qui-
dem, quod auferri queat.

6. *Caput artis est decere quod facias.* Quintil.

7. *Extrâ viâ viaticum quærere.* Cic. Seneca.

Quadrat in senes avaros.

8. *Alio-*

8. *Aliorum medicus, ipse ulceribus scates.* Plutarch.

Ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἔλκασι βρύων.

9. *Haudquaquam difficile, Atheniensem Athenis laudare.* Aristoteles.

Ὁυ χαλεπὸν Ἀθῶνάων ἐν Ἀθῶναις ἐπαινῆν.

Dictum est propter encomia orationesque panegyricas, quæ Athenis ex more exhibebantur iis, qui fortiter opertissent in bello; in quibus, quia plurima dicebantur in laudem populi Athenientis, prout auribus audiebantur.

10. *In re malâ, animo si bono utare, adjuvat.* Plaut.

Fortiter ferendo vincitur malum, quod evitari non potest.

11. *Magistratum gerens audi & justè & injus-
tè.* Solon.

Ἀρχὼν ἀκνέ κὶ δικαίως κὶ ἀδίκως.

Sumtum aiant ex Solonis elogiis. Admonet, ut qui, in tra-
ctandis Reip. muneribus versatur, patientissimis sit auribus.

12. *Asinus asino, & sus sui pulcher.* Alcim.

Ὅν & τ' ὄνω κάλλιστον, ὅς τ' πρὸ ὕψους.

13. *Non luctu, sed remedio opus in malis.* Homer.

14. *Ne depugnes in alieno negotio.* Homer.

15. *Quæ supra nos, nihil ad nos.*

Τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, ἔστιν ὡς ἡμῶν.

Dictum Socraticum in Astrologos. Torqueri potest in il-
los qui de negotiis Principum aut Theologiæ mysteriis temerè
loquuntur. Vertere licebit & in contrarium; Quæ infra nos,
nihil ad nos.

16. *Mores amici noveris, non oderis.* Porphyr.

Φίλος τρέπεις γίνωσκε, μισήσης δ' μὴ.

17. *Novos amicos dum paras, veteres cole.* Herm.

18. *Neque nulli sis amicus, neque multis.* Hesiod.

19. *Amicorum omnia communia.* Pythagor.

20. *Vultu sæpè læditur pietas.* Cicero.

21. *Amicus magis necessarius, quam ignis & aqua.*
Plutarch.

22. *Intempestiva benevolentia nihil à similitudine differt.* Suidas.

23. *Multas amicitias silentium diremit.* Aristot.

Πολλὰς φιλίας ἀπερηγορέα διέλυσεν.

24. *Amicus usque ad aras.* Aulus Gell.

25. *Animo egrotanti medicus est oratio.* Plutarch.

Ψυχῆς νοσήσεως εἰσὶν ἱατρικοὶ λόγοι.

26. *Concitant homines mala.* Aristot.

27. *Queruli ad amicitiam parùm apti.* Herodot.

Οἱ φιλομεμφεῖς εἰς φιλίαν ἔχ' ἐνυμέες.

28. *Felicitas multos habet amicos.* Theogn.

Ἐυτυχία πολύφίλος.

29. *Amicus certus in re incertâ cernitur.* Ennius.

30. *Viri infelicitis procul amici.* Aristides.

Ἄνδρες κακῶς περὶ αὐτοῦ ἐκ ποδῶν φίλοι.

31. *Sapientes principes sapientum congressu.* Plato.

Σοφοὶ τέτακτοι ὅς σοφῶν σωσεις.

32. *Ami-*

32. *Amicitias immortales esse oportet.* Cicero.
 33. *Qui non zelat, non amat.* August.
 34. *Magister artis amor.* August.
 35. *Vel capillus habet umbram suam.* Publius.
 36. *Ut possumus quando ut volumus, non licet.* Ter.
 37. *Mortuo leoni & lepores insultant.* Homerus.

Vulgare Philonis Elogium, quod nesci expedit.

38. *Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo.*
 Homerus.

Ῥανὶς ἐνδελεχῆσα κοιλαίνει πέτρην.

39. *Dicendo dicere discunt.* Zenod.

Ἐκ τῆς λέγειν τὸ λέγειν ποιεῖς.

40. *Exercitatio potest omnia.* Perian.

Μελέτη πάντα διώει.

41. *Hoc age.* Homer.

Cum aliquem iubemus esse attentum, dicimus, *Ἦς ἔστο, αὐτοῦ age.*

42. *Consulendum & consiliis parendum.* Homer.

43. *Fortes fortuna adjuvat.* Terentius.

44. *In discrimine apparet qui vir.* Aristot.

45. *Sapiens sua bona secum fert.* Suidas.

Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περικέει τὴν ἑστίαν.

46. *Tranquillo quilibet gubernator est.* Seneca.

406 SENTENTIÆ BREVES.

47. *Inest sua gratia parvis.*

Χαίεις βασιῶσιν ὑπαδῆϊ.

48. *Pauciloquus, sed eruditus.* Varro.

49. *Neque cecum ducem, neque amentem consul-
torem.* Aristoph.

50. *Unus vir, nullus vir.* Plato.

Εἷς ἀνὴρ, ὑδεῖς ἀνὴρ.

Sensus est nihil egregium præstari posse ab uno homine.

51. *Sine ope divinâ nihil valemus.* Homerus.

Πάντες ὃ θεῶν χεῖρες ἀνδρωποι.

52. *Ne gladium tollas mulier.* Homerus.

Ne suscipias negotii molem, cum nequeas auxiliari.

53. *In magnis voluisse sat est.* Tibull.

54. *De alieno liberalis.*

55. *Ut sementem feceris, ita ἔ metes.* Cicero.

56. *Qualis vir, talis oratio.* Seneca.

57. *Protinus apparet quæ plantæ frugiferæ futu-
ræ.* Seneca.

58. *Consilium res sacra.* Zenod.

59. *E flammâ cibum petere.* Terent.

Moc est, quidvis cibi causâ pati & facere.

60. *Corrumpunt bonos mores colloquia prava.*
Paulus.

Φθείρουσιν ἥδη χρεστά οὐμλίαι κακί.

Menæn.

Menander senarius, quem Divus Paulus haudquaquam gravatus est, in 1 Corinthiorum Epistola citare. Celebratur & hic senarius à Græcis:

Κακοῖς ὁμιλῶν κ' αὐτὸς ἐκβήσῃ κακός.

Malus ipse sēs, si malis convixeris.

61. *A bonis bona disce.* Theogn.

62. *Nihil est inanius, quàm multa scire.*

Πολυμαθημοσύνης ἔκνεώτερον ἄλλο.

63. *Multæ regum aures atque oculi.* Lucianus.

64. *Bis dat, qui citò dat.*

65. *Heroum filii noxæ.*

Ἀνδρῶν ἡρώων τέκνα πῆματα.

Manet & hodie vulgatus jocus; Ex sapientissimis patribus stultissimos propagari liberos.

66. *Difficilia quæ pulchra.* Solon.

67. *Quot servi, tot hostes.* Seneca.

68. *Hostium munera, non munera.*

69. *Homo homini lupus.*

70. *Homini diligenti semper aliquid superest.*
Chrysoſt.

Qui verè diligens in negotio nunquam sibi satisfacit.

71. *Flamma fumo proxima est.* Plautus.

72. *Ne puero gladium.* Suidas.

Subaudiendum, *commiseris.*

73. *Quid cæco cum speculo?* Stobæus.

74. *Asinus portans mysteria.* Aristoph.

In eum dicebatur, qui præter dignitatem in munere quoque versabatur.

75. *In eburnâ vaginâ plumbeus gladius.* Diogen.

76. *Dives aut iniquus est aut iniqui hæres.* Hier.

77. *Satietas ferociam parit.* Theogn.

78. *Vestis virum facit.*

Εἴματα ἀνὴρ.

79. *Nemo benè imperat nisi qui paruerit imperio.*
Aristot.

Οὐκ ὅστις εἶ ἀρξεν μὴ ἀρχέσθαι.

80. *Boni ducis bonus comes.*

81. *Arbore dejectâ qui vis ligna colligit.* Juvenal.

Δρυὸς πεσέσης πᾶς ἀνὴρ ξυλᾷει.

82. *Solus sapit.* Homerus.

83. *Si tanti vitrum quanti margaritum.* Tertull.

84. *Mali principii malus finis.*

85. *Respublica virum docet.* Plutarch.

86. *Post malam segetem serendum est.* Seneca.

87. *Tum canent cycni, cum tacebunt graculi.* Greg.
Nazianzenus.

88. *Odi puerulos præcoci sapientiâ.* Apuleius.

89. *Festina lentè.*

90. *Priscis*

90. *Priscis credendum.* Tullius.
 91. *Ignis, mare, mulier, tria mala.* Homer.
 92. *Optimum obsonium labor.*
 93. *Qui non litigat, cælebs est.* Hieron.

Quia conjugati semper rixas habent.

94. *Simia est simia, etsi aurea gestet insignia.*
 Lucian.

95. *Simiarum pulcherrima deformis est.* Plato.
 96. *Nemo mortalium omnibus horis sapit.* Plinius.
 97. *Malum vas non frangitur.* Sophocl.
 98. *Ne quære mollia ne tibi contingant dura.* Phur.
 99. *Duos qui sequitur lepores, neutrum capit.*
 100. *Spem pretio emere.* Terent.

101. *Semper agricola in novum annum dives.*

Ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλέσιος.

102. *Scipioni arundineo inniti.* Isaias.

103. *Non est ejusdem multa & opportuna dicere.*
 Menand.

Χωεὶς τότ' εἰπὲν πολλὰ καὶ τὰ χεῖρα.

104. *Levissima res oratio.* Synesius.

105. *Ignavis semper feriæ sunt.*

106. *Fontes ipsi sitiunt.* Cicero.

107. *Dulce bellum inexperto.* Veget.

108. Com-

410 SENTENTIÆ BREVES.

108. *Compendiaria res improbitas, virtusque tarda.*

Σωτόμῳ ἢ πονηρίᾳ, βεβηχῆα ἢ ἀρετῇ.

109. *Insania non omnibus eadem.*

110. *Canes timidi vehementiùs latrant quam mordent.*

111. *Leonem larva terret.* Diogen.

112. *Mortuo verba facis.* Plautus.

113. *Reti ventos venaris.* Lucianus.

114. *Aranearum telas texere.* Basilus.

115. *Cum diis pugnare.* Cicero.

Θεομαχεῖν.

116. *In cælum jaculari.* Zenod.

117. *Contra stimulum calces.* Hieron. Terent.

118. *Ver ex anno tollere.* Herodot.

119. *Umbra pro corpore.*

120. *Lacrymâ nihil citiùs arefcit.* Tullius.

121. *Multa noris oportet quibus Deum fallas.*

122. *A fonte puro pura defluit aqua.* Theogn.

123. *E se finxit velut araneus.*

124. *Tempus omnia revelat.* Tertull.

125. *Neque mel neque apes.* Tryph.

Μήτε μέλι μήτε μέλισσας.

In eos dici solitum qui recusant incommodum ferre, quod sit cum commodo quospiam conjunctum.

126. Se-

126. *Serere ne dubites.* Columell.

Ne pigeat ejusmodi rerum aliquid moliri, è quibus parum dispendii, sed plurimum emolumenti possit proficisci.

127. *Proba est materia, si probum adhibeas artificem.* Plaut.

Egregia quidem indoles si recte instituitur.

128. *Obedientia felicitatis mater.* Æschines.

Πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐτυχίας μήτηρ.

129. *Lupus pilum mutat non mentem.*

130. *Senectus ipsa morbus est.* Terent.

131. *Corpus sine pectore.* Horat.

132. *Rosam quæ præteriit ne queras iterum.* Arist.

133. *Molestum sapientem apud stultos loqui.* Diog.

Ἀρχαλέον φρονέοντα παρ' ἄφροσι πᾶσι ἀπορρίψαι.

134. *In pace leones, in prælio cervi.*

135. *Esurienti ne occurras.* Theocr.

Fames enim exasperat iracundiam.

136. *Figulus figulo invidet. Faber fabro.* Hesiod.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ φθονεῖ καὶ τέκτονι τέκτων.

137. *Inimicus ἔ invidus vicinorum oculus.* Alcipp.

138. *Expertes invidentiæ Musarum fores.*

Ἀφρόνοι Μουσῶν θύραι.

139. *Fastantia comes invidia.* Homerus.

140. *Opæat*

412 SENTENTIÆ BREVES.

140. *Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.* Horatius.
141. *Fertilior seges est alieno semper in agro.* Ovid.
142. *Non licet in bello bis peccare.*
143. *Quod index auro, id aurum homini.*
144. *Iustitia virtutem in se complectitur omnem.* Aristot.
- Ἐν τῷ διγυοσωμῇ συλλήβδω πᾶς ἀρετὴ ὅσιν.
145. *Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim.* Plutarchus.
146. *Nemo quemquam ire prohibet publicâ viâ.* Plautus.
147. *Quod aliis vitio veritas ipse ne feceris.* Homer.
148. *Unguis in ulcere.* Cicero.
- Cicero in Clodium qui populum fame jam exasperatum concionibus insuper seditiosis in rabiem agebat: *Ut tu, inquit, in hoc ulcere tanquam unguis existeres.*
149. *Veritas simplex oratio.* Diogen.
150. *Maturè fias senex.* Cicero.
- Maturè fias senex, si diu velis esse senex.
151. *Venter auribus caret.* Plutarch.
152. *Qui quæ vult dicit, quæ non vult audiet.* Terent.
153. *Ignis non extinguitur igni.*
154. *Oleo incendium restinguere.* Plato.

155. *Nota res mala, optima.* Plautus.

Dictum est apud Plautum sub personâ senis, suadere conantis amico ne uxorem malam repudiaret, aliam ducturus, propterea quod plerumque fit, ut qui commutat primum, pro malo p̄jus accipiat, tum ignotum pro noto, insuetum pro familiari.

156. *Sibi parat malum qui alteri parat.* Aristot.

157. *Colubrum in sinu fovere.* Æsop.

158. *Nemo leditur nisi à seipso.* Diogen.

159. *Malum bene conditum ne movearis.* Virgil.

160. *Facem bibat, qui vinum bibit.* Aristoph.

161. *Fumum fugiens in ignem incidi.*

162. *Fecundi acti labores.* Cicero.

163. *Ubi quis dolet, ibidem et manum habet.*
Plut.

Ὅποι τις ἀλγεῖ, καὶ εἰς τὴν χεῖρ' ἔχει.

Plutarchus huc torquet, ubi quid siue dolet, siue delectat, ibi quisque linguam habet.

164. *Meminisse gaudet laborum qui servatus est.*

Ἀλλ' ἦδὺ τ' σπένδοντα μεμνηῖς πόνων.

165. *Conscientia mille testes.* Quintil.

Heu quam difficile est crimen non prodere vultu.

166. *Nosce teipsum.* Plato.

Juvenalis : E cœlo descendit

Γινώσκει σεαυτόν.

167. Se-

167. *Secum vivere.*Confine est cum illo : *Tecum habita.*168. *Ne vities musicam.* Plutarch.

Μὴ χαλῶνται τὴν μουσικὴν.

Ne loquaris discrepantia, ne nova moliaris.

169. *Ubi parueris impera.*170. *Fucunda rerum vicissitudo.* Aristot.

Μεταβολὴ πάντων γλῶσσῳ.

171. *Iniquum petendum ut æquum feras.* Quintil.172. *Summum cape, & modicum habebis.* Zenod.173. *Donum quodcumque aliquis dat, proba.* Strabo.174. *Ingens telum necessitas.*175. *Feras, non culpes quod vitari non potest.* Gell.176. *Deum sequere.*177. *Mortuis non convitiandum.* Homerus.178. *Fugulare mortuos.*179. *Carpet citius aliquis quam imitabitur.* Diog.

Μωμήσεται πρὸς μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

180. *Tollenda mali occasio.* Homerus.181. *Non semper erit æstas.* Hesiod.182. *Cum licet fugere, ne quere litem.* Alcibiad.183. *Oderint dum metuant.* Cicero.184. *Bonæ leges malis ex moribus procreantur.*
Macrob.185. *Mul-*

185. *Multa docet fames.*

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος.

186. *Quærendæ facultates, deinde virtus.* Diogen.

187. *Mendico ne parentes quidem amici sunt.*

188. *Lunæ radiis non maturescit botrus.* Plutarch.

Convenit in eos qui conantur quod ob defectum virium non queunt perficere.

189. *Quod volumus sanctum est.* Augustinus.

190. *Patriæ fumus igne alieno luculentior.* Lucian.

191. *Multi te oderint, si teipsum ames.*

192. *Sine rivali diligere.* Auson.

193. *Preces armatæ.*

M. Tullius πειθαρχίαν appellat suasionem cum necessitate vi-
que conjunctam; quales sunt Principum preces: Tacitus; *Preces*
erant quibus contradici non possit.

194. *Pinguis venter sensum non gignit tenuem.*
Hieron.

Παχέα γαστήρ λεπτόν ἐ πίκλει νόον.

195. *Homo homini Deus.*

196. *Ex otio negotium.* Lucian.

197. *Nequicquam sapit qui sibi non sapit.* Plaut.

198. *Quod adest boni consule.* Homer.

199. *Senescō semper multa addiscens.* Solon.

Γηράσκω δ' αἰὲν πολλὰ διδασκόμενος.

416 SENTENTIÆ BREVES.

200. *Nec passim, nec omnia, nec ab omnibus.*
Ulpian.

Nam inhumanum à nemine accipere: sed passim vilissimum est, & omnia avarissimum.

201. *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.*
Sueton.

Hodie vulgo celebratum durat, ubi quis est exactor durior atque instantior.

202. *Summum jus summa injuria.* Cicero.

203. *Destitutus ventis remos adhibe.* Hermol.

Cum res non succedit ut volumus, ad alia præsidia confugiendum est.

204. *Optimum alienâ insaniâ frui.* Plinius.

205. *Satius est initiis mederi quam fini.* Suidas.

206. *Post bellum auxilium.* Suidas.

207. *Ægroto dum anima est, spes est.* Cicero.

208. *Spes alunt exsules.* Euripid.

209. *In beato omnia beata.* Horat.

A divitibus omnia magnifice fiunt.

210. *Mulierem ornat silentium.* Sophocles.

211. *Quam quisque novit artem in hac se exerceat.* Cicero.

212. *Inscitia confidentiam parit.* Thucydid.

213. *Aliam ætatem alia decent.*

214. *Emere*

214. *Emere malo, quàm rogare.* Suidas.
 215. *Ante tubam trepidas.* Zenod.
 216. *Mulier imperator & mulier miles.* Plutarch.

Quoties totum negotium ignavis commissum est.

217. *Vir fugiens & denuo pugnabit.* Plutarch.
 Ἀνὴρ ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχόμενος.
 218. *Initio confidens, in facto timidus.* Eustath.
 219. *Lingua bellare.* Aristoph.
 220. *Cum adsit via, semitam quæris.* Homer.
 221. *Fumos vendere.* Martiai.

Principum benevolentiam simulato commendationis officio per occasionem familiaritatis pretio vendere.

222. *Leonis catulum ne alas.*

Admonet adagium non esse fovendam potentiam quæ leges possit opprimere.

223. *Leonina societas.*

Cum omne commodum ad unum aliquem redit, reliquis vi fraudatis.

224. *Dimidio vitæ nihil differunt felices ab infelicibus.* Plutarch.

Somno qui velut fœnerator dimidium vitæ aufert.

225. *Vita*

418 SENTENTIÆ BREVES.

225. *Vita hominis peregrinatio.* Plato.

226. *Longæ rerum manus.* Ovidius.

227. *Inest & formicæ bilis.* Lucian.

* Ἐν ἐστὶ καὶ μύρμηκα χολή.

228. *Ma'è parva male dilabuntur.* Plautus.

229. *Malis ter mala.* Stobæus.

Τοῖς κακοῖς τέλα κακῶ.

230. *Si cuique mores fingunt fortunam.* Cornelius Nepos.

231. *Vindicta tarda sed gravis.* Homer.

232. *Adoraturi sedeant.* Plutarch.

233. *Præterita semper meliora.* Diogenes.

* Αἰ τὰ πέρυσι βελτίω.

234. *Felix qui nihil debet.*

235. *Bos lassus fortius figit pedem.* Hieron.

SENTENTIÆ BREVES,
è folis Græcis excerptæ.

1. *Præstat principio mederi, quam fini.*

* Ἀρχὴν ἰατρικῶς πόλυ λώϊον ἢ τελευτήν.

2. *Tutius est tacere quam loqui.*

* Ασφαλέστερον τὸ λέγειν τὸ σιγᾶν.

3. *Sponte*

3. Sponte Deus bona emittit.

Αὐτομάτως ὁ θεὸς ἀνίησι τ' ἀγαθὰ.

4. Vir sapiens forti melior.

Βέλτερός ἐστιν ἀλκίμενός ἐφ' ὅσοντος ἰσχυροῦς ἀνὴρ.

5. Brevis voluptas mox doloris est parens.

Βραχύτις τέρψις ἡδονῆς πικρὴ λύπῃ.

6. Vetulus simius non capitur laqueo.

Γέροντος πίθηκος οὐκ ἀλίσκεται πύγῃ.

7. Frustra senem lapsum in juventa corrigas.

Γέροντα δ' ὀρθοῦν φλαυρὸν, ὅς νέος πέσῃ.

8. Senectus omnimoda mutilatio; omnia habet; ἔ
omnium indiget.

Γῆρας ὁλοκληρὸς ὅτι πῶσις, πάντα ἔχει, καὶ πᾶσιν
ἐνδοτε.

9. Senectus atque paupertas duo sunt vulnera vix
medicabilia.

Γῆρας καὶ πενία δύο τραύματα δύσθεράπευτα.

10. Lingua maledica improba mentis argumentum.

Γλῶσσα βλάσφημος διανοίας κακῆς ἔλεγχος.

11. Lingua demens pœna conciliatrix.

Γλώσση ματαιὰ ζημίαν προσεΐβεται.

12. Lingua, quo vadis urbem instaurans, ἔ
sum illam subvertens?

Γλῶσσα, πῶ πορεύῃ, πόλιν ἀνορθώσασα, καὶ πάλιν
καταστρέψασα;

13. Silen-

13. *Silentium & taciturnitas, ô mulier, vestrum decorat genus.*

Τυναιξὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει.

14. *Confide verum proloquens, nunquam cades.*

Θάρσει λέγων τ' ἀληθές, ἔσφαλῃ ποτέ.

15. *Deo favente livor haud quicquam potest ; at non favente nil potest ullus labor.*

Θεῷ διδόντος ἔδὲν ἰσχύει φθόνος.

Καὶ μὴ διδόντος ἔδὲν ἰσχύει κόπος.

16. *Nempe otiosis nullus adfistit Deus.*

Θεὸς τοῖς ἀργούσιν ἔπαίσαται.

17. *Medela linguae ventris abstinentia.*

*Ἰαμα γλώττης ἐγκράτεια κοιλίας.

18. *Ubi enim timor, ibi & pudor.*

*Ἰνα γὰρ δέος, ἐνθα καὶ αἰδώς.

19. *Æqualitas bellum non parit.*

*Ἰσα πόλεμον ἔποιεῖ.

20. *Tempus anima rei.*

Καιρὸς ψυχῇ πρῶτος.

21. *Audire nempe quam loqui præstat malè.*

Κακῶς ἀκούειν κρείσσον ἢ λέγειν κακῶς.

22. *Honestæ paupertas prior quàm opes malæ.*

Καλῶς πένεσθαι, ἢ πλετεῖν κακῶς.

23. *Commune naufragium omnibus est consolatio.*

Κοινὸν ναυάγιον τοῖς πᾶσι παρημύσιον.

24. *Præ-*

24. *Præstat ipsum esse plurimi, quàm res plurimi possidere.*

Κρείσσον αὐτὸς εἶναι πολλῷ ἀξίως, ἢ κακῆσθαι πολλῷ ἀξία.

25. *Optima loquere, pulcherrima fac.*

Λέγειν μὲν τὰ ἀείσα, ποιεῖν δὲ τὰ καλλίστα.

26. *Lapis qui volvitur algam non generat.*

Λίθος κυλιόμενος, φύκος ἐποιεῖ.

Ita Adagium Anglicum,

A rotoling stone gathers no Wols.

27. *Lupus pastor.*

Λύκος ποιμὴν.

28. *Certamen non admittit causationes.*

Ἀγὼν ἐδέχεται σκήψεις.

29. *Os ostio carens.*

Ἀθύρωτον στόμα.

30. *Infructuosus rebus in malis pudor.*

Αἰδώς γὰρ ἐν κακοῖσιν ἐδὲν ὠφελεῖ.

31. *Audi quæ ex corde dicuntur.*

Ἄκουε τὰ ἐκ καρδίας.

32. *Non id quod magnum est, pulchrum est : sed id quod pulchrum, magnum.*

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ μέγα ἔνδοξον, τὸ δὲ ἔνδοξον μέγα.

33. *Delicti causa, melioris ignorantia.*

Ἀμαρτίας αἰτία, ἢ ἀμαρτίῃ τῷ κρείσσοντος.

34. *Simul da, et accipe.*

Ἄμα δίδου καὶ λαμβάνε.

35. *Viri*

422 SENTENTIÆ BREVES.

35. *Viri probi tyrannidem pulchrum est pati.*

Ἄνδρες ὑπὸ ἐσθλῶ καὶ τυραννείᾳ χαλόν.

36. *Si amicos oderimus, quid faciemus iis qui nos oderunt.*

Ἄν τὲς φίλους μισῶμεν, τί ποιήσομεν τοῖςμισῶντας;

37. *Nullum anarchiâ majus est malum.*

Ἀναρχίας ᾗ μεῖζον ἔκ ἐστιν κακόν.

38. *Si claudio cohabites, subclaudicare discēs.*

Ἄν χωλῷ παρικήσης ὑποπαῖζειν μαθήσης.

39. *Omne solum viro forti patria est.*

Ἀπαντα ᾗ χθὼν ἀνδρεί γαυναίῳ πατρίς.

40. *Sermo simplex veritati convenit.*

Ἀπλῶς ὁ μῦθος τῇ ἀληθείᾳ ἔφθ.

41. *Prudentia sunt universa subdita.*

Ἀπαντα δόξα τῷ φρονεῖν κατίσταται.

42. *Trepidum opes, at gratum animo sunt malum.*

Δειλὸν δ' ὁ πλεῖτος καὶ φιλόψυχον κακόν.

43. *Gladius calumniâ acutior, modo gladius calumniatorem antevertat.*

Διαβολῆς ὀξύτερον τὸ ξίφος, εἰ τὸ ξίφος προφθάσει τῇ διαβάλλοντι.

44. *Litem parit lis, noxa item noxam parit.*

Δίκη δίκην ἐπικλε καὶ βλάβη βλάβην.

45. *Querentibus bona vix obveniunt, mala autem etiam non querentibus.*

Δίκη.

Διζημιόισι τ' ἄγαθα μάλιστα περιγίγναι, τὰ δ' κακὰ
καὶ μὴ διζημιόισι.

46. *Bis pueri senes.*

Δίς παῖδες οἱ γέροντες.

47. *Turpe est eundem bis ad lapidem impingere.*

Δίς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν προσκρούειν λίθον.

48. *Ad imbecilles imbecillis advenis.*

Εἰς ἀδενῆλας ἀδενῶν ἐλήλυθας.

49. *Unus vir non omnia videt.*

Εἷς ἀνὴρ ἢ πανθ' ὁρᾷ.

50. *Ex aspectu hominibus nascitur amor.*

Ἐκ τῆς εἰσορᾶς γίγνεται ἀνδράποισ ἐρᾶν.

51. *Ex ungibus leonem.*

Ἐκ τῶν ὀνύχων τὸν λέοντα.

52. *Me quidem si insaniant, te autem si sapiant.*

Ἐμὲ μὲν ἂν μανῶσι, σέ δ' ἂν σωφρονῶσι.

Phocionis responsio adversus nescio quem importune sibi occi-
nentem te Phocion interficient Athenienses.

53. *Solertiâ capiuntur quæ alioqui capi nequeunt.*

Ἐπινοίας διεῖται τὰ ἀδιήγητα.

54. *Res juvenum, consulta virum, sunt vota senectæ.*

Ἔργα νέων, βύλαι δ' μέσων, εὐχαὶ δ' γερόντων.

55. *Aut opportunist silentium, aut sermonem uti-
lem habe.*

Ἡ σιγὴ καίμων, ἢ λόγος ἀφέλιμος.

56. Modestius de se sentire, aut plus virium habere oportet.

Ἡ φρονεῖν ἔλαστος, ἢ δυνάμει δὲ μείζων.

57. Ubi virtuti suus bonos deest, improbitas licentius grassatur.

Μὴ πτωχότης ἀρετῆς, ἢ κακία παρρησιάζεται.

58. Certamen exile haud decus magnum parit.

Μικρὸν ὃ ἀγωνίζεσθαι μέγ' ἐρχεται κλέος.

59. Una hirundo non facit ver.

Μία χαλιδὸν ἑὰρ εἰ ποιεῖ.

60. Odi sophisticam quisquis haud sapit sibi.

Μισῶ σοφιστικὴν ὅστις εἰς αὐτὴν σοφός.

61. Aeti laboris nulla habetur gratia.

Μόχθος γὰρ οὐδὲν τῷ παρελθόντι λόγος.

62. Stultus tacere nescit.

Μωρὸς σιωπᾶν εἰ δύναται.

63. Mens videt, ἔσθ' mens audit.

Νῆς ὁρᾷ καὶ νῆς ἀκείει.

64. Servare leges patrias pulchrum ac bonum.

Νόμοις ἑπιδεῖν τοῖς ἐγχωρείοις χαλόν.

65. Par cum Diis parentibus lege est honos.

Νόμος γονεῦσιν ἰσοθέοις πρὸς νέμει.

66. Maerore

66. *Mærore morbum perpeti minus grave.*

Νόσον πολὺ κρείττον' ὅτι ἢ λύπῃ φέρειν.

67. *Morbus amicitiae assentatio.*

Νόσος φιλίας ἢ κολακεία.

68. *Lignum curvum nunquam rectum.*

Ξύλον ἀγκύλον ἔδέπτ' ὀρθόν.

69. *Deo volente ridet ☉ flet quilibet.*

Ξωὶ τῷ θεῷ πᾶς καὶ γελᾷ καὶ ὠδύρεται.

70. *Communis Mars perimentem sæpe perimit.*

Ξωὶ ☉ Εὐνάλι ☉ καὶ τ' κτανέοντα κατέκτα.

71. *Punit superbè se gerentes Jupiter.*

Ὁ Ζεὺς κολάσῃς ἤν' ἄγαν ὑπερφρόνων.

72. *Domus amica, domus optima.*

Οἶκος φίλος, οἶκος ἀεὶς ☉.

73. *Domi manere convenit felicibus.*

Οἶκοι μένειν δεῖ τ' χαλῶς διδύμονα.

74. *Vinum ☉ pueri veraces.*

Οἶνον καὶ παῖδες ἀληθεῖς.

75. *Iones liberi quidem mali, servi autem probi.*

Οἱ Ἴωνες, ἐλεύθεροι, μὲν κακοὶ, δέλοι τ' ἀγαθοί.

Hoc nostrates de Gallis usurpant.

Frenchmen are good Servants, but bad Masters.

76. *Mundus scena, vita transitus, venisti, vidisti, abisti.*

Ὁ κόσμος σκηνή, ὁ βίος πάρος ☉ ἦλθες, εἶδες, ἀπῆλθες.

426 SENTENTIÆ BREVES.

77. *Tempus levabit sospitator omnium.*

Ὁ κοινὸς ἰατρός σε διεκπεύσει χρόνῳ.

78. *Oratio quidem admirabilis, sed qui illam profert non credendus.*

Ὁ μὲν λόγος θαυμαστός, ὃ δὲ λέγων ἀπίστος.

79. *Quisquis bis naufragium faciet, frustra Neptunum accusat.*

Ὅστις δις ναυαγήσει μάτρω μίμψεται Ποσειδῶνα.

80. *Non finit me dormire aut negligentius agere Miltiadæ trophæum.*

Οὐκ ἐὰν με καθεύδω ἔδω ῥαθυμεῖν τὸ Μιλτιάδου
τrophæum. Vox Themistoclis.

81. *Non potes Phocione amico ἔσσαντаторε ὑπὲρ.*

Οὐκ δυνήσῃ Φωκίωνι φίλῳ χρηστὸς καὶ κόλακας.

82. *In eo quod non necessarium est, necessario uteris.*

Οὐκ ἐν δυνάμει χρηστὸς τῷ δυνάμει.

83. *Nil prorsus æqui cogitat vir urbicus.*

Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἀνθρώπος ἀνὴρ.

84. *Homini cum Deo nefas contendere.*

Οὐκ ἔστι πρὸς δαίμονα φωνὴ μάχεσθαι.

85. *Non locus virum, sed vir locum gloriosum facit.*

Οὐχ ὁ τόπος ἀνδρα, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ αὐτὸν ἐνδοξόν ποιεῖ.

86. *Cl-*

86. *Clavus clavo pellitur.*

Πάπαια παπάλω περκερῆσαι.

87. *Paupertas sapientiam fortita est.*

Πενίη σοφίῳ ἔλαχε.

88. *Multa cadunt inter calicem supremaque labra.*

Πολλὰ μέλαξ' ὑπέλει κύλικος καὶ χεῖλε' ἀκρῶ.

Antholog.

89. *Nempe, ut loquuntur, gloriæ est labor parens.*

Γόν' ὅς ὥς λέγουσιν ἐκλείης πατήρ.

90. *Me copiose multa ob invidiam doces, ut multa post audita, nil discam tamen.*

Πολλὰ με διδάσκεις ἀφθόγως διὰ φθόγον· ὅπως ἀκέ-
ων πολλὰ μηδέτ' ἐν μάθῳ.

91. *Sæpe etiam est stultus valde opportuna locutus.*

Πολλάκις καὶ μωρὸς ἀνὴρ καταχθίον ἔειπεν.

92. *Quæ manibus tenentur meliora sunt iis quæ expectantur.*

Τὰ ἐν χερσὶ κεχρῆμένα, μείζονά ἐστι τῶν προσδεχ-
ομένων.

Anglicè. A Bird in the hand, is worth two in the bush.

93. *Opes amicos comparant mortalibus.*

Τὰ χρήματ' ἀνθρώποισιν ἐνείσκει φίλοις.

94. *Veritatem reticere, aurum est sepelire.*

Τὸ σιγαῖν τιῷ ἀλήθειαν χρυσόν ἐστι θάπτειν.

95. *Amans, circa rem amatam cæcus redditur.*

Τυφλεται περὶ τὸ φιλέμενον ὁ φιλῶν.

428 SENTENTIÆ BREVES.

96. Audere multa, ut multa peccentur facit.

Τὸ πολλὰ πολυᾶν, πολλὰ ἀμαρτάνειν ποιεῖ.

97. Quæ consequi non possis, ne aggrediaris.

Τῶν ἀνεφικτῶν μὴ ὀπιχείρει.

98. Pulchrorum etiam autumnus pulcher est.

Τῶν καλῶν καὶ τὸ μετόπωρον καλὸν ὄζει.

99. Nam laborantem etiam Deus juvat simul.

Τῷ γὰρ πονεῖν καὶ Θεὸς συλλαμβάνει.

100. Plurimum calculus vincit.

Τῶν πλειόνων ἡ ψῆφος νικᾷ.

101. Ab æquitate vincier pulchrum ac bonum.

ὑπὸ τῆ δικαιοσύνης δὲ ὄζειν ἡ πᾶσις καλόν.

102. Formidabilior cervorum exercitus duce leone,
quam leonum ceruo.

Φοβερώτερόν ὄζειν ἐλάφων στρατόπεδον ἡγεμὸν λέοντος,
ἢ λεόντων ἐλάφου.

103. Amare ineptè, nil ab odio discrepat.

Φιλεῖν ἀχαίρως ἴσον ὄζει τῷ μισεῖν.

104. Amans quæ non oportet, non amabis quæ
oportet.

Φιλῶν ἃ μὴ δεῖ, ἔ φιλήσεις ἃ δεῖ.

105. Amat enim Deus omnia eminentia deprimere.

Φιλεῖ γὰρ θεὸς τὰ ὑψέροντα πάντα καλεῖν.

106. Mortalem existentem non oportet altum sapere.

Φρονεῖν δὲ θνητὸν ὄντι ἔ ξην μῖζα.

107. Tua

107. Tuamet lyra utitor, non proximi.

Χρῶ τῇ σιαυτῇ λύρα, μὴ τῇ τῷ πέλας.

108. Magistratus virum demonstrat.

Ἀρχὴ ἀνδρῶν δείκνυσι.

109. Tacere oportet, aut silentio potiora loqui.

Χρὴ σιγᾶν, ἢ κρείσσονα σιγῆς λέγειν.

110. Auro loquente sermo inanis omnis est.

Χρυσὴ λαλῶντι, πᾶς ἀπερχλείτω λόγος.

111. Persuadet aurum quidlibet, silens tamen.

Πειθεῖν γὰρ οἷδε καὶ πέφυκε μὴ λέγειν.

112. Probrum artis medicæ imperitorum, manifesta laus est medicorum.

Ψόγος ἀνιάτρων ἔπαινος ἀντικρυς ἰατρῶν.

113. Mons parturivit, deinde murem enixus est.

ᾠδινεν ὄρες, εἴτα μὲν ἀπέτικτεν.

114. Cui nihil satis, huic etiam nihil turpe.

Ὡς ἱκανὸν ἔδεν, τέτρωγε αἰσχρὸν ἔδεν.

115. Tace puer, multum boni in silentio.

Ὡς παῦ, σιώπα, πόλλ' ἔχει σιωπῇ καλὰ.

F I N I S.

Alterius Delectus
SPECIMEN.
Ex nuperis, maxime,
POETIS
Ab Electoribus
PRÆTERMISSIS.

Londini, Anno 1689.

PRÆFATIO.

DIvenditâ propè Editione Londinenfi *Delectûs Epigrammatum*, cùm novam Bibliopola meditari-
retur cuperetque ut ea Auctario aliquo Poëtico cumulator prodiret, venit mihi in mentem (quod aliquot abhinc annis inaudiveram) ornatissimum virum *Ph. Fowke* M. D. nonnulla, haud indigna quæ gravissimo Delectui adjicerentur, ex multâ Poëtarum lectione annotâsse: Per literas itaque rogavi, ut si quando fructus otii daretur ab utilioribus artis suæ studiis & occupationibus ad politio-
rem literaturam imprimisque Poëticen reco-
lendâ, excerpere ea & publici juris faci-
cienda communicare dignaretur; perbe-
nignè adeo (ut est ad comitatem unice
factus) festinante calamo exscripsit me-
oque arbitrio permisit, quæ Additamen-

ti nomine habes, Lector, Epigrammata
five mavis Poëmatia.

Monendus es autem hæc non ad Dis-
sertationis normam accuratè exigenda
esse, neque enim illud fuisse Electoris no-
stri propositum videtur, sed potius limi-
tes Poëseos nimis angustè constitutos
protendere, & patientiorem ingenio cam-
pum aperire quo latius exspatietur & li-
berius se exerceat.

Duo præcipuè in feligendis Epigram-
matis gravissimi Censores videntur spe-
ctasse, *morum integritatem & conjunctam*
naturæ veritatem: alteri quidem optimè
consultum est rejectis quibus inerant *im-*
munda ignominiosaque dicta, in alterâ verò
severam nimis (detur verbo venia) cen-
suram egerunt: qui enim Fabulas rejici-
unt propriam Poëseos materiam, qui Fi-
ctionem animam ipsam Poëseos exclu-
dunt, næ illi liberum Poëtices genium
intra nimias angustias coercent: Quod
nolumus dictum existimari in invidiam
doctissimorum Criticorum, quorum ju-
dicio plurimum tribuimus; ita tamen
Epigrammata illorum regulis conveni-
entia

entia maximè probamus, ne quæcunque iis minus respondeant continuò improbanda fateamur.

Duplici quippe Poëseos fine ab optimo Artifice proposito & *Prodesse* & *Delectare*, illum (utpote longè nobilior) ita sedulò spectabant, ut magnam hujus partem prætermitterent : quòd cum varia delectatio è Poesi orta, sit humana admodum & liberalis animi remissio, & ad acuenda puerorum ingenia mirè efficax ; visum est operæpretium hujusmodi Amœnitatum Poëticarum (inter quas aliquot Amatoriis locus est restitutus) specimen exhibere, in tenui plerumque materia, nec tamen ideò minori cum laude ; nam in lusibus hisce nugisque non argumenti dignitas sed felicitas inventi advertenda est.

In summâ cum imagines ad veri imitationem effectæ gratâ jucunditate tenebras mentes influunt, & insitam ingenii vim exsuscitant ; fruatur ingenua juvenus utili oblectatione ex hoc posteriore Delectu Epigrammatum ; quinetiam (hortante Quintiliano) audeat hæc ætas plu-
ra

ra & inveniatur, & inventis gaudeat, sint licet illa non satis interim sicca & severa, facile remedium est ubertatis, &c. Ne verò luxuriet nimium indoles læta, & libertas fingendi in licentiam excidat; sæpius obversetur animo Poëtica meditantis monitum illud summi Artificis.

*Ficta voluptatis causâ sint proxima
veris.*

Johan.

Johannis Lud. Balsacii Galli V. Cl. Epigramma in Epigramma.

M Alim Elegos, malim longas componere Sylvas :
 Heu ! quam difficilis res Epigramma mihi est !
 Nempe illic possum spatioſo currere campo,
 Hic anguſto agilem flectere cogor equum.
 Sat fuerit ſcripſiſſe alibi caſte atque Latine,
 Hic lepor & brevitās mixta lepore decet.
 Ni lectum legiſſe juvet, ni pruriat auris ;
 Judice me, Verſus, non Epigramma leges.

Non inelegans, ut mihi videtur, & compendioſa deſcriptio
 genii & ſtructuræ hujus Carminis: cæterum ut accuratiſſime in-
 noſceſcat Junioribus, quibus ſalivam movent iſtiusmodi deliciæ,
 diligenter relegenda eſt pulcherrima de Pulchritudine, &c.
 Diſſertatio.

Lis & Victoria mutua.

B Ella inter geminos pluſquam Civilia Fratres
 Traxerat ambiguus religionis apex :
 Ille Reformatæ Fidei pro partibus inſtat,
 Iſte reformandam denegat eſſe fidem :
 Propoſitiſ cauſæ rationibus, alterutrinque
 Concurrere pares, & cecidère pares :

Quod

*Quod fuit in votis, fratrem capit alteruterque,
 Quod fuit in fatis, perdit uterque fidem :
 Captivi Gemini nullos habuere triumphos,
 Sed victor victi transfuga castra petit :
 Quod genus hoc pugnae est ? ubi victus gaudet uterq;
 Et tamen alteruter se superasse dolet.*

Epigramma Doct. Gulielm. Alabaster in Fratres Johannem & Gulielmum Reynolds sese mutuò in diversam fidem pertrahentes.

Vide D. Foully Histor. Conjurat. & Prodit. Papist. p. 421.
 vel Heylyni Cosmograph. p. 303.

Κνείωνλέπτης Theocrit. Idyl. 19. Jul. Cæsaris
 Scaligeri V. Cl.

DUm cellas vexat digitis, furtimque pusillâ
 Surripit argutus mella Cupido manu :
 Parca operis vindex securum & plura parantem.
 Verrere, sœva fero vulnere fixit apes.
 Excutit ille hostem, ac terram pede pulsât, & udo
 Ter quater incensam perflat ab ore manum.
 Ignea tum lachrymans ostendit vulnera matri
 Singultans pressis blâsa superciliis ;
 Quodque adeo tenui sœvisset barbara telo,
 Tantula sit tanti vulneris auctor apes ?
 Cui ridens Genetrix : ne me his incesse querelis :
 Tu quoque tam parvus vulnera quanta facis ?

Idem

Idem argumentum interprete Jacobo
Windet, M. D.

Quando Amor aërio manantes nectare ceras
Diripuit, digitos improba punxit apes;
Ille dolens sufflare manum, terraque recusâ
Exilit, & matri saucia membra refert.
Et conquestus, apes quod parvæ cuspidis ictu
Quamlibet exigua, vulnera tanta darent:
Nonne & apum similis tu? retulit illa renidens:
Quamlibet exiguus vulnera quanta facis!

Jacob Windett, non ita pridem Coll. Regal. Med. Lond.
Socius, Vir, tam in suâ arte, quam in omnis generis politioris
literaturæ scientiâ perçelebris, quantum in Poeticâ valuit, ostendunt,
quæ extant specimina, in Immane illud Caroli Regis Parricidium
οχτλιασµὸν cum ejus indignatione ad Augustiss. Carolum
secundum Reducem, &c. Aurea carmina & Ære perenniora.

Ejusdem Viri Clariss.
In F. Petrarchæ Poëmata quibus
Lauram suam prosequitur.

Quam pulchrâ flammâ incaluit tibi vena, lepores
Quanti insunt numeris, Diè Petrarche, tuis?
Nec virgo abludit nec dives vena, videtur
Arsisse hic Daphnen alter Apollo suam.

Nota est fabula Phœbi & Daphnes Synonym. voc. gr. &
Daphnes & Laurûs.

R O R E L L A.
Abrahami Couleii Angli.

Pol tibi se præbet nimium natura benignam,
 Et vitæ tempus dapfile mollis habes.
 Flos mutat argento, tegitur lanugine corpus
 Purpureâ, & venis aureus humor inest.
 Necnon in calicem folium tibi quodq; cavatum est,
 Et potu nunquam non tumet ille Calix.
 Exficcare illum non Comestator Apollo,
 Non acris potor Sirius ipse valet.
 Arentes circum despectos turgida campos
 Fluminibusque ipsis invidiosa mades.
 Et bibis & rides sitibundos improba menses,
 Hydra rebullit aquæ prodigiosa novæ.
 Te tuus irrorat Nilus de fonte latenti,
 Et jubet invito luxuriare Jove.

Item tibi unam ariftam, nedum spicilegium ex divite melle
 libri Plantarum, quem Latine edidit Ab. Couleius noster, Anglo-
 rum Pindarus, Maro, Flaccus, uti meritissime in Cippo Mar-
 moreo inscribitur, Poëta natus Divinus, supra omne præconium
 celebris, ad ipsum fontem harum amœnitatum studiosa juvenis
 releganda est. Rorella, Ros solis, Rorida & corrupte apud vul-
 gus Rosa Solis, Anglice *Sun-dew*, quæ nomina sortita est
 quod, magno naturæ miraculo, rore semper madefcat, & tum
 maxime cum Sol ferventissimus est, quasi ab ipso Sole ros in
 eam dilaberetur. Itaque meridie colligi jubent, veteribus nota
 non erat.

Renati

Renati Rapin è Soc. Jes. Theologi. Poë-
tæ Latini hujus seculi longe celeberrimi.

ERramus & nos Belleuri, vanus tenet
Ac fascinat præposteræ
Severitatis cultus : austeri palam
Volumus videri, nec sumus.
Loquimur severa, & delicatè vivimus :
Sic indoles est seculi.
Crepare mores inverecundi bonos
Audemus, & nostri jacent.
Fædaque molles diffuunt inertia,
Ætatis hujus in probrum.
Longinqua velis navigamus æquora,
Pontique ridemus minas,
Negotioso ut serviamus luxui :
Quæcunque naufragio venit
Pretiosa res est : mensæ & abaci à finibus
Mundi offeruntur ultimis.
Lignumque fuco discolore patrium,
Maculisque deformat faber,
Ut insolens quid atque peregrinum exprimat.
Nostro palato desipit,
Vulgare quicquid atque plebeium sapit.
Nivesque ^{et} pœnas montium
Laboriosas facere delicias gule,
Studemus, per artes novas.

Par.

Partuque fructus arbores ? Adultero,
 Dum parere ferro cogimus.
 Nil esurimus obvium & parabile
 Est vile quod pronum est nimis;
 Regum illa vestis, Principumque purpura,
 Nostros in usus viluit.
 Spectatur altas Optimatum per domos
 Fam ? purpurata servitus.
 Pro faribus ipsis turba famulantium fremit,
 Longisque oberrat atriis:
 Populo visenda, se sui ostentans heri
 Coloribus sub splendidis.
 Amnes regeſto ſubmoventur è ſolo,
 Campi innatantur amnibus;
 Et ſubſtruendis molibus terra intimis,
 Perfoſſa viſceribus gemit:
 Faſtu inſolenti magna privata domus
 Struuntur in palatia.
 Marmore ſuperbum limen eſt, & grandibus
 Addenda tectis porticus,
 Aurisque aperta perviis, longum explicat
 Se per columnarum ordinem.
 Opulenta ſplendent ſumtuosa ædibus
 Aula: Cryſtallus domum
 Lucet per omnem multa: laqueare nitet
 Auro nitenti perlitum:
 Ferro vibratam, perque nexus tortiles,
 Pexam renodamus comam;
 Trans mare petitis crinibus, quos nutrit
 Et vendidit 4 Britannia.
 Et per colores non ſuos nigrum caput
 Mutare flavo diſcimus:

Ori paratur arte medicatus rubor,
 Genasque fucus inficit.
 Manus olentes roribus Jasmineis,
 Roseis capillos unguimus :
 Pictamque plumis addimus superbiam,
 Tumidum ut inumbremus caput :
 Fastidiosus nomina exhaustis novis
 Antiqua luxus vestibus.
 Monilibusque colla torquata exteris,
 Censu maritæ conjugum
 Dotesque vendunt, ut novum formæ decus
 Parent & exponant proci.
 Virgata vestis moris externi placet
 Vestes supra jam patrias !
 Sed latera amictu deprimunt artissimo
 Unde gracilescant virgines.
 Contumque velo dum levi obnubunt caput
 Ardent videri, dum latent :
 Et dissolutis induuntur vestibus,
 Ut pateat insidiis pudor.
 Hoc mersa ceno Civitas non se amplius
 Agnoscit, & sui pudet.
 Morum hæc ruina dedecusque seculi
 Longa est querelarum seges,
 Et digna, cur per insitam modestiam
 Frugalitatem per tuam
 Sanctosque mores, temporis tam perditis
 Hanc improbaturus lucem,
 Placandus ad te provocarem Belleuri
 Et rumperem silentium.

1 Nives montes mole. suâ prementes, & arcentes genialem folis fervorem in cryptis asservatas ad calices refrigerandos.

2 Non genuino, sed adoptivo & fictitio.

3 Vestis servilis locupletis Domini symbolum.

4 Britannia, Suecia, Dania, gentesque versus Aquilonem capillos sufflavos & candicantes (ut plurimum) habent frequentius quam quæ ad Austrum.

5 Tameris bona est natura, reddunt curaturâ junceas. Terent. in *Eunuch.*

6 Velamenta diaphana, pellucida, Byssina vel Bombycina, multicia. Juvenal. Sat. 2.

Ejusdem ad Cicadam.

O *Quæ virenti graminis in toro
Cicada, blande sedes, & herbidos
Saltus oberras, otiosos
Ingeniosa ciere cantus:
Seu forte adultis floribus incubas,
Cæli caducis ebria fletibus;
Gaudesve persultare campi
Graminei virides per undas:
Seu voce concors accinis æmulâ,
Pagi eruditas inter arundines;
Aut provocatos cantilenis
Agricolas animosa vincis:
Seu per loquaces garrula rivulos
Stridore rauco ludis agrestibus
Lassis fatigatisque bobus
In medio modulamen æstu.
Exaggerati seu tibi Nectaris
Rorem ministris perpluit imbris*

*Cælum, coronatosque gemmis
Roriferis thalamos adornat.*

*Ades canenti ; dum tibi marmore
Vates perenni, carminibus bonus
Molitur immortale templum,
Unde per ora virum volabis.*

— EJUSDEM AD ILLUSTRISS. PRINCIPEM
SENATUS LAMONIUM IN FONTEM POLY-
CRENEN.

O Fons, ocelle ruris atque uber tui !
Heri ô voluptas innocens !

*Tuamne certem pauperis venâ ingeni
Æquare vates copiam ?*

*Cui par nec ille fuerit Aonius liquor
Movere cantus efficax :*

¹ Nec qui Sicano gurgite intactus fugit
Amnem maritum respuens.

*Non te superbo, ² Parius hinc ambit lapis,
Hinc concha dives margine.*

*Non alta regum tecta, picto in alveo
Tumidus videri, perluis.*

³ Sed musco & udo gramine agrestem paras
Tibi ipsi thalamum rusticus :

*Et inter umbras, atque aperta vallium
Vitreo fugax curris pede :*

*At ne pudori sit tamen, quòd nil manus
Tibi fabra cultûs addidit.*

*Caduca dos est artis, æternus manet
Crescitque naturæ decor.*

Sorte

Sorte ô tuâ beate ! Lamoniidæ places ;
 Hunc nuda simplicitas capit,
 Fuci animus expers scilicet, mores suos
 In te intuetur & probat :
 Ac nunc in undis lenè decurrentibus
 Placidoque fufis agmine.
 Siticulosis specimen eloquii exhibes
 Blandè influentis auribus :
 Nunc liberalem pingis, & avaras opes
 Sibi retinere nescium ;
 Seu cùm ardet æstas, feras bonus volis opem
 Herbisque supplicantibus ;
 Seu vitæ egentes arbores felicibus
 Rigando lymphis recreas.
 Nec te rapacis more torrentis juvat
 Latè ruinis crefcere,
 Corripere menses, nemora, cumque ovilibus
 Ipsas colonorum domos :
 Herum æmularis nempe, quem nulli gravem,
 Cuncti benignum sentiunt :
 Hunc ipse sentis, quando reclinans caput
 Amata in oræ gramine
 Æstum liquore temperat gelido, & fuis
 Te consecrat fudoribus ;
 Trepidæ laborant undæ, & alternis manus
 Gaudent adorare osculis ;
 Juftâ hinc tumentes fe ferunt fuperbia
 Dulcique plena imagine
 Monti, obviifve vallibus Lamonium
 Fluftu loquuntur garrulo.
 Fure ergo, Fons venufte, delicias fuas
 Suosque amores te vocat :

Teque

 Hic G
 In n

*Teque Polycrenen jure dici vult, novo
Plaudente famâ nomini.*

** Certe Hippocrenen occupatam Barbaris
Meliore reddas omine,
Phæbo & relicto, sacra Musarum cohors
Unum colat Lamenium.*

¹ Nota est Historia Arethusæ & Alpei in Sicilia fluminum quæ aquas non intermifcent. Idem dicitur de Rhodano cum Lacu Lemano immifcibili.

² Paros infula, Cycladum una, nobilis marmoris copiâ & elegantia.

— ³ *Quanto præstantius effret
Numen aqua, viridi fi margine clauderet undas
Ripa, nec ingenuum violarent marmora tophum ?* Ju. Sat. 3. v. 18.

⁴ Hippocrene fons celebris Poetis, quem natum fabulantur ex icthi unguia Pegasi equi alati in Bœotia juxta Heliconem, jam à Turcis occupatum.

Fons Pamphilius Innocentii X. Pont.
Max. opus admirabile in Circo Ago-
nali Romæ.

Ferdinandus lib. Baro de Furstenberg.

O *Rbis quadrifidi simulachrum cernis in urbe
Flumina qui nostro fonte quaterna bibis :
Hic Ganges, hinc qui dulces Argenteus amnis
In mare, perrupta ¹ Doride, volvit aquas.*

*Hic Ister pronâ recubat septemfluus urnâ,
Et totidem Nilus cornua fronte gerit.*

*2 Omnes Roma parens gentes complexa, ministrat
Omnibus ex uno fonte salutis aquam.*

¹ Doris nympa marina pro mari ipso. Annis Argenteus Hispanis dictus Rio de La Plata, *b. e.* ab argento, leucarum quadringenta ostio in mare fertur adeo violentus, ut inde nautæ dulces hauriant aquas, priusquam tellurem ex alto conspiciant. Maffæus, Hist. Ind. lib. 2.

² Sic loqui amant Papicolæ: verum nos ex ipso fonte aquarum viventium, SS. Scripturâ, & Ecclesiâ vere primævâ salutares latices haurimus.

In Fontem in Vico Sancti Augustini Parisiis.

*Quæ dat aquas, saxo latet hospitâ nympa sub imo,
Sic tu cum dederis dona, latere velis.
Nesciat sinistra quid dextera porrigat.*

Super Pontem Nostre-Dame Parisiis, subtercurrente Sequanâ.

*Sequana cum primum Regine allabitur urbi
Tardat præcipites ambiciosus aquas;
Captus amore loci, cursum obliviscitur annis
Quò fluat, & dulces nectit in urbe moras.
Hinc varios implens, fluctu subeunte, canales,
Fons fieri gaudet, qui modo flumen erat.*

Petri

Petri Molinæi Viri Magni Doct. Theol.
 Canonic. Cantuariensis.

Rubellioni ad Canonicas preces assiduo.

Sacris amice cantibus Rubellio,
 Nostrique succentor chori,
 Cui pura nostris concolores infulis
 Plumas honestat purpura.
 Vernante cantu nostra demulces sacra
 Hyememque templo submoves.
 Qua te celebrem laude purpuratule ?
 Tuane sub specie latet
 Alatus ut tu, Cantor ut tu laudium
 Summi Tonantis Angelus ?
 Qui dum Organorum concavi pulsa tonant
 Ædis superbae fornices,
 Adest benignus & favet psallentibus
 Et amulos miscet sonos,
 Alis coruscans alacre gestientibus
 Dei beatus laudibus.
 Si vero avis tu, & verus es Rubellio,
 Vestram fidem Fanatici !
 Avisne ut hymnis ex fera fiat cicur
 Vos fecerint hymni feros ?
 Ipsasque Templo dulce concilians aves
 Vos laus Dei Templo fuget ?
 Salveto nostri fida pars Collegii
 Totius exemplum Chori,
 Cui non severo fixit ullam codice
 Absentis aut tardi notam

Præcentor acer ; sive sol sanctas preces
 Oriens reducit aut cadens
 Mediove celsus axe, tu nunquam dees
 In æde? subsultim ambulans.
 Mox organorum pegma sublimis petis
 Cantuque vincis organa
 Gracili & sonorâ voce, Cornicinum vicem
 Acuens gravem symphoniam.
 At hîs, Rubelle, pro tuis meritis pius
 Spargit tibi micas puer ;
 Quas tu per aream, huc & illuc saltitans
 Sacro peracto colligas ;
 Tum dum canentum certa stant stipendia
 Immunis unicus canas ?

Ejusdem Mitissa.

Mitissa celsâ nobile ab Cypro genus,
 Cyprique blandâ blandior felix Deâ ;
 Cui veneta nigro illusa pellis limite-
 Ambagioso tortili volumine
 Fâspide nitet imbricata purius :
 Plumâ columbæ turturisque mollior
 Tenero puellæ flore delicatior,
 Pellaciorque nequior vulpeculâ ;
 Quâ nec pitheci gestuosi sunt magis,
 Quâ vel sicuti ludibundi sunt minus.
 Mihi prodeunti prodeambulas comes,
 Ego gestienti gestiens colludere,
 Cyclos sinusque virgulam circum movens
 Designo, tuque virgulam prehendere
 Avida, in volucrem proflis volucrior,

*Cita cursu, præpes ungue, oculis micans,
 Lumbo huc & illuc flexilis versatili,
 Aequasque gyros & sinis cum virgulâ.
 Domum revertor, tuque mecum, iuxta bene
 Lecturus aut scripturus assedi, statim
 (Musis ministra scilicet) mensæ insilis ;
 Tenuisque roncho blanda te mihi affricas,
 Et usque & usque teque mulceri jubes,
 Surrecta caudam rigidulam, dorso ardua,
 Mox assides, notasque quid rei geram,
 Tentare lusu certa quicquid movero,
 Versare chartam, morsicare pennulam,
 Recensque scriptam lineam, procacula
 3 Tagace frictu literam latam facis.
 Talitro repressa, mæsta retrahis pedem ;
 Breviorque collo, pavida connives nocens
 Oculos pudentes ; dein remotior sedens
 Amans inaudax, cui reæ fiduciam
 Adimens, amorem non tamen minuit metus :
 Modesta supplex in me figis lumina.
 At jure, Mitissa, ambigas mihi an tibi
 Sit cura major integrandæ gratiæ.
 Sed exi, & ic̃ta si quid irarum premis,
 Mitissa, quicquid est apud me soricum
 Offensioni dedo mactandum tue :
 Hi luridi hostes & mei & tui, meam
 Iram suâ cade expient, satient tuam.*

1 Nomen felis suæ, à mansuetudine & miti indole ductum.

2 Imbricata, variegata, virgata, vox ab arte Architectonica mutuata ; vid. Gloss.

3 Tagax (ab obsoleto Tago) furtivus, clancularis,

Theodori Bezae Tinea:
Ad Musas tineaë sacrificium ludicrum.

SI rogat Cereremque Liberumque
Vitæ sollicitus suæ colonus;
Si Mavortis opem petit cruentus
Miles, sollicitus suæ salutis:
Quidni, Calliope, tibi tuisque
Jure sacra feram, quibus placere
Est unum studium mihi, omnibusque
Qui vatum è numero volui haberi?
Vobis ergo ferenda sacra: Musæ:
Sed quæ victima grata? quæ Camenis
Dicata hostia? parcite ô Camenæ:
Nova hæc victima, sed futura vobis
Suavis, arbitror, admodumque grata.
Accede ô Tinea, illa quæ pusillo
Ventre corpore tam geris voracem.
Tène Pieridum aggredi ministros?
Tène arrodere tam sacros labores?
Nec factum mihi denega. Ecce furti
Tui exempla, tuæ & voracitatis.
Pene tu mihi passerem Catulli,
Pene tu mihi Lesbiam abstulisti.
Nunc certè meus ille Martialis
Ima ad viscera rosus usque languet,
Imo & ipse Maro, cui pepercit,
Justo Cæsare sic jubente, flamma,
Læsus dente tuo, scelestæ, languet.
Quid dicam innumeros bene eruditos,
Quorum tu monumenta, tu labores

*Isto pessimo ventre devorâsti ?
 Prodi, jam tunicam relinque, prodi :
 Vah ! ut callida stringit ipsa sese !
 Ut mortem simulat ! scelestâ prodi,
 Pro tot criminibus datura pœnas.
 Age, istum jugulo tuo cruento
 Mucronem excipe, & istum & istum.
 Vide ut palpitât, ut cruore largo
 Aras polluit hæc profana sacras.*

*At vos, Pierides, bonæque Musæ,
 Nunc gaudete : jacet fera interemta,
 Facet sacrilega illa, quæ solebat
 Sacros Pieridum vorare servos ;
 Hanc vero tunicam, hæc dico, Camæna,
 Vobis exuvias, ut hinc tropæum
 Parnasso in medio locetis, & sit
 Hæc inscriptio: de ferâ interemtâ,
 Beza dat spolia hæc opima Musis.*

Naturæ satisfit ex facili Parabilibus
 ex Petri Arbitri fragmentis.

Omnia quæ miseras possunt finire querelas,
 In promptu voluit candidus esse Deus :
 Vile olus, & duris hærentia mora rubellis,
 Pugnantis stomachi composuere famem.
 Flumine vicino stultus sitit, & riget Euro :
 Cum calidus tepido consonat igne rogos :
 Lex armata sedet circum fera limina nuptæ,
 Nil metuit licito fusa puella toro.
 Quod satiare potest, dives natura ministrat :
 Quod docet infrænis gloria, sine caret.

Vita Beata. Pentadis ex Apollodoro
magna ex parte.

Non est falleris hæc beata, non est
Quod vos creditis esse, vita non est.

Fulgentes manibus videre gemmas :

Aut testudineo jacere lecto,

Aut plumâ latius abdidiſſe molli ;

Aut auro bibere, aut cubare cocco,

Regales dapibus gravare menſas :

Et quicquid Libyco ſecatur arvo,

Non unâ poſitum ſervare cellâ :

Sed nullos trepidum timere caſus,

Nec vano populi favore tangi ;

Et ſtriſto nihil æſtuare ferro :

Hoc quiſquis poterit, licebit illi

Fortunam moveat loco, ſuperbus.

Si nec metu premi, nec ambitu populari torqueri,

Nec titulis inflari te patieris ; ipſe tui Rex.

Rex eſt, qui metuit nihil,

Rex eſt, quiſque cupit nihil — Seneca.

Luſus Pilæ (Amatorius) ex nive coactâ.
Petronii Afranii Epigramma.

ME nive candenti petit modo Julia, rebar
Igne carere nivem, ſed tamen ignis erat.

Quid nive frigidiuſ ? noſtrum tamen urere pectus

Nix potuit manibus Julia, miſſa tuis.

Quis locus infidiis dabitur mihi tutuſ amoris,

Frigore concretâ ſi latet ignis aquâ ?

Julia,

*Julia, sola potes nostras extinguere flammæ,
Non nive, non glacie, sed potes igne pari.*

Elegans & acutum Epigramma! me Judice, ut ut in tenui materiâ, & affabre undiquaque concinnatum, & omnibus numeris absolutum.

**Lusus Cupidinei, sive Paroxyfmi
Febriles Amatorii.**

Thomæ Randolphi Angli.

A *H miser & nullo felix in amore! Corinnam
Cum rogat illa negas; cum negat illa, rogas.
Ambos urit amor, quid sit felicius? ambos
Tempore non uno, sed tamen urit amor.
Cum flagrat Corydon, frigescit fibra Corinnæ,
Cum tua frigescit fibra, Corinna calet.
Cur æstas Corydonis hyems sit facta Corinnæ?
Quidve Corinnæ æstas sit Corydonis hyems,
Unde ignis glaciem? Glacies unde efficit ignem?
Desine crudcles, sæve Cupido, jocos!
Desine! sed nec te Corydonis tollere flammæ,
Tollere nec castas virginis, oro, nives.
Ure duos, extingue duos: Et pectus utriusque
Aut calor, aut teneat pectus utrumque gelu.*

Nitidum Epigramma, eleganti undique Antithesi ex genere amatorio, quod si quis omni modo respuat, nã is parum humanus est, nisi contra bonos mores peccet, quod sacer limes esto: sic scripsit quicumque versus scripsit: Et profecto sine Venere friget Apollo. Sed cui non sit venia post Cardinalem Perizonium, Bertaldum Episc. Portæum Abbatem; qui amatoriam quæ fecerant Juvenes Carmina, etiam seniores publicare non dubitarunt? JEGid. Menagius, in Epist. suorum Poematum, dedicatoria.

In Angelam in puerperio extinctam.

Hic jacet, in medio quæ concidit, Angela, partu,
 Dum Funo gravidæ sæva negaret opem :
 Impiæ res tenerum saltem mors improba fœtum
 Liquisset misero, matre cadente, patri.
 Aut matrem potius : quis enim cum carpsit uvam,
 Ipsam etiam vitem subsequisse velit ?
 Plaudite vos steriles : soboles hanc perdidit, & sic
 Sæpe solent ramos frangere poma suos.

Epigramma minime spernendum, in fine ingeniose aculeatum. Inter Epigrammata & Poemata vetera. Edit. Parisiis. A. D. 1590.

Ex eodem libro Fortunæ mediocritas.

Vive & amicitias Regum fuge pauca monebo,
 Maximus hic scopulus, non tamen unus erat.
 Vive, & amicitias nimio splendore nitentes,
 Et quicquid colitur perspicuum, fugito.
 Ingentes dominos & famæ nomina clara
 Illustrique graves nobilitate domos,
 Devita, & longe vivens cole, contrabe vela,
 Et te littoribus cymba propinqua vebat.
 In plano tua sit semper fortuna, paresque
 Noveris : ex alto magna ruina venit.
 Non bene cum parvis junguntur grandia rebus,
 Stantia namque premunt, præcipitata ruunt.

Pace

Pace tantorum virorum ad Catulliana
liceat inferere mellitum istud Epi-
gramma.

Acmē Septimius suos amores
Tenens in gremio, mea inquit, Acme,
Nite perditē amo, atque amare porro
Omnes sum assidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire :
Solut in Libya, Indiaque costa,
Cāsio veniam obuius leoni.
Hoc ut dixit, amor sinister ante,
Dextram sternuit adprobationem.
At Acme leviter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos,
Illo purpureo ore suaviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
Huic uni domino usque serviamus :
Ut multo mihi major, acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, Amor sinister ante,
Dextram sternuit adprobationem.
Nunc ab auspicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Unam Septimius misellus Acmen
Mavult, quam Syrias, Britanniasque.
Uno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias, libidinesque.

*Quis ullos homines beatiore
Vidit? quis Venerem auspiciorem?*

**Ad illa Ausonii aureum istud
Buculæ Æreæ.**

BUcula sum cælo genitoris facta ¹ Myronis
Ærea, nec factam me puto, sed genitam;
Sic me Taurus init, sic proxima bucula mugit,
Sic vitulus sitiens ubera nostra petit.
Miraris quòd fallo gregem? gregis ipse magister
Errantes inter me numerare solet.

¹ Myron celebris statuarius.

Divinum istud Senecæ ex Cleanthe.

DUc me parens celsique Dominator cæli
Quocunque placuit, nulla parendi mora est:
Adsum impiger: fac nolle, comitabor gemens
Malusque patiar facere quod licuit bono:
Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Nullum tam arctum est jugum, quod non minus lædat ducentem quam repugnantem; unum levamen est malorum ingenium necessitatibus suis obsequi. *Sen. de Irâ. lib. 3.*

Ad

Ad Excerpta Persiana istud pene
Christianum.

Compositum jus fasq; animi, sanctosq; recessus
Mentis, & incoctum generoso pectore honestum.
Hæc cedo ut admoveam templis, & farre litabo.

Ad Virgiliana perelegans & admodum
Poëtica noctis silentis & intempestæ
descriptio. lib. 4.

Nox erat, & placidum carpebant fessa soporem
Corpora per terras, sylvæque & sæva quiærant
Æquora: cum medio volvuntur sidera lapsu,
Cum tacet omnis ager, pecudes, pictæque volucres,
Quæque lacus late liquidos, quæque aspera dumis
Rura tenent, somno positæ sub nocte silenti
Lenibant curas, & corda oblita laborum.

Ad Horatiana Satyr. lib. 2.

— **A**dde quòd idem
Non horam tecum esse potes, non otia recte
Ponere, teque ipsum vitas fugitivus, ut erro:
Jam vino quærens, jam somno fallere curam
Frustrà: nam comes atra premit, sequiturq; fugacem.

Inter-

Interdum quies inquieta est, & ideo ad rerum actus excitandi, ac tractatione bonarum artium occupandi sumus, quoties nos male habet inertia sui impatiens. *Senec. Ep. 56.*

Illud Epistolarum lib. 1.

C*ui non conveniet sua res, ut calceus olim
Si pede major erit, subvertet : si minor, uret.*

Ad illa D. J. Juvenalis ex aureâ Satyrâ X.

O*randum est, ut sit mens sana in corpore sano :
Fortem posce animum, & mortis terrore ca-
rentem,*

*Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat
Naturæ, qui ferre queat quoscunque dolores,
Nesciat irasci, cupiat nihil, & potiores
Herculis ærumnas credat, sævosque labores,
Et Venere, & cœnis & plumis Sardanapali.
Monstro quod ipse tibi possis dare : semita certè
Tranquillæ per virtutem patet unica vitam.
Nullum numen abest, si sit prudentia : sed nos
Te facimus, fortuna, deam, cœloque locamus.*

— Parce privatus nimium cavere,

*Dona præsentis rape lætus horæ, & lin-
que severa.*

Hor. Od. 8. lib. 3,

F I N I S.

Catalogus librorum in usum Scholarum qui prostant venales apud *Sam. Smith* ad insignia Principis in Cœmeterio D. Pauli.

Folio.

- A**ristophanes cum Scholiis Gr. Lat. Fol.
Lloyd Dict. Hist. Geogr. Poet. *Lond.* 1686.
Scapulæ Lexicon. *Amst.* 1652. Fol.
Ciceronis Opera. *Lond.* 2 Vol. Fol.
—— Idem cum Notis Lambini. 2 Vol. Fol.
Holy-oake Dict. Angl. Lat. Fol.
Senecæ Opera cum Notis Lipsii. Fol.
—— Idem cum Notis Gruteri. Fol.
Brodæi Epigrammata Græ. Fol.
Constantini Lexicon Græ. Lat. Fol.
Erasmi Adagia. Fol.
Herodoti Historia Græ. Lat. Fol.
Vossii Eymolog. Ling. Lat. Fol.
Plautus Lambini. Fol.
Ferrarii Lexicon Geogr. Fol.
Baudrandi Geogr. 2 Vol. Fol.
Plinii Hist. Nat. Fol.
Livii Historia Gruteri. Fol.
Corn. Tacitus Lipsii. Fol.
Zenophontis Opera. Græ. Lat. Fol.

Quarto.

- Æschyli Traged. cum Scholiis. quarto.
Borrichius de Variis Ætat. Ling. Lat. quarto.

Crispi.

Crispini Lexicon. quarto.
 Cartesii Principia Philos. quarto.
 —Meditat. — quarto.
 — Epistolæ — 4to.
 Cluverii Geographia cum fig. quarto.
 — Idem cum Notis Bunonis. quarto.
 — Idem Epit. Histor. quarto.
 Catullus, Tibullus Vossii. quarto.
 Casimiri Lyrica. quarto.
 Colebert Philos. Vetus & Nova. *Paris.* quarto.
 Causinus de Eloquentia. quarto.
 Ciceronis Opera. quarto.
 Cæsaris Comment. Jungermanni. quarto.
 Callimachi Cyrenæi Hymni. Græ. Lat. Fabri. quarto.
 Cole's Latin Dict. quarto.
 Gouldman's Dict. quarto.
 Littleton's Dict. quarto.
 Freinsheimii Supplement. Livian. quarto.
 Juvenal. cum Notis Henninii. quarto. 1685.
 Homeri Ilias. Græ. Lat. cum Scholiis. quarto.
 Horatius Cruquii. quarto.
 — Idem Lambini. quarto.
 Harpocratonis Lexicon Valesii. quarto.
 Le Grand Institut. Philos. quarto.
 Leusden Clâusis Heb. Vet. Test. quarto.
 Lucretius de rerum Nat. Fabri. quarto.
 Rosini Antiquitates Romanæ. Demsteri. 4°. 1686.
 Plautus Lambini. quarto.
 Pindarus cum Notis Benedicti. quarto.
 Stephani Dict. Poëticum. quarto.
 Schrevelii Lexicon per *Robinson.* quarto.
 Suetonius cum Numismatibus Patini. quarto.
 — Idem cum Notis Torrentii. quarto.
 Sijceri Lexicon Græ. Lat. quarto.

Theo-

Theocritus cum Scholiis. quarto.
Vossius de Hist. Græ. & Lat. quarto.
— Idem de Rhetoricæ Natura. quarto.
— Idem de quatuor Artibus Popul. quarto.
— dem Institut. Orator. quarto.
— Eiusdem Ars Historica. quarto.
— Idem de Poëtis Græ. & Lat. quarto.
Valesii Notæ in Harpocraton. quarto.

Libri cum Notis variorum in 8vo.

Aurelius Victor. 8vo.
Aulus Gellius. 8vo.
Arriani Tactica. 8vo.
Appiani Hist. 2 Vol. 8vo.
Ausonius. 8vo.
Alex. ab Alexandro Dies Genial. 2 Vol. 8vo.
Barclaii Argenis 2 Vol. 8vo.
— Euphormio. 8vo.
Boetius de Consolat. Philos. 8vo.
Cæsar's Comment. 8vo.
Q. Curtius. 8vo.
Corn. Nepos. 8vo.
Claudian. 8vo.
Catullus, Tibullus. 8vo.
Ciceronis Epist. ad Famil. 2 Vol. 8vo.
— Ad Atticum. 2 Vol. 8vo.
— de Officiis 2 Vol. 8vo.
Epictetus. 8vo.
Erasmi Colloquia. 8vo.
L. Florus. 8vo.
— Idem Notis Grævii. 8vo.
Hist. Augustæ script. 2 Vol. 8vo.
Horatius. 8vo.

Hygi-

Hygini Fab. Schefferi. 8vo.
 Justinus. 8vo.
 Juvenal. 8vo.
 Lactantius. 8vo.
 Luciani opera Græ. Lat. 2 Vol. 8vo.
 Lucan. 8vo.
 Livii Hist. 3 Vol. 8vo.
 Martial. 8vo.
 Macrobius, 8vo.
 Min. Felix. 8vo.
 Mythographi Lat. 8vo.
 Ovidii opera, 3 Vol. 8vo.
 Plinii Hist. Nat. 3 Vol. 8vo.
 ——— Epistolæ. 8vo.
 ——— Panegyrici. 8vo.
 Petronius Arbitr. 8vo.
 Plautus. 8vo.
 Phædri Fab. 8vo.
 Polybii Hist. 8vo.
 Quintiliani Opera, 8vo.
 Suetonius, 8vo.
 Salp. Severus, 8vo.
 Salustius, 8vo.
 Senecæ Opera, 8vo.
 ——— Tragædiæ. 8vo.
 P. Statius, 8vo.
 Tacitus, 2 Vol. 8vo.
 Terentius, 8vo.
 Virgilius uno Vol. 8vo.
 ——— Idem 3 Vol. Edit. ultima.
 Val. Maximus, 8vo.
 Vel. Paterculus, 8vo.
 Vegetius de re militari, 8vo.

Extant

*Extant præterea apud me venales varii Authores
Classici in usum Delphini Regis Galliarum filii,
non ita pridem in lucem editi Parisiis in Quarto.*

- Andronicus Rhodius, G. L. 8vo.
Ars Cogitandi, 8vo.
Æliani varix Hist. Schefferi, 8vo.
——Idem Notis Fabri, 8vo.
Buxtorfii Lexicon Hebr. 8vo.
——Thesaurus Grammat. 8vo.
——Gram. Chald. & Syr. 8vo.
——Synagoga Judaica. 8vo.
Barlæi Epist. 2 Vol. 8vo.
Bonghen Catechesn. G. L. 8vo.
Burgersdicii & Herebordi Log. 8vo.
Biblia vulgat. Edit. 8vo.
——Hebraica Athias, 8vo.
Horatius Delphini, 8vo.
Plautus Paræi.
Clenardi Instit. Gram. Græ. 8vo.
Coles Lat. Dict. 8vo.
Clavis Homerica, 8vo.
Camden's Gr. Grammar. 8vo.
Ciceronis Opera, 8 Vol. 8vo.
——Orationes Fregii, 3 Vol. 8vo.
Posselii Calligraphia, 8vo.
Scaligeri Poëmata, 8vo.
Devarius de partic. Ling. Græ.
Gale Rhetores Selecti, 8vo.
Erasmi Colloquia, 8vo.
Epictetus Ariani, G. L. 8vo.
Flavissæ Poëtica, 8vo.

Fearne

Fearnæ Centum Fab. 8vo.
 Schrevelii Lexicon 8vo. *Lond.* 1686.
 — Idem *Amsterdam*, 1686.
 Gassendi Astronomia, 8vo.
 Galtruchii Mathemat. 8vo.
 Gradus ad Parnassum. 8vo.
 Grotius de veritate Relig. 8vo.
 — Institut. Baptizando.
 Gale Psalterium Græcum, 8vo.
 Skickard's Horolog. Hebr. 8vo.
 Textoris Epist. 8vo.
 — Epitheta, 8vo.
 Hesiod Grævi, 8vo.
 Heinsii Aristarchus, 8vo.
 Homeri Ilias & Odysses, 2 Vol.
 Homeri Liber primus Sylvani.
 Sophoclis G. L. cum Scholiis, 8vo.
 Testamentum Græ. 8vo.
 Indiculus Universalis, 8vo.
 Isocratis Orationis, 8vo.
 Justinii Hist. 8vo.
 Lusus Poëticus, 8vo.
 Leusden's Clavis Ling. Græ. 8vo.
 Livii hist. 2 Vol. *Cam.* 8vo.
 Lycosthenis Apophth. 8vo.
 Lucretius Giphanii.
 Mercatoris Astronomia.
 Centum fabulæ cum figuris, 8vo.
 Vossii Grammat. Lat. 8vo.
 — Rudimenta Ling. Græ. 8vo.
 — Epit. Rhetoricæ, 8vo.
 Natalis Comes, 8vo.
 Walker's Rhetorick, 8vo.

Wincheft. Phrafes.

Walker's Idioms.

English Examples.

Wheare methodus legendi.

—— Historici, 8vo.

Zenophon Græ. Oxon.

—— Idem Græ. Lat. Lond.

Walker's Art of Teaching. —— Particles.

Varenii Geographia. Poëtæ Minores, 8vo.

Libri Lat. 12 and 24.

Auli Gelli Noctes Atticæ, 12.

Aristophanus G. L. 12.

Anacreon Fabri Græ. Lat. 12.

Antonini Liberalis metam. Græ. Lat. 12.

Aphthonii progymnasmata, 12 & 24.

Apuleius de Aureo Asino, 12.

Æfopi Fab. Græ. Lat. 12. Ausonius, 24.

Barclaii Argenis, 12. —— Euphormio, 12.

Barlæi Poëmata, 12.

—— Orationes, 12.

Beza Test. Lat. Oxon. 12 & 24.

Biblia Latina Junii & Trem. Amst. 12.

—— Septuaginta Amst. 12.

—— Idem Londini, 12.

Busbequii Epist. 24.

Buchanani Psalm. & Poem. 12 & 24.

Cæfaris Comment. 12 & 24. Elz.

Cluverii Geogr. cum Chartis 1686, 24.

Crucii Epistolæ, 12.

—— Orationes, 12. Logica, 12.

Ciceronis Opera, 10 Vol. 12.

—— Epist. —— ad famil. ad Atticum.

De

- De Officiis *Amst.* 12, & Orationes 3 Vol.
 Castalionis Test. Lat. 12.
 Corn. Nepos, *Amst.* 12 & 24.
 — Idem *Oxon.* 12.
 — Idem notis Loccenii, 12.
 Comenii Lexicon Atriale Lat. Latinum, 1686, 12.
 Curcellæi Test. Græ. 12.
 Q. Curtius El. *Amst.* 12. Idem 24.
 — Idem Loccenii, 12.
 Du-hamel Philosophia vetus & nova.
 Casimiri Poëmata, 24.
 Claudian, 24.
 Catullus Tibullus, 24.
 Demosthenis Orationes, 12.
 Elegantia Poëtica, 12.
 Erasmi moria Encomium, 12.
 — Colloquia, 12 & 24.
 — De Copia Verbo. 12.
 — De Conscribendis Epist. 12.
 — Apophthegmata, 12.
 — Epitome Adagior. 12.
 Epictetus Gl. *Oxon.* 12 & 24.
 Farnabius in Senecam, 12.
 — In Virgilium, 12.
 — In Lucanum, 12.
 — In Terentium, 12.
 — In Martialem, 12.
 — In Ovidii Metam. 12.
 — In Juvenalem, 12.
 — Index Rhetoricus, 12.
 Foßnerus in Tacitum, 12.
 Frontini Stratagemata, 12.
 L. Florus Salmasii, 12 & 24.

Gradus ad Parnassum, 12.

Grotii Poëmata, 12.

—— De veritate Relig. Christianæ, 12.

Heinsii Poëmata, 12.

Hygini fabulæ.

Horatius notis Bond, 12 & 24.

Hist. Romanæ Epit. 24.

Justini Hist. 12 & 24.

—— Idem notis Vossii, 12.

—— Idem notis Boxhornii, 12.

Juvenal, 12 & 24.

2	{	Leusden	{	Test. Græcum, 24.
1		——		Compend. Græ. N. Test. 12.
	{	——	{	Pætoris Syllabus, 12.
		——		Compend. Hebr. V. Test.

Livii Hist. *Amsterdam*, 12.

—— Orationes, 12.

Lucretius Fabri, 12 & 24.

Lucan. 12 & 24. Liturgia Græca, 12.

Liturgia Latina, 12. Livii Hist. Elz. 3 Vol. 12.

Minelius in Florum.

—— Horatium.

—— Terentium.

—— Virgilium. In Salustium.

—— Ovid. de Tristibus

—— Ovid. Metamorph.

Martial. 12 & 24.

Minutius Felix, 12.

Ovidii Opera, 24. & Metam. 12.

Oweni Epigrammata, 24.

Nugæ Venales, 12.

Neuheusi Poëmata, 12.

Oxford Grammar, 12.

Orator

Oratorextemporaneus, 12.
 Psalterium Hebraicum, 12 & 24.
 Plinii Panegyricæ, 12.
 Prudentii Poëmata Heinſii, 12 & 24.
 Pol. Virgil. de rerum Invent. 12.
 Paſſoris Manuale, 12.
 Perſius Bond, 12.
 Phædri fabulæ, 12.
 Pia deſideria, 24.
 Pindarus 24.
 Plautus, 24.
 Q. Curtius, 12 & 24.
 Sleidan de quatuor Imperiis, 12 & 24.
 Stradæ proluſiones, 12.
 Saluſtius, 12 & 24.
 Suetonius Boxhornii, 12. Idem, 24.
 Senecæ Opera, 4 Vol. Elz. 12.
 — Idem Trag. 12 & 24.
 Symbola Chriſtiana, 12.
 Teſtamentum Græ. Oxon. 12.
 — Idem Lond. 12. Idem Elzevir. 24.
 Tacitus Boxhornii, 12. Idem 24.
 Virgil. Heinſii, 12 & 14.
 Val. Maximus, 12 & 14.
 Voſſius de Studiis, 12.
 Vigerii Idiotiſm. K. 12.
 Vel. Patercul. Heinſii, 12.

F I N I S.

Epigramm
DELECTUS

PA Ex antiquis & Recentioribus
Tum Veteribus Tum Recentioribus

PO **POETIS**
PO Accurately excerptus.

Cum *Dissertatione*, de verâ Pulchritudine
& adumbratâ, in quâ ex certis Principiis Re-
jectionis & Selectionis Epigrammatum causæ
redduntur.

Adjectæ sunt elegantes *Sententiæ*, ex an-
tiquis Poetis necesse sed severiori iudicio selectæ.

Cum brevioribus *Sententiis* seu *Proverbiis*
ex Autoribus Græcis & Latinis.

Quibus hæc quarta Editione,
Subjungitur *alterius Delectus Specimen*,
ex nuperis maximè Poetis ab Ele-
ctoribus prætermisiss.

In usum Scholæ *Etonensis*.

Londini: Sumtibus *Sam. Smith*, ad Insignia
Principis in Cœmeterio D. *Pauli*. 1689.

216. EPIGRAMM. DELECTUS

In maledicum. VIII.

Quanam te mala mens, miselle Ravide,
 Agit præcipitem in meos iambos ?
 Quis Deus tibi ¹ non bene advocatus
 Vecordem parat excitare rixam ?
² An ut pervenias in ora vulgi ?
 Quid vis ? Qualubet esse notus optas ?
³ Eris : quandoquidem meam superbe
 Diu jam patientiam fatigas.

¹ Non legitimo ritu placatus. ² An avidus es famæ qualif-
 cunque, etiam malæ. ³ Supple notus, & meâ quidem operâ,
 qui te per urbem insignem cantari faciam, ut ait Horatius.

Jocus in malum scriptum. IX.

OFunde noster, ² seu Sabine, seu Tiburs.
 Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non
 est
 Cordi Catullum lædere : at, quibus cordi est,
³ Quovis Sabinum pignore esse contendunt.
 Sed seu Sabine, siæe veriùs Tiburs,
 Fui libenter in tuâ suburbanâ
 Villâ, malamque pectore expuli tussim :
⁴ Non immerenti quam mihi meus venter,
 Dum sumptuosas appeto, dedit, cœnas.
 Nam ⁵ Sextianus dum volo esse conviva,
 Orationem in Attium petito rem
 Plenam veneni, & pestilentia, legit.
 Hic me ⁶ gravedo frigida, & frequens tussis
 Quassavit, usque dum in tuum sinum fugi,
 Et me recuravi ⁷ ocymoque & urticâ.
 Quare refectus maximas tibi grates

*Ago, meum non es ultu' peccatum:
Nec deprecor jam, si nefaria scripta
Sexti⁸ recepto, quin gravedinem, & tussim,
9 Non mi, sed ipsi Sextio ferat frigus:
Qui tunc vocat me, cum malum legit librum.*

¹ Quinque illi primi versus nihil ad rem prorsus, nec nostros ferremus ita nugantes; verum hæc venia antiquis concedatur. ² Tiburtis agri amœnitas celebrata, Sabini non adeo. Et ob hanc causam fortè poëta mavult fundum suum esse Tiburtem quàm Sabinum. Vel etiam fortè quod Sabinus ager vètigalis vel militibus attributus. De amœnitate Tiburis vide Horat. od. l. 1. *Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenen.* ³ Parati sunt quovis pignore opposito de hoc pugnare. ⁴ Quia dum voluptati & palato nimis consulo, vultudini atque auribus non perceri. ⁵ Sextii pro quo extat oratio Ciceronis. ⁶ Genus est catarrhi. ⁷ *Basil.* Herba expurgandis pulmonibus idonea. ⁸ Receptero. ⁹ Putas hunc sibi imprecaturum mala; at elegantius imprecationem verit in Sextium.

Ad seipsum de adventu veris. X.

*J*am ver egelidos refert tepores,
Jam cæli furor æquinoctialis,
Jucundis Zephyri silescit auris.
Linguantur Phrygii, Catulle, campi,
Nicææque ager uber æstuosæ.
Ad claras Asiæ volemus urbes.
Jam mens prætrepidans avet vagari:
Jam læti studio pedes vigescunt.
O dulces Comitum valete cœtus
Longè quos simul à domo profectos,
Diversos variæ viæ reportant.

Epigramma versibus satis elegans, jejuno & exiguo sensu Homini improborum felicitatem indignè ferentis brevem & jucundam imaginem continet.

Ad

Ad seipsum de Strumâ & Vatinio. XI.

Quid est, Catulle, quid moraris emori ?
 1 Sella in curuli 2 Strumâ Nonius sedet :
 3 Per consulatum pejerat Vatinius.
 Quid, est, Catulle, quid moraris emori ?

1 Quod insigne fuit nobilium magistratuum. 2 Prætor hoc nomine, verè struma civitatis & foeda cicatrix. 3 Vatinius operâ Pompeii Consul fuit. Hic ergo per suum consulatum pejerabat : nunquam enim verè jurabat.

De Arrio vocales asperante. XII.

Chemmoda dicebat, si quando commoda vellet
 Dicere, & hinsidias Arrius insidias :
 Et tum mirificè sperabat se esse locutum,
 Cum quantum poterat dixerat hinsidias :
 Credo sic mater, sic Liber avunculus ejus,
 Sic maternus avus dixerat, atque avia :
 Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures ;
 Audibant eadem hæc leniter, & leviter :
 Nec sibi postillà meuebant talia verba
 Cum subito affertur nuntius horribilis,
 Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
 Jam non Ionios esse, sed Hionios.

Multis Epigramma hoc valdè facerum, imò etiam Quintiliano nobile visum. Ego viros eruditissimos vidi qui illud infra mediocria deicerent. Lusus enim tenuis in homine blæso vocales asperante ; quod genus obvium & perfacile, nec valdè urbanum est.

XI.

Amantium furor. XIII.

O Di & amo, quare id faciam fortasse requiris,
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

¹ Commentarii loco esse possunt Terentiani versus, ex quibus distichum illud expressum est;

hoc
opera
bar:

*O indignum facinus! Nunc ego
Et illam scelestam esse & me miserum sentio,
Et tadet & amore ardeo; & prudens, sciens,
Vivus, vidensque pereo; nec quid agam scio.*

In Cæsarem. XIV.

et

Nil nimium studeo Cæsar, tibi velle placere,
Nec scire utrum sis albus, an ater homo.

¹ Contumeliarum maximâ, scilicet contemptu: hic ulciscitur Cæsarem.

E variis Poëtis Antiquis.

CICERO.

Jocus in fundum Varronis. XV.

Fundum Varro vocat quem possim mittere fundâ,
Ni tamen exciderit quâ cava funda pater,
Extractam puteo ² situlam cum ponit in horto
Ulterius standi non habet ille locum.

¹ Epi-

¹ Epigramma ex genere hyperbolicorum, quod totum parum elegans esse ostendimus in Præfatione; relictum tamen ad exemplum eorum quæ sine causa mirata est vetustas: laudatum enim à Quintiliano quasi facetum. Nisi forte ille Ciceroni parcere voluit: nam præclare idem continuò admonet l. 8. c. ult. non alio genere dicendi magis in cacozeliam iri quam illo hyperbolico.

² Situla genus vasis ad hauriendam aquam; a *Bucket*.

Laureæ Tullii liberti Ciceronis, in fontes
calidos salubres oculis, qui post obitum
Ciceronis in ejus villa eruperunt.

XVI.

Quo tua, Romanæ vindex clarissime linguae,
Sylva loco melius surgere jussa viret,
Atque Academiæ celebratam nomine villam
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ:
Languida quæ infuso lumina rore levant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hæc fontes cùm patefecit ope;
Ut, quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures, oculis quæ medeantur, aquæ.

¹ Epigramma hoc ob ipsius celebritatem in hanc collectionem inseruimus. Est tamen ex vitioso falforum genere de quo multa in præfatione. Prorsus enim de sanandis eorum qui Ciceronem legerent oculis, in patefaciendo illo fonte, natura cogitaverat, nunquam repertum est in scriptis Plinii majoris lib. 3 l. c. 2.

VIRGILIUS.

Laus Augusti post victoriam Actiacam.
XVII.

NOcte pluit totâ, redeunt spectacula manè :
Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.

Ne Virgillii Poetarum Principis nulla hîc mentio fieret, visum est hoc epigramma referre ab Augusto quondam totoque Romano Populo mirificè laudatum. Cujus autorem cum requireret, Bathyllus quidam mediocris Poeta, tacente Virgilio, sibi illud adscripsit. Quamobrem donatus honoratusque à Cæsare fuit. Quod æquo animo non ferens Virgilius, valvis Augusti affixit quater hoc principium: *Sic vos non vobis*. Postulabat Augustus ut hi versus complerentur. Quod cum frustra cæteri conati essent, Virgilius præposito disticho subjunxit.

Hos ego versiculos feci, tulit alter honores :

Sic vos non vobis nidificatis aves.

Sic vos non vobis vellera fertis oves :

Sic vos non vobis mellificatis apes.

Sic vos non vobis fertis aratra boves.

SENECA.

De temporum mutabilitate. XVIII.

OMnia tempus edax dapascitur, omnia carpit :
Omnia sede movet, nil sinet esse diu.

Flumina deficiunt, profugum mare littora siccant,

¹ Subsidunt montes, ² & juga celsa ruunt.

Quid tam parva loquor ? ² moles pulcherrima cæli

Ardebit flammis tota repente ³ suis.

Omnia

222 EPIGRAMM. DELECTUS

*Omnia mors poscit. ⁴ Lex est, non pœna, perire.
Hic aliquo mundus tempore nullus erit.*

* Hoc Epigramma versibus nobile, materiâ excelsum, non tam acumine quam perpetuâ quâdam majestate commendatur. ¹ Aliquid ex hujus versus pulchritudine detrahit, quod duo illius membra idem significare videantur. ² Quædam apud Ethnicos mundi per conflagrationem dissolvendi opinio vigeat, à sacris fortè literis hausta aut traditione propagata. ³ Suis, id est ex ipsius orbis incendio erumpentibus. ⁴ Falsum si de hominibus intelligas, quos non natura, sed peccatum morti mancipavit; sed ita ferebat gentilium cæcitas. Mira autem brevis & vis in hac sententiâ. *Lex est non pœna perire.*

Magnatum consortia fugienda. XIX.

* **I**ngentes dominos, ¹ & ² famæ nomina clara,
Illustrique ³ graves nobilitate domos,
Devita, ⁴ & longè cautus fuge. ⁵ contrabe vela,
Et te littoribus cymba propinqua vehat.
⁶ In plano tua sit semper fortuna, ⁷ paresque
Noveris. Ex alto magna ruina venit.
Non benè cum parvis junguntur grandia rebus.
Stantia namque ⁸ premunt, præcipitata ⁹ ruunt.
Mitte superba pati fastidia, spemque caducam
Despice; ¹⁰ vive tibi, nam moriere tibi.

* Pulcherrimum Epigramma ex intimis hominum sensibus & affectibus ductum, innatæ omnibus superbix superiorum impati-
enti suavissimè blandiens, nobili, excelsâ & verâ sententiâ conclusum. ¹ Homines famâ celebratos. ² Onerosas, an potius amplas & magnas. ³ Cave nè totis velis ventus acceptus in altum te efferat, infra mediocritatis tuæ limites te cohibe. ⁴ Non in lubrico, non in prærupto loco undè timeatur casus. ⁵ Paribus te adjuget. ⁶ Oneri & molestiæ sunt. ⁷ In eandem ruinam secum te trahunt, obruunt. Activè dictum puto, *ruunt*,
ut

*Spumas salis are ruebant. Virg. 8 Expressit inde Tertul-
lus suum illud dictum ; Nemo alii nascitur, moriturus sibi.*

Seneca in Corsicâ exulans. XX.

*Arbara præruptis inclusa est Corsica saxis,
Horrida, desertis undique vasta locis.
Non poma Autumnus, segetes non educat æstas :
Canaque Palladio munere bruma caret :
Umbrarum nullo ver est lætabile foetu,
Nullaque in infausto nascitur herba solo :
Non panis, non haustus aquæ, non ultimus ignis.
Hic sola hæc duo sunt, exsul, & exilium.*

Mediocre Epigramma quod excerpendum duximus ad ostendendam Senecæ exulantis mollitiem & infractionem.

Ejusdem exulis querela. XXI.

*Occisi jugulum quisquis scrutaris amici
Tu, necdum miserum me satis esse putas :
Desere confossum: victori vulnus iniquo
Mortiferum impressit mortua sepè manus.*

Et hoc Epigramma eodem etiâ consilio selectum.

Exulis Senecæ querela. XXII.

*Quisquis es, (Et nomen dicam? dolor omnia cogit)
Qui nostrum cinerem nunc, inimice, premis :
Et non contentus tantis, subitisque ruinis
Stringis in extinctum tela cruenta caput :
Crede mihi, vires aliquas natura sepulcris
Attribuit, tumulos vindicat umbra suos.*

Ipsos,

224 EPIGRAMM. DELECTUS

*Ipsos, crede, Deos hoc nunc tibi dicere, * Livor,
Hoc tibi nunc, Manes dicere, crede, meos:
Res est sacra miser: noli mea tangere fata,
* Sacrilegæ bustis abstinere manus.*

In hoc Epigrammate præter magnificentiam quandam & imitationem, præcipuè afficit animos legentium hic versus *Res sacra miser*. Nam quia quisque veretur fieri miserum, ideo terribi miserorum conditionem mirificè gaudet. Dicant igitur lectores illud quod in poematis vel tibiis & scriptis vocant delectabile, nihil aliud esse, quàm verba & sententias legentium affectibus attemperatas, quas qui solertiùs eruit & exhibet hic potentiùs movet & validiùs delectat. * *Livor*, id est livor, ut scelus pro scelero. * Etiam sacrilegi à violandis tumulis abstinere.

In Malignè jocantem. XXIII.

*C*Armina mortifero tua sunt suffusa veneno,
Et sunt carminibus pectora nigra magis:
Nemo tuos fugiat, non vir, non sæmina dentes,
Haud puer, haud ætas undique tuta senis.
Utque furens totas immittit saxa per urbes
In populum: sic tu verba maligna jacis.
Sed tu, Per jocum, dices, unumque quid ad rem,
Si plorem, visus si tuus ista facit:
Quare tolle, jocos: non est locus esse malignum.
Nunquam sunt grati, qui nocuere sales.

In hoc Epigrammate præcipuè notanda extrema sententia, de qua diximus in præfatione, cùm totum genus malignorum Epigrammatum rejiceremus.

INCER.

INCERTORUM AUTORUM.

Judicium de Virgilio. XXIV.

DE numero vatum si quis seponat Homerum,
 Proximus à primo tùm Maro primus erit :
 Et si post primum Maro seponatur Homerum :
 Longè erit à primo, quisque secundus erit.

Vulgare dictum continet non inconcinne expressum, quod
 Quintilianus sic extulit l. 10. c. 1. Utar inquit, *isdem verbis*
na ex Afro Domitio juvenis accepi, qui mihi interroganti quem
Hmero crederet maximè accedere: secundus, inquit, Virgilius est,
prior tamen primo quam tertio. Is antiquorum fuit de Virgilio
 & Homero sensus, quorum hâc in parte judicium valdè requirit
 Scaliger, & cum Scaligero ferè omnes.

Illustres Græciæ ruinæ. XXV.

Graciæ bellorum longâ succussa ruinâ
 Concidit, ¹ immodicè viribus usa suis.
 Fama manet ; fortuna perit ; cinis ipse jacentis
 Visitur : & tumulo est nunc quoque sacra suo.
 Exigua ingentis retinet vestigia fama :
 Et magnum infelix nil nisi nomen habet.

Epigramma grandi nec ambizioso ornatu. Ex eorum genere
 quæ tota splendida acumen nec habent nec requirunt. ¹ Id est
 malè usâ & sine modo.

De eodem argumento. XXVI.

Quisquis ¹ Cecropias hospes cognoscis Athenas,
 Quæ veteris famæ vix tibi signa dabunt :
 Hasne ² Dei, dices, cælo petière relicto ?
 Regiaque innumeris hæc fuit una Deis ?
 Idem ³ Agamemmonias, dices, cùm videris arces :
 Heu victrix ⁴ victâ vastior urbe jaces !
 Hæc sunt, quas meritò quondam est mirata vetusta
 Magnarum rerum magna sepulcra vidēs.

Eodem argumento quo superius eodem ferè stilo & ornatu
 pungit aliquantò acrius extremus versus, non indecorum ex audaci
 metaphorâ leporem captans. Sed quid Poetam mirere ? cum
 audaciùs adhuc in solutâ oratione Sulpitius ruinas, urbium, earum
 dixerit esse cadavera. Eodem quoque spiritu dixit Sannazarius
de Part. Virg. Cùm regna palam moriantur & urbes.

¹ Ita dictæ à Cecrope rege biformi. ² Multis in causis ut
 cùm Neptunus & Minerva ut de imponendo illi nomine certar-
 rent ; Mars ut in Areopago Judicaretur.
 Mitto alias fabellas quæ hîc congeri possunt. ³ Agamemmonias
 arces, id est Mycenæ. ⁴ Victâ urbe Trojâ quam Rex Mycenarum
 Agamemnon expugnavit.

Boni infelices, impii felices. XXVII.

MArmoro ¹ Licinus tumulo jacet : et Cato parvo
 Pompeius nullo. ² Credimus esse Deos ?

¹ In hunc sensum erumpebant obscurati Gentilium animi,
 quotiès improbos felices, probos autem infelices animadverte-
 rent. ² Ad Christianos illustris utrobique videtur Dei providentia
 sive bonos temporariis flagellis prober, & ad contemptum terre-
 næ felicitatis erudiat ; sive malorum quædam benefacta caducis
 beneficiis remuneretur, aut malas eorum cupiditates, concessâ
 ad tempus eorum quæ expetunt usurâ, ulciscatur.

In Cappadoces. XXVIII.

Vipera Cappadocem male sana momordit; at ipsa
Gustato periit sanguine Cappadocis.

Aiunt viperis letiferum esse Cappadocum sanguinem, quod
breuiter duobus versiculis expressum non piguit referre.

Decoctoris locus. XXIX.

Cum sua decoctor subeuntem limina furem
Querere speratas nocte videret opes:
Nocte quid in nostris circumspicis adibus, inquit,
Hic ego nil mediâ cernere luce queo.

Epigramma satis facetum, nec longè accersito sale conditum.

De Acone & Leonilla. XXX.

Lumine Acon dextro; capta est Leonilla sinistro.
Et potis est formâ vincere uterque Deos.
Blande puer lumen quod habes, concede parenti:
Sic tu cæcus Amor; sic erit illa Venus.

Epigramma à multis celebratum, nec immeritò; Non enim
sua elegantia, suo pretio caret.

Fatricida. XXXI.

Mæuius à castris miles melioribus, ausus
Hostilem saltu præcipitare ratem:
In damnum felix, & victor ut impius esset,
Nescius

218 EPIGRAMM. DELECTUS

Nescius occiso fratre superbus erat.
 Dum legit exuvias, hostiliæque arma revellit,
 Fraternos vultus oraque nota videt.
 Ille ferox; quid lenta manus nunc denique cesses?
 Fastius hoste tibi, qui moriatur, adest:
 Fraternalis res nulla potest defendere cædem:
 Mors tua sola potest, morte levanda tuâ est.
 Viximus adversis, jaceamus partibus isdem,
 Dixit, & in dubio est utrius ense cadat.
 Ense meo moriar maculato cæde nefandâ?
 Cui moreris, ferrum quo moriære, dabit.
 Dixit & in fratrem fraternali concidit ense;
 Victorem & victum condidit una manus.

1 A partibus stans melioribus. 2 Saltu se in hostilem raret
 injicere. 3 Damno suo felix, victoriâ impius. 4 Tumulo,
 neci dedit.

XXX. ANTHOLOGIA
 GRÆCORUM POETARUM

Spartana fugacem filium interficiens.

XXXII.

A Bello reducem natum Spartana, petentem
 Cum vidit celeri patria tecta pede,
 Irruit, & nudi pectus transverberat hastâ,
 Et super occiso mascula verba dedit;
 Quin morere, ô Spartæ, dixit, non vera propago,
 O mentite genus, & patris, & patrie!

Ex

LIT. VI. ANTHOLOGIA.

Ex genere historicorum est, in quibus utilitas magis quam
aria spectata est.

Ubique labor. XXXIII.

Ecquam quisque viam vitæ secet? ac riat tantum
Furgiaque, & lites aggerit omne forum:
ura domi est, & rure labor; maris æquor aranti
Horror adest; peregrè si quid habes, metus est;
in nihil, hoc miserum; sequitur connubia tristis
Anxietas; careas conjuge, solus eris:
ellicitat soboles, orbatque carentia prolis:
Stulta juvena fere est, firma senecta parùm:
Herutrum ergò optes, aut numquam in luminis oras
Venisse; aut natum morte repente frui.

Satis eleganter hoc epigramma humanæ vitæ misérias pingit,
et aliter sentire debuerunt qui nullo fidei lumine imbuti, cum
sola quibus hîc premimur ignorare non possent, de felicitate al-
terius vitæ cogitare non potuerunt. Ausonius item hoc argu-
mentum venustè quidem, sed latius persecutus est, & ob eam
causam locum hic habere non potuit.

Hercules custos fure non melior.

XXXIV.

Optimus Alciden aries, vel pinguior agnus
Placat, & in toto victima lecta grege:
fugat ille lupos: sed si custosve, lupusve
custodita vorat, quid pepulisse juvat?

Quid profuit lupos abegisse.

EPIGRAMM. DELECTUS

Avarus. XXXV.

D*itis opes retines, animum sed pauperis : eris
Hæredi dives, pauper es ipse tibi.*

Niobe. XXXVI.

I*stud Sepulcrum intus cadaver non habet :
Extra, Sepulcrum non habet cadaver hoc :
Imò Sepulcrum ipsa, & cadaver est sui.*

Cogita Nioben lapidem factam, nec te fallat hoc acumen, ipsa quidem materia natum, non laboriosè quæsitum, nec tam exquisitum.

Alexandri statua. XXXVII.

F*ortis Alexandri vultum Lysippus, & audax
Expressit pectus ; vis, puto, in ære latet :
Æneus ille Jovem sic compellare videtur ;
Cessit terra mihi ; Jupiter astra cole.*

Aliquid habet magnifici, non assurgit tamèn ultra mediocritatem.

CLAUDIANUS.

In sphæram Archimedis. XXXVIII.

J*upiter in parvo cùm cerneret æthera vitro,
Resist, & ad superos talia dicta dedit :*

Hinc

Huccine mortali progressa potentia curæ ?

Fam¹ meus in² fragili luditur³ orbe⁴ labor.

*⁵ Fura poli, ⁶ rerumque fidem, ⁷ legesque Deorum,
Ecce Syracosius transtulit arte senex.*

*⁸ Inclusis variis famulatur spiritus astris,
E⁹ vivum certis motibus¹⁰ urget¹¹ opus.*

*¹² Percurrit proprium¹³ mentitus¹⁴ signifer annum,
Et simulata novo¹⁵ Cynthia mense redit.*

*Famque suum volvens audax industria mundum
Gaudet & humanâ sidera mente regit.*

*Quid falso¹⁶ insontem tonitru¹⁷ Salmoëa miror ?
Æmula naturæ parva reperta manus.*

Sphæram vitream fabricarat Archimedes Mathematicorum princeps in quâ cœlestes motus cernebantur, cursumque suum peragebant astra, tam inerrantia quàm erratica. Hoc opus ita nobile habitum est, ut ejus imago Sepulchro Archimedis superposita sit. Quâ notâ Cicero ignoratum à popularibus Archimedis sepulchrum detexisse se gloriatur l. 5. Tuscul. Ita, inquit; nobilissima Græcia civitas quondam, imò etiam doctissima, sui civis unius acutissimi monumentum ignorasset, nisi ab homine Arpinate didicisset. ¹ Mundi machina. ² Sphærâ vitreâ. ³ Cœli motus rato ordine procedentes. ⁴ Naturæ constantiam & æqualitatem. ⁵ Leges à Deo mundo impositas, à quibus ille nunquam discedit. Diceres in hâc sphærâ quendam veluti animum & rationem esse. ⁷ Quod ex motu vivum esse possis putare. ⁸ Mœvet. ⁹ Zodiacus in sphærâ expressus. ¹⁰ Percurrere Zodiacum dixit, pro eo quod erat à planetis ipsum percurri. ¹¹ Luna in hâc sphærâ singulis mensibus renovatur. ¹² Regem Elidis qui cum Jovis tonitru, ære, & cornipedum cursu simularet equorum, à Jove ictus fulmine interiit, ita Poetæ fabulantur. ¹³ Qui præ Archimede insons fuit, cum ipse solum tonitru, hic totum mundum maximum Deo opificium singulaverat.

AUSONIUS.

Modestè fortunâ utere. XXXIX.

Fama est fictilibus cœnâsse Agathoclea regem,
 Atque abacum Samio sæpe onerâsse luto.
 Fercula gemmatis cùm poneret horrida vasis:
 Et misceret opes, pauperiemque simul:
 Querenti causam, respondit: Rex ego qui sum
 Sicania, figulo sum genitore satus.
 Fortunam reverenter habe, quicumque repente
 Dives, ab exili progrediare loco.

Historicum Epigramma satis utili sententia conclusum. Ne insolenter fortunâ tuâ abutaris, sed modestè ac verecundè eâ frue-
 re; Ità esto quod es, ut memineris qui fueris.

Venenum veneno pulsū. XL.

Toxica Zelotypo dedit uxor mæcha marito:
 Nec satis ad mortem credidit esse datum:
 Miscebat argenti lethalia pondera vivi:
 Cogeret ut celerem vis geminata necem.
 Dividat hæc si quis, faciunt discreta venenum,
 Antidotum sumet, qui sociata bibet.
 Ergo inter sese dum noxia pocula certant,
 Cessit lethalis noxa salutiferæ.
 Quàm pia cura Deum! prodest crudelior uxor.
 Et cum fata volunt, bina venena juvant.

• Historicum. • Si quis seorsim vel toxicum sumat, vel a-
 gentum vivum.

Echo

Echo ad pictorem. XLI.

Vane, quid affectas faciem mihi ¹ ponere, pictor,
² Ignotamque oculis sollicitare deam?
³ Aëris & linguae sum filia, mater ⁴ inanis
 Indicii, vocem quae sine mente gero.
⁵ Extremos pereunte modos à fine reducens,
 Ludificata sequor verba aliena, meis.
 Auribus in vestris habito ⁶ penetrabilis echo:
 Et si vis similem pingere, pinge sonum.

¹ Simulare & effingere. ² Cur mihi oculis tuis molestiam
 faceffis? Cur me oculis tentas attingere, quæ oculis cerni non
 possum? ³ Echo enim est vox repercussa: vox aer à lingua ad
 palatum dentesque collisus. Eximiè Virg. Vocisque offensa re-
 sultat imago. ⁴ Inane indicium dicit, quia mente carens; vox
 enim hominis hoc sensu inanis dici non potest, quia cum mente
 conjuncta est. ⁵ Omnes quidem syllabas repetit Echo, sed extre-
 mæ tantum audiuntur, quia vox loquentis impeditur simul cum
 illâ exilior sonus ab Echo repercussus audiatur. ⁶ Quæ penetrat
 & pervadit aures.

De varietate fortunæ. XLII.

Qui laqueum collo necebat, repperit aurum;
 Thesaurique loco deposuit laqueum.
 At qui condiderat, postquam non repperit aurum:
 Apravit collo, quem repperit laqueum.

Facetus evenus.

Spartanarum mulierum fortitudo. XLIII.

Mater Lacena clypeo obarmans filium,
Cum hoc, inquit, aut in hoc redi,

* Extremæ erat infamiæ clypeum abjicere. * Scilicet mortu-
us : mortuos enim super clypeos referebant. De illâ matrum
Lacénarum fortitudine vide August. Ep. 38.

Ad Philomusum Grammaticum. XLIV.

Emptris quodd librīs tibi bibliotheca referta est :
Doctum, & Grammaticum te, Philomuse putas ?
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde ;
Mercator hodiè, cras citharædus eris.

Tabula Rufi. XLV.

Hæc Rufi tabula est ? nil verius. ipse ubi Rufus ?
In cathedrâ. quid agit ? Hoc, quod & in tabulâ.

* Nempe tacet.

De Diogene Cynico Philosopho. XLVI.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, arcta
supellex
Ista fuit Cynici : sed putat hanc nimiam.
Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
Cur, scyphe, te, dixit, gesto supervacuum ?

Historicum.

Ad

LII. Ad Notarium velocissimè excipientem.
XLVII.

* **P**uer notarum præpetum,
Solars minister advola.

Bipatens pugillar expedi,

Cui multa fandi copia.

Punctis peracta singulis,

Ut una vox absolvitur.

Evolve libros uberes

Instarque densa grandinæ,

Torrente linguâ perstrepo.

Tibi nec aures ambigunt,

Nec occupatur pagina.

Et mota parca dextera,

Volat per æquor cereum.

Quum maximè nunc proloquor :

Circumloquentis ambitu :

Tu sensa nostri pectoris,

Ut dicta jam ceris tenes.

* Sentire tam velox mihi

Vellem dedisset mens mea :

Quam præpetis dextræ fugâ

Tu me loquentem prævenis.

* Non inscitè hō: epigrammate describitur ars nobilissima, & magnæ utilitatis, quæ temporum injuriâ, & hominum negligentia intercidit. Utinam tam celeriter res mente perciperem, quam tu eas notis exprimis.

Epitaphium Didonis. XLVIII.

Infelix Dido nulli benè nupta marito :
Hoc pereunte fugis, hoc fugiente peris.

N 3

Julius

Julius Cæsar. XLIX.

Imperium, binis fuerat solemne, quod olim
 Consulibus, Cæsar Julius obtinuit.
 Sed breve jus regni, solâ ¹ trieteride gestum,
 Perculit ² armata factio sava toga.

Hæc Cæsarum elogia quatuor quæque versibus comprehensa,
 licet alioqui multis in locis inconcinnæ, tamen ad juvandam pue-
 rorum memoriam selecta sunt; non enim Cæsarum modò nomi-
 na & seriem, sed quandam etiam cujusque morum effigiem con-
 tinent. ¹ Tribus annis, post quos in Senatu à Bruto & Cassio
 interfectus est. ² Non in bello sed in pace. Toga pacis habitus.

Octavianus Augustus. L.

Ultor, successorque dehinc Octavius, idem
 Cæsar, at Augusti nomine nobilior.
 Longæva, & numquam ¹ dubiis violata potestas,
 In terris positum credidit esse Deum.

¹ Incertis & adversis. Quanquam cruenta illius pax, tum
 multorum nobilium cædibus, tum cladibus Varianis & Lollianis.
 tamen ista non fuerunt tanti, ut statum imperii labefactarent.

Tiberius Nero. LI.

Prenomen Tiberi ¹ nactus Nero, prima juventæ
 Tempora laudato gessit in imperio,
 Frustrâ dehinc solo Caprearum clausus in antro,
 Quæ prodit vitiis, credit operta locis.

Eleganter Tacitus Tiberii vitam in variâ tempora distinguit;
 Morum, inquit, tempora illi diversa; egregiam vitâ famâque
 quoad

quoad privatus, vel in imperiis sub Augusto fuit: occultum ac subdolum fingendis virtutibus donec Germanicus ac Drusus superfuere: idem inter bona malaque mixtus incolumi matre: intestabilis savitia, sed obiectis libidinibus, donec Sejanum dilexit timuitve: postremo in scelera simul ac dedecora prorupit, postquam remoto pudore & metu, suo tantum ingenio utebatur.

Caius Caligula. LII.

Post hunc castrensis caligæ cognomine Cæsar
 Successit, ² sævo sævior ingenio:
 Cædibus, incestisque dehinc maculosus, & omni
 Crimine pollutum, qui superavit, ³ ævum.

¹ Tac. I. Annal. Infans in castris genitus, in contubernio legionum eductus, quem militari vocabulo Caligulam appellabant, quia plerumque ad concilianda vulgi studia eo regimine pedum induebatur.

² Hoc est Tiberio crudeli crudelior. ³ Antonium: Germanicus enim ex Antonia Antonii filia genitus. An Tiberium notat, qui Germanicum adoptaverat, & sic avus Caligulæ dici potest?

Claudius Cæsar. LIII.

Claudius ¹ irrisæ privato in tempore vitæ,
² In regno specimen prodidit ingenii.
³ Libertina tamen, ⁴ nuptiarum & crimina passus,
⁵ Non faciendo nocens, sed patiando fuit.

¹ Ob stuporem; adeo ut mater Antonia siquem insigni tarditate vellet significare, ipso Claudio tardio rem & hebetiorem appellaret. ² Cum de ridiculo fuisset privatus, Princeps tantum aliquod specimen edidit ingenii. ³ Libertorum, Pallantis, Narcissi, & Callisti, penes quos regnante Claudio imperium fuit. Messalinæ scilicet & Agrippinæ, quarum illa impurior, hæc ambitiosior. ⁴ Qui non vetat peccare cum possit, jubet, Senec. Vide Cic. I. de Offic. de duplici injustitiæ genere præclare differentem.